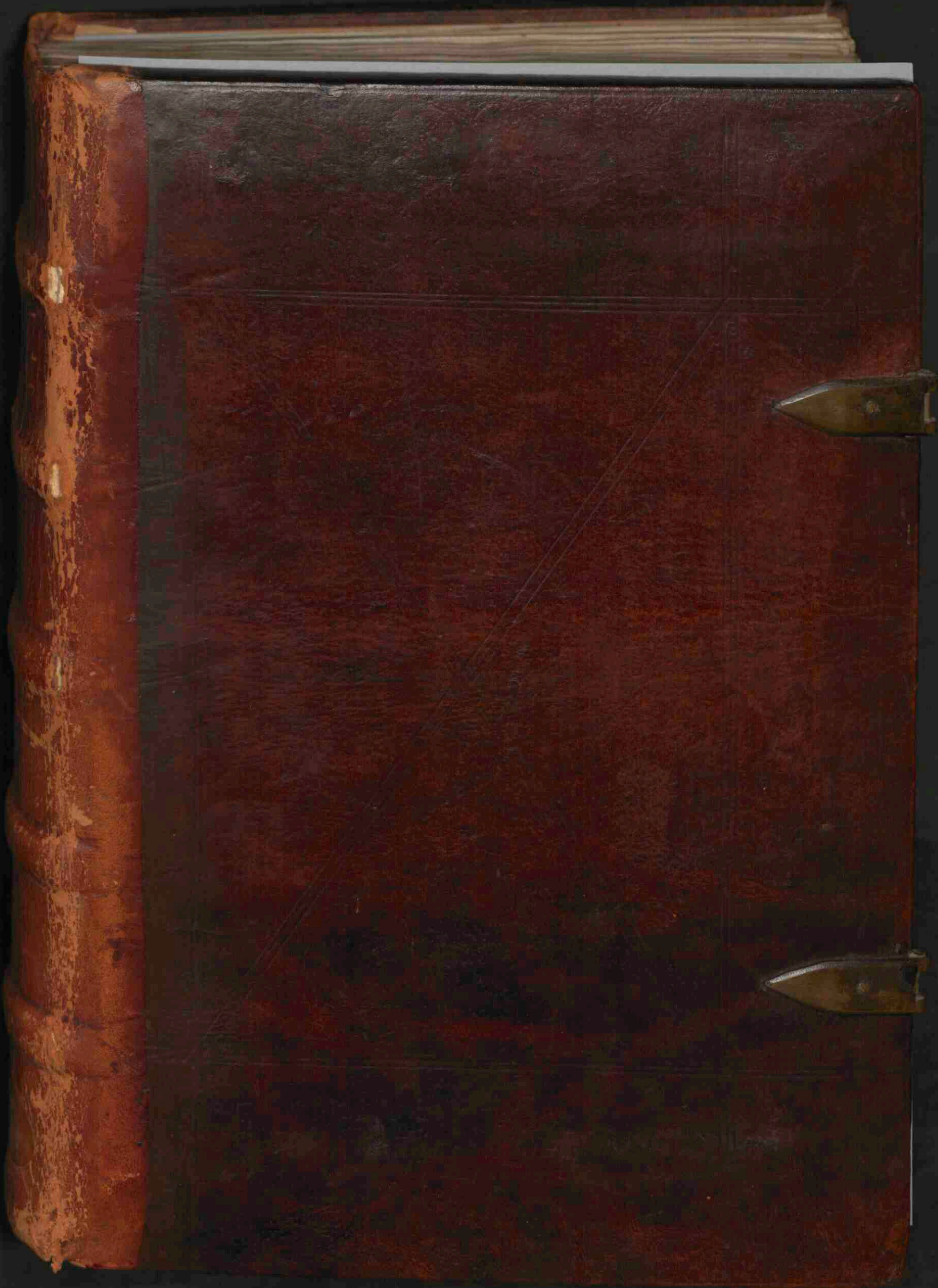

De summa et individua trinitate libri IV

<https://hdl.handle.net/1874/328487>

Hs.
4 B 11

Liber fratrum carthusiensium
domus noue lucis s. salua-
toris prope traiectum inferius

117 (Eccl. 175, antea 295k.) Membr. fol. 159 ff. 2 col. 1489—90.

Formulae quaedam Precum, fol. 1, 2.

Joannes Damascenus, De summa et individua trinitate II. IV, fol. 3—99.

Fol. 99b. Explicit liber Jo. damasceni... In profesto omnium sanctorum anno sal. 1489.

S. Gregorius Nazianzenus, Liber de vastatione grandinis, fol. 100—109a.

Ejusdem Liber de Jeremia, fol. 109a—114b.

Indago subtil. quaestionis per Boethium explosae an pater et filius et spiritus sanctus substantialiter de Deo praedicentur, fol. 114b—115b.

Incipit: Quaero an pater et filius, cet.

S. Laurentius, Liber de duobus temporibus, fol. 115b—128a.

Fol. 128a. Expl. liber s. Laurentii... 1490 in crastino beati gregorii papae.

S. Martinus, Sermo de trinitate, fol. 128b—129a.

Rufinus, Praefatio ad Apronianum in transl. librorum S. Gregorii Nazianzeni, fol. 129a—130a.

S. Gregorius Nazianzenus, Liber apologeticus, fol. 130a—159a.

Fol. 159a. Expl. liber apologeticus in profesto S. Stephani... anno 1490.

„Liber fratrum Carthusiensium domus Noue Lucis S. Saluatoris prope Traiectum inferius.”

Indago subtil. quaestionis per Boethium explosae an pater et filius et spiritus sanctus substantialiter de Deo praedicentur, fol. 114b—115b.

Est BOETHII Lib. II de trinitate. n° 117

S. Laurentius, Liber de duobus temporibus, fol. 115b—128a.

Est LAURENTII NOVARIENSIS EPISCOPI, *Homilia de poenitentia* (Migne, P.L. 66. 89).

Tegumento tam anteriori quam posteriori olim glutine affixa erant instrumenta duo, belgice scripta:

1. Jacop, prior, en het gemeene convent van het Karthuizerklooster Nieuwlicht bij Utrecht erkennen ontvangen te hebben van Jacop Dibbont, Kanunnik ten Dom te Utrecht, 20 Engelsche nobelen tegen een jaarlijksche lijfrente van een Engelschen nobel, dd. 1462 Aug. 18. Orig. A tergo huius instrumenti exarata exstant lemmata libellorum qui codici n. 117 insunt.

2. Thomas, prior, en het gemeene convent van het Karthuizerklooster Nieuwlicht bij Utrecht erkennen schuldig te zijn aan Gertruut van Werconden, weduwe van Gysbert [Stade], voorgdes over haar neef Hugo van Werconden, een jaarlijksche lijfrente op diens leven van 5 gouden Rijnsche guldens, losbaar binnen drie jaar met 60 dezer Rijnsche guldens, en verklaren, dat hun medebroeder Gerijt van Werconden hun gezegd heeft, dat zijn zuster Geertrude, als voorgdes van zijn zoon Hugo, bovengenoemde rente gekocht heeft met het geld, dat dezen uit zijns moeders erfdeel toekwam, dd. 1441 opten heiligen dertienavont (Januarii 6). Orig.

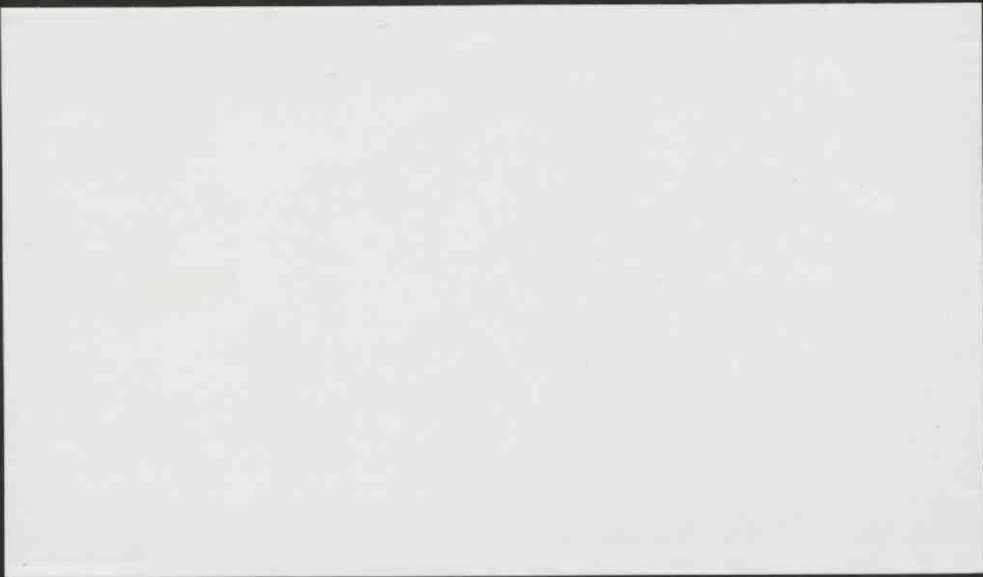
4. B. 11.

9. 117.

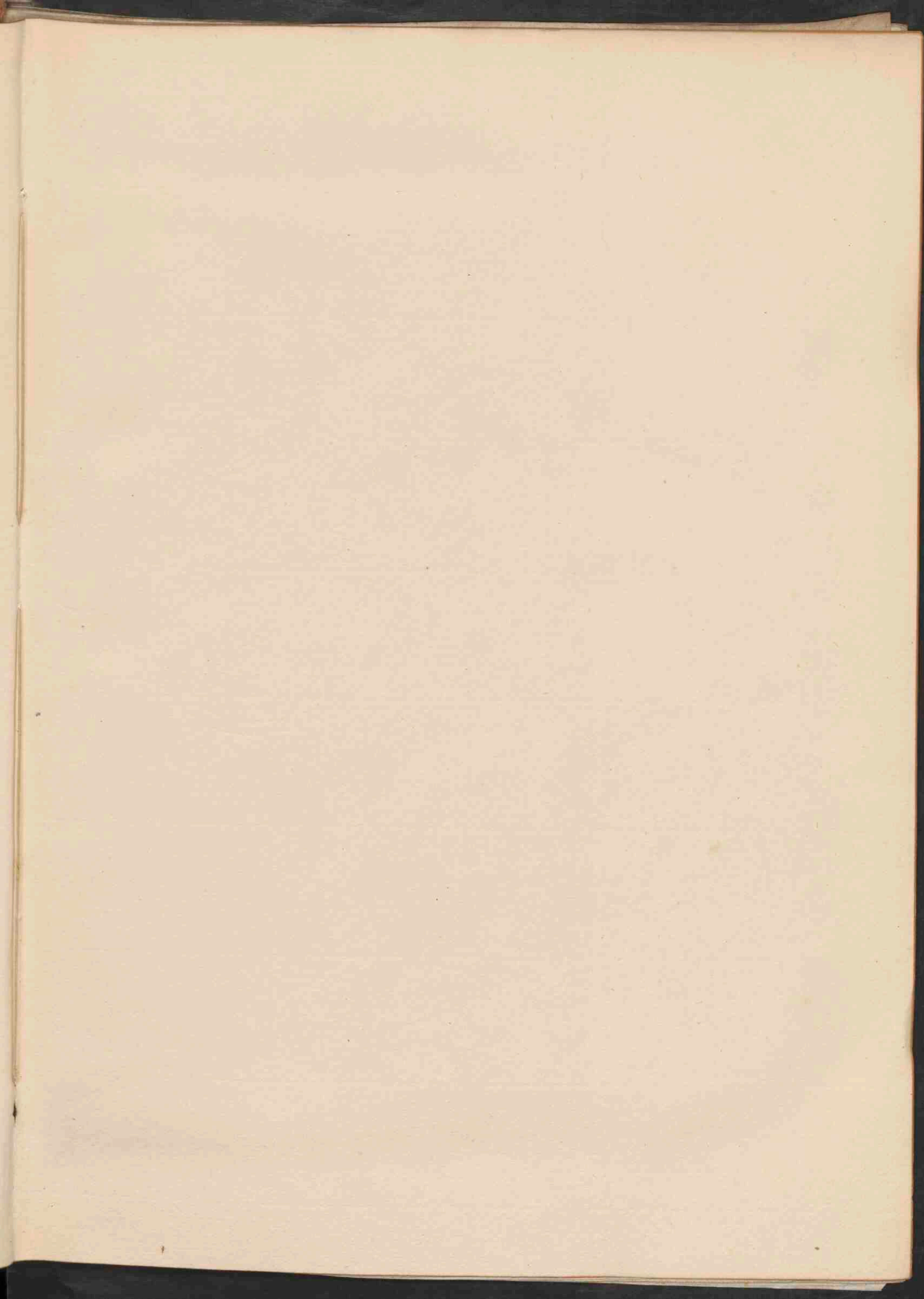
Hs 117 (4.B.11)

Met 'Cire 212' behandeld: nov.1990

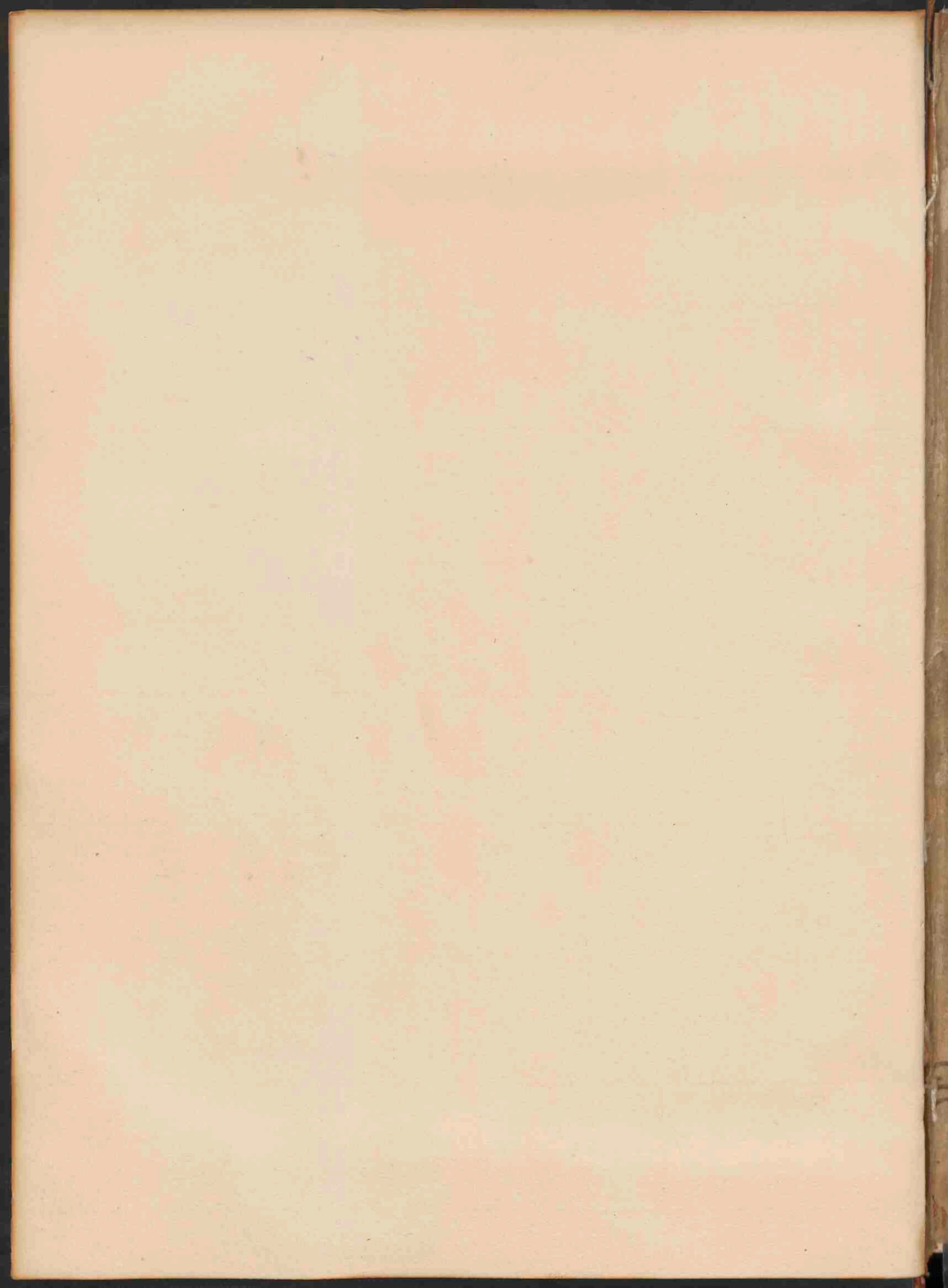

n° 255. k.

In hac libro continentur
libri sancti Iohannis damasceni
Eugenius nazianzenis de vastatione grandis
Idem de heresia
Indago boetii an pater filii et spiritus substantialiter
de deo procedunt
libri. s. laurentii de duobus temporibus
Sextus. s. Marini de trinitate
Apologeticus Nazianzenis

nunc

n° 295 k

2017
4 B 11

T 117

qui timet dominum
Benedicat tibi dñs ex syon
et videas bona iherosolymis
diebus vite tue
Et videas filios filiorum tuorum
pacem super israhel. *loia Jact*
Secunda feria añ

Fiat manus tua ut saluum
me facias quia mandata tua
concupivi

Tertia et sexta
artifissimus sicut con
solati

Quarta et sabbato
Non confundetur cum
loquetur inimicus suus in porta

Quinta feria
Bationes qui timet dñm
Upti estis pitecio magno
Glorificate et portate deum
in corpore vestro deo gr̃as
b oculus meis munda me
domine Et ab alienis parce
seruo tuo

Virreyson ter p̃ p̃leysto
Virreyson ter p̃ d̃ter
noster qui es in celis sanctifi
cetur nomen tuum. Adueciat
regnum tuum et fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra panem
nostri cotidianum da nobis
hodie. Et dimitte nobis de
bita nostra sicut et nos dimittis
debitoribus nostris. et ne nos
inducas in temptatione sed li
bera nos a malo Amen. Ve

maria gratia plena dñs
tecum benedicta tu in mulieribus
et benedictus fructus ventris
tui ihesus xps Amen

Et ne nos inducas in temp
tationem Sed libera nos a malo
Go dixi dñe miserere
mei Sana animam meam quia
peccavi

Omne dñe usque et de
preccabilis esto super seruos tuos
Fiat misericordia tua dñe super nos
Et quemadmodum speraui in te

Acerdotes tui induant ius
ticiam et sancti tui exultent
Omne saluos fac reges
et exaudinos in die qua iubo
cauerimus te

Alium fac p̃p̃m tuum dñe et
benedic hereditati tue et iuge
eos et extolle illos usque in eternum
Fiat pax in virtute tua et
habundancia in turribus tuis

Remus pro fidelibus
defunctis Requiem et nam
dona eis dñe et lux perpetua luceat eis
Nime famulorum tuorum ne
quiescant in pace Amen

Ro fratribus nostris absen
tibus Saluos fac seruos tuos
deus meus sperantes in te

Ro omnibus nobis bona fa
cientibus Retribue dignare
dñe omnibus nobis bona facie
tibus p̃pter nomen sañm tuum
vitam eternam Amen

1. Pro afflictis et captiuis
Libera deus israhel ex omnibus
tribulationibus suis
2. Omne exaudi orationem
meam et clamor meus ad te
3. Iserere mei deus: secundum
magnam misericor
diam tuam
4. Secundum multitudinem mise
rationum tuarum: dele iniquitatem meam
a. Implius laua me ab iniqui
tate mea: et a peccato meo munda me
b. Vonia iniquitatem meam ego cognos
co: et peccatum meum contra me est
c. Ibi soli peccavi et malum
coram te feci: ut iustificeris
in sermionibus tuis et vincas
cum iudicaris
d. Ecce enim in iniquitatibus conceptus
sum: et in peccatis concepit me
mater mea
e. Ecce enim veritatem dilexisti in repta
et occulta sapientie tue ma
nifestasti michi
f. Propter me prope et misericordiam
dabor: et hauiabis me et super
misericordiam dea laborat
g. Veritatem meo dabis et gaudium
et leticiam: et exultabunt
ossa humiliata
h. Veritate facie tuam a peccatis
meis: et omnes iniquitates meas dele
i. Or mundum et terra in me
deus: et spiritum rectum in noua
in visceribus meis
k. Expone me a facie tua:

et spiritum sanctum tuum ne auferas a me
l. Ecce enim leticia salutatis
tui: et spiritu principali confirma me
m. Crebro in quos vine tuas: et
impii ad te conuertentur
n. Iherusalem de sanguinibus
deus deus salutis mee: et exul
tabit lingua mea iusticia tua
o. Omne labia mea aperies:
et os meum annuntiabit laudem tuam
p. Vonia si voluisses sacrificium
cum dedissem utique: holocaustis
non delectaberis
q. Sacrificium deo spiritus contribu
latus: cor contritum et humili
atum deus non despicies
r. Erigite faciem domine in bona vo
luntate tua syon: et edifi
centur muri iherusalem
s. Vnde acceptabis sacrificium
iusticie oblationes et holocausta
tunc imponent super altare
tuum vitulos. Gloria Jact
t. Omne deus virtutum
conuertere nos et ostende fa
ciem tuam et salu erimus
u. Omne exaudi orationem
meam et clamor me ad te
Secunda et quinta
v. Ascendant ad te domine preces
nostre: et ab caetera tua
cunctam repelle nequicia
¶ Dominus domine ex huius die oratione
Tercia et sexta
w. A nobis domine quoniam sumus prope
vante in tua voluntate

famulatu: ut i diebus nris
 et merito et numero plus q
 seruiens augetur p dnm
 Quarta et sabbato
 Propitius domine suppli
 cationibus nostris: et
 ammitti mraz medere lan
 guoribus: ut remissione pcep
 ta: i tua p bndictione letem
 p dnm dne ex bndno die oiz
 Ante vesperas de dno d' aduentu
 Eus i adiutoriu meu
 intende dne ad adiu
 uandume festina gloria p
 et filio et spiritu sco Sicut
 erat i principio et nuc et sep
 et i secula seculoz Amen alla
 Vel laus tibi dne rex et regle
 An Sicut lilium
 Ixit dne dno meo: sede
 a dextis meis
 Enec ponam inimicos tuos:
 scabellum pedu tuoz
 Iugam virtutis tue emit
 tet dominus ex syon: domi
 nare i medio inimicor tuoz
 Ecu principium indie
 virtutis tue: In splendoribz
 scoz ex otro ante luciferu
 genui te
 Gravuit dne et non peite
 bit cu: tu es sacerdos ietnu
 secundu ordinem melchisedech
 Omnis a dextis tuis: yfregit
 in die ire sue reges
 vdicabit i iudicioribz
 implebit iuinias: conuassabit
 capita i tra multoz
 E torrente i via bibet: ptea
 exaltabit caput

Audate pueri dnm: laudate
 nomen domini
 Et nomen dmi benedictu: ex
 hoc nuc et vsq i seculu
 Solis ortu vsq ad occasum
 laudabile nomen domini
 Xcellus super omes gentes
 dno: et super celos Gloria eu
 Vis sicut dno deus noster
 qui i altis habitat: et humilia
 respicit in celo et i terra
 Usqans a terra iopem: et
 de sterore erigens paupem
 Et collocet eu cu principibz
 cum principibus pti sui
 Vi habitac facit stellaru i
 domo i mitem filioz letatem
 Gloria pti et filio Ixit
 Etatus sum i hijs que
 dicta sunt michi: i do
 mum domini ibimus
 Tantes erant pedes nostri
 in atrijs tuis iherlm
 Iherusalem que edificatur
 ut ciuitas: cuius pncipa
 cio eius i dypsum
 Iluc ei ascenderunt tribus
 tribus domini testimoniu
 usit: ad constendum noi dmi
 Via illic sederunt sedes i iudi
 cio: sedes sup domu dauid
 Ogate que ad pace sunt
 iherusalem: et habundancia
 diligentibus te
 Ixit pax i virtute tua: et
 habundancia diligentibz te

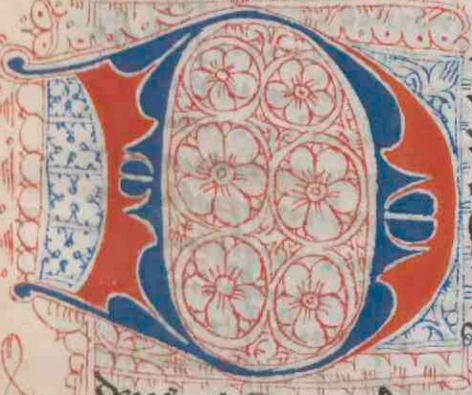

⁊ Kopter fratres meos et pxi-
mos meos: loq̄bat pacē de te
⁊ Kopter domū dñi dē nri:
quesui bona tibi o loza p̄ri
" Ifi dominus edifica-
uerit domū i bānū
laborauerūt qui edificāt ea
" Ifi dñs custodierit cim-
tatem: frustra vigilat qui
custodit eam
⁊ Annū est vobis ante lucē
surgite: surgite postq̄ sede-
ritis qui manducatis pane
doloris
⁊ Vm dederit dilectis suis sop-
num: ecce hēditas dñi filij
merces fructus ventris
⁊ Fuit sagitte i manu poten-
tis: Ita filij excussorum
⁊ Fatus vir qui impleuit
desiderium suū ex ipsis: non
confundetur cū loquetur
inimicis suis in porta o loza
Lauda ih̄lm dñm i lau-
da deum tuum syon
⁊ Vomam confortauit seias
portaz tuaz i benedixit
filijis tuis in te
⁊ Vi posuit fines tuos pacē:
et adipe frumenti faciat te
⁊ Vi emittit eloquū suū tre:
velociter currit sermo eius
⁊ Vi dat niuem sicut lanam
nebulam sicut cinerē sp̄at
⁊ Itit cristallū suū sicut buc-
cellas: an faciem frigoris ei

quis sustinebit
⁊ mittet verbum suū et h̄sa-
riet ea: flabit sp̄us eius et
fluent aque
⁊ Vi annūciat verbum suū iacob:
iusticias et iudicia sua iust
" On fecit taliter omni na-
tioni: et iudicia sua non
manifestauit eis o loza p̄ri
⁊ Fuit lilium inter spinas
sic amica mea inter filias la-
⁊ Vasi cedrus exaltata sum
in libano. Et quasi cipressus
in monte syon. Et quasi palma
exaltata sum i cadec: Et quasi
plantacio rose i iherico ⁊ deo
⁊ Ve maris stella. de ma-
ter alma. atq̄ semper
virgo felix celi porta
⁊ Vmens illud aue gabriel
ore. funda nos i pace nuntiat
nomen eue
⁊ Olue vincta reis p̄fer lu-
men cecis mala nostra pelle
bona cuncta posse
⁊ Oustia te esse matrem
sinnat p̄te p̄ceem qui p̄bo
nobis natus tulit esse tuus
⁊ Virgo singularis inter
omnes mitis nos culpis solu-
tos mitis fac et castos
⁊ Itam p̄esta puram iter
para tutum vt videntes ih̄m
semper colletemur
⁊ It laus deo p̄ri sumo xpo
deus sp̄itui sco ⁊ honor b̄n

Quoniam incomprehensibilis
 est deus et quoniam
 non oportet querere et conseru
 trari que non sunt tradita nob
 a suis prophetis et euangelistis
 Caplm primum 2

Cum uero
 uidit unquam
 unigenitum
 dei filium
 qui est et
 simul pater
 ipse enar
 ramit. Ineffabil
 itur est

deus et incomprehensibilis. Sicut
 lus ei cognoscat patrem nisi
 filius neque filium nisi pater
 Sed et spiritus sanctus ita nouit ea
 que sunt ut spiritus hominis nouit
 ea que sunt in ipso. Post prima
 uero et beatam naturam nullus
 nouit unquam deum nisi cui ipse
 reuelauit. Non hominum solum
 sed neque supermundanorum uentum
 ipsorum inquit cherubin et seraphim
 Non derelinquit nos tamen deus
 in omnia sui ignorantia omnino
 ei cognitio existendi deum ab ipso
 naturam inserta est. Sed et
 ipsa creatio et eius permanen
 tia et gubernatio magnitudi
 dinem diuine predicant nature
 Sed et per legem et prophetas
 prius deinde uero per unigenitum
 filium suum deum et deum et sal

natoze nrm ihesu xpm scdm
 qd possibile nobis est sumptim
 manifestauit cognicionem
 Omnia uero que tradita sunt
 nobis et per legem et prophetas
 et aplos et euangelistas
 suscepimus et ueneramus
 et cognoscimus nichil ultra
 her inquirentes. Bonis enim
 existens deus et ois boni tri
 butor est non ibidem neque pas
 sior alicui suppositus. Con
 te enim a diuina natura que
 est impassibilis et sola bona
 est inuidia. Ut utitur omnia
 sciens et qd confert unicuique
 prouidet quod utile est nobis
 cognoscere reuelauit qd at
 non poteramus ferre celauit
 et filius. Her nos diligamus
 et in his maneamus et no
 transferamus terminos
 eternos id est neque transgre
 diamur diuinam traditionem
 Caplm scdm De ineffabilibus
 et ineffabilibus cognoscibilibus
 et incognoscabilibus

Oportet igitur illu
 qui de deo discere
 vel audire uult
 manifeste scire q
 neque omnia sunt ineffabilia
 neque omnia ineffabilia que sunt
 theologice dispensacionis
 id est incarnationis. Neque
 etiam omnia sunt incognoscabilia
 neque omnia cognoscibilia. Aliud

autē est cognoscibile et aliud
effabile quemadmodū et ali
ud est loqui et aliud cognos
cere multa ei eorū q̄ de deo
intelliguntur obtuse non
integre pronūciari possunt
sed ea que sūt natura scdm
nos cogimur i hys que sup nos
sūt dicere Sicut de deo dici
mus sompnu et iram et
negligentiam manus et
pedes et hys similia Quonia
ergo est quidem sine principio
sine fine eternus sempiternus
incomutabilis inalterabi
lis Verus simplex incompositus
incorporeus Invisibilis Impas
sibilis Inscriptibilis Infi
nitus incircumscribibilis Incognos
cibilis bonus Iustus op̄s om̄
creaturarū conditor om̄iterens
om̄iterens om̄ipronus
potestativus iudex et cognos
civus et confitemur Et qm̄
vnus est deus scilicet vna s̄ba
Et qm̄ i tribus p̄ostasibus
et cognoscitur et cū p̄e no
et filio et sp̄u sc̄o Et qm̄ pater
et filius et sp̄us sc̄us scdm̄ oīa
vni sūt p̄ter r̄generacōz
et generacōem et processōz
Et qm̄ vngom̄tus filius et
verbu dei et deus per v̄sc̄a
misericordie sue p̄ter m̄m̄
salutem b̄placito p̄is et
cooperacione sp̄s sc̄i sine
semine conceptus incorrupte

Deitate et humanitate et i duab' naturis

ex s̄a dei genitricis et semper v̄sc̄e
marie genitus est p̄ sp̄m sc̄m
et homo p̄fectus ex ipsa factus
est Et qm̄ ip̄e deus p̄fectus est
simul et homo p̄fectus ex duab'
naturis intellectualibus volunta
rijs operantijs et arbitrio libere
et simpliciter dicendū p̄ se ha
bentibus scdm̄ v̄nicuiq̄ earū
decentem t̄minū et rationem
deitati et humanitati in so
vna b̄o composita p̄ostasie
et qm̄ esurivit et sitivit et
laboravit et crucifixus est
et mortis et sepulchri exp̄ien
ciam suscepit et resurrexit
tertia die et ad celos rediit
vnde ad nos devenit et adve
nit rursus postea et divina
scriptura testis est et om̄ sc̄o
ctus Ad autē est dei substantia
et qualiter deus ex deo genitus
est vel procedit vel qualiter
seipsum examinavit v̄ngom̄tus
filius et qualiter deus homo
factus est ex v̄nginalibus
sanguinibus alio p̄ter m̄m̄
v̄m̄ ordine plasmatus vel q̄
sicut pedibus sup aquas ambul
avit et ignoravit et dicē non
possimus Non possibile igit̄
est quid p̄ter ea que divini
a divinis eloquijs veteris et
novi testamenti enarrata
sūt et manifestata dicē de deo
vel v̄tra intelligere Captz
textū **D**emonstratio qm̄ de

Quoniam igitur est
quidem deus hys
qui dnas scripturas
suscipiunt scilicet bety
et nomi testamentu aio non
venit i dubiu neq plinibus
grecor et gentiliu sicut ei
diximus congruo existendi
deu naturaliter nobis inserta
est Quia vero i tantu pualuit
perniciose malicia homi natu
re ut quofam i irrationabilis
simu et omi maloz pessimu
pdaonio deduceret baratru
ut dicerent non esse deum qz
ispicentiam ostendes sacroz
enunciator dandi ait **U**erit
ispicentis in corde suo non est deus
igitur quida discipuli et apti
omni fatiam sco illuminati spu
et eius virtute et gratia dnm
signa operantes miraculoz fa
ctena ad lumen dme congru
tionis de profundo ignorancie
eos piscantes reduxerunt **S**icut
et hoz gratie et dignitatis
successores et pastores illuminanz
spus sa gratiam suscipietes et
miraculoz virtute et sermo
ni gratia obtenebratos illu
minarunt et seductos conuerterunt
Nos autem qui neqz mira
culoz neqz doctrine suscepim
carissima indignos et nosmet
iplos voluptatu passionibus
fecimus **A**d se pauca eoz que
tridita sut nobis a phetis

gracie de hys disputemus
premi et filium et spm scm
dicantes. **O**ia quide que st
aut creabilia sunt aut incre
abilia **S**i igitur creabilia sut
omno sunt alterabilia et vert
tabilia **Q**uoz ei esse a verifoe
incipit her verifoi subiecta sut
vel corruptina vel alteratia
scdm electioem **S**i vero sut incre
abilia conscriptet et vertibilia
omno qduoz ei esse contin
uu est equate ad existendi
ppetates continua est scilicet
vero **Q**uis ergo non concedit
oia entia quecumq sut sub mo
sensu primo et angelos uti
et alterari et multiformiter
moueri et transmutari **I**n
tellectualia igitur angelos qz
ignis et aias et deones scdm
electione et eam que i bono
est pfectionem et ea que ex bono
est abressionem intensam
et remissam reliqua vero scdz
generationem et corruptioez
et augmentacione et dimini
cionem et eam que est scdm
qualitatem transmutacioez
et localem motu vertibilia
igitur vere oia essentialiter
et creabilia **C**reabilia vero entia
omno ab aliquo condita sut
oportet autem conditorem i
creabilem esse **S**i ei et ipse crea
tus est omo ab aliquo creato
est quousqz deueiam ad aliud

incalabile. Incalabile igitur existit
conditor omnis et invertibilis
est hoc autem quid aliud
erit quam deus. Sed et ipsa crea-
tionis permanens et conservans
et gubernans docet nos quoniam
est deus qui hanc universitate
consistit facit et continet et
conservat et per se fundit
Qualiter et utrumque contrarie
nature ignis quidem dicitur et
aque aeris et terre. In huius
mundi consummatione adhibere
concesserit et dissolubiles prima
sissent nisi aliqua opus virtus
in ea concesserit id est corroboras-
set et per se dissolubilia conserva-
ret. Quid est quod statuit
id est ordinavit celestia et
terrestria et quocumque per aere
et quocumque secundum aquam ma-
gis autem ea que ante hoc
celum et terram et aerem
et naturam ignis et aque qui
hoc miscuit et diffinit. Quid
est quod hec movet et agit in-
quiescibili et sine phibitione
motu. Nonne artifex horum
et qui vocem imposuit omnibus.
secundum quam hec machina
id est hoc totum fertur et de-
ducitur. Quid est autem
artifex horum nonne qui fecit
hec et adesse deduxit. Nonne
casus id est eventum dabimus
talem virtutem. Si enim generum
de omni casus scilicet fortune

Habet enim ordinem erit et si
hoc videtur deum enim erit
conservans et custodit secundum eas
primi constitutus inchoat.
Alterius scilicet est et non casus
hoc autem quid est nisi deus
Capitulum quintum De eo qui est
deus quoniam incomprehensibilis est
Quoniam igitur de-
est quidem manifestum
tum est. Quid vero
est secundum seipsum et
naturam incomprehensibile est
hoc omnino et ignotum. Quoniam enim
incorporeum quidem est ma-
nifestum est. Qualiter enim corpus
est quod infinitum est et determinatum
et informabile et impalpabile et
invisibile et simplex et incompo-
situm. Qualiter enim venera-
bile est si corruptibile est
et passibile vel palpabile.
Et qualiter est impassibile vel im-
palpabile quod ex elementis est apo-
situm et ipsa virtus resolvitur.
Compositio enim principium est primum
primum distantie distantia
vero solutionis solutio vero omnino
alienum est a deo. Qualiter autem
componetur cum per omnia recedat
et impleat deus. Sicut autem
scriptura. Nonne celum et terram
ego impleo dicit dominus. Impos-
sibile enim est corpus per corpus
recedat quin recedat et recedat
et phoretur et recobinetur sicut
quocumque humorum miscetur.

et confunduntur. Si vero ut quidam
 aiunt plato et aristoteles imma-
 teriale corpus ut id quod apud
 grecorum sapientes quatuor dicitur
 corpus mobile erit omnino sit celu-
 hoc est quatuor corpus aiunt quid
 igitur est quod hoc mouet. Sed
 est quod mouetur ab aliquo mouet
 et illud quid. Et hoc in infini-
 tum donec deueniamus ad
 aliqd immobile. Ad est primum mo-
 uet incorporeale est et immobile
 quod est deus. Qualiter autem
 non in loco est circumscribibile
 quod mouetur. Solus igitur
 deus est immobilis et per immobili-
 tatem suam omnia mouet. In-
 corporeum igitur esse deum opi-
 nandum est sed non hoc sub-
 stantie eius est demonstra-
 tiuum sicut neque et ingenerabile
 et sine principio esse et inalte-
 rabile et incorruptibile. Et quod
 cumque de deo vel circa deum esse
 dicuntur hec est non quid est
 significant sed quid non est.
 Oportet autem eum qui vult
 aliquid substantiam dicere et quid
 est enunciare et non quid non
 est. Verumptamen de deo quod
 est dicere impossibile est secundum
 substantiam familiariter autem e-
 magis ex omni ablatione face-
 rationem. Nichil est eorum que
 sunt est non ut non ens sed ut
 super omnia ens et super ipsum
 esse ens. Si est eorum que sunt

congnitiones sunt quod super
 congnitionem est omnino et
 super substantiam erit et congnitio
 quod super substantiam est et super congn-
 itionem erit. Infinitus igitur
 est deus et incomprehensibilis
 et hoc solum eius est apprehen-
 sibile infinitas et incomprehe-
 sibilitas eius. Quicquid est de
 deo affirmatiue dicimus non
 naturam ipsius sed ea que
 sunt circa naturam eius os-
 tendunt. Si est bonum et si iustum
 et si sapiens et si quodcumque
 horum dixeris non naturam
 dicis dei sed ea que sunt circa
 naturam. Sunt etiam quodam
 affirmatiue de deo dicta virtute
 superhabundantem negationis
 habentia puta tenebras di-
 centes in deo non tenebras intel-
 ligimus sed quoniam non est lux
 sed super lucem et lux quoniam
 non tenebre est. Explan quatuor
 Demonstratio quoniam unus est
 deus et non multi. In

Quoniam igitur
 est quidem deus
 sufficienter demon-
 stratum est. Et quoniam
 est incomprehensibilis eius
 substantia quoniam verus unus est et non
 multi. Hic quidem qui dicitur
 credunt scripturae non dubium
 est dicitur est dominus in legislationis
 principio deus deus tuus unus
 est. Ego dominus deus tuus qui

eduxi te de terra egypti Non
erunt tibi dii alij preter me
Et rursus Audi israel dñs
deus tuus deus unus est Et
per ysaiam prophetam Ego ei
ait dñs primus et ego post hoc
et preter me non est deus
Ante me non est genitus ali
us deus Et post me non est
et preter non est Sed et
dñs i factis euangelij ista
ait ad patrem Hec est vita
eterna vt cognoscant te qui
solus verus es deus Hys aut
qui a diuina scriptura non
psuadentur sic disputabim
Deus pfectus est et indeficiens
et scdm bonitatem et scdm
sapientiam et scdm virtutem
et scdm principis infinitus et
incomprehensibilis et simpliciter
dicendum p omnia pfectus
Si igitur multos dixerim
deos necesse est differentiam
confiderare Si ei nulla dif
ferentia est i eis unus est
magis et non multi Si vero
et differentia est i eis vbi
est pfectio. Sine ei scdm
bonitatem sine scdm virtute
sine scdm sapientiam sine scdm
tempus sine scdm locum defi
ciet a pfectione nequaquam
erit deus Si vero p oia est
pemptitas vni magis of
tendit et non multos Quomodo
modo aut et multis existen

tibus incomprehensibile scilicet
qd i deo dicimus scdm habitum
vbiusq; ei fuerit vni nequa
quam ibi erit alter Qualiter
autem et a multis gubert
nabitur mundus et non dissol
uetur et corrumpetur pingu
i gubertantibus considerata
Differentia ei contrarietates
iducit Si aut dixerit quis
quoniam vnusquisq; partem
mundi pncipatur quid est qd
ordinat et pmanentiam eius
facit. Illud ei erit vtiq; ma
gis deus vnus igitur est de
pfectus incomprehensibilis con
factor et ordinator et contentor
et gubernator et suppletus et
pfectus Caplm sextum De loq
id est verbo dei

V igitur vnus et so
lus deus non i ver
balis id est sine verbo
est Verbum autem ha
bens non anpositatum id est
i subsistens habet non i aspectu
esse neq; quiescens Non ei fuit
vniq; deus in verbalis id est sine
verbo Semp ei habet simpliciter
verbum ex seipso genitum Non scdm
nostri verbum anpositatum
id est i subsistens vni pfectum
non extra eum incedens sed
i ipso semper ens vbi ei esset
si extra eu fieret. Quia ei
nostri natura temporanea
est et facile dissolubilis ppter
et i aere effusa sed i ipso anpositatum
id est subsistens

et verbum nrm est ampositu
 id est non subsistens Deus at
 semp ens et pfectus ens pfer
 tum et ampositu id est sub
 sistens habet suu verbu et ff
 ens et viuens et oia habens
 quecuqz genitor habet Sicut
 ei nrm verbu de intellectu pcedit
 neqz p oia idem est cu intellectu
 neqz omnifariam aliud Na
 ex intellectu ens aliud est pter
 ipsum ipsum aut intellectum
 i apertu dicens non adhuc
 omnifariam aliud est pter
 intellectu sed scdm naturam vni
 ens aliud est i subiecto Ita et
 dei verbum i eo quidem qd sub
 sistit scdm seipsum separatur
 ab eo a quo existenciam In eo
 vero qd ostendit eadem i seipso
 que cura deu i pncipio idem
 est scdm naturam cu illo Sicut
 ei qd i omnibus pfectu i patre
 consideratur Ita et i eo qd ex
 eo genitu est verbum consi
 derabitur Caplm septimu
 De spiritu sancto

Oportet autem vbu
 et spitu habere ter
 a nrm verbu non
 exere est spus sed
 i nobis quidem ppe noster ali
 enus est a nostra substantia
 Acus ei est attritio et allatio
 inty attriti et effusi ad corpus
 consistenciam qui i tempore
 pncipacionis vox verbi fit vbi

virtutem i seipsa manifestans
 In diuina vero natura simpli
 ex et i composita esse pntu
 quidem dei pie confitendu
 est ppter ea quia non est vbu
 dei deficiens nro vbo ha
 bente spm Non est autem
 pium alienu quid exterius
 supingit edies deo spm estiare
 sicut et i nobis compositis
 Sed sicut vbu dei audietes
 non ampositatum id est no
 subsistens neqz motu sicut
 nostrum neqz ex disciplina
 adueniens neqz p vorem pla
 tum neqz i aerem effusum
 et solutum estimamus sed
 substantialiter subsistens et
 electum et operatiu et ope
 Ita et spm dei edocti sequete
 cu verbo et manifestantem
 eius operacionem non spi
 rationem et ampositatum
 id est non subsistentem itel
 ligimus Sic ei vtriqz differt
 vtrius ad humiliacionem
 magnitudo diue nature
 si secundum similitudinem
 nostri spus et is qui i ipso
 est spus itelligitur sed virtu
 tem substantialem ipsam
 i seipsam i ipa ypostasi consi
 deratam ex patre pcedentem
 et i verbo quiescentem et eius
 existencie demonstratam
 neqz separi ab eo i quo est et
 a verbo qd consequitur potatem

T
situndis ubi
scdm

neq; ad nō existentia refusam sed
scdm ypostasim existentem tri-
uentem electiuam per se mobile
opatinam semper bonū volatō
et ad oem appositionem cōcipen-
tem habentem cū voluntate vtu-
tem neq; principiu habentem
neq; finem. Neq; ē deficiat vniū
patri verbū neq; vbo spūs ita
ppter eam quidem que est scdm
naturam vnitatem multitu-
dinis deoz gentiliū destrui-
tur error ppter verbi autem
susceptionem et spūs indeoz des-
truitur dogma. Alterius vō
hereseos pmanet vtilitas ex su-
dicia quidem suffusione na-
ture vnitatis. Ex gentilitate vō
ea que scdm ypostasim est disor-
do sola. Si vero contradixerit
videns ad verbi susceptionem
et spūs a dīna scriptura vedu-
gnatur et obstruatur. De vbo
ē inquit dauid In eternū dñe
verbū tuū pmanet i celo et
vniūsus existit verbū suū et
sonauit eos verbū autē plato
non mittitur neq; vbiū pma-
net. De spū vō idem dauid
Emitte spū tuū et creabūt
et et vniūsus verbo domini reli-
firmati sūt et spū oris eius
et et iob Spūs diuinus qui fe-
cit me spūacio vō oipotētis
que continet me. Spūs autē
qui mittitur et facit et qfū-
mat et continet non caritum

est quod soluit quē ad modum
neq; corpalis melodia est dei
melodia vtriq; ē deo cōuenient
intelligenda sunt. Caplm octa-
uū De sancta trinitate

Quedendum est cūgo
i vniū deū vniū pū-
cipiu sine principio
iteratū i genitū. Non
periclitabilan i mortalem et iū-
ifinitum ita scdm ideternitatem
per ifinita potētem simplicem
i compositū i fluxibilem i mē-
sibilem i certibilem i alterabilem
i vbiabilem fontem bonitatis et iū-
stias lumen intellectuale. Inaccessi-
bilem virtutē nulli mensurē
congnitam sola vō sua ppa
volūtate mensuratum omnia
ē quecūq; vult potest omnia crea-
tura et vbiabilem et i vbiabilem
factitiam omnia contentiuam
et conseruatiuam omnium
prouisiam omnia dominante
et pūcipiantem et i qūantem
i finito et i mortali regno et
nullū contrarium habentem
oia implentem a nullo confē-
ipsam vō magis curatente
vniūsa et continētē et pū-
bentem i contaminatē vniūsa
substantiē eminentem et sup
omnia existentem et ois substan-
cie pūcipiam seu sup substan-
tialē et sup ea que sūt exis-
tentem super diuinam sup
supplēnam omnes pūcipatū

et ordines determinantes
et super omni principatum et or-
dinem collocatam super substan-
tiam et vitam et rationem
et intelligentiam per se luce
per se bonitatem per se vitam et
rationem et intelligentiam per se
substantiam quasi non ab alio
esse habentem aliquo eorum quod
sunt ipsum autem fontem exis-
tentem essentiam huius que sunt
huius que vivunt fontem vite huius
que vitam participant rationis
fontem omnibus omnium bonorum
causam omnium scientem ante
generationem eorum. Unam sub-
stantiam unam deitatem unam
virtutem unam voluntatem unam
operationem unum principium
unam potestatem unam do-
minationem unum regnum. In-
tribus perfectis hypostasibus cog-
nitum et adoratum unam ado-
rationem creditum et cultum
ab omni rationali creatura inconsu-
se unitum et indistinctum divi-
sam quod inconspicibile est. Credi-
mus in patrem et filium et spiritum
sanctum in qua et baptizantur. Ita
et dominus apostolus baptizavit ma-
davit baptizantes eos in nomine
in nomine patris et filii et spiritus
sancti. In unum patrem omnium princi-
pium et causam non ex alio
genitum. Auctorem id est non
causam habentem. Non crea-
tum autem et ingentem solum

7
existentem omnium quidem factorem
Unus ergo solus pater natura
ingentis filii eius domini vero
et dei et salvatoris nostri
iesu christi emissorem et prima-
datorem spiritus sancti et in omnium
filium dei ingentem dominum
natum iesum christum ex patre ge-
nitum ante omnia secula
lumen ex lumine dei verum
ex deo vero. Genitum non factum
consubstantialis patri per
quem omnia facta sunt ante omnia
secula dicentes. Ostendimus
quoniam sine tempore et sine prin-
cipio eius est generatio. Pro-
pter quod non ente ad esse deductus
est filius dei qui est splendor
glorie et caracter patris hypos-
taseos. Et una sapientia et
virtus una et verbum inposita-
tum id est subsistens et substan-
tialis et perfecta et vivens
imago invisibilis dei. Sed per
cum patre et in ipso eterne et
sine principio ex ipso genitus
non cum fuit unquam pater quoniam
fuit filius sed simul pater simul
filius ex ipso genitus pater
et sine filio nequaquam vocabatur.
Si autem esset non habens
filium non esset pater et si postea
habuit filium postea factus est
pater non existens ante hoc pa-
ter et ita verus est ex non esse
patrem in factum id est effici patrem
quod omni blasphemia est difficilior

Impossibile est ei dicere deum deplatum
a naturali germinatione. Ger-
minatio autem est ex seipso sicut
licet ex propria substantia simile
secundum naturam generare.
In filij quidem generatione est ip-
sum dicere tempus mediate vel
post patrem filij existentiam
genitam esse. Ex ipso ei soluet
ex patris natura dicimus filij
generatione. Et si non ex patris
pro dabitur filium coexistente pri-
or ex ipso genitu versione patris
ypostasos inducimus quoniam
non ens patet qui est pater
postea factus est pater. Creatio
ei et si postea facta est sed non
ex dei substantia ex non ente
vel ad esse voluntate et virtute
eius deducta est. Et non tangit
versio dei naturam quam ge-
neratio quidem est ex substantia
generantis produci quod genera-
tio secundum substantiam. Creatio vero
et factio est exterius et non ex
substantia creatantis et factio
fieri id est generari quod creat
et sic dissimile omnino. Igitur
in deo quidem qui solus est
impassibilis et inalterabilis
et inextinguibilis et per se simile se
habens et generare et creare
est impassibile. Naturam enim
ens impassibilis et influxibilis
et simplex et non compositus
non aptus natus est sustine-
re passionem vel fluxum neque

in generando neque in creando neque
aliqua cooperatione indiget. Sed
generatio quidem sine principio
est et eterna nature opus ex-
tens et ex substantia eius produ-
cens ut versione eius qui ge-
nerat non sustineat et ut non
deus prius et deus posterior
sit et advectione suscipiat. Crea-
tio ex dei voluntate opus existens
non coeterna est cum deo quia non
aptum natum est quod ex non ente ad
esse deducatur coeternum esse ei
qui sine principio est et per se est. Et
cut igitur non simile factio dei
et homo. Homo enim nichil quidem
ex non ente ad esse deducit sed
quod facit ex preterente materia
facit non volens solum sed et
percontans et intellectu refer-
mans quod fiet deinde et multum
operans et labore sustinens et
fatigationem multociens autem
et non ad effectum dirigente et
enervante secundum quod vult eo quod ad-
veniat. Deus autem volens solum
ex non ente ad esse deducit om-
niter. Ita quidem neque simile
generat deus et homo. Deus enim
sine tempore quidem ens et
sine principio et impassibilis et
influxibilis et incorporeus et solus
et infinitus impassibiliter et sine
tempore et sine principio et influxi-
biliter generat. Et sine corruptio et
neque principium habet incorporeus
inensibilis eius generatio neque sine

Et sine principio quidem propter in-
 tibile non fluxibiliter vero propter
 impassibile et incorporeum sine contu-
 vero propter incorporeum sursus
 et quia solus unus est deus no-
 digens altero infinite vero et ines-
 abilitate quoniam sine principio est
 et sine fine et sine tempore Et
 quia semper simul se habet Sed
 sine principio est infinitum
 est quod autem finis infinitum est
 non omnino sine principio est ut
 angeli Generant igitur qui sunt
 est deus sui verbum perfectum
 ens sine principio et sine fine ut
 non tempore generet deus qui
 tempore superiorem et naturam
 et existentiam habet hoc autem
 manifestum est quod contrarie
 generant sub generatione existens
 et corruptione et fluxu et multi-
 tudine et corpore circumductus
 et materiam et formam naturam
 habens Indigens est enim materialiter
 fieri auxiliis Sed spiritus sit hinc
 meo sermone qui super omnes
 est et omnem intelligentiam et quod
 hominem excedit supereminens
 Capitulo nonum De conveni-
 entibus filio

Dicit igitur sancta
 catholica et apos-
 tolica ecclesia sit
 patrem simul uni-
 genitum eius filium ex ipso
 genitum sine tempore et influxibiliter
 et impassibiliter et incorporeabiliter

ut solus unicusque novit deus
 Sicut simul ignis est et simul
 quod ex eo lumen et non prius est
 ignis et postea lumen sed sunt
 sunt Et sicut lumen ex igne
 generatum semper in eo et nequaquam
 ab eo separatur sed pro in eo est
 Ita filius a patre generatur
 et nequaquam ab eo separatur sed
 semper in eo est Sed lumen pro
 ex igne generatum inseparabiliter
 et pro in eo manens non habet pro
 hypostasim id est substantiam
 preter ignem Qualitas enim natu-
 ralis ignis est lumen filius
 autem dei unigenitus ex patre
 genitus inseparabiliter et distinctus
 et in ipso manens semper habet
 propriam hypostasim preter eam
 que est patris Igitur verbum
 quidem et splendor dicitur
 quia sine contu et impassibiliter
 et sine tempore et influxibiliter
 et inseparabiliter genitum est ex
 patre filius autem et coeternus
 paternae hypostases quia perfec-
 tus est et consubstantialis id est
 substantivus Et pro omnia filius
 est patri preter non genera-
 tionem Unigenitus vero dicitur
 quoniam solus ex solo patre solitarie
 genitus est Neque enim assumpta
 alia generatio filii dei genera-
 cio neque enim est alius filius dei
 Et si enim spiritus sanctus procedit ex
 patre sed non generabiliter sed
 processibiliter alio modo

existencie est hinc incomprehensibilis
et ignotus sicut et filij gene-
ratis Ideoque omnia quecumque habet
pater eius sunt preter non
generaciones que non significat
substantie differentiam neque dig-
nitatem sed modum existencie
Sicut et adam ingenitus eius
plasma ei dei est et seth geni-
tus filius eius est ad eum et eum
ex ad eum costis procedens est non ei
genita est ipsa non matris
differentia ab invicem homines ei
sunt sed existencie modo oportet
scire qui ingenitus per bmo
in scriptis invenitur scilicet quod
non est genitus significat
Ingenitum per duo in scriptum
ostendit quod non genitus est
Secundum igitur primum significatum
differt quidem substantia a
substantia alia est ei substan-
tia creata scilicet ingenita per bmo
in et alia genita scilicet creata
secundum vero secundum significatum
non differt substantia a sub-
stantia eius ei speciei animalium
prima ypostasis ingenita est
Sed secundum grecos non ingenita
creata ei sunt a conditoe vero
eius deducta in generatione
non tamen genita sunt non
preexistente altero eiusdem speciei
ex quo generarentur Sed
igitur primum significatum
continent tres species dicitur superdi-
nine ypostases coalescentes enim

et create existunt secundum vero secundum
significatum nequaquam Solus ei
pater est ingenitus non ei ex
alterutra ypostasi est ei esse
solus filius est genitus Et pater
ei substantia sine principio et
sine tempore genitus est et solus
spiritus sanctus processibilis est ex
patris non genitus sed procedens
Ita quidem divina docente scrip-
tura modo vero generationis
et processio incomprehensibili ex-
istente Sed et hoc sciendum est
quod non a nobis translatum est
ad beatam divinitatem patris
nitatis et filiationis et pro-
cessio nomine Contrario autem
modo idem nobis traditum est
ut ait dominus apostolus Propterea
flecto genua mea ad patrem
ex quo omnis paternitas in celo et
in terra nominatur Si vero dicimus
primum principium esse filij et
maiores non priorem esse
filio tempore vel natura
ostendimus Per ipsum ei scilicet
fecit Neque secundum aliud quidem
nisi secundum causam Hoc est quod
filius ex patre genitus est et
non pater ex filio Et quod pater
causa est filij naturalis sicut
non ex lumine ignem animus
pervenire sed lumen magis ex
igne Quia ergo audierimus primum
principium et maiores filio priorem
causam intelligamus Et sicut
non dicimus alterius species

ignem et alterius lumine ita non
 possibile est dicere alterius sicut
 patrem et alterius filium sed unus
 et eiusdem Et que admodum
 animus proterea lumen id quod
 ex ipso procedit lucere ignem et
 non possumus organum esse ignis
 ministeriale quod ex ipso est lumen
 virtute vero magis naturalem ita
 dicimus patrem omnia quecumque facit
 per unigenitum filium suum facte et
 non quasi per organum ministe-
 riale sed per naturalem et impos-
 situm id est substantentem virtute
 primalem individualem id est
 personalem Et sicut dicimus igne
 illuminare et inversus animus lumen
 ignis illuminare ita omnia quecumque
 facit pater filio et filius facit sed
 lumen quidem non ipsam propor-
 tionem sicut ignem habet filius
 ante perfecta ypostasis est a patre
 nisi inseparabilis ypostasi ut supra
 exposuimus Impossibile est
 idem in creatione ymaginem
 intransmutabiliter in ipsa modum
 se trinitatis ostendentem Creatu-
 rem et compositum et fluxibile et
 veritabile et circumscribibile et
 formam habens et corruptibile
 qualiter manifeste ostendit omnibus
 huius eminentem super substantiam
 lem divinam substantiam Omnis
 autem creatura manifestum
 est quod a pluribus horum continetur
 et omnis secundum suam naturam
 corruptibili subiaceat **Capitulum 2**

De convenientibus spiritu sancto:
Similiter credimus
 et in omni spiritu sancto
 deum et unigenitum
 a patre procedentem
 et in filio requiescente cum patre
 et filio simul adoratum et coglori-
 ficatum et consubstantialem et
 coeternum deo spiritui rectum et
 principalem fontem vite
 et sanctificationis deum cum patre
 existentem et incompartum in creatum
 plenum conditor omnium conten-
 tum omnium operatum omnipotentem
 infinite potentem dominatorem omnium
 creationis cuius nil dicitur
 deficientem non deficientem
 impletum non impletum **Patrem**
 patrem non participantem **San-**
 ctificantem non sanctificatum **Deum**
 torem interpellatorem **Patrem**
 unigenitum interpellatorem sus-
 ceptorem **Per** omnia similem
 patri et filio ex patre procedentem
 et per filium trinitatem et susceptum
 ab omni creatura et per seipsum crea-
 tum et in seipsum reducendum
 unum et sanctificantem et con-
 tinentem compositum id est
 ipsa ypostasi existentem inseparabilem
 et indivisibilem a patre
 et filio omnia habente quecumque ha-
 bet pater et filius preter non
 generationem et generationem
Quia pater quidem a seipso
 id est sine causa est et ingenitus
 non enim est ex aliquo neque ex

ex seipso habet esse neque quid eorum
quocumque habet ipse ei est magis
principium et causa essendi et
qualiter essendi naturaliter omnibus
filio autem trinitate ex patre est ge-
nerabiliter spiritus autem sanctus et ipse
quidem ex patre est sed non genera-
biliter sed processibiliter et quoniam
est quidem differentia genera-
tionis et processionis dicimus Quis
autem est modus differentie neque
Simul autem est et filii ex patre
generatio et spiritus sancti processio Omnia
igitur quocumque huius filius et spiritus sanctus
ex patre habet et ipsum esse et si
non est pater neque filius est
neque spiritus sanctus et si non pater
habet quid neque filius habet
neque spiritus sanctus et propter primum
hoc est quia est pater filius
est et spiritus sanctus et propter primum
habent filius et spiritus sanctus omnia
quocumque habent hoc est quia
pater habet omnia ea propter gene-
rationem et generationem et
processionem In huius est solius ypo-
statis personarum abiditatem
differunt Hec sunt tres ypostases
non substantiarum characteristico vero
sunt ypostases indivisibiliter
sunt diuise Dicimus autem
vnicuique trinitate horum perfectam
habere ypostasim ut non ex tribus
yperfectis vnam compositam
naturam perfectam cognosca-
mus sed in tribus yperfectis ypo-
stasibus vnam simpliciter substantiam

superperfectam et preperfectam
omne ei quod ex yperfectis conficitur
compositum omnino est et yperfectis
autem ypostasibus ypossibile
est compositum generari esse vnum
neque dicimus personam ex ypostasi-
bus esse sed in ypostasibus et
ipsum autem dicimus ex huius
non sequuntur personam rei que
ipsis personarum lapis ei et
lignum et ferreum singulorum
quidem secundum seipsum yper-
tum est secundum suam personam
naturam ad domum autem
que ex ipsis conficitur imperfectionem
vnicuique eorum existit neque
ei hoc est singulorum eorum secundum
seipsum domus yperfectis igitur
ypostases vnum ut non ypo-
sitionem in diuina intelligamus
naturam Compositio ei principium
est distantie et vnicuique in se
has tres ypostases dicimus esse
ut non multitudinem et ple-
deorum vnamque Per tres que
ypostases in compositum et in con-
futum Per consubstantiali-
vero et vnicuique esse has ypo-
stases et vnicuique et vnicuique
tatis et operationis et virtutis et
potestatis et motus ut ita dicimus
indivisibile et esse vnum deum
cognoscimus vnum ei vere
deus eternaliter est deus et
verbum et spiritus eius Capulum
vnicuique De tribus personis
sit et distantia eorum et ita

Oportet autem scire
 quod aliud est de consi-
 derare et aliud ma-
 gis et cogitatione
 Igitur in omnibus quidem crea-
 turis ypostasem quidem di-
 uino de considerantur. Ne ei
 petrus a paulo considerantur
 separatus. Communitas autem
 eorum et copulatio ratione et co-
 gitatione considerantur. Intel-
 ligimus enim intellectum qui petrus
 et paulus eiusdem sunt nature
 et commune unam habent nam
 unumquodque eorum animal est
 rationale mortale et unumquodque
 est caro anima anima incoeli
 et intellectuali. Hec igitur omnis
 natura ratione est considerabit.
 Neque enim hec ypostases yscivice
 sunt. Scorsum autem unumquodque
 et secundum partem scilicet separata
 et secundum seipsum separata est plu-
 ma separata eam ab altera
 habens. Item et distant et tunc
 differunt et mente dividuntur
 et virtute et forma scilicet figura
 et habitu et complexionem et
 dignitate et adinventionibus
 et omnibus caracteristicis ype-
 tatibus. Plus autem differunt
 omnibus eo quod non yscivice
 sed separatim sunt. Unde et duo
 et tres homines dicuntur et
 multi. Hoc autem dicitur est videtur
 creatura. In sancta Gea et
 sup substantialem et yscivibilem

et sup omni trinitate educto
 Illic enim commune scilicet constat
 quidem et unum de considerat
 propter coeternum et idem id est
 yemptitate sbe et opacionis
 et volutatis et mentis conspi-
 rationem vel concordiam et
 propter potestatis et virtutis et
 bonitatis yemptitate. Non dixi
 similitudinem sed yemptitate et propter
 unum yscivibilem id est impetu motu
 Una enim substantia una bonitas
 una virtus una volutatis una ope-
 ratio una potestas una et eadem
 non tres sunt similes adhibere sed
 unum et idem motus tunc ypos-
 taton id est hanc personarum
 Unumquodque eorum habet se ad al-
 terum non minus quam ad seipsum
 hoc est qui secundum omnia unum sunt
 pater et filius et spiritus sanctus pater
 ygenerationis et generationem
 et passionem cogitatione id est
 intellectu vero est quid divisum
 Unum enim deum cognoscimus. In sot
 enim yscivibilem et patermitatis et
 filiationis et passionis est secundum
 causam et creabile quia pater
 est causa et filius ex hac causa
 et spiritus est causabile et secundum
 yfectudinem ypostasem scilicet
 secundum existence modum differre
 eam intelligimus. Neque enim lo-
 calem distantiam ut in nobis
 possumus manuscryptibili
 dice deitate. Inseparabilem enim
 hec ypostases sunt non ut considerat

sed ut habeantur scilicet uiginti
scdm dñi sermone ego i pte
et pater i me est dicitis neq
voluntatis differencia vel metis
vel opacionis vel ututis vel
alicuius alterius que reale
et p totu generant diuisiones
Deo neq tres deos dicimus
pater et filiu et spm scm vnu
autem magis deu scdm
trinitatem ad vna causam
Personam patris scilicet filio et spu sco
relatis non compositis neq
congregatis secundum sabellu
sine rē sim id est confusione
Vniuntur ei ut dicimus
non ut confundantur sed
ut habeantur id est uiginti
dicem et eam que inuicem
circumione habeant sine di
congruētia et commessatione
vel confusione neq extra
se stantibus vel scdm sbam
inuisibilem scdm alij diuisionem
Impartibilis ei i diuisione p se
sed oportet succinate dice est
deitas et velut i sole tribus
scilicet uictis habitis inuicem
et distantibus existentibus
vna luminis concretio et
copulatio Igitur cu quide
ad deitatem respexerimus
et pnam causam et monarchia
id est principatu et vnu et
idem deitatis ut ita dicam
macionem et voluntate et
substantie et virtutis et
operacionis et diuisionem vdepti

tate vnu nobis est qd yma
ginamur scilicet deitate
Cum ante ad ea i quibus
est deitas vel qd demu certu
id est diligencius dicimus
que sut deitas et que ex pna
causa sine tempore cu eade
scilicet pte et sine distancia
sut gloriacione hoc est ad
tres ypostases scilicet personis
tra sut que adorantur
Vnu igitur est pater q
pater est et sine principio hoc
est sine causa Non ei est ex
aliquo Vnus filius est qui est
filius Et non est sine pna
pro hoc est sine causa Et
pater ei est Si vero ex tempore
principii sumas et sine prin
cipio est filius factor ei est
tempore non sub tempore Vnu
spus sanctus qui spus pater
quidem ex patre non filialis
ante sed pcessibilis neq patre
recedente ab i generatione pterea
quia genuit neq filio a genera
tione qm est ex ingenito Quia
em recederet neq spu vel i pna
transcendente vel i filiu quoniam
pcessit vel quoniam est deus
Dicitas ei immobilis est vel
qualiter utiq ppetas manent
mota vel transcendens Si ei
filius est qui est pater non
pater est ppe vnu ei ppe est
pater Et si pater est qui
filius est non ppe e filius vnu
ei ppe est filius et vng spus

factus oportet etiam scire quoniam pater
 non dicimus ex aliquo esse. Dicimus autem cum filii esse pater
 filium autem non dicimus a non
 id est sine causa esse neque pater
 dicimus autem eum et ex patre
 et filium patris Spiritum autem
 sanctum et ex patre dicimus
 et Spiritum patris nominamus. Ex filio
 vero Spiritum non dicimus Spiritum
 vero filii nominamus. Ex filio vero
 Spiritum non dicimus. Si quis
 enim Spiritum existit non habet aptitudinem
 manifestum et traditum esse
 nobis confitemur. Insuffla-
 vit enim et dixit discipulis suis.
 Accipite Spiritum sanctum. Sicut ex
 sole quidem et radiis ipsa
 et splendore ipse enim est fons
 radii et splendore. Per in-
 dium vero nobis splendore
 traditur et ipse est qui illu-
 minat nos et participatur
 a nobis. Filium autem neque Spiritus
 sancti dicimus neque utique
 ex Spiritu sancto. Capitulum
 duodecesimum De hijs que
 in deo dicuntur.

Deus simplex est
 et incompositus
 quod autem
 ex multis et
 differentibus est compositum
 est. Si igitur increabile et
 sine principio et sine tempore

et incorporeum et immortale et
 eternum et bonum et conditor et
 alia talia substantialia differ-
 entia esse dixerimus in deo
 ex tot conexu non simplex
 erit sed compositum quod ultime
 interpretatio est. Oportet igitur
 singulum eorum que de deo dicuntur
 non quod secundum se habent est signi-
 ficare estimare sed quod non
 est ostende aut habitudine
 quando ad aliquid eorum a
 quibus distinguuntur aut
 aliquid eorum que assequuntur
 naturam aut operationem.
 Itaque videtur quidem omnibus
 principalibus eorum que in deo
 dicuntur nominibus esse qui
 est quemadmodum ipse ora-
 culo loquens moysi in monte
 ait. Dic filiis israel. Qui
 est misit me ad vos. Totum
 enim in seipso comprehendens
 hoc esse hinc velud quoddam
 pelagus substantie infiniti
 et indeterminati. Sicut autem
 sanctus dominus ait. Prin-
 cipalibus nomen eius est bonum.
 Non enim est in deo dicere primum
 esse et ita bonum. Secundum vero
 nomen theos id est deus quod
 dicitur vel ab eo quod est theon
 theon id est tenere vel cu-
 rare et fovere universa
 vel a theon id est ardens
 Deus enim ignis consumens

om̄ maliciam est Vel a theaste
id est a considerando om̄ia
Nulla eī eū latent ymo om̄
est cōtemplator consideravit
eī oīa ante generationem
eorū Intemperanea id est sū
tempore cōcogitans et sū
fulum secundum voluntatē
suam itemperaneam id est
sine tempore cogitationem
que est p̄determinatio et
ymago et exemplum ī p̄de
terminato tempore **N**omen
igitur primum quidem
ipsius essencie demonstra-
tium est et non quid est
secundum verū operationis
incorruptibile verū et sine
p̄ncipio et īgenitum et
īcreatū et īcorporeū et sū
tempore et īdivisibile et q̄cūq;
talīa q̄d non est significat
hoc est qm̄ non īcepit esse
neq; corruptū neq; creatū
est neq; est corpus neq; vi-
detur **B**onū autem et iustū
et sanctū et quecūq; talīa
sequūtur naturam non
ipsam verū substantiam
ostendūt **H**ec autem dñs
et rex et quecūq; sunt talīa
habitudinem ad ea a q̄b;
distinguitur ostendunt
Corū et que dominationem
subiciuntur dicitur dominus
et corū que reguntur rex

et corū que conduntur cōditor
et corū que pascuntur pastor
Captivū tertūdecimū **D**e
divina unione distinctione
et separatione

Item oīa q̄d
hec cōtēt ī om̄i
deitate sūt susci-
pēnda et eodē
modo et simpliciter et īmpe-
biliter et vīce **U**nde patet
et filius et spūs s̄c̄s et sine
causa et cū causa et īgenitū
et genitū et p̄cessibile que
non sūt substantie significatiā
sed eius que ad īvicem est
habitudinis et existencie modi
Hec igitur scientes et ex hīs
ad divinam substantiam ma-
inducti non ipsam s̄bam
cōprehendimus sed ea que
sūt circa s̄bam **S**icut neq;
si cognoverimus quoniam
anima īcorporea est et nō
quantitativa et īformabilis
Iam etiam substantiam
eius cōprehendimus neq;
corporis si cognoverimus
quoniam album vel nigrū
est sed ea que sūt circa
substantiam **V**erū autē
sc̄tmo docet simplicē esse dñm
et v̄m̄ **S**implicem habere
operationem bonā oībus
om̄ia operante s̄dm̄ solū
radium qui oīa fouet et

in quoque secundum naturalem
 aptitudinem et susceptivam
 virtutem operantur ab eo qui condidit
 deo talem operationem susci-
 piens. Distinguitur autem
 et quocumque divine operationis
 et misericordie dei verbi ita-
 nationis. In his enim neque pater
 neque spiritus sanctus secundum ullam
 rationem conant nisi secundum
 acceptationem et secundum ineffabilem
 miraculorum operationem quam
 et secundum nos homo deus verbum
 factus operatus est ut in alte-
 rabilis deus et dei filius.
 Capitulum quatuordecimum
 De his que corporaliter in deo
 dicuntur

Quia vero plura in deo
 corporaliter in divina
 scriptura symbolicè
 dicta inveniuntur
 scire oportet ut homines existe-
 tes nos et quosdam hanc cur-
 nem indutos divinas et excel-
 sas et non materiales deitatis
 operationes intelligere et
 dicere impossibile est nisi
 imaginibus et formis et
 notis id est signis rerum
 que sunt secundum nos visi fuerint.
 Quocumque igitur de deo cor-
 poraliter dicuntur symbolicè
 sunt dicta habent autem
 quandam excelsoze intelli-
 gentiam. Simplex enim est
 deus et non figurabilis. Verbo

igitur dei et palpebras et visum
 quidem omniumque considerationem
 eius virtutem et quod nil eius consi-
 derationem lateat intelligimus
 ex eo quod apud nos per hunc sensum
 perfectio et etiam congruatio et
 certitudo inasatur. Mores autem
 et auditum appreciationem eius
 et nostre susceptioem deprecationem
 et nos his qui deprecationem
 faciunt per hunc sensum mites
 firmis familiaribus eis aures
 inclinantibus. Quod autem et loquelam
 demonstrationem consilii et vo-
 luntatis eius quia apud nos
 per os et loquelam significatur
 hec que in corde sunt cogitationes
 Cibum vero et potum nostrum ad
 eius voluntatem concursum
 etenim nos per gustatum
 sensum nature replemus
 necessarium appetitum. Quod deum
 vero acceptationem eius que
 est ad ipsum nostre intelligentie
 et benivolentie quia apud
 nos per hunc sensum boni odoris
 acceptatio inasatur.
 Faciem autem eam que per operationem
 eius demonstrationem et
 manifestationem quia nostrum
 manifestatio per faciem
 fit. Manus autem perfectioem
 operationis eius et et nos
 utilia et maxime proficere
 dirigimus manibus. Dextera
 autem id quod in proficere eius
 auxilium quod et nos magis

in potioribus et preciosioribus
et plurima indigentibus
Virtute dextera utimur
Palpationem veris certiore
eius et valde subtilium et
oculorum discussionem et ex
quisitionem quia apud
nos non possunt hi qui
palpantur in seipsis quid
ocultate pedes autem et in se
auxilium indigentium vel
inimicorum violationem vel alium
quemdam actum et gressum
et presentiam ex eo quod apud
nos per pedum usum accessus
perficitur Juramentum autem
intransmutabilitatem consilii
voluntatis eius Et eo quod apud
nos per iuramentum hec que
ad veritatem sunt certificantur
conventiones Juramentum autem
et furorem eam que ad ma
liciam et inimicitiam et au
sionem Et enim nos contra
viam mentis nostre odio habere
nos sumus et auertimus
Oblivionem autem et somnum
et dormitionem dilacionem
eius que ad inimicos
violationis et consueti non fa
miliaries auxilii retardacionem
Et simpliciter di
cuntur in deo occultam
habent quandam intelligen
tiam ex hijs que sunt secundum
nos ea que sunt supra nos

edocentem nisi quod de corpore
vili dei verbi aduentu dictum
est Ipse enim vniuersum
hominem propter vitam salutem
suscepit animam intellectualem
et corpus et humane nature
appetites et corporales et ma
turales et non detrahendos
passiones Capham quantum
decimum De eisdem ibi supra
H igitur ex sacris
quidem edocti sumus
eloquijs ut
diuinus dyonysius
antopageta dixit Quomodo
deus omnium causa est et
principium eorum que sunt est
substantia viuencium vita eorum
que racionabiliter sunt rano
eorum que intellectualiter sunt
intellectus est Et exordium
quidem ab eo renouatio et resur
rectio Corruptio vero secundum
naturam renouatio et reser
uatio eorum momentum secundum
quemdam execrabilem
saltum firmamentum
factum et stantiam minimum
et eorum que ad ipsum redu
cuntur via et reordinatio
manuductio Adiciam autem
quomodo et eorum qui ab ipso
facti sunt est pater participa
tus et deus noster est pater
qui de non entibus ad esse
deduxit qui in genitum

qui ex ipso et esse et generare
 susceperunt eorum quidem esse
 quibus et ab ipso pascentur
 pastor Illuminator splendor
 perfectorum perfectio deificatorum
 deificatio distantia pax
 simplicium simplicitas unitas
 unio principum universi Sup
 substantialis et supsubstantialis
 principum et omnia sunt
 sine cognitionis secundum ipsas
 est et possibile univocis bo
 na traditio Capitulo sexagesimo
 De loco dei et quoniam deus solus
 est incommensurabilis

Locus est corpus
 finis eius quod
 continetur et quod
 continetur ut pu
 ta aer continet corpus Cor
 pus autem continetur
 Non univocis autem
 continens aer est locus est
 eius quod continetur corpus
 finis eius qui continet aeris
 et tangens id quod conti
 netur corpus omnino aut
 quodcumque est quod continet
 non est in eo quod continetur
 Est autem et intelligibilis
 locus ubi eorum intelligibi
 liter et est intelligibilis et
 incorporea natura ubi in
 initium est et operatur
 et non corpore continetur
 sed intelligibiliter Non
 enim habet figuram ut corpo
 raliter comprehendatur igitur

in id quod
 continetur
 T

quidem deus immaterialis exis
 tens et incommensurabilis in
 loco non est ipse et in ipso
 locus est omnia implens et sup
 universa existens et ipse con
 tinet omnia Dicitur autem in loco
 esse et dicitur locus dei
 ubi manifestatio eius operatio
 fit Nam ipse quidem per
 omnia immensabiliter transit
 et omnibus tradit suam
 operationem secundum universa
 usque aptitudinem et suscep
 tivam virtute Dico unius
 naturalem et electionem
 puritate puriora vero
 immaterialia sunt materialibus
 et virtuosiora malicie congru
 tis Dicitur igitur dei locus
 filius qui plus participat
 operose et gratia eius per
 et celum eius thronus est
 In ipso et sunt qui faciunt
 voluntatem eius angeli
 et qui per glorificavit deum
 Hec et est requies eius et
 terra est scabellum pedum
 eius In ipso et per carne
 cum hominibus conversatus
 est Res autem dei san
 ctus caro diversis in locis
 nominata est Dicitur
 etiam ecclesia locus dei
 Hanc et in glorificationem
 eius velut quoddam templum
 determinamus in quo et
 eas que ad eum sunt accessiones
 facimus Similiter et

Loca in quibus manifesta
est nobis eius operatio sine
parte carnis sine sine corpore
facta est loca dei dicuntur
Sciendum autem est quod deus
impartibilis est totus tota
liter ubique ens et non pars
in parte corporaliter diuisus
sed totus in omnibus et totus
super omnia Angelus autem
corporaliter quidem in loco
non continetur ut tippum
accipiat et formetur Verum
tamen dicitur esse in loco quia
adest intelligibiliter circumscribitur
ubi et operatur Pro
ea potest secundum idem in diuisis
locis operari Solus enim
dei est ubique secundum idem operari
Nam angelus quidem
velocitate nature et quia
parte scilicet cito pertinet
operatur in diuersis locis
Deus autem ubique ens et
super omnia ubique secundum
idem differenter in diuisis
locis operatur una et simpliciter
operatione **Capitulum septimum
undecimum De circumscrip
tione trium personarum**
Arima vero col
locata est cor
pori tota toti
et non parte parti
et non continetur ab ipso sed
continetur ipsum sicut ignis
ferreum et diuerso existens

operationes proprias operatur
Circumscribibile quidem locus est
quod loco vel tpe vel comprehen
sione comprehenditur In
circumscribibile vero est
quod nullo horum continetur
Igitur circumscribibilis
quidem solus est deus sine
principio et sine fine ens
et ens continens et nulla app
hensione contentus Solus
enim est incomprehensibilis et
iterminabilis et a nullo
cognitus ipse vero solus sui
ipsum est contemplator
Angelus autem et tempore
circumscribitur Incipit enim esse
in loco et si intelligibiliter ut
prediximus et comprehensione
Etiam adiuuam naturam
suam sciunt qualitercumque et
a creatore determinatur
finaliter id est propter Corpore
autem et principio et fine
et loco corporali et compre
hensione Incomprehensibilis enim
omnino deus et inalterabilis
est omnia enim que non sunt
in nobis per scientiam deter
minantur unumquodque secundum
ipsum et decente locum
et tempus secundum hoc
patet nullam indicat Iudicium
autem omne dedit filio
Iudicabit enim pater manifestum
est ut deus quoniam et filius
et spiritus sanctus ipse ab

filius ut homo corporaliter
 descendet et sedebit in throno
 gloriae. Corporeus est et
 corruptibilis est et desensus
 et sedile vel cathedra et iudicabit
 orbem terrarum in iusticia.
 Omnia distat a deo non
 loco sed natura. In nobis
 scientia vel sapientia et
 consilium ut habitus accedit
 et secedit non tamen in deo.
 In ipso enim nichil fit et uere
 dit. Inalterabilis est et
 inextinguibilis et non oportet ac
 adens in eo dicere bonum deo
 concurrens habet in se
 consubstantialis non loco
 sed natura. Qui concupiscit
 semper deum hinc videt eum.
 In omnibus est deus. Ab ente
 est dependens eum et non
 est possibile esse quid nisi
 in ente esse habeat. In omnia
 in omnibus quidem contractus
 est deus ut continens ma
 trimonium. Sancte vero eius
 carni deus uerbum secundum
 hypostasim unitus est et con
 mixtus est in confusione ad id
 quod est nostrum. Nullus
 videt patrem nisi filius et
 spiritus sanctus. Voluntas et sa
 pientia et uirtus filius est
 patris. Non oportet in deo
 dicere qualitatem ut non
 compositum eum dicimus
 ex substantia et qualitate

filius ex parte est et omnia
 quecumque habet ex ipso habet.
 Deo non potest facere a se ipso
 quicquam. Deus enim habet per
 operationem propter patrem
 quoniam inuisibilis eius deus
 uisibilis operationibus fit
 ex mundi constitutione et gu
 bernatione congruitus yma
 go patris est filius et
 filii spiritus per quem christus
 inhabitans in homine dat
 ei per secundam ymaginem deus
 est spiritus sanctus medius iugiter
 et per filium patri copulatus.
 Spiritus dei dicitur spiritus christi
 intellectus christi spiritus domini.
 Ipse deus spiritus ad opaco
 nis ueritatis libertatis et
 sapientie. Etenim factus
 est horum omnium omnium
 substantia implens omnia conti
 nens. Impletum mundi
 secundum substantiam quam mundus
 non potest capere secundum
 uirtute. Deus est eterna
 substantia et immutabi
 lis conditio eorum que
 sunt per se in se ad omnia.
 Deus est et pater qui est
 semper ingenuus et non
 ex aliquo genitus generatus
 autem filium coeternum
 deus et filius est qui est
 cum patre est et sine tempore
 et eterne et non fluxibilis
 et impassibiliter et indistincte

in se ipso
 notatur
 T

sanctificatio

ex ipso genitus Deus spūs
sanctus est virtus significatio
empositas id est i ypostasi
existens ex patre id est anter
procedens et i filio redefesce
consubstantiali patri et filio
Verbu est quod substantiatu
cu pre semper coexistit Ver
bu unius est et naturalis
intellectu nisi motus sedm q
mouetur Et intelligit et co
gitat velut lux eius ens
et splendor Verbu unius
est qd no verbo profertur
sed i corde enunciat Et un
ius Verbu est angelus itel
ligencie Ititur deus qd
verbu et substantialis est
et empositas id est i ypos
tasi ens Reliqua vero tria
verba virtutes sut aie no
i ipa ypostasi considerata
quoz primu quidem itel
lectus naturalis est gemmen
ex ipso sp unigenitum Se
cundum vero dicitur qd
i corde est dispositu Terciu
veru est quod pfertur spūs
intelligitur multipliciter
spūs sanctus dicuntur at
et virtutes spūs scī spūs
est et angelus bonus spūs
ē et demon spūs ē et rān
Est autem quoz et intellectus
spūs spūs est et ventus spūs
est et aer Caplm xviii
Affinitates diuine nature scz

scē trinitatis

Incephabile sine
principio imoz
bile iternū scpti
bile et ifinitu
et eternu et imateriale et
bonu conditum iustu illu
minatum inextibile ipas
sibile incomprehensibile non
captibile idetmātu i corpo
renū invisibile non itelligibile
non idigens p se dominas
et p se potestatum et omū
dominatum et contentum
omū et vite salicet datum
et oipotenē et ifinita potes
et scificatum et distributum
et possidere et continere omū
et oibus prouidere omū
hec et similia natura
habet non aliunde suscipit
sed ipa distribuens Tribuit
bona omū pprijs creaturis
secundum vniuersum spūs sus
ceptivam virtutem hęc at
tribucem ypostaseon pmi
nencia et firmitas Indis
tabiles ē hęc et iseparabiles
ab iternū sut non yfusibile
habentes eam que iternū
est circūcionē non vt gmi
ceantur et confundantur
sed ut habeantur ad iternū
filius ē i pre est et spūtu
et spūs i pre et filio Et pater
i filio et spū nulla facta gmi
tione vel comassatioe et

confusione scdm unitatem
 et ydemptitate motus bini
 hanc tunc ypostaseon qd i
 creatur et natura coside
 vanti ypossibile est Et qm
 dina luculencia et opedao
 vna existens et simplex
 et impartibilis et optime
 yptibilibus variata et oibz
 ea que ppe eoz nature co
 stituunt distribuens inoiet
 simplex multiplicata qd
 impartibilis impartibiliter
 et partibilis ad suam
 simplicitate conigens et
 conuertens Omnia ei eam
 desiderant et ipsa habet
 existenciam et ipsa oibz
 esse scdm qua qd habent
 nature tradidit et ipsa
 est eoz que sut esse et eoz
 que vunt vita et eoz q
 racionabiliter sut racio
 et eoz que itellectualiter
 sut itelligencia et ipsa
 sup itellectu existes et sup
 racionem et sup vitam
 et sup substantiam Am
 plus autem et per omnia
 pnsive imisabilis piaz
 autem nichil amplius
 aut et simplici congruace
 cognosce omnia dno
 et omni confidatio et ima
 teriali suo orulo et simpli
 citer itueni et pteita et
 pna et futura eiam
 an generacione eoz et

sine pao impeccabilem ee
 et dimitte peccata et sal
 uare Et qm oia quidem
 quecuqz vult potest Non
 autem quecuqz potest vult
 potest ei pdeve mundum
 non vult autem Exph
 at pmo liber Johans
 damascem Incipit scd
 De seculo Exph pimum

ipse secula
 fecit qui
 existebat
 ante secula
 ad quem
 diuinus
 vult David
 a seculo tu

es Et diuinus aplos per
 quem fecit et secula opoz
 tet utitur scie qm seculi
 nomen plura significat
 Seculum etis em dicitur
 et vniuersi qz eoz que sut
 vita Dicitur vniuerso secu
 lum et mille annoz tepz
 Rursus dicitur seculum
 vniuersa pub vita et secu
 lum futura vita que est
 post resurreccionem que
 ifinita est Dicitur rursus
 seculu non tempus neqz
 temporis aliq pars a
 solis motu et cursu mensu
 ratu scz p dies et noctes
 consistens sed quod sit pten
 ditur cu eternis velut
 quemdam tpaem motu

et spacium habens. Quod ei
hijō est qui sub tempore
sunt temporis hoc eternus est
seculū. Dicuntur igitur quide
septem secula mundi huius
salicet a celi et terre creatiōe
vsq; ad coem hominū cōsa
macionem et resurrexioē
Est ei quidem confirmatio
p̄cularis que est vniuersa
usq; morō. Est autem cō
muniō que est omnia con
firmatio cū corō hominū fiet
resurrexio. Octauū autem
seculum est quod futura
est ante mundi vero cōsistē
cū neq; sol erat diuidens die
a nocte non erat seculum nē
surabile sed quod simul p̄
tenditur cū eternis velut tēpo
ralis motus est spacium. Et
secundū hoc quidem dñm
eō id est seculū est scdm
qd et deus dicitur. Eternus
id est seculus id est eternus
sed et p̄ternus id est p̄ternus
Item ipsum seculum ipse
fecit. Solus ei sine p̄ncipio
ens deus om̄ ipse est factor
et seculoz et om̄ que sup̄
Deum autem dicens manifest
tum est quoniam p̄rem
dico et vniuersū eius filiu
dñm n̄m ihesum xp̄m et
p̄m eius omnifariam
scdm b̄m deum n̄m. Dicū
ante sc̄la sc̄loz scdm hoc
p̄ et p̄ntis mundi septem

secula multa secula salicet
vitas contineant hominum
et scdm qd vniū oīz sc̄loz est
contentium. Et seculū seculi
dicitur quod p̄ns et quod
futurū est. Eternū autem
id est seculus id est eternū
vita et comū id est seculus
id est eternū supplicia futuri
seculi infinitatem significat.
Nep̄ em̄ post resurrexioē
diebus et noctibus tempus
nummerabitur. Er̄t autem
magis vna dies sine vessa
sole iusticie splendide iustis
suppluente p̄ccatoib; ante
noq; p̄funda infinita. Quatuor
autem igitur quod mille
annoz origem iusticie resti
tucionis numerabitur tēp̄
omniū igitur seculoz vni
factor est deus qui et vni
uersa condidit qui existebat
ante secula. Caplū scdm
de cognicione

Quia igitur bonus
est et sup̄ bonus
deus non cōtētus
sui ipsius cōtēp
tione sed sup̄ habundancia bo
nitatis acceptavit gener
ari quēdā quibus b̄nfaceret
et p̄cipatūra sua bonitate
ex non ente ad esse deducet.
Et condidit vniūsa visibilia
et invisibilia et cū qui ex
visibili et visibili compos
horē. Er̄t autē cogitans

et exco[n]g[re]g[ati]o[n]is opus existit
verbo completum et spiritu
perfectum **Capitulum tertium**
De angelis

Ips[e] angelor[um] est
factor et conditor
ex non ente ad e[ss]e
eos deducens sed
suam spiritum ymaginem
creans eos et naturam incorpoream
velut quendam ignem
vel spiritum imaterialem ut ait
d[omi]nus dauid **Qui facit a[n]g[e]los suos spiritus et ministros suos
flammam ignis levitate et ignicionem et calorem et incisionem et acutionem
eor[um] circa divinum desiderium et ministerium describens et
ad superiora allocationem eor[um] et ab omni materiali intelligentia
libertate Angelus ergo est
substantia intellectualis semp[er] mobilis arbitrio libera
incorporea deo ministrans secundum gratiam non naturam
imortalitatem suscipiens cuius substantie speciem
et terminum solus qui creator est noscit. Incorporeus
et imateriales dicitur quia ad nos **Domine ei compatitur
ad deum qui solus est incorporeus et grossum et materiale
invenitur Solus ei essentialiter imateriales et incorporeus deus est Est****

igitur natura rationalis et intellectualis et arbitrio libera
veritabilis secundum mentem et voluntatem
Domine ei creabile est et veritabile solum ei quod increabile est et invariabile Et omne rationale est arbitrio liberum
Igitur ut inationalis et intellectualis quidem arbitrio libera est
ut creabilis vero veritabilis est habens facultatem et mandandi et proficiendi in bono et ad malum veritandi in susceptibilis penitentie quam incorporeus homo ei propter corporis infirmitatem penitencia fugit
Immortalis est angelus non natura sed gratia deus ei quod incipit et finitur secundum naturam
Solus autem deus est spiritus magis autem et super se semper
Non sub tempore ei sed super tempus est quod tempore est factor luminis sed intellectualis ex primo et sine principio lumine illuminationem habentia non lingua et auditu indigentia
Sed et sine simone voce prolato tridencia sibi dicem et confisa id est voluntates et intelligentias
Per verbum igitur dei creati sunt omnes angeli et a spiritu sancto per sanctificationem perfecti facti sunt secundum proportionem saltem mensuram dignitatis

et ordinis illuminationem et
Lucea participantes circa
scriptibiles tamen Cum ei sunt
in celo et non sunt in terra et ad
ad terram a deo mittuntur
non remanent in celo non autem
circumterminantur autem a
parietibus et ianuis et clausis
et signaculis indeternabiles
ei sunt Indeternabiles autem
dico non ei secundum quod sunt appa-
rent dignis quibus deus appa-
retere eos vult sed in ineffabili
ratione sicut possunt qui videt
videre Indeternatum est ei
natura et principaliter solus
quod inventum est id est deus
Omne ei creatum ab eo qui crea-
vit id est deo determinatum ex
sua sanctificatione a spiritu
sancto habentes sunt angeli
per divinam gratiam prope-
tantes non imperio indigent
quia non sunt mortales Intel-
lectus vero existentes in intel-
lectualibus locis sunt non cor-
porali circumspecti Non ei corpo-
raliter secundum naturam figu-
rantur Neque ei tres habent
dimensiones Sed quia intel-
lectualiter assunt et operantur
Ubique missi fuerunt Et quia
non possunt secundum tempus
idem hic et illic esse et ope-
rari sine equalibus secundum substantiam
sive differentes ab invicem
nescimus solus autem affectus

eos deus novit qui et omnia facit
Differunt autem ab invicem
illuminatione et statione sive secundum
illuminationem stationem habentes
sive secundum stationem illuminationem
participantes et se invicem
illuminantes propter eminentiam
ordinis vel nature manifestum
est autem quod qui eminentius
inferioribus tradunt illuminationem
et conjunctionem fortes sunt
et parati ad dei voluntatis
expletionem et ubique confestim
veniunt ubique dominus ins-
erit motus velocitate nature
et custodientes partes terre
et locis et gentibus presidentes
sicut a conditio preordinati sunt
et ea que sunt secundum nos differ-
santes et auxiliantes nobis
Omnino autem quoniam et
secundum divinam voluntatem et
missionem super nos entes
semper circa deum existentes
Difficile mobiles facti sunt
ad malum sed non immobiles
Sunt autem et immobiles ad
malum non natura sed gratia
et solius boni dei affectione
videntes deum secundum quod possunt
est eis Et hinc cibum semper
habentes super nos existentes
ut incorporei et ab omni passione
corporea exempti non tamen
impassibiles Solus enim deus
impassibilis est Transfigurantur
autem ad quodcumque dominator insistent

17
deus et ita hominibus semper
apparet et diuina eius reuelat
mysteria In celo conuersantur
et omni opus habent omnipotens
laudare deum et ministrare
diuine eius voluntati Sicut autem
sanctissimus et sacratissimus et
theologus summus ait dromisus
ariopagita Omnis theolo-
gus scilicet diuina scriptura
celestes spiritus non esse dixit
Hinc diuinus sacer hic myster-
terius determinat terminos orna-
tus quidem Et primum esse ait
eum quia circa deum est semper
et proxime et immediate scilicet
et omnium esse traditum est eum
qui sex alas habentium scilicet
primum et multos oculos habet
cum cerubim et sassarum the-
noz est Secundum vero eum
qui diuinationum et virtutum
et potestatum est Tertium
vero et ultimum eum qui primum
patrum et archangelorum et
angelorum est Quidam
ergo aiunt quod ante omnem ipse
creationem geniti scilicet
angeli sunt ut theologus ait
gregorius Primum quidem
excoGITauit deus angelicas
virtutes et celestes et exco-
GITatio eius opus fuit Alij
vero qui postquam geniti est
id est geniti sunt scilicet a-
ngeli primum celum qui ante
hominis plasmationem

omnes confitentur Ego autem
theologo gregorio confentio
Dicitur ei primum intellectum
substantiam creari et ita post
sensibilem Et tunc quod ex utroque
saluet hominem Quicunque vero
aiunt angelos conditores esse
cuiuscunque substantie hi omnes
sunt patris sui dyaboli Cetera
tunc enim existentes non sunt
conditores omnium autem factorum
et primum et contentorum deus
est qui solus incitatus qui
in patre et filio et spiritu sancto
omnipotens laudatur et glorificatur
Explicit quantum de dyabolo
et sermone

Ad hijs angelicis
virtutibus qui preant
terrestri ordinem
id est eius quod
circa terram et cuius tenet eius
totum commissum a deo erat non
natura malus factus sed bonus
existens et in bono genitus et
nequam in seipso a conditore
malicie semitam habens non
ferens illuminationem et honorem
que ipsi conditor largitus fue-
rat libertati sui arbitrii electio
versus est ex eo quod secundum natu-
ram in quod preter naturam
et eleuatus est aduersus eum
qui fecit ipsum deum rebellare
ipsum volens et primum desistens
a bono in malum deuenit Nichil
aliud est malum nisi bonum

primario Sicut et tenebre lu-
minis sunt primario vel dis-
cessio boni et lumine est intel-
ligibile. Sicut et malum tenebre
est intelligibile. Lumen igitur
creatus est a conditore et
bonus factus. Item vidit de
omnia quecumque fecerat. Et ecce
bona erant valde liberi arbi-
trij voluntate tenebre factus
est. Simul autem cum eo emul-
sa et confecta est eum et con-
dit multitudo infinita eorum
qui sub ipso erant ordinati
angelorum eiusdem ergo minimam
nature cum angelis existentes
malifaci sunt electione volun-
tatis ex bono ad malum
declinantes. Non habent
potestatem neque virtute
neque fortitudinem aduersus ali-
quem nisi a deo dispensatione
concedatur id est eis concessa
fuerit sicut in Job et in Ieremias
ut in euangelio scriptum est
Permissione vero dei facta
et fortitudinem habent et trans-
mutantur et transfigurantur
in quantum volunt figuram san-
cti in malitiam scilicet in
infidiam. Et futura quidem
neque angeli neque demones
non erunt tamen predicant
Angeli quidem deo eis re-
uelante et predicante. In
quecumque predicant sunt. Pre-
dicant autem et demones

quibus quidem ea que longe
sunt videntes quibus vero
coniacentes. Unde et multum
mencuntur quibus non oportet
credere. Et si multoties verba
dixerit quod diximus non est
autem et factus scripturas
vobis igitur malicie et inuide
passiones ex ipsis excogitate
sunt et inmitte quidem se
hominum concessi sunt. Videt
etiam autem infertur alicui
non preualent. In nobis autem
est suscipe vel non suscipe eorum
inmissionem id est pugnam
proculo dyabolo et demone
eius patris est ignis inexti-
guibilis qui tormentatio
eterna est et hijs qui sequuntur
eos oportet autem scire quod
quod est hominibus mors hoc
est angelis casus. Post casum
enim non est eis patientia
quemadmodum neque ho-
minibus post mortem.
Capitulum quintum De creatura
visibilium

Ipsa qui est deus
noster qui in
trinitate et uni-
tate glorificat
fecit celum et terram et omnia
que in eis sunt ex nihilo ente id
esse deducens vniuersa. Hec
quidem non ex preexistenti materia
id est materia preter celum
et terram aere igne aqua

Illas res ex his que genita e
 runt ex ipso putat animalia
 plantas semina. Hec et ex
 terra et aqua et aere et
 igne conditoris precepto
 genita sunt. Caplm sextu
 De celo

Quoniam est conti
 nentia visibilium
 et invisibilium
 creaturum. Infra
 id est infra ipsum et sunt et
 intellectuales angelorum virtutes
 et omnia sensibilia concluduntur
 et circumterminantur. Solus
 autem deus incircumscribitus
 est omnia implens et omnia con
 tinens et omnia circumterminans
 et superat omnia ens et omnia con
 dens. Quia dicitur celum
 ait scriptura et celum celi et
 celos celorum et usque ad terram
 celum beatus paulus dicitur
 est dicimus qui in totius mundi
 generatione id est in libro ge
 nerationis celi facturam sus
 cepimus eorum id est generum
 qui foris sunt septies sine
 stellis spheriforme sunt ea
 que sunt moysi sua facientes
 dogmata. Deinde et ab his
 autem firmamentum vocavit
 deus celum quod in medio aque
 genitum esse iussit ordinans
 id separare per medium aque
 que erant supra firmamentum
 et per medium aque que erant

subter firmamentum cuius natu
 ram dicitur basilus subtilem
 esse ait velut firmum ex dicitur
 edoctus scriptura. Alii vero
 aquosam ut in medio dicitur
 genitum alii vero ex quatuor ele
 mentis alii vero quatuor corporum
 et aliud preter medium. Cum
 dam igitur opinati sunt
 in circuitu quidem hoc totum
 continere celum id est ma
 chine et spherice forme ex
 istis et undique supernam parte
 ipsum esse totius medium
 firmissime vero eius qui ab
 ipso continentur loci esse
 infirmam partem lenia
 vero corporum superiorem ordinem
 esse sortita a conditore. Quia
 una vero infirmam regionem
 que est medium. Est igitur
 lenius elementum ignis locum
 sursum parte omnibus fertur
 que utique post celum confestim
 sunt ordinatum esse. Hinc
 autem dicitur ethera post
 hinc inferius aerem terram
 autem et aquam ut gravio
 res et inferius habilioza ferri
 saliret in medietissimo apparet
 esse ut sint ex adverso inferius
 quidem terra et aqua. Aqua
 vero lenior est terra unde
 et mobilior ea existit. Desuper
 autem undique sicut in circuitu
 ita saliret cooptand aerem
 et circa aerem undique per ethera

De foris autē id est extra omni
in circuitu est celum **Circula**
inter autē aruit moveri celū
et constringe que infra ipm
sunt et ita manere omni fir-
ma et non excedentia. **Septē**
vō zonas aruit esse celi alia
alia excelliorem. **Dicunt autē**
id subtilissime mature velut
fumu et sedm vnam quāvis
zonam esse vnu planetarū.
Septem ei esse planetas aruit
scilicet **Solem** lunam **Jovem**
Martem **Venerem** **Martem** **Venerem**
et **Saturnum** **Venerem** aut aruit
eum qui quinqz eoz foris id
est **Lucifer** quinqz **Hesperus**
fit. **Planetarū autem vocant**
hos quia aduersus celum
faciunt motū. **Celo ei et reliqs**
stellis ab oriente ad occasum
motus ipsi soli ab occasu ad
orientem motū habent
et hoc cognoscim ex luna
parū sedm vespertinum repe-
dante id est reuertente. **Qui**
cūqz igitur spericū dixerit
esse id est celobosum celum
equaliter dicūt distare illud
et semotū a terra esse et desup
et ex lateribus et desubtus.
Desuptus autem et ex lateribus
vno quātū ad nōm sensū
quia sedm consequentia scilicet
veritatis ratione vndiqz supe-
riorem locū celū habet et
terram inferiorem et aruit celū

spericū circūdare terrā et
circūferre cū suo acutissimo
motu. **Solem** et **lunam** et
reliquos planetas et super
terram quidē existente sole
diem hinc fieri. **Sub terram**
vō descendente sole hinc quōdā
noctem. **Illic vō diem** **illū**
vō emissperū et scilicet
celū esse ymaginati sunt.
Quia diuinosz emittator
dicit **dauid** **Qui extendit**
celū sicut pellem quod est
tabernaculum. **Et beatus**
ysaias qui statuit celum
quasi cameram id est scilicet
culum id est arcum. **Et**
qm̄ occidens sol et luna et
astra circūeunt terram
ab occidente in aquilonem
et ita vtriusqz in orientem de-
ueni ut **verū** sine hoc
sine illo modo vniuersa diuina
missione facta et firmata
sunt et diuina voluntate
et consiliū fundamentū icon-
cussibile habent. **Ipse em̄**
dixit et facta sunt. **Ipse man-**
dauit et creata sunt. **Sta-**
uit ea in seculū et in seculū
seculi p̄ceptū posuit et
non p̄teribit. **Igitur est ipse**
celū celi qd̄ p̄mū est celū
sup̄ fundamentū existens.
Et duo celi etenim funda-
mentū vocat celum **Consuetū**
autem est dūc scripturē
et aerem **orramon** id est

celū vocare quia opmanon
 id est videt sursum Benedi
 cite ei apt om volatilia opmā
 id est celi solius aeris dices
 aer vō volatiliū est gressu
 et non celū **Ecce** tres celi qd
 dicitur aut nplius Si vō et septē
 zonas septem celos suscipere
 volueris nil inuāi veritatis
 nocetunt **Assuetū** ei est et
 hebraice lingue celum plu
 raliter vocare celos **Celum**
 igitur celi volens dicens
 celos celoz dixit qd ostendit
 celū celi quod est supra
 fundamentū firmamētū
Sed et aque que sūt super
 celos vel aere vel firmamēto
 vel septē zonas firmamēti
 vel firmamēto consuetudinē
 hebraice lingue pluralitē
 celos noiat **Dicitur** igitur
 que sūt scdm generacionē
 subiciuntur corrupcionē scdm
 nature consequentiam
 sed et celi dei gratia cōtinēt
 et confirmantur **Solus** aut
 deus sine principio est in
 tūaliter et sine fine **Deo**
 dicitur est **Ipsi** peribūt tu
 autem pmanēs **Verū** qd
 non omōde destruentur
 celi **Nam** ibeterāscēt qdem
 et velut circumamētū id est
 cooperitorū involuentur
 id est mutabuntur et alte
 rābuntur **Et** erit celū novū

et terra noua **Quarta** aut
 mensura celum manus ex
 istit terra **Substantiam**
 mimmū celi non oportet
 querere ignotam nobis
 existentem **Nullus** autem
 animatos celos vel lumi
 naria existimet **Inuāti**
 ei sūt et insensibiles quare
 et si dicat **Dicitur** septuā
 letentur celi et exultet
 terra eos qui i celis sūt
 angelos et qui i tēa hoies
 ad leticiā vocat **Non** it
 scriptura et profopera id
 est personar fictioē bti et
 vt de anātis et de i anātis
 loqui **Sicut** illud **ma**
 vidit et fugit **Jordanis** conuer
 sus est retrosum **Et** qd
 est tibi **ma**re q fugisti **Et**
 tu **Jordanis** quia cōuersus
 es retrosum **Et** montes et
 colles iterrogantur **Scitmo**
 nes exultacionis **Sicut**
 et nobis consuetū est dīe
Congregata est ciuitas nō
 edificata significare volentib
 sed ciuitatis habitatores **Et**
 celi enarrant gloriā dei
 non vocem que auribus
 sensibilibus auditur emitte
 tes sed ex ppa magnitudie
 conditoris v̄tute nobis oste
 dentes quoz pulchritudiez
 excogitantes factore sicut
 optimū artificē admiram

et glorificamus Caplum sep
timum De lumine ignis
et luminatum solis et lune
et astrozum

Terminus unum quatuor
elementorum est
et lenis et suavis
ferri habilior
reliquis et combustivus et
illuminativus prima die
a conditore creatus dicitur
et divina scriptura Dixit deus
fiat lumen et lumen factum
est Non est aliud est ignis
quod lumen sicut quidam opinantur
Alii vero mundum hunc igne
superest veris opinantur que vocant
ethera Igitur in principio
fecit quidem deus lumen
scilicet prima die pulchritudines
et ornatum omnis visibilis crea
ture auferat et lumen et omnia
in tenebris manebunt ignota
Ipse tamen non possint monstrare
re decorem Vocavit autem
deus lumen quidem diem
Tenebras vero noctem voca
vit Tenebre autem non substantia
quedam sunt sed accidens lu
minis et privatio est aer
et non in sui substantia habet
lumen ipsum et nempe factum
lumine tenebras vocavit
deus et non substantia aeris est tenebre
sed luminis privatio quod
accidens magis ostendit quod
substantiam Non vocata est autem

prima nox sed dies Quia prima
est dies et ultima est nox Se
quitur igitur nox diem et
a principio diei usque ad aliam
diem una cum nocte dies est
Dicit et scriptura factum est
vespere et mane dies terminus Igitur
in tribus quidem diebus vesperis
et continuo lumine diem profectus
et dies et nox fiebat Quarta
vero die fecit deus lumine
maris scilicet solem in principio
et potestatem diei per ipsum
et dies consistit Dies enim est
in essendo super terram solem et
spacium diei est qui ab oriente
usque ad occidentem super terram
est solis cursus et lumine
minus scilicet lunam et pla
netas reliquos et stellas in
principatu et potestate noctis
ut illuminent eam Nox
autem est in essendo solem
sub terra et spacium noctis
est qui ab occidente usque ad
orientem est sub terra
cursus solis Luna igitur
et stelle ordinate sunt noctem
illuminare Non ut die sub
terra semper sint Sunt enim
et in die stelle in celo super terram
Sed sol has simul et lunam
vehementiori claritate oculis
tandem non sinit apparere lu
minantibus igitur huius prima
creatum lumen conditor ipse
fuit non ut ipotens eis die

aliud lumen a priori lumine
 sed ut ^{non} vagans illud remaneret
 lumen luminare ei est no
 ipse lumen sed ipse recepta
 culum luminis Ex ipse lu
 minibus vii planetas nunt
 et dicit eos econtinuo celi
 moueri motu Deorū pla
 netas id est errantes eos
 vocantur Nam celū quidē
 ayūt ex oriente i occidētē
 moueri Planetas autem
 ex occidente i orientem fit
 autem secū celū circūferre
 sui ipsius motu ut acutior
 id est septē planetas Septē
 autem planetarū nomina
 sūt hec sol luna iupiter
 mercurius mars venus
 saturnus Est autē scdm
 vnamquamque zonā
 celi vni septem planetarū
 In pma quidem saliet
 superiori saturnū h In
 scda vob iouem i In tertia
 vob martem d In quarta
 vob sole g In quinta vob
 venerem e In sexta vob
 mercurium b In septia
 et i inferiori lunam c
 Currit autem iustum
 iestabilem quem conditor
 statuit eis et quemadmo
 dum ordinavit eos et
 fundavit ut ait dñs dñm
 luna et stellas q̄ tu fu
 dasti significavit stabi

litatem et immutabilitate
 a deo danti eis ordinis et
 constitutionis Statuit
 ei eos In annos et dies et
 tempora et signa Nam
 p solem quidem m̄oz ver
 siones solsticy et equinoctij
 consistunt Et pma quide
 est vernalis In ipsa ei fecit
 deus vniuersa et ostendit
 hoc quousq̄ nūc In ipsa floz
 germinatio fit que et eq̄
 noctialis versio est duodeca
 ei horarū et diem et nocte
 constituit Ipsa vob ex me
 dio oriente solis consistit
 eucratia id est b̄i cōcreta
 existens Sanguinis aug
 mentatim calida et hu
 mida existens et p se me
 diant hie mē et estatem
 hie mē quidem calidior
 et siccior est estate vob fir
 gidior et humidior pcedit
 autem et p̄tendit hora
 id est fines suos a martij
 xxv vsq̄ ad iunij xxvij
 Deinde elevato solis ortu
 ad aquilonis proximiores
 partes estivalis versio
 succedit medians verem
 et antipm̄ Ex vere q̄e
 calidum habens ex antipno
 vob sicū Calida ei est et
 siccā et iubea habet colerā
 Ipsa vob maxima h̄z die
 horarū xv nocte vero

puissimam horarū nouē
ppriam habentem. Sed et
ipsa protendit a Junij
xxij vsq; septēbris xxxij
Deinde inuisus i medium
orientē sole reuertente an
tūpnalis versio estinalē
versionē transfinit me
dia quodāmodo habens
frigiditatis et caloris sicc
tatis et humiditatis et
medians estinalē et hie
malem versionem. Ex esti
nali quidem siccū ex hie
mali vero frigidū habens
frigida ei est et siccū et
colere nigre augmentatiā
existit. Hec inuisus equoc
tialis versio existit xij ho
rarū et diem et noctem
habens. Protendit autem
hec a xxv septēbris vsq;
ad xxv decēbris. Sole at
ad puriorem et humiliore
saluet meridiam orientē
distendente hiemalis susci
pitur versio frigida et
humida existens et me
dians antūpnalem ver
sionē et vnalem ex antū
nali quidē frigidū ha
bens ex vernali vero hu
midū possidens ipsa at
puissimam quidem diē
habet nouem horarū exis
tente noctē vero maximā
horarū existētē xvj flou

matō autem ipsa existit
augmentatiā protēd
a xxv decēbris vsq; ad xxv
marty. Sapienter em
conditor prouidit vt nō
ex sumā frigiditate et cali
ditate vel humiditate et
siccitate in sumam contra
riam vententes qualitate
idificiales itādamus egri
tudines fallaces sūt em
repentinas transfinitatiōes
sermo nouit ypertratis
Ita utitur sol quoq; vsq; et
et p̄ cas om̄i operatur
sed eā dies et noctes. Hic qd
orientē et super tūā venies
Alijs vero subter terram
occidens et alijs luminarijs
et lune et astris luculentia
redens constituit. Arunt
autē et xij zodia id est
animalia ex astris esse
icelo contrariū motū ha
beria soli et lune et
alijs quinq; planetis et
per xij hec zodia id est
animalia p̄t̄sue septē
planetis. Nam sol quidē
scdm̄ vniūquodq; animal
p̄ficiat mensem vniū et per
xij menses xij animalia p̄t̄a
sūt. Duodecim autē anima
lū nomina sūt hec et
horū sūt menses d̄ites
mense marty xxi suscipit
solem. Tantius mense aphō

xxiii Gemini mense maij
 xxiiij Cancer mense iunij
 xxiii Leo mense iulij xxv
 virgo mense augusti xxv
 libra mense septembris xxvi
 Scorpio mense octobris zL
 Sagittarius mense novembri
 xxv Capricornus mense decem
 bres xxv Aquarius mense
 Januarius xx Pisces mense
 february xx Luna vero
 secundum unumquemque mensum
 her xxij pertransit aialia
 inferius existens et cibus
 her pertransiens Sicut
 est si feceris polum infra
 alium poli interior poli minor
 ibidemque Ita ut cibus lune
 inferioris existens minor
 est et expletur cibus It
 quod quidem per astrologorum hor
 scilicet solis et lune ortu
 et occasum et concursu
 aynt omnia diffensari que
 secundum nos Cetera her et astro
 logia videntur Nos autem
 dicimus quod sunt quidem
 ex ipsis sunt ymbres et
 siccitatis et frigiditatis
 et caliditatis et humidita
 tis et ventorum et horum talium
 Nostrorum autem actuum ne
 quaque sunt cause Nos et
 liberi arbitrij a conditoe
 facti domini minorum existimus
 actuum Si et ex astrologorum
 allacione omnia agimus

secundum necessitate agimus
 que agimus Quod autem
 secundum necessitate fit neque
 virtus neque malicia est
 Si autem neque virtutem
 neque maliciam habemus
 neque laudibus neque coronis
 neque vituperacionibus neque
 tormentis existimus digni
 Inveniet autem et deus iustus
 hys quidem bonis Illis vero
 mala vel tribulaciones dabit
 Sed neque gubernacione
 neque suavitatibus de
 faciet providenciam si
 secundum necessitatem ducunt
 omnia et feruntur Sed et
 rationale superfluum in nob
 erit nullius et existentes
 actus domini superflue consilium
 Rationale autem omnino
 consilij nobis gratia datur
 est Vnde omne rationale arbitrio
 liberum est Nos autem di
 cimus quod non ipsa astro
 logia sunt alicuius eorum
 que sunt neque corruption
 eorum que corrumpuntur Signa
 autem magis sunt ymbrium
 et aeris transmutacionis
 fortassis autem utique
 quis dixerit quod et pliorum
 non sunt causa sed signa
 Sed et qualitatis aeris facte
 a sole et luna et astis
 Alij et alij diversis complex
 ionibus et habitibus et dispo

siones constituit. **H**abitus
autem sunt eorum que in nobis
vel in re aguntur et vel tenentur
ratione et ducuntur veris.
Constituuntur autem mul-
tociens et comete signum
quedam significationes mor-
tes regum que non sunt ex
his que a principio genita
sunt astri sed divina missioe
secundum ipsum tempus consti-
tuuntur et rursum dissol-
vuntur. Quia et quod secundum
deum propter nos secundum caritatem
clementer amicum hominum et
salutarem generationem
visum est a magis astrum
non eorum que in principio
genita sunt astri fuit et
manifestum est hoc ex eo quod
quibus quidem ex oriente in occi-
dentem faciebat cursum quibus
autem ex aquilone in austrum
et quibus quidem occultabat
quibus autem apparebat hoc
autem non est astrorum or-
dinis vel nature. **O**portet
autem scire quod ex sole illu-
minatur luna et non appo-
nante scilicet nequente deo
dare ei proprium lumen sed
ut nichil minus id est consonan-
cia et ordo imponatur crea-
tori regentis et recti et
civiliamini et nos cunctis
et tunc de sibi vicem et supportum.
Primum quidem factori et

conditori et dominatori deo
deinde et hijs qui ab eo consti-
tuti sunt principes et non
divinam propter quod hic
principatur. **E**go autem non
Suscipere autem via a deo
cum gratia et actioe et bo-
na mente. **D**eficit autem sol
et luna eorum qui creaturam
adorant propter creatoris
insipientiam corripientiam
et exundantiam que vitabilia
et altitabilia. **O**mnis enim vitabile
non est deus secundum propriam
enim naturam omne corrup-
tibile vitabile. **D**eficit autem
sol quidem corpore lune velut
quidem radius in medio
paries facto et obubriante
et non sumentem pro transitu
nobis lumen. **I**n quantum
igitur invenitur corpus lu-
ne occultans solem in tantum
et eclipsis defectio fit. **S**icut
minus sole est corpus lu-
ne ne minus. **E**t enim
sol a quibusdam quidem dicitur
multiplex terre. **A** patribus
autem nostris equalis terre
et multo genis parva mites
velat eum dicitur parvis collis
vel parvis lune vero eclipsi
id est defectio ex obubriatione
terre fit cum facta fuerit pro
luna. **E**t inventa fuerit ex
indiviso secundum summum centrum
sol quidem sub terra luna vero

super terram **O**bturacione
 et facit terram et non potest
 solare lumine illuminare luna
 et inde deficit **O**portet ut
 scie qd perfecta creata est luna
 a conditore sciz xv decelat
 et completam id est plenam
 generari **Q**uarta aute die
 creata est ut diximus cu sole
 anticipavit igitur solem
 xi diebus **I**n quarta a die
 vsq ad xv dies xi sunt **I**deop
 et secundu vniuersis ann
 xij menses lune xi diebus
 deficiunt a xij mensibus solis
Cui ei sut solis trescentos
 sexaginta quinq dies habet
Quarto vco die adiecto se
 cundum vnosquosq m
 annos vnus dies pficitur
 qui dicitur bisextilis et an
 ille habet trescentos sexaginta
 sex dies lune aute annus
 habet dies trescentos quinq
 ginta m Luna igitur
 ex quo genita scilicet reno
 uata fuerit diez xij et
 dimidium et quantum
 et incipit deficere vsq ad dies
 xxxix et dimidiu et finalit
 omnino fit sine lumine et
 rursus copulata soli rege
 neratur et renouatur ve
 memoracionem ferens nre
 resurreccionis **S**cdm vnu
 quemqz igitur ann hos
 xi dies tribuit soli **S**cdm

Aug^o
 239°
 fuit
 T

igitur tres annos embolismy mēsis
 id est inmissimus vnus fit hebri
 16 Et annus ille tredecim mēsu
 ibentur ex adiectioe xi diez
 manifestum aute est qd copositi
 sut sol et luna et astra et cor
 ruptioi scdm p^{am} naturam
 supposita sut hoz aute p^{am}
 naturam nescimus **C**unda
 igitur arunt ut nem sine aq
 materia r^{ap}paribilem esse
 vnde et extictu arut i acm
 t^{ans}mutati **Z**odiacus circuly
 obliquo modo diuisi in xij di
 uisiones que vocantur zodia
 id est animalia **Z**odiu autem
 vniuersodqz habet decanos
 tres particulas xxx **P**articula
 vero habet minuta lx habet
 igitur celu particulas trescentos
 sexaginta quod vco sup terram
 est inmissu particulas habet
 centu octoginta et qd sub
 terra centum octoginta **D**omi
 planetaz sut hec scorpis et
 aries martis **T**aurus libra
 veneris **G**eminu virgo martu
 ry cancer lune leo solis sa
 gittarius et pisces iouis **C**a
 p^{ic}ornus et aquarius saturni
Altitudines sut aries solis
Taurus lune **C**ancer iouis
 virgo martis **L**ibra saturni
Cap^{ic}ornus mercurij **P**isces
 veneris figure lune sunt
Synodus id est consiliu vel
 conuentus qm venerit i particula

iqua est sol et dicitur genera
 tio cu desiterit a sole pteat
 xv oriens qu apparuerit
 id est facit umbras monordes
 sedm q distat particulis x
 dicthomy duo cu distat pti
 culis nonaginta amphi
 tri duo cum distat parti
 culis centu vnginti Plena
 est luna lumine sed cu dis
 tat pti culis centu lxx \$ do
 autem diximus pnu au
 gente et scadu deficiente p
 duos dies et dimidm ptransit
 luna singulid zodiac animal
 id est signum **Capitulum**
De aere

Aer est elementu
 tenuissimu hu
 midum et calidu
 igne quidem
 qtuoribus terra aute et aq
 lenius respirationis et vo
 cis causa materialis Incol
 vntu scilicet ex natura colo
 rem non habens lucidu transpa
 ribile lumine ei est suscepti
 mum et tribus sensibz nris
 ministrans Per id ei vide
 audim et olfacim susceptum
 caliditatis et frigiditatis sic
 citatis et humiditatis cuius
 omnes qui scadu locu sunt
 motus sut sursum deorsum
 Intus extra dextrorsum si
 nistrorsum et circulares moty
 ex se non habens lumine sed a

sole et luna et stellis et igne
 illuminatus et hoc est quod dicit
 scriptura Quomodo tenebre
 sunt sup abyssum volens of
 tendere q non ex se aer lu
 men habet sed alia quedam
 est substantia luminis
Capitulum novum De ventis

Aer autem est
 motus aeris sed
 et locus aeris est
 locus ei vniuersum
 corpus eius est continentia
 Quid at continet corpus
 nisi aer. \$ ut ante loci
 diuersi unde hic aeris sit
 motus ex quibus et venti
 duaciones habent Quodeni
 aute oes sunt dynt autem
 esse aerem vel extinctionem
 ignis vel vaporem aq calidm
 Est demq aer sedm pna
 naturam calidus insfrigida
 aute vicinitate aque et terre
 vt inferiores quidem ptes ei
 frigide sint \$upiora vero
 calide Ventus est fluxus
 aeris a locoz pmitatione
 unde fluit denoiatio altere
Capitulum decimum De aquis

Aer et aqua vni
 quatuor etoz est
 fractura dei optima
 aqua est etm hu
 midum et frigidu grave et
 deorsum ductile fragile effu
 sibile huius vero incinit dno

scriptura dicens **Et** tendite
 erant sup abyssum et **sp** dei
 feriebatur sup aquas **Abissi**
 aute nichil aliud est nisi
 multa aqua cuius finis e
 rēprehensibilis hoibus
 In principio aqua super oēs
 terram redudabat sup fi
 cietenus **Et** p̄mid quidem
 fecit deus firmamentū sepa
 rans per mediū aquā que
 erat supra firmamentū et
 aquam que erat sub firma
 mento In medio em aquarū
 abissi firmamentū est do
 minaturā in sione Unde
 et firmamentū dixit deus
 fieri et factū est **Quis** aut
 grācia a supra firmamentū
 aquam deus iposuit **Inter**
 solis et ethere calidissimū
 feruorem ayoē ei post fir
 mamentū ether expansus
 est **Sed** et sol cū lunā et stell
 etiam i firmamento sūt et
 nisi supiaceret aī inflāmatū
 ram utiq̄ esset a calore fir
 mamentū **Deinde** iussit de
 congregari aquas i con
 gregacionem vna **Unde**
 autem congregacionem
 dice non significat i vno loco
 congregari eas **Et** ei postea
 ant et congregaciones n̄t
 Vocant maria sed simul
 et scdm se sepatas a terra
 fieri aquas hic sc̄mo signi

ficiant **Congregate** igitur
 sunt aque in congregacione
 suas et visa est s̄ra **Hinc** duo
 maria que ex ptu p̄flunt
 curāflunt media enim hec
 duo inquit duoz iacent ma
 rium illinc rubz hic n̄m
Constituti sunt diuersi peli
 gi et montes et portus et insu
 las et sinus diuersos habentes
 et litora et actus **Litus** em
 arenosum dicitur **Acte** vero
 petrosus et de **Primo** p̄fida
 locus saliet qui i principio
 mox habet p̄funditatem **Sicut**
 autem et secūdu orientem
 est mare quod dicitur **Indi**
 et boratile qd dī cassia **Sed**
 et stagna **Hinc** congregata
 sunt **Est** igitur arenus
 id est sine vno saliet ocea
 nus quidem velut flumib
 quidam curuens oem trā
 de quo videtur michi dixisse
 dīna scriptura **Quoniam**
 flumib procedit ex paradiso
 potabilem et dulcem habens
 aquam **Hic** prebet aquam
 mari omni **Que** i mari diu
 mortans et stans imobilis
 amara sit sole semper et s̄pho
 mbus id est ventis qd i eis
 subtilissimū abstergentibus
 Unde et nubes consistit et
 ymbres fiunt per transcol
 cionem dulcorra aqua
Hic oceanus et In quatuor

principia **flumina** diuiditur Nomen
vni phison hoc est ganges
indicus Et nomen scdō geon
hic est nilus ab ethiopia i
egyptu descendens Et nomen
tertio tygris Et nomen quarto
eufrates Sunt et alia plu
rima et maxima flumina
quorū hec quidem i mare
eunquuntur alia vero i terra
consumuntur Vnde et omnis
terra pforabilis est et cuncta
nosa Velut quisdam venas
habens par quas ex mari
suscipiens aquas fontis pfi
cit secūdi qualitate id est
terre et fontem aqua fit Ex
colatur ei per terram mari
na aqua et ita dulcoratur
Si vero locus vnde fons reddi
contigerit vt sit amarus vel
salsus ad terram et aqua re
ducatur Coartata autem multo
trens aqua et iosa calescit et
hinc per se plantate calide
reducuntur aque Diuina igit
missione hinc et vt ex eis fon
tes vni flumina utpote
montes facti sunt Primo
igitur aque precepit deus
educē animam videntem q
p aquam et en qui i principio
ferebat super aquas spm
saliētē renouatūque erat
hominem Ita ei diuus ait
basilius Eduxit ante aialia
et pua et magna vt cete

diuisiones et pisces i aquis
reptantes et volatilia penate
per volatilia igitur copu
lantur et aqua et terra et
aer Et aquas ei hec facta sut
i terra vero concussantur et
in aere volant Optimum igit
elementū est aqua et pluri
mo vsu vltimum et sordis puit
et atium non solum corpora sed
et animabus si assumpserit
gustaciam spm sancti Et plm
vnde dicitur De terra et de hinc q st
Terra vni est m
elementoz et est
frigida et siccum
et fixum et immobile
a deo ex non ente ad esse p
die deductū In principio ei
ait fecit deus celum et terram
suis firmitatem et basem
id est stabilitatem nullus
hominū sic potuit hinc
i aquis auit firmā et fixam
esse eam vt ait diuus dauid
Cum firmavit terram sup aquis
Alius vero super aeternū Al
vō ait Qui firmavit terram
i nichilo Et vni diuus
enarrator dauid vt ex psona
dei conditoris Et ait fir
mam colupnat eus Contem
tuam eius vtutem colupnat
vocat V aut ait sup maria
firmavit eam ostendit vni
circūfusam terre aque na
turam Et singitur i sepa

et si in aere et si in aquis et si
 in nichilo dabimus firmationem
 esse eam oportet non resistere
 pro indulgentie sed omnia simul
 confiteri contineri copulanti
 a virtute creantis In principio
 utitur sicut ait scriptura ab
 aquis terra velabatur et in
 fructibus saluet iornata est
 Deo vero iubente aquas et re
 ceptacula facta sunt et tunc
 montes extiterunt et divi
 nissime spiritum recepit omnia
 tum omnibus herbis et plan
 tis pulchra effecta quibus
 divina iposuit missio virtutem
 augmentativam nutritivam
 et seminativam et sicut ge
 nerativam **E**duxit vero
 conditore iubente omnia ge
 nera animalium et reptilium
 et ferarum et fumentorum omnia
 quidem ad hominis opportunum
 usum **S**ed horum hec quidem
 ad escam puta canes oves
 dorados id est capreas et
 que talia alia vero ad miste
 rium puta camelos boues
 equos asinos et que talia alia
 vero ad iocunditatem puta sy
 meas et volucres phycatos
 picas et que talia **S**ed et
 plantarum et herbarum hec quidem
 fructifere et comestibiles alie
 vero odorifere et floride ad
 iocunditatem nobis tribute
 puta rose et que talia alie

vero ad egitudinem sanacionem
Non est enim neque animal
 neque planta in qua non opa
 rationem quandam homini
 utilitati usui conferentem
 conditor iposuerit **Q**uia enim
 omnia ante generationem eorum non
 sciens quod in libertate arbitrii
 transgressor homo esset et
 corruptioni tenderet omnia ad oportu
 tum usum eius que in aere
 et que in terra et que in aquis
 creantur **A**n te transgressores
 utitur subiecta omnia erant
 homini principem enim consti
 tuit enim deus omnia que in terra
 et que in aquis **S**ed et serpens
 erat homini assuetus magis
 alijs ei adherens et delectabilibus
 ei adiectus motibus **V**nde per eum pessimam
 principem malorum diabolus
 suppositionem vel suggestionem
 primis parentibus inferuit
Sed et terra sponte fructus
 ferabat ad utilitatem ei subdi
 torum animalium **E**t neque umbra
 erat neque hyemps **S**ed post
 transgressionem comparatus
 est in mentis insipientibus
 et similibus factus est illis prin
 cipem in saepe irrationate
 concupiscentiam irrationalis intel
 lectus percipit iobediens con
 ditore mandatis factus
Insurrexit autem a conditore
 irritum iurato principi homini

Subiecta creatura saliget oim
 Sed et neq̄ nūc iutilis est fe
 rax vsus terrenus et ad congrui
 tionem et inuocationem dei
 qui nos fecit ferens Sed et
 spina post transgressionē
 genuināta est ex terra sōz
 domini amūcāciōz postq̄
 conuēta est et voluptati vōse
 spina i submōcāciōz trans
 gressiōis nos ducens ppter
 quam spinae et tribulos nos
 emittit terra condempnata
 est Quomōdō igitur hec
 ita se habent credendum et
 ex hoc q̄ et vsq̄ nūc coz pma
 nentiam operat̄ dei sermo
 Dixit ei auēmentamini
 et multiplicamini et replete
 terram **S**peciem autem
 speciem arunt quidam esse
 terram Alij vō pinee habere
 formam **A**quinoz autem et
 valde breuior est celo velud
 quidam punctus i medio huius
 celi dependens Sed et ipsa
 transibit et alterabitur **B**eaty
 autem est qui viuencium
 terram hereditabit **N**uc
 ei sanctos susceptura est **A**ra
 immortalis est **Q**uis ergo
 dignē i feritā et iomphe
 sibilem conditoris sapieciā
 ammirabit **V**el quis i decante
 gūaaz actionem deueniet
 datoris tantoz bonoz **C**m
 duodecimū **D**e paradiso

Quia vero ex visibili et
 invisibili creatura
 conditūis erat de
 hoīem scdm̄ p̄ham
 ymaginem et similitudiez
 sicut quemdam regem et
 p̄ncipem omnis terre et
 coz que sunt i ipsa consti
 tuit ante eū velut quādam
 regiam In qua cōuersans
 beatam **E**t hic est diuus
 paradysus dei manibus i eden
 plantatus gaudij et exul
 tationis vniūse p̄romptu
 rium **E**den ei voluptas itē
 p̄betatur In oriente quidē
 oī terra excellioz positus tēpe
 rato vō et tenuissimo et pu
 rissimo vōre curūfulgens
 plantis semper floridis comit
 et bono odore plenus **L**u
 mine repletus pulchritudis
 vniūse et forme et ore sensi
 bilis supercedens itelligēciā
 diuina vero regio et digni
 eius quī scdm̄ ymaginem
 dei erat cōuersatione In q̄
 nullum vniūcionabilium
 habitabat **S**olus vō homo
 dūmaz manū plasim
 In medio vō huius den
 lignū vite plantavit et
 lignū congruionis **I**ugū
 quidem congruionis ex
 periciam quādam habet
 et p̄p̄bationē et exceptiam
 hominis obediencie et

Iobediencie Ideoq; huiusmodi cong
 nitionis id est cognoscendi
 boni et mali obie et iobie di
 citur Aut quia virtutem
 dabat congruitiam p[ro]p[ri]e
 nature accipientibus vel
 bonu[m] quide[m] erat p[ro]fectis
 malu[m] aute[m] adhuc imp[er]fec
 toribus et concupiscencia
 audioribus sicut solidus
 abus mollibus et adhuc
 lacte idugentibus Nolebat
 enim qui nos creavit de
 sollicitos esse et circa multa
 turbari neq; curiosos et
 curiosos p[ro]p[ri]e vite fieri qd
 vtr[us]q; et adam passus est
 Cu[m] gustasset ei cognovit
 qm nudus erat et cingulu[m]
 sibi ipsi confecit folia ei fieri
 cu[m] accepisset curu[m]cinctioe
 curu[m]cinctus est Ante gus
 tum ei nudi erant vtr[us]q;
 et adam et eua et non
 erubescabant Tales em ipas
 sibilis voluit nos esse deq;
 impassibilitatis ei sume
 hec est Ad huc aute[m] et no
 sollicitos vnu[m] opus haben
 tes quod qd[am] angeloz est
 huiusmodi laudare incessanter

et idelmenter creatori et d[omi]ni
 voluptuari contemplatioe
 et ei suis iactis sollicitudies
 qd et per p[ro]phetam dauid
 ad nos enarrauit facta
 sup d[omi]ni curam tuam et
 qd se te emittet dicens d[omi]n[us]
 Et i sacris euangelis p[ro]p[ri]os
 discipulos docens ait Sic
 solliciti sitis aie vite quid
 manducetis neq; corpori
 v[ost]ro quid iduamini Et curu[m]c
 petite regnu[m] dei et iusti
 ciam eius et hec oia adi
 cientur vobis Et ad m[ar]tha
 m[ar]tha m[ar]tha sollicita
 es et turbas te circa pluma
 vno ves opus est curu[m]c
 autem optimam partem
 elegit que no auferetur
 ab ea sedere saluet secus
 pedes eius et audie sermone[m]
 eius Vite vero huiusmodi
 aut huiusmodi operationem
 habens vite tributina vel
 h[uius] vite dignis et morti
 non subiectis solu[m] qmestibile
 Quidam igitur sensibilem
 paradysum ymaginari
 sunt id est intellexerunt alij
 ves intelligibilem Veru[m]p[ro]p[ri]o
 n[on] videt q sicut homo sensibit

Simul et intelligibilis conditio
sit sic et huius sacratissimum
templum sensibile simul
et intelligibile et dupliciter
habens simpliciter ostensio
Corporis ei in dignissima regna
eius et suppliciter sicut his
torice dominus ditatus como
rans Anima vero in superiori
et incomparabiliter suppliciter
ori loco conversabatur deum ha
bens inhabitante et cum ferens
gloriosum oportorem et eius
curam amictus gratia et solo
deo qui solus est dulcissimus
dulcissimo fructu contempla
tionis lascivens velud quia
angelus alius et hac
nutritus quod utique et lignum
bite digne nominatum est
vitam enim morte non incensam
dulcedo divine participationis
assumentibus tradidit
quod utique et omne lignum deus
vocavit De omni enim ligno aut
quod est in paradiso est in come
dite Ipse enim est hoc omne in
quo et per quem hic omnia con
sistunt lignum autem boni
et mali congnationis est
multiplicis contemplationem
dignatio Ipsa autem ipse

natura est superdignatio
que bona est perfectis quidem
et in divina contemplatione
ambulantibus et ex seipso
conditoris magnam opera
tionem divulgans hys qui non
timent casum propterea quod
ex tempore in habitu quodam
devenierunt talis contempla
tionis Non bona autem
est immozibus adhuc et
concupiscens auidioribus
scilicet languentibus quod
propter incertitudinem eius
que tamen est melioris
permanente et propterea quia
quia nondum firmiter
sunt fixi id est solidati In
solus boni amore dea assen
sione propter sollicitudo pro
curatio corporis ad seipsum
et retrahere et venelle apta
nata est ita dupliciter existio
divinum paradysum Et vere
sancti patres tradiderunt
et qui sic et qui illo modo
tradiderunt possibile est
autem intelligere omne
lignum eam que ex omnibus
creaturis divine virtutis ins
tituit recongnationem

sicut apt dñus aptus In
uisibilia ei eius a creatioe
mudi hys que facta sunt
intellectu conficiuntur
Dm ante itelligenciam
et contemplacionu harum
ea que scdm nos est queme
sicut constitucioe itelligen
excellencioe est sicut apt
Dñs dauid admirabilis fr
est cognicio tua ex me hoc
e ex mea constitucioe fallax
ante hoc ade extiterat no
miter plasmas ppter eas
quas diximus causas Aut
lignu quidem vite carnis
ex omnibus sensibilibus inas
titur dno itelligencia
et eam que p ipam ad vni
uersoz conditorem et cam
et generacioe opatoe fit a
magogen id est reductioe
quod et de lignu noiauit
quod plenu est et ituisibile
solam boni ferens participa
cionem lignu aute cogni
cionis boni et mali sensi
bilem et voluptuosum cibum
qui scdm qd apparet qdem
dulcorat In beatate aute
iparticipacioe maloz part

tiapantem constituit dñt
ei dñs ab omni ligno qd
est i paradiso cibum come
das per omnes vt existio
creaturas ad me factore
magogice yeducatis dñs
et vni fructu ex omnibus
fructifica me saluet fore
et ve vitam dñi tibi vita
fructificent et mea parti
cipacioem fac ppe existen
cie pmanenciam Ita ei
eris immortalis De ligno
vob cognoscendi bonum
et malu no comedetis ab
eo Quacumqz aute die come
deritis de eo morte mori
em statuaru ei sensibil
cibus eius qd superfluxit
ex nobis est replecio et i annu
scedit et corrupcioe et ipos
sibile est itozuptibilem
pmanere cu qui ipri
pacioe sensibilis cibi fit
Caplm terridecimū de hoie
Ita ut utur i
telligibilem
stancia stili
tuit deus angelos
inquis et omnes qui scz
celu sut ordines her ei manifeste

intelligibilem et incorruptibilem sunt naturae. In corpore igitur comparate ad materiam grossiorem. Solus enim vere deus immaterialis et incorporeus est. Amplius autem et sensibile celum et terram et que horum sunt in medio ita substituit et hanc quidem familiaritatem familiaris ei deo est rationalis creatura et solo intellectu comprehensibilis. Aliam vero omnifariam a longe existentem ut sub sensum cadere scilicet oportebat autem ex utrisque mixtionem fieri maiore sapientie et condigniores et circa naturas glorificationis ut ait dominus Gregorius velut quandam copulam visibilem et invisibilem nature hoc autem oportebat dixi conditoris ostendens consilium. Hec etiam lex est decentissima et ius. Et nullus dicet plasmatori figulo quid me fecisti ita potestatem etiam habet figulus ex eodem luto diversa consistere vasa in ostensione sue sapientie. Quia vero haec ita habentur ex visibili et

invisibili natura condidit homines. Propter mirabiles secundum imaginem et similitudinem suam ex terra quidem corpus plasmans. Aliam vero rationabilem et intelligibilem per familiares. Propter insufflationem dantis et quod utique dominum imaginem dicimus. Nam quod quidem secundum imaginem dicitur intellectuale significat et arbitrio liber et per se potestatem. Quod autem dicitur secundum similitudinem scilicet animi virtutis secundum quod homini possibile est similitudinem sit autem corpus et anima plasmata sunt. Non hoc quidem primum illud vero postea secundum originem dilataciones fecit igitur deus hominem in ordine rectum virtuosum sine macula sine sollicitudine et virtute decoratum orbis bonis comatum velut quemdam mundum secundum in magno partem angelum alium adorato rem mixtum confidenterem visibilem creatione doctorem intelligibilem regem eorum que sunt super terram et eandem

rectū desuper celestem et
 terrestrem temporalem et
 immortalē visibilem et itel
 ligibilem mediū magnitu
 dinis et humilitatis eūde
 spm et carnem spm ppter
 gratiā et carnē ppter electiōz
 her quidem vt maneat et
 glorificet creatōz bñfactōz
 illud vō vt patiatur et pas
 siones sui memoretur et
 castigetur magnitudinē lau
 gitiōis honoratū animal
 hic dispensatū hoc est i pnti
 vita et alio transmittū i scto
 futuro et qd finis est misse
 vij ad domini intuitū desi
 catū Desiccātū autē pncipi
 aione diuine illuminatiōis et nō
 i diuinā translatū substan
 ciam fecit autē eū natura
 ipeccabilem et voluntate per
 se peccatiū Impeccabile
 autem in quo non vt susci
 pientem peccatū solus ē
 deus est peccati i susceptibil
 sed non i natura peccate
 habentē In electiōe vō ma
 gis potestate habentē manē
 et p fice i bono diuā cooperāte
 habentem grām Similit et

verti ex bono et i malo fieri
 deo permittente ppter libert
 arbitriū Non ē virtus est
 quod vi fit Captū qdū de
 cimum De diffinitione aie
Anima est ei
 go sba viues simplex
 et itoz porca Cor
 poralibus ocul
 sedm p priam naturā i visibil
 immortalis ratiōis et itellect
 tualis Infigurabilis orga
 nico vtens corpore et huius
 vite et augmentatiōis
 et sensus et generatiōis
 tributiva Non aliud habet
 preter seipam intellectum
 sed et partem simplicissimū itel
 lectū purissimam Sicut
 ē oculus est i corpore sic i
 anima est itellectus Arbi
 trio libera est voluntas
 et operatiua et voluntatiā
 vertibilis qm et creabilis
 her oia ex eius qui condi
 dit eam gratia suscipiens
 ex qua et esse et natura
 ita esse suscepit Incorporeā
 autē et i visibilis et i figu
 rabilia sedm duos modos
 itelligimus her quidem

secundū s̄bam hec v̄o secundū
gr̄tiam et hec quidem
natura enca hec v̄o ad ma
terie ḡtiam dicuntur **l̄to**
i deo quidem natura In an
gelis autem et demonib⁹
et animalibus ḡtiam et ut
ad materie ḡtiam di
cuntur **Corpus** autem est
quod tripliciter est dimen
sionū sc̄dm q̄ habet longitu
dinem et latitudinē et p̄fū
dum **Sc̄dm** ḡtiam oē
v̄o corpus ex m̄^o elementis
consistit **Animalia** v̄o cor
pora ex m̄^o elementis hu
moribus **oportet** sc̄re qm̄
m̄^o elementa sūt **Terra**
est frigida et siccā **Aqua**
ē frigida et humida **Aer** hu
midus et calidus **Ignis** cali
dus et siccus **Similiter** et
humores m̄^o p̄porcionē
habentes cū m̄^o elementis
Mel et **colera** que cū t̄ra
habet p̄porcionē siccā em̄
est et frigida **Flamma**
p̄porcionem habet cū aq̄
frigidū ē est et humidum
sanguis p̄porcionē habet
cū aere humidus ē est et
calidus et rubra colera

p̄porcionē habet cū igne **Ca
lida** em̄ est et siccā **fructus**
igitur ex elementis consistit
humores v̄o ex fructibus
animalū v̄o corpora ex
humoribus et i eadem resol
vuntur **Omne** ē compositū
i eadem resoluitur ex quib⁹
compositum est **Oportet** sc̄re
qm̄ homo et i animalis coitāt
et i racionabilibus parti
cipat **Vita** et racionabilū
suscipit intellectū **Coitāt** ē
i animalis quidem sc̄dm
corpus et concrecionem
que est ex m̄^o elementis
plantis v̄o et sc̄dm hec
et sc̄dm virtutē nutritivā
et augmentativā et
seminativā vel generativā
virtutem **Irracionabilib⁹**
autē et hys quidē et i sup
sc̄dm appetitū sc̄bet vitam
et concupiā et sc̄dm sensū
et sc̄dm impetū motivum
Sensus igitur sūt quinq̄
visus auditus odoratus
Gustus et tactus **Motus**
autē qui sc̄dm impetum
est ad locū transibile et mo
bile totius corporis et voca
tivū et r̄spirativū h̄ ē i

nobis sunt facere et non facere
Copulatur autem homo per
 rationale incorporeis et
 intellectualibus naturis
 exco[n]stituitur et intelligens
 et iudicans singularia et virtu-
 tes persequens et virtutu[m]
 vitam pietate[m] amplectens
 Ideoq[ue] mundus partus est
 homo Oportet autem scire
 quoniam **H**u[m]ana quidem corporis
 solus sunt itisio et fluxus
 et transmutatio **T**rans-
 mutatio quidem que est se-
 cundu[m] qualitate[m] scdm
 caliditate[m] et frigiditate[m]
 et quecu[m]q[ue] sunt talia fluxus
 autem qui est scdm eva-
 cuacione[m] **E**vacuantur ei sic-
 ca et humida et spiritus quot
 indiget et repletionem q[ue]
 naturales sunt passiones
 et fames et sitis **P**rimu[m] ei
 anime est pietas et intelligen-
 tia **C**oes vero et anime et cor-
 poris sunt virtutes habentib[us]
 et h[is] relatione[m] ad animam
 velut anima contenta cor-
 pore **O**portet cognoscere
 quoniam rationale natura pri-
 cipatur irrationalis **D**ividit[ur]

autem vires anime vel virtutes
 irrationale et irrationale
Irrationalis vero partes sunt
 due **H**ec quidem irbediens
 est rationi scilicet non suadet
 ratione[m] Illa vero obediens est
 et persuasibilis est ratione
Ergo irbediens quidem et
 que non persuadetur ratio
 est **Z**otica id est vitale quod
 et pulsatum vocatur et se-
 minatum **S**ed et generatum
 et plantatum quod et nu-
 tritum vocat[ur] **H**umus autem
 est et augmetatum quod et
 plasmat corpus **H**ec ei non
 ratione[m] gubernatur sed na-
 tura **O**bediens vero et persua-
 sibile ratione[m] dicitur in concu-
 piscenciam et iram vocat[ur]
 autem cetera irrationalis pars
 anime passiva et activa
 appetitiva **O**portet autem
 cognoscere quoniam persuasibilis
 ratione[m] et qui scdm impe-
 tu[m] motus **O**portet scire
 quoniam **V**erz hec sunt quidem
 bone **H**ec ipse sunt male **E**ffer-
 ratu[m] ergo bonu[m] concupis-
 cenciam constituit p[er] se
 vero leticia[m] facit **S**icut autem

expectatū malū timorem
presens vō tristitiam opz
scie qm bonū hic dicētes
vel quod vere bonū est vel
quod videtur bonū dicitū
sūt et malum **Capitulum**
quintūdecimū De leticijs
Leticijs hec qd
sūt naturales hec
vō corporales
Et naturales sūt
quidem quecuq; sūt solū
anime ipū et scdm seipū
vt quecuq; sūt circa disci-
plinam et cōtemplatiōē
Corporales vō sūt que cum
vōne aīe et corporis sūt
Et p̄terea corporales vocāt
quecuq; circa cibos et coitus
et talia sūt **S**olus autē
corporis nequāq; dicit qd
leticijs **R**ursus leticijs
hec quidem sūt vere hec
vō mendaces sūt **E**t que
quidē mentis solius scdm
doctrinā et cōtemplatiōē
sunt que vō cū corpore scdm
sensum sūt **E**t exz que
cū corpore sūt leticijs
hec quidē naturales sūt
simul et necessarie sine qb;
vniū impossibile est vt mutui

time indigencie replētine et
indumenta necessaria
Alie quidem naturales sūt
tantū non necessarie vt
que scdm naturam et q
scdm legē legitime mixtiōē
hec enim i p̄manenciam
quidem totius generis con-
ferūt possibile est autem
et sine eis i v̄ginitate vniū
Alie vō neq; necessarie sūt
neq; naturales vt ebrietas
et luxuria et pleitudo vtili-
tatem excedens neq; em
i consistenciam vite nostre
conferūt neq; i successiōē
generis sed etiam nocent
Cū igitur qui scdm deū
viviūt oportet necessarias
simul et naturales p̄trāse
qu scdm vō ordine naturales
et non necessarias ponē q cū
decenti tpe et modo et mēsurā
fientes alias autē oportet
omino remouē bonas aut
leticijs oportet estimare eas
que non sūt cōplicate cū
tristitia neq; penitentiā
iferūt neq; alterius sūt
nocumēti generatiōe neque
vltia mensuram excedūt
neq; a studiosis operibus

nos abstrahunt multu vel
seruos constituunt Caplm
sexdecimu De tristitia

Tristitia vero spes
sunt quatuor
dardia dchos
Invidia miseri
cordia dardia id est
tristitia ad dardians dchos
vco est tristitia voce auferes
Invidia vero e tristitia in
alienis bonis misericordia
est tristitia i alienis malis
Caplm septimudecimu
De timore

Dicitur aut
timor i sex in
segniacem in
erubescenciam
In verecundia In amira
tionem In stuporem In
agoniam Segnacies igit
est timor future opacion
Erubescencia vco est timor
i expectacione conuoy Optia
autem est hec passio berecu
dia vco est timor i temp
actu neq vco hoc i spabile
qn valeat ad salutem am
miracio vco est tior ex magna
ymaginacione Stupor
vero est timor ex ifueta yma

ginacione Agonia vco est
timor per casum scilicet
p ifortunium timetes em
ifortuniam actionis ago
niamur Caplm octauu
decimu De ira

Ira vero est feruor
em qui curat
cor est sanguis
ex euaporacione fell et pt bacard
fiens Ideoq fel dicit et fellor
Est aute qm ira desideriu
vel repuctio vindice id est qm
animositas In iusticia em
passi vel estimantes iusti
ciam pati nascimur Et fit
tunc mixta hec passio ex gen
piscen et ira spes autem
ne sut tres Ira que vocat
fel et mania et thocus id
est furor Ira ei pncipiud
hns et motu ira et fel vot
mania est fel pmanes scz
medra mali Dicit ei a
manendo vel a meorie tra
dendo Thocus aut id est
furor est ira obseruans temp
i vindicam Dicit aute thocq
a iustia id est i iucendo et
quiescendo diu i mente Est
autem ira illud qd audax
est mentis vindex gaurie

Cum ei concupiscimus quid
et prohibemur ab aliquo nos
amur aduersus eum ut iustia
passi mente scilicet iudicante
dignum angustia quod factum
est in custodiens secundum
naturam ipsius ordine. Tunc
ante quod non funde iudice
est augmentatum nutritum
et generatum vitale et pul-
suale vocat ante naturale
augmentatum quidem et nu-
tritum et generatum vitale
zoticum aut pulsuale scilicet
actum nutritum igitur
virtutes sunt quatuor. At-
tractiva que attrahit cibum
et non permittit illum quod est
expelli. Contentiva que conti-
net cibum. Aliterativa que alterat
cibum in humores. Expulsiva
que superfluitates per animum
expellit et emittit. Porrectiva
vero scilicet quae caret que sunt
secundum naturam virtutum scilicet
potentiarum. Hec quidem sunt
naturales alie vero naturales alie
vero zoticas vitales. Et naturales
quidem sunt que sunt secundum electionem
scilicet res que secundum impetum
est que secundum locum est mutatio
motus et sensus. Motus autem que est
secundum impetum est

et mobilitas totius corporis
et vocis emissio et effusio. In
nobis ei est hec face et non face
Naturales autem et zoticas sunt
involuntarie et naturales
quidem sunt nutritiva et aug-
mentativa et spermatica
et seminata. Zotica vero
est que pulsuale est hoc
enim et volentes et nolentes
operantur. Caplin nonum
decimum De ymaginatio
Imaginatio
vero est virtus
inrationalis anime
per instrumenta
sensus operans que dicitur
sensus ymaginabile vero et
sensibile est quod ymaginatio
et sensui subiacet ut visus
quidem est ipse visibilis et
visibile vero est quod subiacet
visui id est lapis forte vel
aliquid tale ymaginatio
vero est passio irrationalis
anime que ab ymaginabili aliquid
fit fantasia vero est passio
anime que est in irrationali
anime a nullo ymaginabili
facta. Organum autem yma-
ginatio est arcus veter

Cerebrum **Ca. xx. De sensu.**

Sensus est virtus anime susceptiva materiarum saltem cognoscitiva. Sensus etiam dicuntur organa id est membra per que sentimus. Sensibilia vero que sensui subiacent sensum vero animal quod habet sensum. Sunt autem sensus quatuor scilicet et organa quatuor. Primus sensus est visus organum vero sensus visus sunt nervi qui sunt in oculis. Sentit autem visus secundum primam quidem rationem colore. Dimoscat autem cum colore coloratum corpus et magnitudinem eius et formam et locum ubi est et intervallum quod est in medio et numero et motu et statione et aspectu et leno et equale et irregulare et acutum et obtusum et consistentiam siue aquosa est siue terrestria saltem humida vel siccata. Secundus sensus est auditus vocum et sonitum existens sensibilis. Dimoscat autem et corporis acume et gravitatem et lenitatem et

assuetudinem et magnitudinem. Organum vero eius sunt nervi molles qui sunt ex cerebro et aurium constructio. Solus autem homo et simia non movent aures. Tertius sensus est odoratus qui fit quidem per nervos qui mittunt vapores ad cerebrum finiturque ad fines anteriorum et lenium ventriculorum cerebri. Est autem susceptiva et sensitiva vaporum. Vaporum autem generalissima differentia est bonus odor et malus odor. Et quidem medium horum quod neque bonum neque male est olens fit autem bonus odor ex humidis que in stomacho sunt corporibus certis siue digestis. Medium vero media dispositio ipsius. Indigestis vero vel nequissimis digestis malus odor fit. Quartus sensus est gustus. Gustus vero est saporum susceptivus id est sensibilis. Organum vero eius lingua et plus quam summum et palatum. In quibus sunt hi qui a cerebro ferunt nervi dulcitate et emittentes eam que facta est susceptiva

salicet sensum. Quae vero vo-
cantur qualitates gustativae
saporum sunt haec dulcedo acido
ponticitas stipticitas ama-
ritudo salitas viscositas
viscositas horum est gustus est
dinosotimus. Aqua vero sine
qualitate id est sapor est sine
has qualitates nullam enim
habet ponticitas vero
est itensio et superabundantia
austertatis. Quintus vero sensus
est tactus qui et coram est organum
nervium hic fit a cerebro missis
nerviis ad totum corpus. Sed et
alia sensus organa tactus
habent sensum. Supponunt
autem tactum calidum et frigidum
molle et durum viscosum
et aridum grave et leve per
solum enim tactum haec noscuntur.
Coram vero tactus et visus sunt
asper et lenis siccus et humidus
grossus et subtilis sursum et
deorsum et locus et magni-
tudo cum fuerit talis ut secundum
quam circummissione tactus
comprehendat et densum et
rari et rotundum cum fuerit primum
et alie quaedam figure. Filum
et appians corpus sentit cum

memoria autem et mente. Si-
militer autem et numerum
usque duo vel tria cum haec
partia sunt et facile comprehen-
dantur. Haec autem magis
tactu visus suscipit.oportet
scire quod unusquisque aliorum sen-
sum duplicem conditor
constituit ut cum lesio alius
impleat usum. Quos enim
oculos et duas aures et duo
foramina narum et duas
linguas salicet in quibusdam
animalibus divisas ut in ser-
pentibus in homine vero unitas.
Tactum vero in toto corpore preter
ossa et nervos et ungues
et cornua et pilos et alia
quaedam talia. oportet scire
quod visus quidem secundum rectas
lineas videt odoratus vero
et auditus non secundum rectam
solum sed undique tactus autem
et gustus non secundum rectam
undique congruunt sed tunc
solum cum ipsi appropinquaverint
propter sensibilibus. Capitulo
vigesimo primo De excogi-
tatione vel excogitatione

A Excogitationes
sunt iudicia com-

posiciones et recessiones ad
actus et actiones et fruge
actionum ipse vero intelligens
et intelligibilem et virtutes
et doctrine et artium rationes
et consiliatum et electum
hoc autem est id quod per soph
ma nobis futurum oraculo
denunciat quam solam di
uinationem pitagora dicit
esse hebreos sequentes Instru
mentum autem est huius me
dus venter cerebri et animalis
spiritus qui est in ipso Caplin
Vicesimum secundum de memoratio

Memoratio autem
est memorie et re
memoratio per imp
turbationem et causa memoria
autem est fantasia delicta ab
aliquo sensu secundum actum
apparente vel concernatio
sensu et intelligentie illa
est sensibilia id est sensata
quidem per sensus suscipit scilicet
sentit et opinio intelligi
bilia vero per intellectum
et fit intelligentia huius
typos eorum que opinatus
est et eorum que intellexit eius
tudo memoriam dicitur per

autem scire quam intelligibilem
susceptio non fit nisi ex
disciplina vel naturali
ingenio non est ex sensu sed
sensibilia quidem secundum seipsum
memorie commendantur
Intelligibilem si quid quod
didicimus memoriam habet
vero eorum memoriam non habet
Rememoratio vero dicitur memo
rie deperditae ab oblivione
restitutio oblivio autem
est memorie ablatio igitur
facultatem quidem et ymagi
natum per sensus susci
piens materiam tradit
excogitatio et discretio
Item est utriusque quod susci
piens et diiudicans tras
mittit rememoratio dicitur
etiam vero rememoratio
est posterior ventriculus
cerebri que et parem
kafalida vocant et animalis
spiritus qui in eo est Caplin
Vicesimum tertium De item
disposito et plato sermone

Risus autem
diuiditur
in ratione anime
interius dis

positū sermone et prolato
 Est autē intellus dispositus
 quidē sermo motus anime
 et excoꝝitacio fiens sine
 aliqua enūciacioe in et
 silentio multoties sermoes
 totū apud nosmetipsos
 p̄transim⁹ et in sompnis
 disputam⁹ scdm hoc maxie
 racionales oēs sum⁹ Item
 qui a natitate sūt muti
 vel qui p̄ter aliquā infir-
 mitatem vel passionē voce
 amiserūt nichiloꝝ racionales
 sūt Platus vō sermo i voce
 et i sillabis opacioes habet
 scilicet qui per figurā et os
 p̄fertur sermo p̄ eoꝝ p̄lati-
 nus dicitur Est autē enū-
 ciatiuus itelligencie scdm
 hūc et locutiui dicitur
 Caplm 24 De passione et
 operatione In p̄festo dicitur

Passio equivoce
 dicitur Dicit
 enī passio et q̄
 corporalis est
 vt equitudo et vulnera
 Dicitur iur sus passio et
 que animalis est cōcupiscen-
 et ira Est autē cōter qdē

et generaliter passio animalis
 quam sequitur leticia et
 tristitia Sequit⁹ autem
 passionē tristitia et non
 ipā passio est tristitia In
 sensibilib⁹ enī pacien⁹ non
 dolent Non igit⁹ passio est
 dolor sed passiois sensus op̄
 autē hanc dignam racionē
 esse scilicet Ita magnam vt
 sensui subiacet animalibus
 autē passionū tūq̄ qd est
 diffinitio hic est Passio ē
 motus appetitiue vtutis sen-
 sibilis In ymaginacioe boni
 vel mali Est aliter Passio ē
 motus irrationabilis autē
 per susceptioes suffraonem
 boni vel mali Suffraio enī
 boni cōcupiam mouet Sus-
 fraio vō mali iram Generat⁹
 autem scilicet cōter passionē
 Ita determinam⁹ Passio est
 motus ex alio In aliud Opacio
 vō est motus effectiui Effectiui
 autē dicit qd ex seipso mouet
 Ita et ira est opacio qdē ir-
 rationabilis ptis anime
 Passio vō est duarū partium
 autē i sup et totius corpis ad hūc
 enī ab ira violeter ducuntur

ad operationes Ex alio sensu
 est motus qui dicitur passio
 sed secundum alium modum operatio
 passio dicitur Nam operatio
 quidem qui secundum naturam
 est motus Passio vero quae fit
 natura secundum hanc igitur
 vocem operatio passio dicitur
 cum non secundum naturam mo-
 uetur siue ex seipso siue ex
 alio Cordis igitur quod secundum
 pulsus est motus naturalis
 existens operatio est Quia
 vero secundum falsus est immoderatus
 existens et secundum naturam
 passio est et non operatio
 Non autem omnis motus passio
 passio vocatur sed qui sunt
 vehementiores et insensum
 precedentes Quia vero primi
 sunt et insensibiles non dicitur
 passiones sunt oportet
 enim habere passionem magni-
 tudine dignam ratione
 Ideo adicitur termino pas-
 sionis motus sensibilis Primi
 enim motus latentes sensu
 non faciunt passionem
 Capitulū vice simū quintū
 De virtutibus continuis et
 discretis

Oportet autem scire
 quoniam natura
 anima duplex habet
 virtutes has
 quidem continuis illae vero
 discretas Et continuae quae
 sunt intellectus mens opi-
 nio ymaginatio sensus
 discretive vero appetitue sunt
 consilium et electio Ut autem
 operatio fiat quod dicitur
 subtilius dicemus ea quae
 sunt de his Et primum quidem
 de continuis dicemus igitur
 de ymagine quidem et
 sensu sufficienter iam in
 superioribus dictum est
 Primum igitur autem consi-
 tutur passio que vocatur
 ymaginatio Ex ymagma-
 tione vero fit opinio Deinde
 mens discretiva id est
 diiudicans opinionem siue
 vera sit siue falsa iudicat
 veritatem Unde et mens di-
 citur a metiendo et exco-
 gitando et iudicando Ad
 igitur iudicatum est et de-
 terminatum vere intellectu
 dicitur Aliter autem oportet
 continose quoniam primum quidem

motus scilicet intelligentie
intelligencia dicitur que vero
circa aliquid est intelligen^{ti}
intencio vocat^r que p^rma
nens et figurans animam
ad id q^d intelligitur exco
gitacio dicitur Exco^gitacio
autē i eodē manēs et seipm
examinans et diudicans
fronēsis id est sapien^{ti} noiat^r
fronēsis autē dilatata fa
cit cogitacioē endiacentū
tadū id est itertius dispo
sitū sermone noiatū que
determinantes dicimus
motū anime plenissimū
i exco^gitatio fientē sine
aliqua enūciatioē ex qua
Platū sermone arunt
p^rouenire per linguam
enūciatū **E**um dixim^{us}
igitur de congruitis
virtutibus dicimus et
zoticis saluet appetituis
Oportet scire qm aie iferta
est naturalis virtus appe
titiva eius q^d scdm natu
ram est et omni que substa
ntialiter nature assunt con
tentiva que vocat^r volū
tas **N**am substantia q^de

esse et vire et moueri scdm
intellectū et sensū appetit
Nam concupiscens natu
ralem p^rmanencia et plē
nam essentia p^rdeoz et sic
determinant hanc volūtate
naturalem **T**helima id
est volūtatis ē appetitū
rationalis et vitalis ex se
dependens naturalibus
quia thelisis id ē volūtatis
quidem est ipse natural
et vitalis rationalis appe
titus omni nature constitu
tinoz simplex virtus **C**um
alioz em est appetitū
non existens rationalis
non dicitur volūtatis volū
tas autem est qualiscūq^{ue}
naturalis thelisis id est
volūtatis scilicet naturalis
et appetitū rationalis
aliquis rei **N**am inact
quidem hominis aie vntū
naturaliter appetendi
Cum igitur naturaliter
motus fuerit ipse appetitū
rationalis ad aliquam
rem dicitur bulisis id est
volūtatis **B**ulisis a id est
volūtatis est appetitū et

¶ in nob
et in hys
T

desiderium alicuius rei ratio-
nalis dicitur bulisio id est
voluntas et in hys que in nob
non sunt hoc autem est in pos-
sibilibus et in impossibilibus
Voluntas est multociens for-
nicarij vel sobrijs ee vel dor-
mire vel aliquid talium et h
eorum sunt que sunt in nobis pos-
sibilia Voluntas autem et re-
ges esse hoc non est eorum que
sunt in nobis Voluntas autem
et fortassis nunquam motus hoc
autem impossibile est Est
autem bulisio id est voluntas
finis non eorum que sunt ad
finem Igitur finis est ipse
voluntabile ut quod desiderat
regem esse sanum esse Ad fi-
nem autem est quod consilia-
bile est scilicet modus per quem
debemus sanum esse vel reg-
nare Deinde post bulisio
id est voluntate inquisicio et
saputatio et post hoc si ex
hys que in nobis sunt fit con-
siliium vel consiliatio Con-
siliium autem est appetitus
inquisitivus de hys que in
nobis sunt utebus sciens
Consiliatur ei si debet

pertractare rem vel non Deinde
iudicat quid melius et di-
citur iudicium Deinde dis-
ponit et amat quod ex consi-
lio iudicatum est et vocat
sententiam Si enim iudicat et
non dispositus fuerit ad
id quod iudicatum est scilicet
non diligit id non dicit
sententiam Deinde post
disposicionem fit electio Electio
autem est duobus parti-
tibus elige hoc et appete
pre altero Deinde et impe-
tu facit ad operationem et
dicitur impetus Deinde
virtutem et dicitur usus Deinde
cessat ab appetitu post usum
Igitur in irrationabilibus
quidem appetitus fit ad
et confestim impetus ad
operationem Irrationa-
bilis enim est appetitus ir-
rationabilium et arguitur
a naturali appetitu Ideo
neque voluntas dicitur ir-
rationabilium appetitus
neque consiliatio Voluntas
enim est rationalis et li-
beri arbitrij naturalis
appetitus In omnibus autem

T
appetit et
libero arbi
rio vult
et libero arbi
rio
T

racionabilibus entibus
ducitur magis natural
appetitio qm ducit libeo
arbitrio. Item cu ratione
mouentur quia cognoscere
fuit et cognoscere et vi
tales virtutes. In eodem
igitur libeo arbitrio vult
et libeo arbitrio inquit
et scrutatur et libeo arbi
trio disponit et libeo ar
bitrio eligit et libeo arbi
trio impetu facit et libeo
arbitrio agit et operatur
semper in hijs que secundum
naturam sunt.oportet
autem scire qm in deo volu
tate quidem dicimus. Elec
tionem autem principaliter
non dicimus. Non ei con
siliatur deus ignorantie
ei est consiliari. De eo ei
qd cognoscatur nullus
consiliatur. Si autem
consilium est ignorantie
omnis et electio deus at
omni noscens simpliciter
non consiliatur. Neqz
ei in domini anima inqui
rimus consilium vel electionem
no ei habuit ignorantia

Et si enim ignorantis futurum
nature curat sed tamen
secundum ypostasim sua bonta
deo verbo omni agnoscere
habebat non tantum gratia
sed ut deum est propter eam
que secundum ypostasim buni
onem idem ei curat et de
et homo deoqz neqz sen
tentialem id est ex sua
voluntatem habebat volu
tatem ei habebat naturate
simplicem eam que in omni
ypostasibus hominum consi
deratur simili. Similiter
autem scilicet qd thelton id
est volutabile non habebat
sancta eius anima contra
rium dicitur eius volutati
neqz aliud preter diuinitatem
eius volutatem. Sententia
eius simul diuiditur cu
ypostasibus preter in se
et simpliciter et compositis
et induisibili trinitate et
deitate. Illic ei cu yposta
sibus non in totum diuisis
et distantibus neqz quod
volutabile dicitur et illic qd
quia bona est et naturalis
voluntas. Quia vero et ypostasim

Distabiles sūt bñū est et
 quod voluntabile et bñis
 est motus trīū ypostasiū
 In hoībus autē et q̄ natu
 ra est bñā. Vna et natu
 ralis voluntas q̄ res et ypos
 tases separate sūt et dis
 tant adūtem et scdm locū
 et scdm tempus et scdm
 eam que ad res est dispo
 sicioē et scdm nra plūma
 hūis ergo differentes sūt
 voluntates et sine In dno
 autē nro ihū xpō q̄ q̄dem
 differentes sūt nature dif
 ferentes sūt et voluntates
 naturales sue deitatis et
 sue humanitatis scilicet
 voluntatis virtutes. Vna
 res vna ypostasis et bñū
 volens et bñū voluntabile
 scilicet quoniam id est sen
 tenciaria voluntas hu
 mana sua voluntate scēte
 scilicet vna suam volūta
 tem et hoc volente que
 diuina eius voluntas vole
 bat velle en oportet at
 scē ip̄ aliud ē thelisis a *
 : res thelito et aliud the
 liciton voluntas duob' modis
 * vero bulhis aliud :-

dicitur vno quidē modo
 voluntas est ipsa simplex
 virtus volendi et dicitur
 apud grecos thelisis. Alio
 vero modo est thelisis id est
 voluntas que curat quid ē
 thelisis et dicitur apud gre
 cos bulhis thelton id est
 voluntabile autē est que
 supposita est thelisi id est
 p̄me voluntati scz res quā
 volumus. Puta mouetur
 appetitus ad cibū qui simpli
 quidem appetitus motus
 voluntatis rationalis the
 lisis voluntas est appetitus
 quidē qui est ad cibum.
 bulhis voluntas est scdm
 significatū id est bulhim
 ipse autē cibus thelton
 id est voluntabile est the
 liciton autē id est voluntatū
 est et qd̄ habet voluntatū
 virtutem. Puta homo
 thelon volens id est ipse
 qui vtitur tali voluntate
 scz thelisi scdm p̄mū signi
 ficatū. Sciendū autē est
 q̄ voluntas scdm p̄mū sig
 nificatū est thelisis et
 significat virtutē voluntatū

que dicitur voluntas natu-
ralis. Quis autem significat
thelion voluntabile et di-
citur thelima id est volu-
tas sententialis. Caplin
vicesimum sextum De ope-
ratione et actione

Oportet scire quod
omnes predictae virtu-
tes et cognos-
cuntur et vitales
et naturales et artificiales
operationes dicuntur operatio
est naturalis vni-
cuiusque substantie virtus
et motus. Et vniuersus ope-
ratio est naturalis omni
substantie in actu motus
vni manifestum quod quor-
dam eadem horum et ope-
ratio eadem. Quorum vero et
nature differetes horum
et operationes sunt differetes.
Impossibile est eandem esse
esse naturali operatione ope-
ratio est vniuersus est na-
turalis manifestata
vniuersusque sub virtus et
vniuersus operatio est naturalis
et prima et mobilis intel-
tualis virtus huius anime

Hoc est semper mobilis
intellectualis eius ratio
naturaliter ab ipsa semper
vniuersa. Et vniuersus operatio
est naturalis vniuersusque
sub virtus et motus qua-
sine solo quod est non ens est
Dicuntur autem operationes
et operationes actus ut loqui
ambulare comedere bibere et
que talia. Sed et passiones
naturales multoties ope-
rationes dicuntur puta
fames sitis et que talia.
Dicuntur vniuersus operatio et
opus virtutis quod greci
apothelima dicunt id est
effectum. Duplex autem dicitur
virtute et operatione. Dicimus
est pueri latentem virtute
grammaticam esse habet et
aptitudinem per disciplinam
fieri grammaticam. Dicimus
vniuersus grammaticam et virtute
grammaticam et operatione. Opera-
tio quidem quod huius scientiam gramma-
ticam virtute vero quod per expo-
sitionem non operatur autem exposi-
tionem. Dicimus vniuersum opera-
tionem quod opera-
tio sitis et
oportet igitur scire

† Secūdy qđe cū qđ vīte pīny
autē cū qui operacione

quomā secūdy modus
communis est cū qui vīte
te et cū qui operacione

† Operacio autē nature ē
pīna et sola natura nō qđe
pīe eligibilis sūz racionat
et libeā arbitrio vita et cū
que scđm nob pīa consti
tutina qua pīnates
dīm nō sūo qualī eum
deū hūanatu dicitur opa
est a nature motu effectū
Effectū autē dicitur qđ
ex seipō etiam monetur
Caplm vīci sū septimū
De volūtario et involūtario

Quia vō involū
tariū i actu
aliquo est sed
et id qđ non
distinat involūtariū
i actu quodam est i multi
autē et qđ vō est involū
tariū non solū i pīnēdo
sed i agēdo ponit opz
sūe qm actus opacio ra
tionalis actus autē pōit
laus vel vitupēdiū et hū
quidē horz cū delectācie
hū vō cū tristitia agūt
Et hū quidē corz sū di

gibiles agente hū autē
fuitibiles et eligibilū hū
quidem semper eligibiles
hū vō scđm quoddā tēpus
sūe autē et fuitibilia et
vīsus hū quidē actu mīaz
consequuntur hū autē idul
gencia dignū habentur hū at odio hū
et pīnuntur Igit vōluta
rū quidē omno sequit
laus vel vitupēdiū et cū
delectācie agi et eligibiles
esse actus agentibus vel
semper vel tūc cū agūt
Involūtariū autē sequit
vel misericordia vel idul
gencia dignū estimari
et cū tristitia agi et nō
esse eligibiles nec p seipm
pīe qđ agūt et si vim
paciuntur Involūtariū
autē hoc quidem est scđm
violēcia hoc autē p igno
ranciā scđm violēciam
qđem cū factiū pīnapiū
saluet causa defoz est
extozsum saluet cū ab alio
vī patimur nequa qđ pīnapiū
nec cōmittim scđm pīnapiū
impetū nec cōmissaliter
conficim vel per nos ipsos

cū in violentiam deducit
facimus quod determinātes
inquimus cuius principū
est deorsus nil committēte
scdm ppū impetū vim
passo Principū autē animus
facturam causam Quidē
p ignorantiam involuta
rium est tamen non ipi
attribuimus causam igno
rantiae si ita contingat Si
ē ebrius quidā hominē
dū faciat ignorans ipse
occidit non tamen involuntarie
causam ei ignorantiae scilicet
ebrietate ipse egit Si autē
quis in assueto loco sagittas
premi trisentem iter faciat
p ignorantiam dicitur
involuntario hoc fecisse in
voluntario igitur dupliciter
ex ente hoc quidem scdm
violentiam hoc autē scdm
ignorantiam Voluntario vlt
opponit Est ei voluntarium
qd neqz scdm violentiam neqz
per ignorantiam fit Volu
tariū igitur est cuius princi
piū hoc est causa in se ipso
siente singularia p que
et in quibus est actus Signu

Latria autē sunt que vocantur
a rethoribus constitutae
particulae puta qd sit qui
fecit quis cū qui passus ē
quid scilicet id qd actū est
forte occidit quo scilicet or
gano vbi scilicet loco qm
scilicet in quali tempore qm
scilicet modo actus ppter qd scilicet
ppter quale cū Scilicet
autē qd sunt quedā media
voluntarij et involuntarij que
idelectabilia et tristia cū
ppter minus malū accepta
mus vel ppter non fugiū
iactamus que in manu factes
q infantis et irrationabilis
nolentes quidē faciūt nō
tamen eligentia Et que
cūqz ppter iram agimus nō
preconscripti voluntarie fa
cimus non tamen scdm
electionē Et amicus ipse
venit repente nobis volu
tarie quidē non tamen
eligentibus Et qui thesaurū
sine spe potitur volunta
rie potitus est nō tamen eligēs
Dū hoc voluntarium qdē ppter
rea qd in eis letamur Non
tamen et scdm electionem

Propterea quia non a consilio
oportet autem omnino consilium
antececedere electionem ut dictum est
Capitulum XXVI De eo quod in
nobis est hoc est de libero arbitrio

Quia de arbitrio
libero sermo est
hoc est de eo quod
in nobis est prima
quidem habet questionem
si est quidem in nobis multi
ei sunt qui ad hoc obuiant
Secundam autem que sunt
que in nobis sunt et quorum po
testatem habemus Terciam
causam seruari propter quam
qui fecit nos deus liberos ar
bitrio fecit Resumentes igitur
de primo dicimus demonstran
tes quoniam sunt quedam in nobis
ex hijs que ex illis in confessio
nem deducunt et dicimus
ita scilicet que sunt omnium aut
deum aut causam esse vel
necessitatem vel immutabilitatem
id est fortunam vel natu
ram vel eventum vel casum
Sed dei quidem opus substantiam
et providentiam necessitatis vero
ea que similitur semper habet
motus fortune vero ex ne
cessitate que propter ea sunt
perfici etiam et hec necessita
tis est nature vero est augmentum

magis generatio corruptio
plante et animalia fructus
autem que rara et inopinabilia
Determinat enim eventum
confessionem id est simoniam
et concupiscentiam dicitur causam
ab electione principium habentem
cum aliud quidem propter id
quod aptum natum est proficien
tium ut sepulchrum fodiente
thesaurum invenire Neque enim
is qui posuit thesaurum
ita posuit ut hic inveniret
neque qui invenit Ideo ita
fodit ut thesaurum inveniret
Sed hic quidem ut quoniam vellet
conferret hic autem ut sepul
chrum foderet Incidit autem
aliud quidem propter id quod
prelegerunt utique Casus ra
tionalium et irrationalium
licum simoniam sine
nature et arte semper ipsi
ocurrunt Cui igitur horum subi
cimus que propter hoc sunt
Si equidem homo non est
causa et principium actuum
Non enim deo propter hoc est isabe
lquam actus et inustus neque
necessitate Non enim eorum que
semper similitur habent
sunt neque fortune Non enim conti
gentium sed necessarium est
fortune dicitur Neque nature

nature ei opera animalia sunt
 et plante neque euentum non
 ei uari et inopinabiles ho
 minum sunt actus neque casu
 Inuentione ei dicuntur vel inra
 tionabilium synchomata
 esse casus Relinquuntur
 utique ipsum agentem et fa
 cientem hominem princi
 pium esse propriam actionum
 et arbitrio liberum Amplius
 si non ullus est principium
 actus homo superflue habet
 consiliatum Ad quod ei bene
 consilio nullus enim dominus
 actus De consilio ei actus
 gratia quod autem optimum et
 preciosissimum eorum que in ho
 mine superfluum enunciate
 in concientissimorum utique erit
 Si igitur consiliatum actus
 gratia consiliatum omne
 ei quod actus gratia et
 proprium actum Capulum 29
 De his que sunt

Eorum que sunt
 hec quidem sunt
 in nobis hec
 autem non in nobis
 Igitur in nobis quidem sunt
 que nos sumus liberi arbitri
 tate facere et non facere hoc
 est omnia que per nos volun
 tate agunt Non ei voluntate

dicerentur agi actu non ente
 in nobis et simplicitate que se
 quitur laus vel vituperatio
 et in quibus est conuersio vel
 persuasio et lex Principales
 autem sunt in nobis omnia
 de quibus consiliamur Con
 silium autem eorum que patitur
 contingit est Pariter aut
 contingens est quod et id ipsum
 possumus et oppositum et fractum
 autem huius electionis intel
 lectus nosse et hic est princi
 pium actum Hec igitur sunt
 que in nobis patitur contingit
 puta moueri et non moueri
 impetu facere et non facere
 appetere necessaria et non
 appetere dare et non dare
 mentiri et non mentiri
 letari in quibus oportet et
 non letari simili et in quibus
 non oportet et quecumque talia
 in quibus sunt virtutis et mag
 licie opera hec ei sumus liberi
 arbitrio facere Eorum autem
 que patitur contingunt sunt
 et artes In nobis ei est pro
 pter quomodo volumus autem
 vel non propter oportet scire
 quomodo electio quidem
 actum in nobis semper est
 actus vero in nobis multoties
 prohibet secundum ipsam modum prouidetur

Capitulum tricesimum. **P**ropter
quam causam liberi arbitrii
facti sumus.

In quibus igitur
est rationale
cōstitutum libere arbitrii
trium. Omne est generabile
et veritabile. Quorum est princi-
pium generationis a veritate
capit necesse est veritabilia esse
Veritas autem est non entia
ad esse deduci et ex subiecta
materia aliud quid gene-
rari. Itaque ratione ipse et
irracionabilia vertuntur secundum
predictas corporales altera-
tiones. Racionabilia vero
secundum electionem Racionabiliter
hoc quidem est contemplati-
vum. hoc autem actum contem-
plativum quidem quod excogitat
ut habent entia. Actum autem
est quod consiliativum quod de-
terminat actibus rationem
rationem. Et vocantur contem-
plativum quidem intellectum
actum autem rationem et con-
templativum quidem sapientiam
actum autem prudentiam.
Omne igitur consiliativum
ut in ipso ente electione acti-
bilium consiliat ut quod prou-
dicatum est ex consilio eligat

et eligens agat. Si vero hoc
ex necessitate existit rationi
libere arbitrii aut est non
est rationale aut ratione
ens dominus erit actum et libere
arbitrio. Unde et irraciona-
bilia non sunt libera arbi-
trio. Agunt enim magis a na-
tura quam agunt. Sed non con-
tradiciunt naturali appe-
titum sed simul cum appetierit
quid impetum faciunt ad
actum homo est racionalis
ens agit magis a natura
quam agatur. Ideoque appetes
si equidem velit potestatem huius
refrenare appetitum vel sequi
eum. Unde et irracionabilia
quidem neque laudantur neque
vituperantur. Homo autem
et laudatur et vituperatur.
Oportet scire quoniam angeli ra-
tionales entes arbitrio libere
existunt et ut creabiles et ver-
tibiles. Et ostendit hoc ipse
diabolus bonus a conditioe
factus libertate vero arbitrii
malicie inventor effectus et
que cum ipso apostatice virtutes
scilicet demones. Reliqui
vero ordines angelorum quidem
in bono permanentes. Capitulum 31
De his que in nobis sunt.

Et autem que in nobis

hec quidem ex hijs que in nob
habent principia scilicet cas
hoc est remuneraciones actum
nostroz Et iputi et ifutuo
seculo Reliqua vero oia a di
uina voluntate dependent
Nam generacio quidem
omnium ex deo Corruptio
vero ppter miram salutem
malicia iuducta est ad suppli
cium et utilitate Deus ei
mortem non fecit Neq; in
condatur In perditione
viventiu Per homem aut
magis moro hoc est per
ade mortificatione pua
tione Sicut aut et reliq
supplicia Reliq; vero oia deo
reponenda Item generacio
mra conditio eius virtus
est et pmanencia eius est
virtutis contentia et gubna
tio et salus pmsue e eius
virtutis et bonoz eterna
hospitia id est delectacio bo
tatis eius est custodiend
ea que sut sedm naturam
i quo et creati sumus Quia
vero quida contradicunt
puidencie Dicimus pan
ca et de puidencia Caplt
titicesimii sedm De puid
dencia et procreacione

Prouidencia igitur
est que ex deo

ad existencia fit cura vel
diligencia Et rursus pro
uidencia est voluens dei
Item qua oia que sunt conue
nientem deductione susci
piunt Si autem voluens dei
est puiden omnino necesse
est oia que prouidencia
sedm rectam roem et optia
et deo decentissima fieri
et vt no est melius fieri
Necesse est ei eundem
esse factorem eoz que sut
prouisorem Neq; em decet
neq; consequens est aliu
quide factore esse vniuzoz
alium autem prouisore Ita
enim i imbecillitate omnino
sunt vtruz hic autem fa
ciendi hic autem puiden
deus igitur est et factor
et prouisor Sed et factia
eius virtus et contentia
et pmsua bona eius voluntas
est Omnia ei quecuq; voluit
deus fecit i celo et i terra et
voluntati eius nullus resistit
Voluit generari oia et ge
nerata sut vult consistere mundus
et consistit Et oia quecuq;
vult fiunt Quomodo autem
puidet bene et rectissime
itelliget vtruz Quis ita vol
deus bonus est natura et
sapiens vt igitur bonus puidet

qui enim non prouidet non est bonus. **E**t enim homines et irrationabilia prouidet filijs naturalibus. **E**t qui non prouidet exprobratur. **V**t autem sapiens optime cogit que sunt curam habet et prouidetur hijs attendentes omnia admirari omnia laudare omnia et perscrutari acceptas que prouidentie sunt opera et si appareant multas iniustas. **P**roterea incongruibile et incomprehensibile est dei prouidentia et actioes et cogitationes nostre et que reuera futura sunt ei sunt computata. **O**mnia autem dico que non in nobis non prouidentie sunt sed nostri libet arbitrij prouidentie autem hec que secundum acceptationes sunt hoc autem secundum concessionem. **S**ed in acceptationes quidem quecumque in contradictorie sunt bona. **S**ed in concessionibus autem concedit ei multociens et iniustas incidere in calamitates ut ea que in ipso latent virtute alijs manifesta faciat ut in Job. **A**liquando concedit iniquitatem

q. ci.
in Job
T

enim quid agi ut per operationem estimetur in conuenientem magnum quid et mirabile dignatur ut per crucem salutem hominum. **S**ed in alium modum concedit pati se in male ut non ex recta iusticia excidat vel ex data ei virtute et gratia in superbiam incidat ut in paulo. **D**ereliquit quis ad tempus in directionem aliorum ut quod secundum ipsum inuenies alij erudiant ut in lazaro et dimitte. **N**aturaliter ei videtur quosdam patientes crucem inuenit. **D**eliquit quod et in alterius gloria non per se inuenit vel patientem per se ut in nativitate cecy. **I**n gloriam filij hominis. **R**ursus concedit quis pati in alterius zelum ut gloria eius qui passus est magna in pugna alijs passio fiat pro future glorie et desiderio eternorum bonorum ut in inuitibus. **C**oncedit quod et in ephraim in eadem operationibus quibus in directione alterius deterioris passionis ut puta est quod elatus in virtutibus et directionibus eius

concedit hunc deus i adu-
 rium iadere ut ex casu in sen-
 su veniens ipse infirmitatis
 humilietur et peccans confi-
 teatur domino. **O**portet fac
 qui electio quidem operacionum
 in nobis est finis autem bonorum
 quidem dei cooperacione id est
 a dei cooperacione dependet
 iuste cooperatis propriis
 bonum iuxta conscientiam secundum prog-
 nicionem eius malorum autem
 delictionis dei. **R**ursus scilicet
 pcongruacione eius iuste dere-
 liquerunt. **D**elictio sunt
 species due. **E**st ei delictio dis-
 pensativa et iudicialis id est
 castigativa et est delictio
 finalis desperativa. **D**issen-
 sativa quidem et eruditiva
 que ad dictionem et salutem
 et gloriam patientis fit et
 ad alterius zelum et imitacionem
 vel ad gloriam dei finalis
 autem delictio quando ^{deus} oia
 que ad salutem faciente infen-
 sibilis et imedicabilis et
 magis autem incomparabilis ex
 ipso proposito permanet homo
 tunc traditur i finalem
 pditionem ut iudas potest

nobis deus et eruat a tali
 delictioe. **O**portet autem
 scire quod sunt multi modi dei
 puidencie et neque sermone
 interpretari neque intellectu
 comprehendi potentes. **O**portet
 scire quoniam oia tristia sup-
 uenaciones hys qui cum gra-
 tiaz actione suscipiunt ad
 salutem iudicantur et omnino
 utilitatis sunt. **O**portet fac
 quod deus antecedenter omnes
 vult saluari et regno eius
 potius et fortunari. **N**on
 enim i puniendo plasmavit nos
 sed ad precipiendum bonitatem
 eius ut bonis peccantes aut
 vult puniri ut iustus. **D**i-
 citur igitur prima quidem
 antecedens voluntas et accep-
 tatio ex ipso existens. **S**ecunda
 autem sequens voluntas et ac-
 cessio ex nostra causa. **E**t ipse
 duplex hec quidem differen-
 sativa et eruditiva ad salutem
 hec autem desperativa ad fi-
 nalem pditionem ut diximus.
 hoc autem i hys que non
 in nobis sunt. **C**orum autem que
 in nobis que quidem bona ante-
 cedenter vult et acceptat.

Que permiciosa et vere
mala neq; antecedenter
neq; consequenter vult
Concedit autē libeo arbitrio
qđ ē scđm vim sit nō vicio
nale neq; virtus pūdet
autē deus om̄ creaturę bene
faciens et erudiens et p̄ ipōs
multociens demones vt i iob
et i p̄oras Caplm̄ tricesimū
terciū De p̄congñitiōe et
p̄destinacōe

Oportet noscē qđ oīa
quidem p̄congñ
noscat deus non
oīa autē p̄desti
nat p̄congñoscat ē nos et
que i nobis non autē p̄desti
nat ea Non ē vult maliciam
fieri neq; compellit v̄tutē quā
diuine p̄congñitiōe visiois
opus est p̄destinacōe p̄re
destinat autē que non i nob
scđm p̄congñitiōe p̄ūdi
cauit omnia deus scđm bo
nitatē et iusticiam eius Opz
autem congñoscē qm̄ v̄rtz
quidē ex deo data ē nature
Et ipse est oīs boni p̄ncipiū
et causa et sine eius coopracōe
et auxilio i possibile ē bonū

velle vel face nos In nob at
est vel p̄manere i v̄tute
et sequi deū ad hanc vocā
tem vel secedē a v̄tute qđ
est i malicia fieri et sequi
dyabolū ad hanc vocantem
violenter a malicia ē nichil
aliud est nisi recessio boni
quemadmodū et tenebre
luminis est recessio a v̄tutes
igitur i eo qđ scđm natu
ram est et i v̄tute sumus
Declinantes autem ab eo
qđ scđm naturam scilicet
ex v̄tute ad id qđ p̄ter
naturam denominamus et
i malicia sumus p̄tencia
est ex eo qđ p̄ter naturā
ad id qđ scđm naturam
et ex dyabolo ad deū recessio
per compunctōes et labōes
Huc igitur hominē conditor
construxit masculū statuit
et tribuit ei sumpsit diuina
graciam et i corōne eius p̄
hanc ipsum fecit vnde et
animalū nō ratiōis p̄phete
vt seruoq; sibi p̄st ditorū do
minantem fecit scđm v̄ma
ginē em̄ dei et ratiōnal̄ et
intellectual̄ et libe arbitrio fuit

Decenter terrestriū pnci-
patū suscepit a cōmuni
vniuersi conditore et do-
minatore. Sciens autem
pcongnitor deus q̄ i tras
gressione fieret et i corrup-
cionem caderet fecit ex
ipso feminā auxiliatricem
ip̄i scdm̄ ipsum. Auxiliat̄
autē ad eam que p̄ genesi
id est i generacione post
transgressione generis
ex successione consistentiā
Prima ē plasmatio generis
id est generacio dicitur
et non gemmis id est ma-
tinitas vel genitura. Ge-
nesis quidē dicitur que
ex deo est p̄ma plasmatio
Gemmis autē que ex ydē
matōe mortis p̄ter transgres-
sionem est aduicē successio
hūc posuit i paradiso
et itelligibili et sensibili. In-
sensibili ē super terram
dictabatut corpali dicitur
cū angelis cōuersabatut
et dñs colebat itelligētiā
et hys nutrebat. Sicut
simplicitate et i artificiali
vita ad solū conditorē p̄

creaturis iducebat et eius
contemplacione voluptu-
batur. Quoniam igitur
ipsum per se potestatum
arbitriū volūtatē mutabat
subornauit. Dat legem ei
non gustare de ligno congniti-
onis de quo ligno sufficiet
i eo qui de paradiso sermone
scdm̄ nram̄ tenuem dicitur
virtute. Hoc mandatū ip̄i
dat amonitiōe q̄ si quidem
custodiat aīe dignitatem
ratiōi victoriam tribuens
et recongnoscens eū qui crea-
uit et eius custodiens p̄cep-
tum eterm̄ participabit
puritate et bñet i eternum
melior morte fiens. Si autē
nam demū subiacet corpori
et corpis p̄honorabit delec-
tabilit̄ p̄m̄ honore igno-
rans et isipientibus assi-
militur iumentis eius
qui fecit iugū excauens et
diminū eius deficiēs p̄ceptū
morti erit obnoxius et cor-
ruptiōi et labori submittet
miseriam trahens vitam s̄o.
ē erat vtile i expartū existētū
et ip̄batū i corrupciōe fini

et fortunati de noni supbia
 cadat et iudicium diaboli
 in quo ille Ille enim iniquo ppe
 incorruptibile post eum qui
 ex electione casum eam q
 i malo ipemibilem habuit
 et inevitabilem i fixatione sicut
 musus et angeli post eam
 que ex opatione virtutis elec
 tionem eam que i bono per
 firmam icommutabilem co
 firmacione oportebat ergo
 firmu p luti horez et expe
 rimentia p observacione ma
 dati pfectu i m mcorrup
 cioe virtutis ferre biamu
 medius ei dei et hylet fuis
 p observacione quide mandati
 post crepacione eius que ad
 enia naturalis habitudis
 virtus deo scdm habitum
 eam que circa bonu i fixatione
 suscipe itransmutabilem
 futurus erat Per transgres
 sionem autem ad hylem
 magis motus et eius cau
 se dei in quo enellens itellectu
 tu corrupcionis familiaris
 existens et passibilis pro
 ipassibili et movent p mcor
 tati fieri et cocubitus fluxibil

gemis eos id est q emittite
 indigere et desiderio vite
 voluptuosus quide quasi hac
 constituentib possidei ad
 eos ante q eoz pcedeti sunt
 pnaoies itrepide minimum
 mutat et desideriu qde ex deo
 ad hylem furor aut ex sa
 lutis nature inimico tuisse
 ad id qd eiusde est tribus homo
 v hylon Invidia igitur dia
 boli victus est homo Non
 ei ferrebat i bidiosus et odios
 bonoz demon ipse per elia
 cione i ferre factus nos supe
 rioribus potuit vel fortunari
 Unde et deitatis specie medax
 miseru horem decepit et ad
 pnam elacionis altitudiez
 reducens ad simile i fert
 casus bariatitu **Explicit scd**
Incipit textus de divina
dispensacione et de ea q ad
nos est cura et salute **cap**
De igitur
inmissione
archetoti
id est pna
pis mali
demonis
deceptu horem et coditoris

mandatum non custodientem
et demeritum gratia et ea
que ad deum presentiam exiunt
et tectum maliciose vite aspe
ritate hoc ei monstravit so
liga fieri et circummitti
mortalitate scilicet mor
talitate et grossicie carnis
hoc ei morticinum et pellum
circudacio et a paradiso
secundum iustum dei iudicium
factum exilem et morte co
demnatum et corruptioni
suppositum non despectit com
prensens deus Qui ei esse dedit
et bene esse largitus est Sed
multis prius pedagogis
eruduit et ad conversionem
vocavit timore et tremore
aque diluvio et totius ge
neris paulominus omnimoda
destructio et confusione
et divisione linguarum et an
gelorum presidatufencia
civitatum incendio typicis
dei apparitionibus puelijs
victorijs vinctioibus signis
et prodigijs et varijs virtu
tibus lege prophetis id est
simul per que quid istudiu
ducebatur scilicet hoc emt

peccati destructio multipli
citer effusi et in servitutem ve
digentis horum et omnium spes
malicie conferentis vite et
ad bene esse horum reversio **Am**
per peccatum mors in mundum
introiit velut quedam fera
silvestris et inmansuetas hu
manam devastans vitam
Oportebat autem redemptur
futurum imperabilem esse et
non morti pro peccato obnoxium
Amplius autem iudicari et
renouari naturam et opere
pedagogice erudiri et
doceri virtutum vitam a cor
ruptione quidem seducente
ad vitam autem introducente
eterna finis magnis cura
ipsum philanthropie id est
amori hominum clemencie
demonstrat pelagus ipse ei
et conditor et dominus eam que
pro plasmate suscepit lucta
tionem et opere magister doctor
sit **E**t quoniam deitatis specie terminat
decepit horum erantibus pro blan
mate id est pro missione decipit
et monstratur simul bonitas
et sapientia et iusticia et
potencia dei **N**am bonitas

quidē quoniam non despect
 it **H**erij plasmatu isupmi
 tatem **S**ed viscera eius como
 ta sūt i ipso cadente et ma
 nu porrexit **I**usticia qm
 homine victo non aliu fecit
 vice tiranū neq; vi eripuit
 a morte hoem sed que quoda
 per peccatū i feruitute re
 degit mors huc bonus et ius
 tus unius victore fecit est
 simili simile resaluarit qd
 apozon id est difficile erat
Sapientia vero qm inuit
 apozon id est difficilim solu
 tionem vade decētissimā
Aceptioe ei dei patris
 unigenitus filius et vbum
 dei p̄ris et deus q̄ erat In
 simi p̄ris qui homousios
 id est consubstialis p̄ri et spū
 sc̄o qui petrosos id est an
 secula qui anarthos id est
 sine principio **Q**ui i principio
 est qui apud deū et p̄ris
 est et deus est inclinans celos
 descendit id est nō humiliatū
 ip̄is altitudiez hūmans nō
 humilitate condescēdit sūiq;
 seruis condescēdoe ienat
 vabili et icōphēbili hoc ei
 monstrat descensio et deus

ens p̄fectus homo p̄fectus
 fit et p̄fectur quod omnū
 nouoz nouissimū quod
 solum nouū sub sole id est
 imundo p̄ quod ifinita
 dei virtus ostendit **Q**uid
 ē manus q̄ dei fieri hoiez
 et verbū caro inuertibiliter
 factū est ex spū sc̄o et sc̄a ma
 nu s̄p̄ v̄gine et dei ḡatre
 et mediator dei et hominū
 existit qui solus clemens
 philanthropos id est amator
 hominū non ex volūate
 vel cōcupiscencia vel cōtactu
 viti vel generacioe volup
 tuosa icontaminata matre
 v̄gine conceptus **S**ed ex
 spū sc̄o et p̄ma ade genera
 cione **E**t fit obediens p̄ri
 ea que sc̄dm nos et ex nob
 assumptioe nr̄am iobedien
 ciam sanans et ypogra
 mos id est subscriptio nob
 ob̄ie fiens sine qua non ē
 salute fortunari **C**ap̄ 3 sc̄z
De modo cōcipiēdi concep
 cione verbi dei et d̄ma ei
 incarnatione **C**ap̄ 4 2^m

Angelus ei d̄m
 missus ē ad sc̄z
 mariam v̄ginez

ex dauidica tribu deductam
manifestū ē q̄ de tribu iuda
ortus est dñs ex q̄ tribu nul
lus accedebat alteri ut dñs
dixit ap̄tō de quo post dice
mus certius Cui euāgeli
sans dixit dñs q̄ dñs p̄le
na dñs tecū **H**ec autem
i sermone turbata est et
ignit ad ipsam angelus
Ne timeas maria iuesti
gracia apud deū et paries
filii et vocabis nomē eius
ihesum sp̄s ei saluū faciet
ip̄s sum a peccatis eoz vñ
hoc nomen ihesus saluator
interpretatur ip̄sa v̄o dya
porisis id est ammirate q̄lit
erit michi hoc quia vñ
non cognosco. **R**ursus
ip̄s ad ipsam angelus sp̄s
sanctus supuenit i te et
vtus altissimi obubrabit
tibi **D**eoz et q̄ nascetur
sanctū vocabit filius dei
hec autē ad ipsam **E**cce
ancilla dñi fiat in scdm
verbu tuū post assensū
igitur p̄ v̄ginis sp̄s sc̄s
supuenit sup ipsam scdm dñi
sermone quem dixit angelus

purgans ip̄am et vtute suscep
tiam verbi dei tribuens
simul autē et generatiaz
et subumbravit sup ip̄am
dei altissimū **C**onpostatō
id est ypostasim habens
sapiencia et vtus qui filii
dei qui patri homousios
id est consubstans velut dñi
sp̄ros id est semen et cōstit
et construxit sibi ip̄s ex
castis et purissimis sangui
nibus carnis naturam ra
tionaliā et intellectuā
p̄nicias n̄e masse non
sp̄matice id est nō sc̄i
sed conditue p̄ sp̄m sc̄m
non habens que scdm
parū additamentis explan
forma sed nec sub vna p̄te
ta ipsum dei q̄ verbum
erat existens carnis tūc
vel scdm ypostasim **N**on ē
ypostas id est p̄existente
scdm sc̄pm carni v̄nitus
est deus verbu **S**ed iha
bitans i v̄tō sc̄e v̄ginis
i v̄tō sc̄p̄e i eius ypostasi
ex castis semper v̄ginis san
guinibus carnis naturam
anima rationali et intellectuā

substituit primicias assumens
 me malle ipm verbu fom
 carne ppositam quate
 simul caro aiaa racionis
 et intellectualis Ideo non
 hominem deficientem dicimus
 sed deum humanum ens ei na
 tura pfectus deus factus e
 natura homo pfectus id e
 ipse non vertens naturam
 neq fantasias id e yma
 ginans diffefacione sed ex
 semp vige et racionabilis
 et intellectualiter animate
 enim et i ipse ee sortite vntis
 scdm ppositam confuse et
 inalterate et idiuise non
 transmutans deitatis ei
 natura i carnis eius pnta
 tem et substantiam neq mi
 nitu substantiam carnis
 eius i natura eius deitatis
 Neq ex dea eius natura
 et ea qua assupfit huano
 natura vnam naturam
 perficiens compositam
 Caplm tercium De duab
 naturis cristi

Incōuertibiliter
 em et inalterabi
 liter vntis sūt
 aditorem due

nature Neq dea natura
 exidente a ppa simplicitate
 neq vtrius versa huana in
 deitatis naturam neq in
 non existentiam itedente
 neq vtrius ex duabus vna fom
 composita natura Compo
 sita ei natura neuter exet
 ex quibus est nature homo
 usios id est consubstantial
 existe potest ex alijs pficiēs
 aliud puta corpus quod
 ex quatuor elementis co
 positu est Neq igit dicit
 homonion id est consub
 stantiale neq igit dicit
 neq aer nominat neq aqua
 neq terra neq autē alium
 horū homonion id est qsub
 stantiale Sicut scdm he
 reticos vntis composita
 nature xpūs post vntionē
 existit ex simplici natura
 versus est i composita et
 neq pntis simplici existet
 nature est homonios id est
 costalis neq mater Non
 ei ex deitate et huante
 ipsa natura pntis composita
 est Neq vtrius i deitate ma
 ter est eius Neq deus no
 minabit neq homo sed xpūs

composita

fit ubi dei
 caro fit
 caro aiaa

51
solū et erit hoc nomen xps
non ypostasos id est p̄fōe
eius nomē sed vnius sed
ipsos natūe Nos autem
neq; vnius compositae na
tūe xpm norāmus neq;
ex alijs aliud quēadmodū
ex aīa et corpe hōiem vel
ex un^o elementis corpus
sed ex alijs eadē plā ex dei
tate quidē et hūanitate dēi
p̄fectū et hōiez p̄fectū eū
esse et dici et ex duabus
et i duabus naturis confitemur hoc
autē nomē xps ypostasos
id est p̄fōne dicim⁹ Non
monotrophos id ē vniū
ductū sed duarū naturarū
existens significatiū p̄fō
eī deus sc̄ipm̄ vixit vngēs
quidem vt deus corpus
deitate eius vinctus autē
vt homo ipse eī est hoc
et illud vinctio autem dei
tas hūanitate Si eī vni
natūe compositae eius xps
homousios id est consub
stantialis p̄ri est eūtiq;
et pater cōpositus et cō
m̄ homousios id est gēn
alis qd est icōueniens et cō
blasphemūa repletū dicitur

autē vna natura contra
vnaq; substantialiū diffe
rentia et susceptiua fiet
Qualiter eī possibile est
eandem naturam sc̄dm
idem creabilem esse et icre
abilem Mortalem et imor
talem Inscriptibilem et
icre scriptibilem Si autē
et vnius dicentes xpm na
tūe simplici hanc dicent
aut mōdū dēi esse xpm
confitebūt et fantasiam
dicent hūanitatē aut
mōdū hōiez sc̄dm nestorū
et vbi est qd p̄fectū i dei
tate et i hūanitate p̄fōm
q̄ autē et duarū xpm di
cent susceptiua naturarū
vnius compositae naturae
xpm post vniōne dicentes
Et autē vnius ē xp̄s
natūe an̄ vniōne om̄i
vtrūq; ē manifestū Sed
hoc est qd facit hētū erro
rem qd idē dicūt natura et ipse
iquim⁹ sciendū qd ipse ipse
dicentes i eam que aīa et
corpore vniōne hoc dicit
Impossibile ē vnius natūe
differētie aīam et corpy
ad ibidem comparata Sed

et ipse
vniū
hōiez

quia plurime ypostases
 id est persone hominum sunt
 omnes autē eandē suscipi-
 unt vocem nature omnes
 eī ex aīa compositi sunt
 et corpore et oēs naturam
 aīe participant et sōam
 corpus possidet eōem speciem
 plurimaz et diuisaz yposta-
 seon id est personaz unam
 naturam inquit vnaqz
 scilicet ypostases id est pso-
 na duas naturas habete et
 i duabus pfectis naturis
 aīe dico et corporis In dno
 autem nro ihu xpo non
 est eōem speciem suscipere
 Neqz eī generatz est neqz
 vnaquam generabitur
 alius xpūs ex deitate et
 humanitate In deitate et hu-
 manitate deus pfectus
 idem et homo pfectus hic
 non est differentie vnam
 naturam In dno nro ihu
 xpo Ideo vtiqz ex duabus
 naturis pfectis et diuis et
 huana inquit esse ge-
 nerata vniōne non scdm
 inferoz id est comassacōz
 vel confusione vel amassim

id est cōplexione vt theodosius
 id est a deo remotus dixit
 dyoscorus et senerus et hoz
 contramiatu exercitatus
 Neqz scdm pso ppa id est
 personalem vel sechitron
 id est habitudinalē vel
 kichachnam id est scdm
 dignitatem vel cōcobulā
 id est eandem voluntate
 vel hōmīnā id est cōcili-
 tatem honoris vel omo-
 niam id est equiuocacōz
 vel endaciam id est accep-
 tacionē vt dei inimicus dixit
 nestorius et diodorus et
 hōrsuestius theodorus et
 eoz demoniacā conuē-
 uacō Sed scdm compositi-
 onem et scdm ypostasim
 inuētibit et iconfusibit
 et iāsterabit et iūmisi-
 biliter et iconfusibiliter
 et i duabus naturis pfectis
 se habentibus vnam ypos-
 tasim confitemur filij dei
 et iāternam eandem
 ypostasim dicētes deitatis
 et humanitatis eius et has
 duas naturas confitētes
 seruati i ipso post vniōne

non segregatim et secundum partem
vnamquamque ponentes sed
vniuersitas in vna compo-
sita ypostasi **S**ubstantialiter
ei in vna vniuersitate scilicet
veram et non secundum fantasiam
id est ymaginaciones substa-
ncialium autem non ut in dua-
bus naturis perfectibus
vnam compositam naturam
sed vniuersitas in vna veri-
tatem in vnam ypostasim
composita filij dei et man-
corum substantiam diuinam detmi-
nans creabile mansit
creabile et increabile mansit
increabile et mortale mansit
mortale et immortale mansit
immortale **E**t circumscribibile
circumscribibile et increcircum-
scribibile **E**t in-
uisibile visibile et inuisibile in-
uisibile **E**t hoc quidem reful-
get miraculis hoc autem
condicione subiectum est per
familiaria sibi facit humana
verbum ipsius est sicut qui
sancte eius incarnatione
sunt et sicut carnis sua per
secundum retribucionis modum
propter ea que ad vniuersitatem ponuntur

circumscriptionem et eam
secundum ypostasim vniuersitatem
Et quomodo vniuersitas et idem
qui et diuus et humana operatur
in alterutra forma cum alte-
vtriusque communionem hoc
vtriusque et diuus glorie crucifixus
esse dicitur et in vniuersitate diuus
eius non patitur natura et
filius hominis ante passionem
in celo esse in confessione ductus
est ut ipse diuus dixit vniuersitas
et idem erat diuus glorie
qui natura et veritate est
filius hominis scilicet homo ge-
nitus et eius miracula et
passiones cognoscimus **E**t
et si secundum aliud passiones
ipse sustinebat **S**cimus enim
quemadmodum eius vnam
ypostasim ita et naturam
substantialiorem diuinam saluam
Qualiter autem saluabitur diuus
non saluatis hiis qui diuinam
habentibus adhibere ipsi sunt
Diuus ei differentiam est diuus
Igitur ratio quidem qui
differunt ab vniuersitate nature
christi id est ratio substantie
inquinum ipsum copulatum
extremis secundum quidem deitate

et patri et spiritu sancto
 secundum autem humanitate
 et matris et omnibus hominibus
 Quia autem ratione nature
 eius copulantur differe
 ipse inquam a spiritu et spiritu
 et matris et reliquis hominibus
 Copulantur ei nature eius
 ypostasi id est persone una
 ypostasim compositam ha
 bentes secundum quam differunt
 a patre et spiritu et a matris et
 a nobis **C**apitulum quartum
 De modo retributionis red
 ditionis et remunerationis

Igitur quia de
 aliud est substantia et
 aliud ypostasis
 multiplicationis dix
 imus et quoniam substantiam ad
 eam et circumplexionem spiritum
 hominibus id est eorum quod
 unum sunt species ypostasion
 id est personarum significat ut
 puta deus homo ypostasim
 autem individuum demonstrat
 scilicet patrem et filium et spiritum
 sanctum petrum paulum et ceteros
 igitur quod deitatis et humani
 tatis nomine substantia scilicet a
 natura est representativum

Deus autem et homo et de una
 natura ordinat quando
 dicimus deus incomprehensibilis
 substantia et quoniam unus est
 deus Accipitur autem et de
 ypostasibus ut particulari sus
 cipiente universale nomen
 ut quoniam dicit scriptura proterea
 vixit te deus deus tuus
 oleo leticie etc. Ecce enim pater
 et filium manifestavit et ut
 quando dicit homo quidam
 erat in terra anhelide id
 est huius solum manifestavit
 In deo igitur nomen ihesu
 christo quia quidem duas na
 turas cognoscimus unam
 autem ypostasim ex utroque
 compositam Quando quidem
 naturas utramque divinita
 tem et humanitatem vocamus
 quoniam autem eam que ex na
 turis compositam ypostasi
 quoniam quidem ex utroque christi
 nominamus et deum et hominem
 secundum et deum incarnatum quoniam
 autem ex una parte unum
 et deum solum et filium dei et
 hominem solum et filium hominis et
 quoniam quidem et excelsis solum
 quandoque autem ex humilibus

solū unū ei est qd et illud
et hoc scilicet existit hoc
quidem ens scilicet filius
semper aeternus id est in-
scindibiliter a patre hoc autē
factus postea ppter phi-
lanthropiam id est amorē
hominū Igitur diuinitate
quidem dicentes nō noia-
mus de ea humanitate yde-
mata Non ei dicimus di-
uinitatem passibilem vel
creabilem neq; ante de-
carnē scilicet humanitate p-
carnis diuinitatis yde-
mata Nō ei dicimus carnē
scilicet humanitate in-crea-
bilem In ypostasi autem
et si ex utraq; et si ex vna
patru hanc noiamq; utraq;
ydeomata ipi imponim; Item
xp̄s qui est scdm utraq;
& deus & homo dicitur
& creabilis & increabilis &
partibilis et imptibilis Et
q̄q; ex vna patre deus no-
minatur & filius dei susci-
pit ea que coexistētis natūe
ydeomata scilicet carnis de-
passibilis noiat; Et de glori-
e eius non secundum

qd deus sed scdm qd homo
Idem ei ip̄e qm homo et
filius hominis noiatur
suscepit ea que dīne sūt
sc̄e ydeomata et gloriae
p̄ner p̄semos id est an-
te secula et homo amathos
id est sine principio Non
scdm qd puer et homo sed
scdm qd deus existet p̄semos
id est ante secula factus ē
in ultimis p̄ner Et hoc est
modus retribuciois alte-
rutra natura retribuente
altera que p̄pter ypostasi-
scos id est p̄sonae ydempti-
tatem et eam que ad v̄tū
cūctū hoc; Scdm hoc
possum; dūc de xp̄o hic
deus noscitur et sup̄ eam
visus est et homo hic ei
increabilis est et ypassibilis
et increasibilis Cap̄t;
quintū De mō natūe xp̄i
Quemadmodū
autem i diu-
nitate vnam
naturā confi-
temur Itē autē ypostasi-
scos id est p̄sonas scdm ver-
tate entes v̄q; et omnia

quidem naturalia et sub
 stancialia et simplicia
 infimus. **D**icitur autem ypostasi
 secundum id est personarum in
 solis tribus personis aeternis
 id est paternali et filiali et
 et aeterni id est creatibili et
 filiali et causa et processibili
 et recongnoscimus. **I**n
 secessibiles autem ipsas et indivi
 tabiles ibidem et unitas et
 vicem inconfusibiliter et
 cūcedentes percipimus
Et unitas quidem non cō
 fusibiliter tres ei sunt et si unitate
 sunt divisas autem distantes
Et si ei unaqueque secundum
 seipsam subsistit et perfecta
 est ypostasis et personam et
 tatem scilicet existencie
 modum distinctum possidet
 sed unitate sunt et substantia et na
 turalibus ydeomatibus et
 non in distando neque in
 secedendo a paternali ypos
 tasi et unus deus et sunt
 et dicuntur eodem modo et
 divina et ineffabili et omnem
 intellectu et comprehensio
 vicem et secundum ypostasim
 unitas unam autem ypostasi

supercedente dispensatione
 unius sancte trinitatis dei ubi
 et domini nostri ihesu christi et
 duas quidem naturas conser
 ventur et divinam et humanam
 convenientes ibidem et secundum
 ypostasim unitas unam autem
 ypostasim ex duabus natu
 ris perfectam et compositam
 factam autem dicimus duas
 naturas et post unionem
 in una composita ypostasi
 solam in uno christo et secundum ver
 tatem ipsas esse et ea que
 creata sunt naturalia sunt yde
 mata id est proprietates uni
 tas nimirum inconfusibiliter
 et indivisibiliter et indivisibile
 et differentes naturas et
 quemadmodum tres ypos
 tates sancte trinitatis inconfu
 sibiliter unitate sunt et distantes
 divise et numerantur et
 numerantur divisionem
 vel distantiam vel aliena
 cione vel ratione ipsis
 non operatur unum et deum
 cognoscimus et patrem et
 filium et spiritum sanctum eodem
 modo et christi nature et si
 unitate sunt et distanter dise

T₂
nata

numerantur Sed ita
sibi inter unum sunt et si
dicem circumcedunt sed
eam que ad unum et unum
et transmutationes non sus
cipiunt Custodit ei alte
vtraque simpliciter naturam
per se intransmutabile
Ideoque numerantur et nunquam
non introducat vel suscipit
divisionem unus enim est Christus
veritate et humanitate perfectus
Numerus enim non divisionis
vel unionis causa aptus
natus est esse Sed unitatis
numeratores significantius
sive unitatis sive divisionis
Unitatis quidem quoniam quinquaginta
lapides habet numerus di
visionis autem quoniam lapides
quingenta Jacent in
campo hoc Et unitatis quod
quoniam due nature sunt car
bone lignis dico et ligni di
visionis autem quoniam natura
ignis alia est et ligni alia
est alio modo unum et
dividit ea et non numero
Quemadmodum igitur
impossibile est tres ipostas
es deitatis et si unum sunt

dicem unam ipostasim dicitur
propterea ut non confusio
et destructione ipostasim
differtie operemur Ita et
duas naturas Christi que secundum
ipostasim sunt unum iposti
bile unam naturam est
dicere ut non destructionem
vel confusioem ipostasim
et existentiam eorum differe
rentiam operemur Ca
sectum Omnis omnia divina na
tura In sua una sui ipostasim

Quoniam omnia et
universalia per
contur de sub
stantiis simpliciter
particularibus Commune
igitur est substantia particularis
autem autem ipostasim parti
cularis autem non dicitur
quoniam partem nature habet sed
particularis numero ut atho
mus Numero enim et non natura
differtie dicitur ipostasim parti
cularis autem substantia de iposta
sim id est persona quoniam unum
homonum deum ipostasim id
est eorum que sub eadem specie
sunt personarum perfecta substan
tia est Ideoque neque differunt

abivrem ypostafes scdm
 sbam sed scdm accidenciam
 que sunt diuinitatis
 id est designatiua ydcomia
 Caracteristica vero yposta
 ficos et non nature etenim
 determinant ypostafim
 sbam cu accidencibus Quia
 qd coe cu ypostafibus habet
 ypostafis id est psona sbā
 autem scdm seipsam non
 subsistit sed i ypostafibus
 contemplatur **P**aciete i
 vna ypostafi ois sbā passi
 bilis existens scdm quam
 quidem hec ypostafis passa
 esse dicitur i bnaquaqz
 suaz ypostaficon non tñ
 dictū necesse est et omnes
 homines ypostaficos cōpati
 paciēti ypostafi Ita igit
 confitemur deitatis na
 turam oem pfectam esse
 i bnaquaqz suaz ypostaficon
 id est psonaz oem i patre
 oem i filio oem i spū sctoz
 pfectus deus pater pfectus
 deus filius pfectus deus
 spū sctus Ita et i humanacōe
 vnius scē trinitatis dei vbi
 vniū oem et pfectā naturā

deitatis i bna eius ypostaficon
 id est psonaz vnitam esse
 humane nature et non pte
 partii **A**rt demqz dicitur
 replus qm i ipō habitat
 omnis plenitudo diuinita
 tis corporatū hoc est in
 carne eius et huius disci
 pulus et discipulus id est
 deum ferens et i dno
 magno **I**ronico art
A rioniam totaliter i vna
 suapsius coicauit yposta
 ficon id est psonaz qd tñ
 dicit cogemur omēs yposta
 fes scē deitatis scilicet tres
 oibus humanitatis ypostafibz
 scdm ypostafim vnitatis et
Sed nullam eam coicauit
 vocem pū et spū sctus in car
 natione dei verbi nisi scdm
 acceptacionē et volūtatē
 omni autē huāne nature
 vniū vnitam esse oem dei
 tatis sbam In nullo ei corp
 que plantauit i nra natura
 deus verbum a principio plas
 mans nos defecit sed omnia
 assūpsit corpus aiām ratio
 nalem intellectualem et horz
 vdiomata **N**ō em vniū

hominum imparticeps est al
non est homo Totus enim
totum assumpsit me et totus
toti unitus est ut michi
toti salutem gratificet quod
cum est in assumptum non crea
bile est unitum igitur est
carni per medium intellectus
verbum dei mediante dei pu
ritate et carnis grossitie
hygemonico cum id est duplex
vel principale quidem et
anime et carnis intellectus
Intellectus autem quod anime
purissimus est sed et intellectus
est deus Et quoniam quidem con
ceditur a meliori primum intel
lectus secundum christi hygemono
niam id est principalitate
demonstrat unitum autem
a meliori et sequitur id et
hec agit que divina vult
voluntas Regis intellectus
factus est deitatis unitum
ipsi secundum hypostasim sunt
videlicet et caro non coha
bitator ut hereticorum scelerosa
erat opinio dicens Non enim
utique medemcon id est me
diuum capiet dimedemcon
id est duo media corporaliter

iudicans Quatuor autem
deus perfectus et homo perfectus
et homousion et pater et nobis
christus dicit si pater sine na
ture parti humane nature
in christo unita est. Dicimus
autem naturam unam resur
rexisse a mortuis et ascen
disse ad celos et sedere ad
dexteram dei patris Non
quod secundum omnes hominum hypo
theses resurrexerit et sedet
a dexteris sed omnis natura
in christi hypostasi ut denique ait
divinus apertus consurrexisse
et consedisse nos fecit in christo
Et hoc autem diximus quoniam quod
coribus substantiis unitum
generata est Omnis enim sub
stantia est omnia que sub ipsa
continentur hypostasim et
non est ibi in parte particulari
et ipsam naturam scilicet
stantiam quia necesse est eas
dem hypostasim et homousion
id est consubstantiales et
heterousion id est aliter
substantie dicit et sanctam trinitatem
et homousion id est consubstantiales
et aliter substantie secundum deitatem
dicit Eadem igitur natura in

Unquamq; ypostafion id
 est psonae consideretur
 Et quonia naturam ubi
 dicimus incarnata esse sed
 beatos et athanasium et ciril
 lum deitate unita carni
 esse dicimus Ideo no possum
 dice natura ubi passa est
 Non ei passa est deitas i
 xpo dicimus aute huma
 nam naturam passam
 esse i xpo Non tñ omnes
 ypostafes id est psonae ho
 minu ostendentes Et hu
 mana natura passam
 esse confitemini xpm quae
 naturam verbi dicentes
 ipm verbum significam
 Verbu autem et comune
 sbe generis possidet habet
 et quod psum ens yposta
 ficos id est psonae Caplm
 septimum De una verbi
 dei composita ypostasi

Decesso quide
 intemporalis
 et eternalis
 annus una
 Verbi ypostafim simplicem
 et incompositam et indivi
 sibilem et incorporea subsistibile
 et tractabilem susceptibile

lem omnia habente quocumq;
 habet patet et eius ho
 monition id est qstalem na
 tunitate modo et habitudine
 a pñali ypostasi differre
 pfecte habente nup a pa
 ternali scadtem ypostasi
 In ultimis aute dicitur a
 paternibus fimbis non
 desistens verbu i scriptu
 cu scriptibiliter habitasse
 i btes sbe vqims affores id est
 isemimabiliter et incomph
 sibiliter et samitipe et ipsa
 pvenio id est pterma em
 ypostasi substituisse sibi
 carne ex sbe virgine In vob
 igitur et super omnia erat
 et i btes existens sbe dei ge
 titas sed qm actualis itar
 natus est scilicet i ipso actu
 incarnationis incarnatus est
 igitur ex ipa assumens pmi
 ens nre masse carnem
 animata minima iracidi
 et intellectualem ut ipa existet
 icarne ypostafis que dei
 verbi ypostafis erat et copo
 sita generatur que pns fi
 plex erat verbi ypostafis
 Composita vero ex duabus
 pfectis naturis id est deitate

et humanitate et scilicet ipsa
 dicitur verbi dei filiationis caracte-
 risticum id est determinatum
 idioma secundum quod diuisa sunt
 a patre et spiritu sancto carac-
 teristica id est determinata
 idioma secundum que differunt
 et a matre et a reliquis hominibus
 differat autem et dicitur nature pro-
 prium secundum que unitus est
 patri et spiritui sancto et humane
 nature congruenter secundum que
 unitus est et matri et nobis
 Amplius autem differet et
 a patre et spiritu sancto et matre et a nobis
 existendo et deum filius et homines
 eundem hoc est christi hypostasos
 id est persone maxime proprium
 idioma congruenter Quia
 propter confitemur ipsum unum
 filium dei et postquam in huma-
 nationem et filium hominis
 eundem unum christum unum deum
 solum unigenitum filium et unum
 dei deum nostrum ihesum Quas
 eius natiuitates venientes
 unam que ex patre procedit
 id est eternam super causam
 et ream et tempus et na-
 turam et unam que in nobis
 propter nos et secundum nos et
 super nos propter nos quoniam

propter nostram salutem secundum
 nos quoniam natus homo ex muliere
 et tempore conceptionis scilicet
 nonem mensium et sex diebus
 diebus secundum augustinum super
 nos quoniam non ex semine sed ex
 spiritu sancto et sancta virgine contra legem
 conceptionis sicut non deum solum
 ipsum predicantes mundum ab
 ea que secundum nos humanitate
 neque omnibus hominibus solum demuda-
 tes ipsum deitate sicut non aliud
 et alium sed unum et eundem
 simul et deum perfectum et
 homines perfectum totum deum
 et totum hominem eundem totum
 deum in carne eius et totum
 homines in suspensa eius deitate
 propter hoc autem quod dicimus
 perfectum deum et perfectum homines
 plenitudines et indeficientiam ma-
 nifestantes naturam propter hoc
 autem quod dicimus totum deum
 et totum homines monaditum
 id est singularitatem et insepar-
 abilitatem monstrantes hypostasos
 id est persone et unam
 naturam dei verbi incarnata
 tam confitemur propter hoc quod di-
 cimus incarnatam carnis
 substantiam significantes
 secundum beatum crullum et iterum

natum igitur e verbu et
 a ppa imaterialitate no ex
 cessit et totu incarnatu est
 et totu est incarnatu
 incarnatu corporali et con
 trahitur et dicitur est ita qd
 non coexistens carne eius
 cu incarnata eius dicitur
 tate igitur totus quidem
 est deus pfectus non totu at
 deus non a solu est deus
 sed et homo et totus homo pfectus
 non totu aut homo non
 solu em homo sed et deus
 Nam totu quide nature
 est representatiu Totus
 aute ppositos que admod
 aliud quide nature aliud
 aut ppositos Sciendum
 aute qd et si circumcedere
 ibidem dominu nature as
 sumus sed sim qd ex dicitur
 natura hec circumcessio
 generata est Nam ipsa
 quidem per oia ptransit
 quemadmodum vult et
 circumcedit Per ipsam at
 nichil et ipa quide ex p hie
 glorificationes carni tradit
 manens aute ipsa impassibilis
 et carnis passionu participans

Si ei sol nobis p as actioce
 tradens manet nostroz
 expert quantomagis a solis
 factor et Dominus dicitur
 octauu ad dicentes vtz st
 continua quantitate redu
 cuntur domini nature vel
 sub discreta

Santem est qd
 interrogans do
 mini nature
 sub continua
 quantitate reducuntur
 vel discreta Dicimus qd dicitur
 nature neq vnu corpus
 sut neq vna superficies neq
 vna linea neq locus neq
 tempus vt sub continua
 reducuntur quantitate h
 autem sunt que continue
 numerantur vel ibidem
 Scienda autem qd numerus
 eoz que differunt est et i
 possibile numerari ea que
 sedm nichil differunt Sed
 autem id qd differunt
 sedm hoc et numerantur
 vt puta petrus et paulus
 sedm id quide qd eunta sut
 non numerantur Ratione
 ei sbe vniue due nature

que dicitur

dic non possunt sedm ipos-
tasi autem differentes
due ipostases id est psonae
dicuntur Quare numerus
eorum que differunt et quod
dicitur hoc modo numerantur
Vnde sunt qdem nature xpi
iconfuse sedm ipostasi
dixisse sunt autem indivisi-
biliter ratione et modo dif-
ferentia Vnde autem sunt
sedm ipostasi et quod ipse
modo vnde sunt non nume-
rantur Non est sedm ipos-
tasi duas animas naturas
xpi quo autem modo divi-
sibiliter dixisse sunt nume-
rantur Due est nature
xpi ratione et modo diffe-
rentia Vnde autem sunt scilicet
ipostasi et eam que ad-
hibentem circumcessionem
habentes iconfuse vnde sunt
ppriam unaqueque naturale
differentia custodit modo
igitur differentia et solum
numere sub discreta qti-
tate reducitur Unus igitur
est xpus et perfectus deus
et homo perfectus que ad-
vamus cum pte et spm una

adoptione tu icontraminata
carne eius non in adorabilem
carne dicentes Adorantur
ei in una verbi ipostasi q
eius ipostasi generata est
no creature venerandae pates
Non est ut nudam carnem
adoramus sed ut unitam dei
tati et ut in unam psonam
et unam ipostasi dei ubi
sunt duabus ipis reductis
naturis Timeo carbonem
tangere ppter ligno copula-
tum ignem Adoro xpi in corpore
sine foterem id est sit ut ipse
ppter carni unitam deitate
Non est quartam iter psonae
psonam in trinitate Absit sed
unam psonam confiteor
dei verbi et carnis eius
Trinitas est manifeste trinitas
et post verbi incarnatione
Captum nomum Illud qd
non est natura an iposta-
tos obviat

Et si est non est
natura an-
ipostatos id est
in no individuo
vel sba a pposos id est
ipsonalis in ipostasibus ei

et psonis est sba

et personis et substantiis et naturis
 considerantur. Sed non necesse
 est que ad idem unum sunt
 naturis secundum ypothetam
 unamquamque. Et tamen pos-
 sident ypothetam. Possunt
 enim in unam concurrentes
 ypothetam neque ampositam
 id est in non idem esse
 neque. Nam unamquamque hinc
 ypothetam sed una et eade
 veritas. Unde et verbi ypo-
 thesis utraque naturalis ypo-
 thesis existens neque amposi-
 tionem id est in non idem
 duo eorum unam esse concedit
 neque utique separabiliter existit ypo-
 thesis neque iterum vel utique et he-
 re ypothetam id est alterius
 ypothetam ad idem esse
 permittit neque quibus quidem
 huius quibus autem illius sed
 semper utraque indivisibilitate
 existit ypothetam et insepara-
 biliter non secta et disa et
 partem quidem simpliciter hinc
 partem autem hinc distribuitur
 sed omnia haec et omnia in mixtura
 uterque et holosteros id est to-
 taliter existens. Non enim ideo
 ypothetam id est separabiliter substi-
 tuta est dei verbi caro neque

alia ypothetam generata est
 praeter dei verbi ypothetam
 Sed in ipsa subsistens ypothetam
 tatos id est indivisibilis magis
 et non secundum separam ypothetam
 tatos id est separate subsis-
 tens ypothetam generata est
 Ideo et neque ampositatos id
 est in idem esse neque alte-
 ram unitate induit ypothetam
 sim. Capulum decimum De
 trinitate id est de tero sancto
 Iohanne qui sic dicitur est scilicet
Hinc et eam que
 in trinitate ab ipso
 petri's gnalesco
 facta est adiec-
 tionem blasphemiam deter-
 minamus ut quantum
 inducentem personam et ipse
 ponentem dei filium patris
 ypothetam virtute et ipse
 eum qui crucifixus est ut
 aliam existentem praeter deum
 fortem vel passibilem sciam
 trinitate glorificante et cru-
 cifigentem cum filio patris
 et spiritu sancto. Sed auferamus
 hanc blasphemiam et iterum scripta
 fabula. Nos enim sanctus deus
 de patre assumimus. Quia ipse
 soli deitatis determinantes nomine

sed et filium dei scientes et sp̄s
sanctū **S**ed et sc̄is fortis
de filio ponimus non expro
bantes virtute patris et
sp̄m sc̄m **S**ed et sanctus
imortalis de sp̄u sc̄o ordina
mus non ex immortalitate
ponentes patrem et filium
sed et in unaquaque ipostu
leon id est personarū oēs
has theomirmas id est dei
nominationes simpliciter
et absolute accipientes et
dñm ap̄tm vnitates ayen
tem nobis autē vnus deus
pater ex quo oīa et nos
ex ipso et vnus dñs ihes̄s
xp̄us p̄ quem oīa et nos
p̄ ipm **E**t vnus sp̄s sc̄s
in quo omnia et nos in ipso
Sed et theologū gregoriū
ita aliter dicentem nobis
autē vnus deus pater ex
quo oīa **E**t vnus ihesus xp̄s
p̄ quem oīa **E**t vnus sp̄s
sanctus in quo oīa hoc
idē est ex quo et p̄ quem
et in quo et nō naturas
tridentibus hys tribus
Alex̄ et metropolitani id
est trispartitū et ipositionē
hęc vel ordies nō nominā

sed et characterizantibus vnus
et iconfusa nature **P**etates
et hoc manifestū est ex hoc
q̄ in vniū cōiunguntur **R**ur
sus si ab aliquo non p̄fecto
illa leguntur apud ap̄tm
saluet ex ipso et p̄ ipm oīa
ip̄i gloria in secula amen **O**m̄
autem non ad filium solum
dictū est hoc trisagion sed
ad sanctam trinitatē **I**de
tis est dñus et sanctus atha
nasius et basilus et greḡ
et oīs sc̄oz pat̄r choruz q̄
et p̄ trina sc̄itate tres sup̄sta
lis deitatis ipostases sancta
sc̄aphin nob̄ demonstrat
q̄m dicunt ter sanctus **P**er
vna vob̄ dñm oīes cū dicunt
semel dñs vna sc̄itate the
artice trinitatis sc̄am et ip̄e
vium notam faciūt **A**nt
ē theologū gregoriū **I**git̄
ita quidem sancta sc̄oz q̄
duobz sc̄aphin velantur
et conglorificant̄ tribus
sanctificationibus in vnam
coexistūt diuacōne et deita
tē **A**d et ab alio quoda cor̄
qui nō nos se dederūt phi
losophie dictū est et optime
et altissime dicit̄ igit̄ qui

ecclesiasticam historia con
 stituerunt qd letanias faci
 ente eo qui i constantino
 poli pto ppter quosdam
 theilatas id est dnas mi
 nas sub pardo / odoprodo
 archiepo factus raptu esse
 pueri pti et ita edoctu ee
 ab angelico quodam magis
 tero trisagion id est ter
 sanctu hymno **S**ans deus
 scus fortis sanctus immortalis
 miserere nobis **R**ursus re
 uerso puero et doctu am
 crante cantasse hymnu sta
 omnem multitudiez et ita
 confestim genuisse minas
Sed et i sancta et magna
 et vniuersali quarta synodo
 eam que i calcedonia qta
 synodo celebrata esse nro ita
 cantatus esse trisagios hy
 mus traditus est sic ei in
 actio ei i se synodi **R**ursus i
 ve et ludibriu est p angelos
 edoctum et iductionem id
 est nre dei iduce cessarioez
 credita et tantoz scz p par
 synodo sumata a **R**oberto
 et prius a seraphin cantata
 ter sanctu trisagioda id est
 cantica vt trisupostate deitaf

refert
 †

id est tres psonas habetis
 demonstratiua que velut
 conculca i racionabili
 opinione et quasi emeda
 vt seraphin supexcedentis
 sed heu o de pccitate vt
 non dicam de amencia
Nos autem ita armus et
 si demones offendant scus
 deus scus fortis scus et imoz
 talis miserere nobis **C**apit
 vnde canu **D**e ea que i pte
 vel athomo id est idiuuio
 considerat natura et de diu
 vnioue et ita canaose et qbr
 suscipiendu vna dei vbi
 naturam incarnatam

Natura vel nuda
 dicitur vel tribus
 modis contempla
 tione cogitatur
 scdm serpanu ei non subsis
 tit vel coiter i omibz horde
 is id est eiusdem spci ipos
 talibus has copulans et di
 citur i pte considerata na
 tura vel totali eade in as
 supatione accidenciu i bna
 ypostasi et dicitur i athomo
 considerata natura deus
 igitur verbu iommutus
 neqz ea que nuda yteplandoe

consideratur naturā assup
sit Non ē incarnatio hec
sed deceptio et fictio incarna
tionis neq; eam que ī spē
cōsident non ē oēs yposta
ses assumpsit sed eam que
ī athomo que eadem est
ī spē primicias ē assumpsit
nrē masse vel que nō sed
separā substituerat et atho
mum existente pns vel
extiterat et ita ab ipso assup
ta est sed que ī ipsa simpig
ypostasi existit Non scdm
separā iam subsistentem
et athomū existente pns
et ita ab ipso assuptam
sed ī ipsa simpig ypostasi
existentem ipsa ē que ypos
tasis dei verbi generata ē
carnis ypostasis Et scdm
hoc verbū caro generatū
est īvertibiliter scilicet et caro
verbū ītransmutabiliter
et deus homo Deus ē est
verbū et homo deus ppter
eam que scdm ypostasim
vniōnem Idem igit est dicit
naturā vbi et eam que in
athomo naturam Neq; ē
athomū scilicet ypostasim
pncipaliter et solū demonstrat

neq; qd scdm spem yposta
seon sed coem naturam q
tōna ypostaseon conside
ratur et īuestigat Igit
aliud quidē est vniō et
aliud incarnatio. Ad vniōem
quidem solū demonstrat
copulacōez. Ad quid autem
facta est copulacō nō ad
huc incarnatio autē idē
est dicit et īhuānacō ē
que ad carnē scilicet ad
hominū copulacionem
demonstrat quē admodū
et ignicō eam que ad ignē
vniōnem Igitur ipse qd
beatus crullus ī scdm ad
scdm epla interpretās hū
naturam verbi dei incarna
ri ista ait Si ē vnam dicitēs
naturam dei verbi dei ta
cerem; non īferentes īcar
natam sed velut extra po
nentes dispensacōez esset
eis fortassis ibi non īsuasit
sermo frangentibus iterū
gare si vna natura est
totū vbi est pfectū In hū
māitate vel quātū subsistit
ex que scdm nos sba Quia
vō et ea In hūmāitate pfectio
et eius que scdm nos subsistat

manifestatio illata est
i dicendo incarnata q̄sc̄at
calamina virgiam sibi ipse
substituente. **I**gitur hoc
quidem naturam verbi de
natura ordiavit. **S**i vero
eū pro ypostasi natura
assupisset non icōueniēs
et sine hac dilaoē incarnata
hoc dice vna eī ypostasim
verbi dei absolute dicētes
non fallimur. **E**ū autem
et leoninus bizantius de
natura hoc vbi itellexit
non p̄ ypostasi. In ea vō
que ad theodoria queimo
mas sc̄i amathatisim apo
logia ita ait b̄tus crillius
Natura verbi sc̄licet ypos
tasis q̄ est ipm̄ verbum
quae dice naturam verbi
neq̄ ypostasim solū signi
ficat neq̄ eō ypostascon
sed eōm̄ naturam. In vbi
ypostasi totalit̄ cōsiderat̄
Igitur qm̄ natura vbi car
nata est sc̄licet vmitā carni
dictū ē natura autē vbi
passam carne neq̄ vniq̄
et nūc̄ audiuim̄ xpm̄
autem passum carne edocti
sum̄ quare nō ypostasim

51
manifestat dice naturam
vbi **R**elinquit̄ ergo dice
quoniam incarnatū q̄dē
esse vmitū esse carni est. **C**ar
nē autē generatū esse vbi
ipsam verbi ypostasim inet
tibiliter generatam esse
carnis ypostasim. **E**t qm̄
quidē deus homo generat̄
est et homo deus dictū est
Deus eū verbi generatū
est itransmutabiliter homo
Quoniam autē deitas
homo generata est vel car
nata est vel humanata est
nequaq̄ audiuim̄. **Q**uā
autē deitas vmita est hu
manitati i vna eius ypos
tascon didicim̄. **E**t qm̄ de
figuratur id est corpat̄
vel efficit̄ substantiatur
q̄d̄ alienū sc̄licet q̄d̄ sc̄dm̄
nos dictū est. In vnaquaq̄
eī ypostascon deus nome
ordiatur. **D**e ypostasi autē
deitate dice non possum̄
deitate eī eē p̄ter solū vel
filiū solū vel sp̄m̄ s̄m̄ solū
nō audiuim̄. **N**am deitas
quidē naturam manifestat
pater autē ypostasim que
nō modū et humanitas natura

petrus autē ipse sicut dicitur
 autē et eō nature significat
 et in unaquaque ipse sicut
 id est personae et ordinatur
 denominatione quē admodum
 et homo deus ei est qui
 habet dīnam naturam
 et homo qui habet hūmānam
 In omnibus hīs sciendum
 est qd pater et spūs sctūs
 sēdm nullam rōem ita
 tōi verbi cōmunicant
 nisi sēdm theosmias id est
 dīna signa et sēdm accep
 tionem et voluntate. Cū
 Ino dicitur. **U**thecothoros
 id est dei genitrix est sctā
 virgo

Uthecothoros autē
 id est dei gen
 trix est pū
 cipalis et ve
 genitrix sancta ma
 riam virginē predicant
 Dicitur ei deus vere est qd
 ex ipsa natus est ita vere
 thecotos id est dei genitrix
 que vere deū ex se ipsa ita
 natū genuit. Deū ei ex
 ipsa nūm incarnatum
 esse non ut deitate pūcipiū
 verbi accipiente existendi

ex ipsa sed ut ipse dei vbo
 qd ante in temporaliter
 ex patre genitū est et a
 marthos id est sine pūcipio
 et tūc existit cū pte et
 spū i vltimis dicitur pter
 nostram salutem qu vteb
 eius inhabitante et ex ipa
 itransmutabiliter ita nato
 et nato. Non ei hōies mundū
 genuit sctā vgo sed deum
 verū non mundū sed ita
 natū. Non celū corpus
 subducentem et ut p solū id
 est p carnalem per ipā tūc
 untem sed ex ipā hominū
 id est consubstantialē
 nobis carne assumentem
 et i se ipso substituente. **F**ici
 celū corpus deductum
 est et non ex ipā que sēdm
 nos natū assumptū est q
 utilitas est humanationis
 humanatio ei dei vbi p
 hoc facta est ut ea que
 peccavit et cecidit et corrupta
 est natura. **V**icat cū qui
 suscepit terram et ita de cor
 ruptioe libetū quē admodū
 ait apūs. **O**mni p hōiem
 moris et p hōies resurrectio
 mortuorū. Si pūm est verū

et qd scdm fiet dicit p^{ri}m^o
 homo ex terra terrenus scdm
 adam de celo celestis sed
 manifestu est q non nudu
 homo est oare ei et adam
 ipm noiauit et deu p qd
 est simon fotoron id est v^{er}u
 significans Adam est istra
 terrigena Terrigena at
 manifestu est q homis na
 ex tra est plasmata deus
 autem sine nature est ve
 presentatiu^m Rursus at
 aut aplis existit deus filiu
 suu v^{ir}ginitate natu ex
 muliere non ~~ex mulierem~~
 sed ex muliere Significa
 uit igitur d^{omi}n^us aplis q
 ipse est v^{ir}ginitate filius dei
 et deus qui ex v^{ir}gine natu
 est homo Et ipse est qui
 ex v^{ir}gine natu est filius dei
 et deus Natus est ante corpo
 raliter scdm q est factus
 homo non preplasmato ho
 mini i habitans vt iⁿ p^{ro}ph^{et}a
 sed ipse substantialiter et
 vere generatus est homo
 scilicet iⁿ ipostasi eius nata
 carnem animam ratioli et
 intellectualem substituens ipse
 factus est ipsa ipostasi hoc

em significat natus ex
 muliere Quahiter aute
 v^{er}u ipm dei verbu sub
 lege factu est si non homo
 nobis homouision id est
 consubstantialis factu est
 vnde et bene theothoron
 id est dei genitricis scdm
 mariam noiauit Hoc est ei
 nomen vniuersu mistend
 dispensaciois consistit id est
 constare facit Si ei theo
 thoros id est dei genitricis
 que genuit eis deus qui
 ex ea natus est d^{omi}n^us
 et homo est Quahiter
 ei ex muliere v^{er}u est qui
 n^{on} secula existit et habet
 existenciam si no homo ge
 neratus est filius ei ho
 minis manifestu ei est qm
 vnus est Si aute ipse qui
 natus est ex muliere est
 deus manifestu est qm vnus
 est qui ex deo p^{re}te genit^{us}
 est scdm d^{omi}n^um et anarth^{on}
 id est sine p^{ri}ncipio scdm et
 iⁿ eternis partibus te^{mp}orib^{us}
 ex v^{ir}gine natus est scdm
 iⁿceptum et sub tempore scdm
 scilicet humanam hoc est vna
 ipostasi et duas naturas

id est duas significant gene-
rationes dñi nri ihu xpi
Epistotocon autē id est xpi
gēitūce dicim⁹ vginem
Dñi i the destructionē
theotocoō id est dei gēitū
vocoō neq; et iquinatus i
deofito nestorino qui vas
dehonoracoōis In de hono-
racoōz solus vere hono-
rate sup creaturā omem
theotocoō id est gēitūce
Et si ipē resandatur cū
patre eius dyabolo inuit
xpi ei et dauid rex et
naron archiereus id ē
pnceps sacerdotū hec ei
erant que ethithoncho id est
vngēbantur regnū sacer-
dotum et omnis theoforoō
id est deū ferens homo xpo
dici potest sed non deus na-
tura vt nestorinus dei inmi-
cus eū qui ex vginē nat⁹
est theoforon id est deum
ferentem dice impissim⁹
istēmit Nos autē theoforoō
ipsū dice vel intelligere absit
sed deū incarnatū ipsū eū
verbū caro factū est cōceptū
quidē ex vginē pcedens
Veniens autem deus cū as

supraone id est carne Na
et ipsa ab ipō deificanti
simul cū hūmō adesse et
vt simul facta fuerint h
tra assupcoō existēcia
deificatio eius a verbo et
ita itelligi et dici theothoō
id est dei gēitūce scām
vginem Non solū ppter
naturam verbi sed et ppter
deificacoōz hūmō massē
quoz simul conceptas et
existēcia mirabilē facte
sūt Conceptio qdem verbi
existē vco carnis i ipso vbo
p dei gēitūce sup naturā
pntem plasmatū plas-
mator et hūmanū deo
et factor totius deificanti
quod assupsit seruante
vniōne vniūta talia qualia
vniūta sūt Non q dñm
solū dico sed et qd hūmā
xpi et qd sup nos et sed
nos Neq; gēitūce ei pūo
sedm postea factus est sup
nos Sed ex pma existēcia
ambo existit pterea q
ex sumā conceptioē i ipō
verbo existēcia hūmō
igitur hūmō quidē est
secūdu pnam naturam

dei autem et diuini sup
 naturam Amplius at
 et aiate carnis ydiomata
 habuit Suscepit ei ea
 verbu dispensacionis ipe
 naturalis ordie motu
 sedm veritate natura sca
 Caplm terandecimu De
 ydiomatibus naturaz

D Effectu aute
 deu confitentes
 eudem dnm
 nrm ihesu xpi
 et pfectu hoiez nymus eud
 et oia hie qcuqz patet p
 igeneacoies et oia hie qcuqz
 adam pmiss excepto solo
 peccato que sut cozpy et aia
 racionalis et itelluialis
 habere aute nym eudem
 filr cu duabus naturis du
 plicia ea que sut duaz
 naturaz naturalia duas
 volutates naturales dnm
 et huamanam et antexusa
 id est liberu arbitriu duo
 naturalia dnm et huand
 homonios ei id est consub
 stancialis existens deo et
 patri antexusios id e libere
 vult et agit vt deus Con
 substancialis aut existens

et nobis libere vult et agit
 vt homo ide ipius ei mi
 racula sunt ipius et pas
 siones Caplm quartide
 cim De volutatibus et
 antexusion id est liberis
 arbitrijs dnm nrm ihu xpi
Igitur quia qd
 duas naturas
 xpi et duas na
 turales ems
 volutates duos ems et na
 turales actus nymus Dnm
 autem vna dicitur naturaz
 ems ypostasis vnu et vnu
 nym et volente et agente
 naturaliter sedm ambas
 naturas ex quibus et i qbz
 et que est cristus deus noster
 Velle autem et agere non
 diuise sed vnu vult ei et
 agit alterutra forma cu
 alterius yone Quoz em
 sba eadem hoiez et volutas
 et actio eade filr et ecouso
 Quoz aute diuersa sba
 hoiez diuersa volutas et
 actio filr et ecouso Quoz
 volutas et actio ide hoiez
 et substantia eade Quoz
 aute diuersa volutas et
 actio hoiez et diuisa est sba

T
Sciētēs cōfitemur
et volūtātū
et actiōnū
dīam

Ideo utiq; i patre et filio et
spū scō ex ydemptitate ac
tionis et volūtatis ydep
titate natūe cognoscimur
In dīna hō diffensaciōe
ex differētia actiōnū
et volūtātū et actiōnū
dīam. Quemadmodū eī
eiusdem bīnis xpī natū
ūz numerus pīe itellec
tus et dictus et non dicit
vni xpī sed seruātam
et i bīone representat
natūz differētia ite
et numerū eaz que substā
cialiter assūt ems natūis
volūtātū et actiōnū. Sed
ambas eī natūas volūta
tūis et actiōis nīe salu
tis vt deus eī dixit et mū
datus est leprosus vt ho
mo effugē voluit mortē
cū dixit Non ut volo ego
id est cū sed ut tu id est
deus operatur vt deus
gradum fixit i humido
vt i siccō. Ex paucis paib;
mille fatigant vt homo
sitinit et esurinit et labo
rant. Non diuisionem
iducit absit sed eazdem
demonstrat et magis

i vniōne custodiā et salutē
Naturales eī et nō yposta
tūis id est psonales vni
volūtates et actiōes. Dico
autem et ipsam volūtātūz
et actiōnū virtutē scdm quā
vult et agit volentia et
agencia. Si eī ypostatiōis
id est psonales dabimur eas
hethēothelens id est aliud
volentes et ethēonergens
id est operantes aliud tūc
ypostates scē trinitatis dice
cogemur. Saendū autē
q; non idem est velle et
qualiter velle. Nam velle
quidem est natūe q; ad
modū est videre omnibus
homibus eī adest. Quātū
autem est velle non natūe
sed nīe ignōis id est iūe
nīe sūe quēadmodum
et qualiter videre bī vel
male. Non em omēs hoīes
sitr volūt neq; sitr vident
hoc et i actiōib; dabimur
qualiter eī velle quātū vide
quātū agē. Modus eī est
vsus quātū volendi et videri
et agendi solū vsui addēs
et alijs eū scdm eam que
cōmunitatē dicit differētia

nam diuidens dicitur
 igitur simpliciter quod
 velle thelesia id est voluntas
 scilicet thelesia id est volu-
 tatiua virtus irrationalis
 existens concupiscentia
 et voluntas naturaliter
 hoc autem id est qualiter ut
 velle scilicet quod voluntati sub-
 iectum est theleton id est vo-
 luntabile et voluntas gnominia
 id est sententia Thelicio
 autem id est voluntatiuum est
 quod est potens velle ut puta
 thelicia id est voluntatiua
 est diuina natura similis
 et humana Volens autem
 est quod dicitur voluntate
 scilicet ypostasis ut puta
 petrus Quia igitur vnus
 est christus et vna eius ypostasis
 vnus et idem est qui vult et agit
 diuine et humane Quia vero
 duas habet naturas thelesias
 id est voluntarias ut loquens id
 est irrationalis Omne enim rati-
 onale theleton id est voluta-
 tiuum et antexposion id est liberi
 arbitrii duas voluntates scilicet
 thelemata voluntates naturales
 in ipso dicimus Thelicos id est
 voluntatiuos ei est idem ipse scilicet

ambas eius naturas **Et** enim
 que naturaliter est nobis
 thelesiam id est voluntariam
 virtutem assumpsit **Et** ipse vnus
 est christus et idem qui vult scilicet
 alterutram naturam id est idem
 theleton id est voluntabile dicitur
 in ipso Non ut sola voluntate que
 naturaliter ut deus volebat
Non enim deitatis velle est mandu-
 care et bibere et que talia sed et
 constituta humane nature non
 in contrarietate sententiae meritis
 sed in proprietate naturarum **T**unc
 enim naturaliter volebat et permit-
 tebat carni ipsa agere et pati
Quia autem naturaliter adest
 homini voluntas hinc manifestum est
 sublata diuina tres species vite sunt
 plantatiua sensibilis et intellec-
 tualis **I**gitur plantatiua est
 primum nutritiuus augmen-
 tatiuus et generatiuus motus
Sensibilis autem est qui scilicet
 motus impetum rationis
 autem et intellectualis est an-
 texposion id est liberum arbitrium
Si igitur secundum naturam adest
 plantatiua nutritiuus et sensi-
 bilis secundum impetum motus scilicet
 secundum naturam adest et rationali
 et intellectuali antexposion id est

+
 qui diuus eius
 volebat

Antexpositio id est liber arbitrii nihil
aliud est nisi voluntas facta in rebus
libere arbitrio
libere arbitrio habens factum
est et theletico id est volunta-
tium amplius aut et discipli-
plinabilia sunt que natura-
lia Nullus enim cogitare vel
vivere vel esurire vel sitire vel
dormire dicit neque velle aut
desinare quare naturale est
velle **E**t rursus Si in vera
rationalibus dicit quidem
natura dicit autem chore
expositio id est liber secundum
voluntate dicit ergo natura
theletico id est voluntarium
homo **E**t rursus Si secundum
imaginem beate et super sub-
stantialis deitatis homo factus
est antexpositio autem id est
liber arbitrii et theletico id
est voluntaria est divina na-
tura ergo et homo ut eius
imago antexpositio id est
liber arbitrii natura et the-
letico id est voluntarium antex-
positionem id est liber arbitrii
trium voluntate determina-
verunt patres amplius autem
si omnibus hominibus est velle et
non hijs quidem est hijs
autem non est **Q**uod autem
coiter in omnibus afficit natu-
ra caracterizat in hijs que
sub ipso a hominis ergo natura
theletico id est voluntarium
homo est **E**t rursus Si ma-
gis et minus natura non
suscipit pariter omnibus est
velle et non hijs quidem est
hijs autem minus ergo natu-
ra et homo theletico id est
voluntarium **A**utem si natura
theletico id est voluntarium
homo et dominus non solum
secundum quod deus sed secundum quod homo
factus est natura theletico
id est voluntarium est **Q**uod
modum enim natura nostram
assumpsit ita et nostrum theletico
id est naturam voluntate assump-
sit **E**t secundum hoc patres et magistri
dixerunt in ipso esse voluntate
Si naturalis non est voluntas
vel ypostatica id est personalis
erit vel preter naturam sed
si quidem ypostatica id est perso-
nalis heterobulos id est alia
volens ita erit et filius a patre
Solum enim ypostatico id est
personae caracteristicum est quod
ypostatico id est personale **S**i
autem preter naturam est
id est existens nature erit volun-
tas corruptiva **C**orruptiva
enim hoc que sunt secundum naturam

que sunt preter naturam unum
 necesse est deus et pater secundum
 quod deus vult vel secundum
 quod pater. Sed si secundum
 quod pater alia eius erit propter
 eam que filii est voluntate
 Non enim pater est qui filius
 Si autem secundum quod est deus
 deus autem et qui filius deus
 autem et qui spiritus ergo volun-
 tas natura scilicet naturalis
 amplius si secundum preces nostras
 quorum voluntas una eorum et
 substantia una una autem
 voluntas deitatis christi et hu-
 manitatis eius ergo unum
 horum erit et substantia. Et
 unusus. Si secundum preces na-
 ture differentia una volun-
 tate non apparet. Necesse
 vel unam voluntate dicentes
 naturalem de christo non dicere
 differentiam vel naturalem
 dicentes deam unam voluntate
 non dicere. Et unusus si quem
 modum ait dominus euange-
 lium cum benisset dominus ad preces
 tyri et sidonis et ingressus
 esset domum nullum voluit
 se cognoscere et non potuit
 latere. Si divina eius voluntas
 omnipotens voluit volens autem

latere non potuit ergo scilicet
 quod homo erat volens non
 potuit et thelechos id est
 voluntatem igitur erat secundum quod
 erat homo. Et unusus cum
 venisset ad locum dixit. Sic
 Et dederunt ei vinum cum felle
 mixtum et cum gustasset noluit
 bibere. Empatis igitur vel
 passibilis id est passionibus
 subiectus secundum quod deus est
 passio enim est et sitis et gustus
 Si autem non secundum quod deus
 erat omnino secundum quod homo erat
 et thelechos id est voluntatem
 erat et secundum quod homo fuerit. Sed
 et beatus paulus apostolus
 factus est obediens usque ad
 mortem morte autem crucis.
 Obia eius que voluntatis est
 subiectio et non eius que non est
 Non enim quod irrationale obe-
 diens dicimus vel inobediens
 Obediens autem factus est patri
 dominus non secundum quod deus est sed scilicet
 quod homo. Secundum enim quod deus
 erat. Neque obediens neque inobediens
 subiectorum eius hoc quod admodum
 ait dominus euangelizator quod
 Thelechos ergo id est voluntatem
 et secundum hoc quod homo est eius
 sed naturam quod voluntate dicentes

non coactam hanc dicemus
sed antexursionem id est liberam
arbitrio. Si enim rationalis.
Primo et antexursionem id est
liberam arbitrio. Non solum enim
diuina et increabilis natura
nichil coactum habet sed neque
intellectualis et creabilis hoc
ante manifestum est. Natura
enim ens bonum deus et natura
conditor et natura deus.
Non necessitate hoc est quis
enim est qui inducit necessitate.
Oportet autem scire quod antex-
ursionem id est liberam arbitrium
equiuoce dicitur aliter quod
in deo et aliter in angelis et
aliter in hominibus. Nam in deo
quidem simpliciter substantialiter.
In angelis autem ut concu-
renter habitu libero arbitrio
id est mox quando fuerint
liberi arbitrii statim et operati
sunt enchiridionem id est recep-
cionem operationis et iter-
posicionem uti temporis non as-
sumente. Habens enim natu-
raliter antexursionem id est
liberum arbitrium angelus in-
hibite hoc dicitur neque eam
que est ex corpore antipha-
siam id est vel remittentem

habens neque remittentem. In
hominem autem ut temporaliter
habitu per cogitante enchir-
idionem id est receptionem opera-
tionis. Nam antexursionem id est
liberum arbitrium est homo
et naturaliter habet antex-
ursionem id est liberum arbitrium.
Habet autem et ex diabolo re-
missionem pugnam et cor-
poris motum. Per remissionem
igitur et quatuordecim vel corporis
motum posterior est enchir-
idionem id est receptionem opera-
tionis habitu. Si igitur volens ante
diabolo obediuit et cum volu-
isset comedit ergo per thopatis
id est primitus paciens in
nobis voluit. Si autem per thop-
patis hanc voluit autem
cum natura in carnatum verbum
non suscepit. Non ergo arguit
ex peccatum facti sumus non
plus autem si opus est
antexursionem id est liberam
nature existit virtus. Hanc
autem non suscepit vel ip-
odisset per thopam creationem
ut non bona vel ip-odisset
nobis eius que secundum ipsam
curacionem. Nos quidem omni
modo priuat curacionem

seipsum ante sub passione
 existente demonstrat perfecte
 salute. Impossibile autem
 unum quid compositum ex duabus
 voluntatibus. Dicit quodammodo
 ex duabus naturis compositum
 ypostasim. Primum quidem
 quod compositiones eorum que in
 ypostasi sunt et non eorum
 que in alia ratione et non
 ipsa contemplantur. Sed
 autem quoniam si voluntatum et
 actionum compositiones dicitur
 et aliorum naturalium ypo
 matum et actionum compo
 sitiones dicitur contemnitur irre
 bilis et creabilis invisibilis
 et visibilis et eorum que talia
 Qualiter autem et ea que
 ex voluntatibus est composita
 voluntas appellabitur impos
 sibile est compositum con
 ponendum appellacione no
 minari quoniam et quod ex
 naturis est compositum na
 turam appellabitur et non
 ypostasim. Amplius autem
 et si una composita in christo
 dicemur in voluntate patris ipsius
 sepabimus non est composita
 patris voluntas. Reliquit ergo
 dicit solam ypostasim christi
 composita et eorum naturam
 et naturalium eius. Enoniam
 autem id est summa et phesim
 in deo dicitur ypostasim est si ipse

voluntas

loqui volumus. Enoniam autem
 id est summa post eam que de
 ignoto est inquisitiones et vo
 luntate vel consilio vel iudi
 cium ad id quod iudicatum est
 disposicio postquam est phesim
 id est electio electa autem
 aliud eligens. Deus autem non
 nudus est homo sed et de
 omnia sciens non indigens san
 ctione et inquisitione et consilio
 existit et iudicio et natura
 liter et eam que habuit
 firmitate et ea que ad
 malum alienaciones. Ita
 demum ysaie ait qui
 antequam sciet puer elige
 malum eliget bonum. Hoc est
 id est antiqua fuit quod non
 secundum nos inquirens et consi
 lians erat. Sed deus est
 et sine et quidem secundum cari
 nem erat substituens hoc
 est secundum ypostasim unitus
 carni ex ipso esse et omnia sci
 endo quod ex natura habuit
 bonum. Naturales est sunt
 virtutes et naturaliter et est
 liter omnibus in sunt. Et si
 omnes equaliter regimus ex
 que nature sunt ex eo est quod
 secundum naturam ad id quod
 preter naturam per transgressio
 sione abacti sumus. Deus autem
 ex eo quod preter naturam
 ad id quod secundum naturam est nos induxit

hoc ei est qd scdm ymagines
et similitudines suam sed
exercitatio et huius la-
bores non ad possidenda
animi virtute extemis
introducibilem entem
excogitati sunt sed ad sup-
ductam et preter natu-
ram maliciam expellen-
dam **Quemadmodum**
ferri erugies non natu-
ralem existentem sed ex neg-
ligentia supuacientem p-
labores expellentes natu-
ralem ferri claritate manifes-
tamus **Sciendum** autem
q gnominis id est sententie
nomen multimodum et
multorum significatiuum est
Nam quicq manifestat pa-
uenciam id est ad mouendos
suasione ut ait dng aplo
De uirginibus aut precep-
tum domini non habes
Do autem gnominis id est amo-
nitionem vel suasionem
Quis autem consiliium
ut qn ait ppheta dauid
Super pplm tuu machi-
nati sunt gnominis id est
consiliu **Quis** autem cal-
culum ut dauid a quo
exiuit gnominis id est cal-

culus **Inuenienda** hic qui
de fide vel opinione vel
scia et simplr dicendum
scdm multa significata
accipitur gnominis id est
sententie nomen **Capitulum** 26

Duas autem actioes
agnominis i dno
mo ihu xpo
habet ei ut de
quidem et patit homou
sios id est consubstantial
diuinam actioes et ut ho-
mo factus et nobis homo
usios huane natue actioes
Sciendum autem q aliud est
enargia id est actio et aliud
energisticus id est actiuum
et aliud energimic id est
actus et aliud energion
id est agens **Igitur** ener-
gia id est actio est ope-
ratiuus et substantialis
nature motus **Energisticus**
autem id est actiuum natura
ex qua actio pcedit ener-
gimic autem est actiois
apothelesis id est ope-
pfectio **Energion** autem
id est agens qui utitur
actioe scz ypostasis **Dicit**
autem energimic energimic
et energimic energimic

ut baptisma baptisatio et
 crisma et crissio id est crea-
 cio Ita quidem dicimus ois
 creatio omnes creaturas
 ostendentes **S**ciendum
 autem q actio motus est
 et agitatur magis q agit
 p modum nre dmy que
 gous In sermone de spu
 sancto **S**i autem actio est
 manifestu est qm agetur
 et non agit et simul cu
 actu fuerit quiescat Opz
 autem nosse qm ipa bita
 est actio et auersio et enei-
 so Et pma auersio actio et
 ois auersio diffensio et
 qui sedm nutritiuas et q
 sedm augmentatiuas et
 plantatiuas et qui sedm
 pmoionem motus vel sen-
 sibilis vel intellectuales sed
 et auersioes id est libera
 azbis virtus **V**irtus aut
 apotholesma id est pfectio
 actio est **S**ingitur hec
 oia contemplamur i xpo
 et huana actioes i xpo di-
 cimus Actio aut dicitur
 pma i nobis consistens
 itelligencia et est simplex
 et aschethos id e i habitu

dinalis actio itellectu sedm
 seipsum iappabiliter p
 itelligenciae emittente sy
 quibus neq itellectus voca-
 bitur utiq iuste **D**icitur
 autem rursus actio que per
 placioez sermoneis manifes-
 tacio et explanacio itellec-
 toy ipsa aute non adhuc
 aschethos id est i habitu dialis
 est et simplex sed i habitu
 sine considerat ex itelligen-
 et sermone composita **S**ed
 et ipa habitudo qua habet
 qui facit ad qd fit actio est
 et ipsum qd pfectio actio
 dicitur et hoc quidem est au-
 solus hoc aute au corpore
 utentis hoc aute corpus
 itellectualiter animati hoc
 autem apotholesma id est
 operis pfectio **I**ntellectus
 em pcontemplatq quod fu-
 turum est Ita p corpus
 opatur **A**u igit est igemo-
 nia id ductus virtus ei
 ut istrumento corpore dicens
 ductens hoc et dicens **A**lia res
 est corpus actio ducta ab
 anima i mot **A**potholesma
 res id est pfectio operis cor-
 pore qd est tractu et detencio

et eius quod fit velut pre-
nensis id est intententio
Aie autē eius qd fit velut
formatio et figuratio
Ita in dno nro ihu xpo mi-
raculorū quidem virtus
deitatis eius existerat
actio manductio vero
et velle et dicere volo mundicie
hūanitatē eius existit actio
Apotholesma autem id
est opus pfectio hūane qd
nature panū fractio et
audie leprosum volo Dine
autē panū multiplicatio
et leprosi mūdicio per
vtrūsq; ei et aie actioez et
corpis vnam et eandem
et equalem eius demonstra-
bat diuinam actioez que ad
modū ei vnitatis naturas
congnosimus et eam q
ibidem est habentes circū-
inceptione et hanc differen-
tiam non negamus sed et
nūmeram et iduisibiles
eas congnosimus Ita et vo-
lūtatum et actionū copu-
lacionē congnosimus et dūā
nosamus et nūmeram et
diuisioez non iduam Quis
ei modo corpore deificata est

et transmutaciones ppe non
passa est nature Eodem
modo et volūtas et actio
et deificatae sūt et a ppe
non scēsserūt terminis
vnius ei est qui hoc et illud
est et hoc modo et illo mo-
sicut dīne et hūane et
vult et agit Dnas igit
actiones in xpo nām est
dicere ppter duplicitate
nature Quorū ei natura
transmutata est hanc ma-
tura diuersa est Et eodē
Quorū natura eadē hanc
et actio eadē Et quorū
actio vna et substantia
vna sedm diuinam enar-
vantes patres scēnt igit
aliter duorū vel vna actioez
in xpo dicentes vnam dicere
et substantia Vel si vtrūq;
veritati adheremus et
dnas substantias euange-
lice et paternitaliter con-
fitemur Dnas et actioez
similiter illas scēntē cōfi-
temur homonios ei id
est consubstantialis existēs
deo patri sedm deitatem
equaliter erit et sedm actioez
Equalis ei ens et nobis idē

T actio
et dicitur
quod actio
in ppe
ta

secundū humanitatem equalis
 erit et secundū actionem ait de-
 mag et beatus gregorius na-
 sanorum episcopus Quorum autem
 actio una horum et virtus
 omnino eadem **D**is est actio
 virtutis est **A**potholesina
 id est perfectio impossibile
 est increabilis et creabilis
 nature unam naturam vel ven-
 tem vel actionem esse **S**i autem
 unam actionem christi dicemus
 verbi deitati adaptabimus
 intellectualis anime passionem
 timorem vero et tristitiam et
 agoniam **S**i autem dicet
 ut de sancta trinitate dis-
 putantes sancti patres dixerunt
 quorum substantia una horum et actio
 una et quorum diversa substantia
 horum diversa et actio et quod
 non opera que theologice sunt
 ad diffinitionem trinitatis
 dicimus **S**i de theologica
 dictum est solum a patribus
 et non ad hunc post incarnationem
 actionem eiusdem actionis
 filius cum patre neque eius-
 dem erit substantia **Q**ui autem
 attribuimus hoc patri meo
 usque modo operatur et ego
 operor **E**t quomodo videt patrem

facientem hec et filius filium
 facit **E**t si michi non credi-
 tis operibus meis credite
 et opera que ego facio testantur
 de me et sicut pater suscitavit
 mortuos et vivificavit et
 filius quos vult vivificat
Hec est omnia non solum ho-
 monition id est consubstan-
 tialem et post incarnationem
 patris monstravit ipsum sed
 eiusdem actionis **E**t in
 si curam existens quidem
 non solum patris et sancti
 sed et filii est et post incarna-
 tionem **A**ctio autem est hec ergo
 et post incarnationem eiusdem
 est actionis cum patre **S**i
 ex mirabilis eiusdem substan-
 tie entem cum patre christus con-
 noscimus actio autem dei
 existit miracula ergo et
 post incarnationem eiusdem
 est actionis cum patre **S**i autem
 una actio deitatis eius est
 et carnis composita erit et
 alterius actionis extra patrem
 vel et pater composita actionem
 erit **S**i autem composita ac-
 tionis manifestum est quomodo
 et nature **S**i autem dicet quomodo
 cum actione persona inducitur

Dicemus quoniam si actio
persona induatur secundum ratio-
nabilem conversionem et cum
persona induatur actio et erit
quemadmodum tres persone vel
ypostases scilicet trinitatis Ita
et tres actiones vel quemadmo-
dum una actio et una perso-
na et una ypostasis **Sed**
autem patres consonanter dix-
erunt eiusdem substantie et
eiusdem esse actionis **Amplius**
autem si cum actioe persona
inducatur qui neque unam
neque duas christi actiones dice-
re consueverunt neque personam
unam eius dicere neque duas
inseverunt **Sed** et in ignito
nimirum gladio quemadmodum
nature servatur et ignis
et ferri Ita et actiones et que
habet apotholesmata id
est operis perfectiones habet
et ferrum quidem incisionem
ignis autem combustionem et incisionem
quidem ferri actionis est
apotholesma id est operis
perfectio **Combustio** autem
ignis **Et** servatur horum divinum
in combustionem et incisionem
combustione et si neque combustio
sine incisione fiet post divinos

neque incisionem sine combustionem et
neque propter dupliciter
naturalis actionis duos
ignitos gladios armis
Neque propter monaditatem id
est singularitatem igniti
gladii combustionem scilicet
eorum dicitur operum **Ita** et
in christo deitatis quidem eius
divina et operis est actio
humanitatis autem eius secundum
nos apotholesma id est
operis perfectio **Humanitas** que
tentam esse manum puelle
et tractam esse vine autem
vinificatio aliud est hoc et
aliud alter **Et** si ab invicem
existunt inseparabiles **Incisionem**
id est in divina vili actione
Aut propterea quod una est
domini ypostasis una est
et actio propterea et quia
una est ypostasis una est
et substantia **Et** unusquisque
Si unam actionem in domino
dicimus vel divinam hanc
dicimus vel humanam vel neu-
tram **Sed** si quidem divina
deum ipsum solum mundum et
que secundum nos humanitate
dicimus **Si** autem humanam
mundum ipsum homines blasphemant

mabimus. Si autē neq; dīa
 neq; hūānam neq; deum
 neq; hoīez neq; patri neq;
 nobis consubālem ex unione
 ea que sēdm̄ ypostasim p̄p̄
 titatis generata est nō tñ
 et dīa naturāz destructa
 est. Differentia autē serua
 naturāz et harz actiones
 seruaunt. Non eī natura
 inenergitos id est iōpabit
 sed bna dōmīnāōn̄ xp̄i actio
 vel creabilis vel increabilis
 Media eī harz non est actio
 quādamōdū neq; natura
 Si igitur creabilis creabile
 solam manifestabit naturā
 Si autē increabilis increabile
 solam caractēzabit sōam
 Oportet eī oīno altera
 naturis esse natura impos
 sibile eī defectū nature
 subsistentiam esse. Si autē
 eoz que sēdm̄ naturā actio
 est non eoz que extēnus
 existūt manifestū quonīa
 neq; cognosci naturam
 actioē per ea eī que agit
 singularē suā. Nam natu
 ram creāde facit qd̄ utiq;
 est nō verūm. Si bna xp̄i
 actio eadē dīnoz et hūānoz

factina nichil autē enān
 i hys que sēdm̄ naturam
 manens contraria face
 potest. Non eī ignis ifri
 gūat et calefacit neq; siccā
 et humectat aqua. Quāto
 igitur qui natura ē deus
 et natura genitū homo
 et miracula et passiones
 vna actioē p̄fecit. Si i
 assūpsit xp̄i intellectū hūā
 nū scilicet rāam et intel
 tualem et rāonalem intel
 liget dīno et sēmp̄ intelli
 get. Actio autem intellectū
 intelligē. Itaq; et sēdm̄ qd̄
 homo operatū est xp̄s et p̄
 agens actiue. Scūs autē
 solūis creāstīm. In īterpta
 cōe actiue sēdm̄ sermōis. Ita
 autē nequāq; autē quis pec
 cāuit passionem actiue
 cans. In paciēdo eī oīa fecit
 magnū et admirabile
 ep̄i mortē dissoluens et alia
 oīa opatus est. Si oīs actio
 nature alicuius substan
 cialis determinatū motus ut
 qui circa hęc sapiētēs acce
 perūt nisi naturam q̄s videt
 imobilem et dīno īactibile
 vel actioēz īuenit non nālis

F. 59
 p. 1
 151

virtutis existentē motū vna
autē naturate actionē dei
et facture nequaquā quis sa
piens dabit et scdm bñm
cyrillū neq; vniūficat lazari
hūana natura neq; lacrima
dīna potestas Nam lacri
ma quidē hūanitatē p̄a
est vita autē empostatū
id est p̄sonalis vite sed tūne
cōiter vtroq; alterutro p̄t
ydemptitatem ypostasēos
Nam vnus qdē est xp̄s et
eius p̄sona vel ypostasēis sed
tamen habet duas naturas
deitatis et hūanitatē eius
Igit̄ ex deitate quidē gloriā
naturatē p̄ueniens altitū
usq; cōis p̄ter ypostasēos
ydemptitātē facta est ex
carne aut hūilia alterutroq;
cōiā vnus ē est et idem q;
et hoc et illud est et seculi
deus et homo et eiusdem
et que deitatis et hūanitatē
Nam dīna quidē signa
deitatis operabat̄ Sed nō
sine carne hūilia vō caro
sed non sine deitate Item
pacienti carni copulata
erat diuinitas impassibil
p̄manens et p̄ficiens pas

siones salutarēs Et agenti
verbi deitati copulatus est
suis intellecty intelligens et
sciens que p̄ficiēbant̄ Igit̄
p̄as quidem p̄ficiētiōes
deitas corpō tradit ip̄s
autē carnis passionē p̄ma
net expatis Non ē quēad
modum per carnē deitas
verbi agebat̄ Ita et per dei
tatem caro eius passa est
Instrumentū ē caro eius
deitatis extitit Et sicut
ex summa nēp̄tōe nichil di
uisū fuit altitūius forme
sed vnius p̄sonē oīs tēporis
acty altitūius forme facte
sūt ip̄s tūne que iduisibil
facta sūt scdm nullū modū
confūdim̄ Sed quidem
cuius fuerit forme ex op̄t
qualitate sentim̄ Igit̄ igit̄
dūator xp̄s scdm alterutro
eius naturam et agit alter
utius cōmuniōe Verbo
quidem operante que sūt
verbi p̄ter auctoritatē et
potestatē deitatis q̄cūq; sūt
p̄ncipalia et regalia Corp̄
autē p̄ficiēte q̄cūq; sūt cō
poris ad volūtātē vniū ip̄s

60
verbi cuius et factū est **¶**
Non ē ex seipso ad natu-
rales passiones & motus
faciebat neq; eam rursus
que ex tribus oratione
et refutatione et ea que exte-
rius accidere passus est
sed movebatur sedm conse-
quentiam nature verbo volente
et pmittente dispensatiōe
pati id et operari quecumq;
erant **¶** Ut p opa nature
credatur veritas **¶** Quēdam
dum em sup substantiam
substantiatus est de virgine
natus **¶** Ita et super hoies
que homi agebat i instabi-
bili aq; terrenis pedibus
ambulans non terreni
facta aqua sed deitatis
sup naturali virtute con-
sistente ad diffusibile et
pcedim materialid pedid
non cedente **¶** Non huane
ei agebat huana non ei
homo erat solū sed et deus
Vnde et hq passiones vivi-
ficatiōe et salutare neq;
dine agebat dnm non ei
solus deus sed et homo **¶** Vnde
per tactū et sermone et p
talīa signa divina opaba

¶ Si autem dicat qd q non
i destructiōe huane action
vnam actiōem i xpo dicimq;
sed q distincta a dīna actiōe
passio huana dicit actio
sedm hoc vnam actiōem i x
dicimus **¶** Dicimus sedm hāc
rationē q et qui vnam
naturam dicit nō i des-
tructiōe huane hanc di-
cūt **¶** Sed q distincta huana
natura ad dīnam naturā
passiva dicit **¶** Nos autem
absit ea que ad dīnā actiōem
distinctiōe passiōe huand
appellat motum nullius
ei vniuersaliter dicenda exis-
tencia ex collatiōe et ex co-
paratiōe cognoscat **¶** vel
determinatum **¶** Ita ei ad hanc
id est alternati cause esse
ibemūt **¶** hec que existūt
res **¶** Si ei **¶** Pterea quia
actio est dīnus motus hu-
manus passio est omni **¶** Et
pterea q bona est dīna
natura mala erit huana
¶ Et sedm ea que in contra-
positiōe cōuersione **¶** Pterea
quia passio dicit huanus
motus dīnus motus actio
dicitur **¶** Et pterea q mala

est humana natura bona
erit diuina Sed et omnes
creaciones Ita erunt male
et mereretur qui dixit
Et vidit deus quecumq; fecit
et ecce bona erant valde
Nos autem nymus qm
sancti pres multimode
nominauerunt huam
motu ad subiectas mate
rias **A**ppellauerunt ei ips
et virtutem et actionem
et dram et motione et
Appetentem et qualitatem
et passionem no sedm dis
tinctionem diuini motu
sed ut contentum quide
et i alterabilem huamum
motum dicimus virtutem
actione autem nymt vt
characteristicu vt ea que
i omnibus hoiedis id est
que eiusdem spci sut ip
mutaciones demonstrante
Differencia autem vt deter
minatiu motione vero
vt demonstratiu **A**ppetate
autem vt motu **D**umia
ei que ex deo et post deu
paciuntur hoc est moueri
vt non existen p se motu
vel per se virtus s no sedm

distinctione igitur vt dictu est
sed sedm rōez conditine eis ipo
sitam ab ea que oia constituit
causa est **E**t vnde et cu dno
consonantes cu huamū motu
actionez appellauerunt **Q**ui
ei dixit agit em alterutia
forma cum alterius corone
Quid aliud fecit qm qui dixit
Etem cu quadraginta dieb
reming mansisset postea esu
ruit **D**abat ei nature qm
voluit que ipa agere vel
qua qui diuisim i eo dixerit
actionez vel qui duplicem vel
qui aliam hec ei p prono
men duas actiones signit
et p pronomen multociens
numerus demonstratur
et i dicendo diuini et hu
mam **D**ifferencia em
differenciam est differenciam
ab hys ei que non sunt
qualit differunt **C**apitlm
sexdecimū **A**dus h
si duaz naturaz et actio
ni habet necesse i expo tict
naturis et totis actiones

Humulus qd
homo ex duab
compositus natu
ris aia et corpe

et has intransmutabiles habes
 in seipso differentiarum naturarum
 decenter dicitur. **S**ervat enim
 alteritatem et post unionem
 naturalem proprietatem. **N**eque
 enim corpus immortale sed cor-
 ruptibile neque anima immortalis
 neque corpus invisibile neque
 anima corporalis oculis visibilis.
Sed hec quidem irrationalis
 et intellectualis et incorporea
 hoc autem corpus grossum
 et visibile et irrationale.
Non autem unius nature
 que secundum substantiam diversa
 sunt non unius ergo substan-
 tie anima et corpus. **E**t
 diversus. **S**i animal rationale
 mortale homo. **D**ivinus autem
 eternus subiectus nature
 est demonstrativus. **N**on
 idem autem secundum nature
 rationem cum mortali rationale.
Non ergo unius nature est
 homo secundum proprietatem determi-
 nis regulam. **S**i autem dicitur
 nunquam unius nature homo
Per speciem nature assumetur
 nomine dicentibus nobis quod
 non differt homo ab homine
 secundum aliquam nature diversam
 sed eandem consistentiam

habentes homines et ex anima
 compositi et corpore et duas
 uniusquisque naturas effici-
 entes sub unam omnes
 differentiarum reducuntur et
 non irrationabile hoc enim
 et omnino creabilem et generabi-
 lium unam naturam sicut
 athanasius dixit in sermone
 adversus blasphemantes
 spiritum sanctum ita dicens. **N**am
 autem supra creationem
 est spiritus sanctus et aliud
 quidem preter generabilem
 naturam. **Q**uia autem deita-
 tis potest rursus consistere
Divine enim quod coeternum et in
 consuetudinem non eundem quod
 plus eundem autem minus
 existens substantia nominatur.
Quia igitur omnis homo ex
 anima et corpore compositus
 est secundum hoc una natura
 hominum dicitur. **I**n ipso autem
 autem domini non dicitur possumus
 unam naturam. **E**t enim nature
 servant et post unionem sin-
 gularitatem naturalem proprietatem
 et spiritum christi vel christum non
 ibidem. **N**on enim genitus est
 alius christus ex deitate et hu-
 manitate. **D**eus et homo idem.

Et rursus Non idem est quod
quod secundum speciem hominis unum
et quod secundum substantiam anime et corporis
unum. Quod quidem secundum speciem
hominis unum eamque in omnibus hominibus
non permutaciones demonstrat.
Ad autem secundum substantiam anime
et corporis unum ipsum esse
ipsam essentiam eorum quod ledit
vel destruit in non existentia
ipsa omnimodam dicens dicit
eum unum in alterius trahit statim
aut ex alijs generabit aliud
et utraque utentur dicit in ipse
terminis manentia. Due
nature erunt non eadem sed
Iste uero corpus incorporeum
Non necesse est igitur bina
naturam in homine dicentes
non propter idem substantiam
substantialis qualitatis anime
et corporis sed propter non
permutacionem eorum que sub
specie reducantur ad hominem unum
et in christo naturam dicit ubi
species contentiua multarum
ypostaseon non est amplius
autem omnis compositio ex
hijs que proprie composuerunt
composita dicit esse. Non
enim dicimus dominum ex aqua
et terra compositum esse sed

ex latibus et lignis. Quia ne
cesse est et homines dicit ex quibus
admirum compositum esse natu
ris id est ex materia et elementis
et anima. Ita et in domino nostro ihesu
christo non partes partium ituem
sed que proxime componunt
id est deitatem et humanitatem.
Amplius autem si homines dixerunt
naturarum dicentes in christo tres
dicit cogemur et nos ex duabus
naturis homines dicentes ex
tribus christum dogmatizatis
naturis filii et de actionibus
alteram enim nature est nature
actionem esse. Quoniam
autem dixerunt naturarum
homo dicitur et est testis theo
logus et magnus gregorius
nam nature quidem due
sunt deus et homo quia anima
et corpus sunt due nature.
Sed in sermone de baptismo
traha dicit duplicibus exis
tentibus nobis ex anima et cor
pore et hac quidem visibili
hac autem invisibili natura
duplex est et purgatio
aquam et spiritum. Capitulum
septimum decimum. Quod dicitur
cetera est natura domini
et voluntas.

80
tenti voluntati et facta dei
humilitatis voluntas Unde
volens quidem latere non
potuit per seipsum cum
accepisset acceptasset de
verbum monstrari in seipso
vere existit firmitate hu
mane voluntatis volens ante
leprosi egit purgatione
propter eam que ad diuinam
voluntatem unioem Sciendum
autem quod deificatio nature
et voluntatis manifestatum
et demonstratum est duarum
naturarum et duarum volunta
tum Quomodo modum
ei ignis non transmu
tat ignem naturam in eam
que ignis sed monstrat
et ignem et quod ignis
et non in unum sed duarum
est demonstratum Ita
in et deificatio non una
naturam perficit compo
sitam sed duas et eam que
secundum hypostasim unione
aut nempe theologus
gregorius Quorum hoc quod
deificavit hoc autem deifi
cavit est Quorum et dices
et hoc quidem et hoc autem duo
monstravit Capitulo octa

undecimum Implus
de voluntatibus et antequam
sion id est de libero arbitrio
et intellectualibus et cog
nitionibus et sapientie
Quoniam perfectum
deum et hominem
dicentes christum
omnis omnia
dabimus et que patris natu
ralia et que matris facta
est enim homo ut quod victum
est vincat Non enim impossibile
erat qui omnia poterat et
omnipotente eius potestate et virtute
eripe a tyrannide hominem
sed erat accusatio tyranni
idem in apostatice id est
causa materia qui hominem
denigerat et a deo violen
ciam pateretur Ipse igitur
qui occidit victorem monstrare
volens compariens deum
et philanthropos id est
amator hominum homo sit
sibi sibi veniens Quia quod
rationale et intellectuale
animal homo nullus con
dicit Qualiter igitur homo
factus est si carnem inanimata
vel animata animorum id est
sine intellectu assumpsit Non enim

hoc homo **Q**uid autem et
 ab humanatioe xpi ha
 beverimus veritatis ptho
 palisantos id e pncipi
 paliter passum e passio
 non saluato neq copula
 rione deitatis reuocato et
 remunerato **Q**uod i assup
 tibile ei et inuabile est
 Assupsit igit totu homiem
 et qd h e est opti qd ab
 infirmitate ceciderat vt
 totu salute fruatifcet In
 tellectus autem isipiens
 pzinatus congnicione
 non vtiq erit vniq Si
 ei copabilis et imobilis
 a imortalis est et inexistibil
 oino qd sedm ymagiem
 est reuocare volens deus
 verbu factu est homo **Q**uod
 aute qd sedm ymagiem
 nisi itellectus **Q**uod me
 lus igit dereliquies qd
 deteius assupsit **I**ntelle
 ei est i medio dei et car
 mo huius quide vt coha
 bitator dei aute vt yma
 go **I**ntellectus igit itel
 lectui miscet et mediatu
 itellectus dei punitati et
 carnis gressitudini **S**i

enim amentem dno assup
 sit irracionalis aialis
 nam assupsit **S**i aute
 qm carnem verbu esse
 factu dixit euangelista
 sciendu q i sacra scriptura
 aia qm dicit homo vt
 illud **I**n septuaginta qm
 aia qm ingressus est iacob i
 egyptu **Q**uod aute caro
 vt illud videbit ois caro
 salute dei **N**on igit eno
 iuata neq amens sed ho
 factus est deus **A**yt nimit
 qd **Q**uid me cedis hoies
 qui veritate vobis locutus
 sum **A**ssupsit itaq carne
 aiatam aia irracionali et
 itellectuali **R**ectina qdem
 carnis **R**ecta aute a verbi
 deitate **I**gitur habuit qde
 naturaliter et vt deus et
 homo velle **S**equebatur
 autem et subiciebat eius
 volutati non nome qnomi
 id est sentencialis **P**ra sed
 her volens que dicitur eius
 volebat volutatis **P**mittete
 ei eius dicitur volutate pa
 ciebat que ppa naturaliter
 Na quando quide veniebat
 morte naturali dicitur eius

Volente voluntate et pmit-
tente renuit morte Et i
agonia factus e et timuit
et qm voluit dñm eius
voluntas elige huānam
eius voluntate mortem
Voluntaria ipsi passio facta
est Non e solu scdm q
deus voluntate seipm dedit
i mortem sed etia scdm q
homo vnde et eam que
aduersus mortem auda-
ciam et nobis gratifica-
uit Ita deniqz an salu-
tarem passionē aut pū
si possibile est trāseat a
me calix iste manifestū qm
vt homo calicem bibiturus
erat non e vt deus vt hō
igitur volens calicē trāse
hec naturalis trāsis dixit
verba Verumptamen non
fiat voluntas mea scz scz
q hetheronios sum id est
alterius substantie sed tua
scz mea et tua scdm q tibi
extiti homonios id est
consobalis hec bonis auda-
cia e vba Prins e a mali
infirmitate teptata scdm
sensum eam que i separa-
tioe corpis naturalē copassioz

passa domini nra vt vere
hois facti scdm beneple-
ritū eius **R**ursus dñm
inmāta voluntate aduersus
mortē audet qm e idem
totus erat deus cū hūm-
tate eius et totus homo
cū eius deitate Ipse vt hō
i semetipō et p ipm suppo-
suit qd huānu deo patzi
typū id est formā nobis
seipm optimā et susceptibi-
lem tribuens et obediens
patzi factus et anteposio
id est libere volebat et dñm
et huāna voluntate **D**i e ra-
cionalis creaturē oīno inatū
est anteposio id est libera
arbitrio voluntas Ad quid
eī habebit ratiōe nō an-
teposio id est libe ratiōe
vtens Nam naturalem
quidem concupiam et i ut
rationalibz animalibus con-
ditoz disseminavit ad
consistenciam ipse nature
coacte ipam ducentem
Ratiōe eī concien non pūt
duce sed ducū naturali con-
cupiscen vnde sit ad que
concupia generat cōfestim
et qui ad opaciōez ipetue

Non e[st] i[n] i[n]c[on]silio
 vel s[an]ctificac[i]o[n]e vel iudicio
 utit[ur] h[uius]modi neq[ue] ut utute
 utentia laudantur et bea
 tificantiur neq[ue] ut mali
 ciam agenda p[ro]mitt[unt]
 Racionalis aut[em] natura
 habet quid[am] naturalem
 concupiam motiuam
 a ratioc[i]o[n]e aut[em] ductam et
 tenore[m] suscipiente[m] a custo
 dientibus q[uo]d s[e]c[un]d[u]m naturalem
 naturam ratioc[i]o[n]is est p[ri]mariu[m]
 hic est antexussio id est li
 be[re] arbitrio volu[n]tas qua[m] na
 turalem i[n] ho[m]i[n]e ratioc[i]o[n]ali
 nymus motu[m] Ideoq[ue] ut utu
 tem tractans laudatur
 et beatificatur et ut mali
 ciam tractans p[ro]mittit
 quare volebat quidem
 antexussio id est libere
 motu d[omi]ni n[on] sed illa an
 texussio id est lib[er]e volebat
 que d[omi]na eius volu[n]tas volent[ur]
 velle ip[s]am Non e[st] sine
 motu verbi t[er]m[in]o mouebat
 Et i[n] moyses et o[mn]es sancti
 motu d[omi]no etia[m] mouebat[ur]
 Sed idem vnus eius deus
 et homo sed d[omi]na et hu[m]ana
 volebat volu[n]tate p[ro]p[ter] non

gnom[us] id est mente vel
 sententia Naturali aut[em]
 magis utute due domini
 volu[n]tates differant ab
 ibidem Nam d[omi]na quide[m]
 eius volu[n]tas et marthos
 id est sine p[ri]ncipio erit
 et p[er]iungos id est o[mn]i op[er]e
 sequentem habens ututem et i[n]passibilis
 hu[m]ana aut[em] ei[us] volu[n]tas
 et a tempore utegit et ip[s]a
 naturales et i[n]tractabiles
 passiones sustinuit et in
 turate non fuit op[er]e ut at
 dei verbi et s[e]c[un]d[u]m naturam
 facta et op[er]e Cap[itu]l[u]m nouu[m]
 decimum De theandria
 id est domini vultu actio[n]e

B

Exatus dyoni
 sius nouam
 q[uo]dam aiens
 theandricam

id est vultem actionem
 xpi s[e]c[un]d[u]m nos facti non
 destinens naturales actio[n]es
 vna actionem ex hu[m]ana
 natura et ex d[omi]na facta
 esse. Quoz[um] e[st] actio vna
 hoz[um] et s[an]c[t]a vna s[e]c[un]d[u]m s[an]c[t]os
 patres Sed volens most[ri]e
 nouu[m] et ineffabilem modu[m]
 naturaliu[m] xpi actionum

+ Ita e[st] utiq[ue] et n[on] q[uo]d vna d[omi]ni
 noua ex d[omi]na et hu[m]ana na
 facta esse.

T
naturae enim
incomprehensibile

manifestationis ineffabili modo
eius que dicitur xpi naturam
circumcessionis conferre
et eam que secundum hominem
eius conuersationem extrema
et paradoxon id est inopi-
nabilem et modum eius
quem secundum ineffabilem vni-
onem retribuciois Non di-
uisas ei annis actiones
neque diuise agentes natu-
ras sed vniute vnamquamque
eum alterius ratione agente
hoc quod spiritum habuit Neque
ei humana egit secundum hominem
solum non ei mundus homo
erat Neque diuina secundum solum
deum non ei mundus erat
deus sed deus existens sit
et homo Quomodo modum
ei naturam vniorem et
naturalem diuinam cognos-
cimus Ita et naturalium
voluntatum et actionum Sciamus
itaque quod in domino nostro ihesu christo
quibus quidem ut de duabus
naturis sermone facimus
quibus autem ut de vna persona
Et hoc autem et illud ad vnam
refertur intelligentiam Due
ei nature vni sunt corpus
et christus due nature est

Item igitur est dicitur agere christo
secundum alterutram eius
duas naturas et agere
alterutra natura in christo
cum alterius communi-
one Coherat igitur quidem diuina
natura cum agenti
propterea quia in placito
diuine voluntatis premittebat
pati et operari que pro
et propterea quod actio cuius
erat omnino salutatis quod
non humane actionis est sed
diuine Caro autem deitati
verbi agenti et propterea
quia ut per organum per
corpus diuine proficiebantur
actiones et propterea quia
erat vnum qui simul
agebat diuine et humane
Scire ei oportet quod sensus
eius intellectus et natura
eius agebat actiones intel-
ligens et cognoscentis quia
est dei intellectus Et quia ad-
vatur ab omni creatura et me-
moratur eorum que in terra
conuersationum et passionum
Communitate autem agenti vbi
deitati et digenti et gubernanti
vni intelligentis et cognoscentis
et digenti non ut

mundi hois intellectus sed ut
 deo sedm iposbasim uniti
 et dei intellectus existens
 Hoc igit monstrat theam
 diuina actio quia uisitati
 dei saluet humanati et
 humana eius actio diuina
 erat saluet deificata et no
 impariceps eiu diuine actioni
 et diuina ei actio no ipiceps
 huane eius actiois sed al
 terutia cu altera considerata
 Dicit aute hic tropus
 pmissis qm quis duo qd
 p unam circumsuimit dicit
 Quomodu ei vna iasa
 combustionem dicim qbus
 tum iasionem igniti gla
 dy aliam autem actioez
 ayu iasionem et aliam
 combustionem et alterius et
 alterius nature Ignis qd
 combustionem ferri mit
 iasionem Ita vna xpi
 theandrom actionem
 dicentes duas actioes itel
 ligim? duaz naturaz
 eius deitatis quide eius
 diuina et huaitatis eius
 huamam actionem Caplm
 vicesimu De naturalib9
 et idtractabilib9 passionib9 xpi

Confitemur at qm
 omnes nales
 et idtractabi
 les passiones
 hois assupsit totu ei ho
 minem et oia que hois
 assupsit preter peccatum
 Hoc ei non naturale est
 neq a conditoe i nobis dis
 seriatu sed ex diaboli supse
 miacioe cu nra antepulso
 pherchi id est libera arbitio
 electioe volutaire existens
 non violenter nostri do
 minans Naturales aute
 et idtractabiles passiones
 sut que i nobis quecuq
 ex ea que p transgressioez
 codepnacione i huamam
 vitam deuenere puta fa
 mes sitis laboz dolore laboz
 dolor lacrimae sompnis
 corrupcio mortis refutacio
 timor agonia ex qua su
 dores gutte sanguinis et
 qd preter ifirmitatem
 nature ab angelis auxi
 liu et que talia que oib9
 homibus naturalit ifunt
 Omnia itaq assupsit vt
 oia saluet temptatus e et
 vicit vt nob victoriam negociu

et deo nature virtute vince
di aduersariū vt natura
quōdam victa p̄ quas imis
siones victa est p̄ has vicat
eū qui olim vicit Igitur
p̄micosus quidem extorsu
imittebat non p̄ intelligen
cias quēadmodū vnde et ei
illi non p̄ intelligencis
sed p̄ serpente Dominus
autem inmissione repressit
et vt fumū dissoluit vt
imittentes ei passiones de
uicte et nobis expugnabi
les facile fiant et ita nomis
ad adam veterem resaluet
Cum p̄pter naturales nre
passiones sedm naturam
et super naturam fuerint
i christo Sedm ei natura
monebat apud ipm ipm
p̄mittebat carum pati que
p̄ta **S**up naturam ante
non em p̄cedebant i dno
voluntate naturalia Nichil
ei coactū i xpo confideat
sed oia voluntaria volēs ei
esumit volēs sumit volēs
timuit volēs mortuus ē
Capm vicesimū p̄mum
De ignorantia et seruitu
te ihesu christi

Oportet cognoscere
quoniam igno
rantem quid
et seruilem al
supsit naturam **E**t seru
est hoim natura et eius
qui fecit ipam dei et non
habet futuoz congruā
Si igitur sedm theologum
gregoriū separatis qd vide
ab eo qd intelligitur et seru
dicetur et ignorans caro p̄pter
ypostaseos autē id est p̄sonē
indemptitū et indiuisibile
vniōnem ditata est dñi
nā futuoz congruā
vt et reliquis dñis signis
Conemadmodum ei caro
hominū sedm p̄tam nāz
non est viuificatiā dñi
autē caro vincta sedm p̄posi
sim ipi dei verbo ab ea qd
que secūdm naturam morte
non destitit viuificatiā
autē fca est p̄pter eam
que ad verbum sedm p̄pos
tūsim vniōne et nō possu
dicere qm non fuit et est
semper viuificatiā ita et
huāna quidē natura **S**ed
non possidet futuoz cong
ruā dñi autē nā

et quid humanatus fecerit
 Pater qui pater et non
 filius filius q̄ filius et nō
 pater sp̄s sc̄us q̄ sp̄s
 et non pater neq̄ filius
 Petrus autē est immobilis
 vel qualiter utiq̄ Petrus
 si mouetur et transiit
 Ideo filius dei filius hoīs
 fit ut maneat Petrus imo
 bilis filius ei dei ens et
 filius hoīs fit ut incarnatus
 ex s̄a virgine et nō scēssit
 a p̄a Petate humanatus
 est ei filius dei et filius
 hoīs fit ut i quo fecit hoīs
 rursum ipsi id q̄ratificat
 fecit ei ipm sc̄m ymaginē
 eius intellectualē et libez
 arbitrio sc̄m similitudinē suā
 id est i virtutibus p̄fectum
 ut possibile hominis nature
 Hec ei velut characteres ex
 istit sine creature nature
 sine sollicitudinē esse ut p̄fec
 tio et i diuulsiō et simplici
 tas bonitas sapien̄ iusticia
 ei malicia libez igit i coione
 quidē sup̄m constituit ho
 minem In incorruptōe ei
 fecit illū per suā vō q̄oēs
 reduxit ipsum ad corrup

tionem Quia vō p̄ tr̄s
 gressione mandati dīne
 ymaginis characteres obfus
 catus et confusim̄ et i ma
 licia facti dīm coione demu
 dati sumus Que ei p̄tica
 p̄acio lucis ad tenebras
 Et extra bitā facti sub mortis
 corrupciōez subiecti sumus
 et succedim̄ Quia vō t̄di
 dit quod melius ē et non
 custodim̄ Assup̄sit qd̄
 detenus n̄ram duo natura
 ut p̄ seipm̄ et i seipso reuo
 uet quidē qd̄ sc̄m yma
 ginem et similitudinē est Do
 ceat autem nos virtuos san
 civilitatem et hanc p̄ seip̄
 facit nobis facile p̄transibile
 et vite coionem liberet a cor
 ruptione p̄mitte sc̄m n̄re
 resurrexiōis et i b̄le factū
 et contitū n̄re renouet ut
 a tyrannide dyaboli redimat
 et ad dei cogniciōez nos
 vocans veniet et erudiat
 p̄ obiam et humilitatē luctat
 adūsus tyrannidē Quienit
 deniq̄ demorōz cōmōia
 creacio dīno s̄ificat̄ corpe
 delubra et templa ydolorū
 destrunt̄ dei cognicio p̄latā

trinitas que hōsios id est
consubstantialis et icō
bilis deitas venerat vñs
deus verus conditor vñs for
et dominus et vtutes cō
stituitur. Resurrectionis
spes p̄ resurrectionē xp̄i
donata est horret quōdā
subiecti hōies demones
Et qd̄ demū mirabile qm̄
hec oīa p̄ crucē et passioēs
et mortem ducta sūt v̄
vniuersam terram euāgē
cōfirmatiois dei p̄dicatum
est non bellis et armis et
exercitiis aduersos de
v̄, cōs sed p̄ quā mudi
pauperes et illiterati p̄se
cuti verberati mortificati
crucifixi carne et mortui
et deū entem p̄dicantes
sapiētib⁹ et potentib⁹
p̄uenaluerūt. Sequebā
ē eos crucifixi op̄s v̄tus
mors quōdam terribi
lissima viuēti et anq̄
vita horribilis quōdam
et odibilis et terribilis mors
eligit. Hec cr̄isti p̄ncie di
rectiones sūt hec eius v̄tu
tis cōfirmatio. Nō ē vt
p̄ moysen vñs p̄p̄t̄ ex egipto

a pharaonis seruitute
moxe diuidens saluauit
dom̄ autē magis hūmilita
tem ex corruptione mor
tis et amaro t̄p̄ano p̄cō
cipit non violencia ducēt
ad v̄tutē non terrie suffo
diens et igni q̄b̄mens et
lapidari iubens peccātes
sed mansuetudinē et longa
munitate hōibus suadet
virtutem eligē et laborib⁹
qui p̄pterea sūt exercitū
et delectari. Nam olim
qd̄ peccātes verberabāt et
adhuc peccāto adherēbant
et ip̄s p̄m̄ ip̄t̄abat. Nūc
autē p̄ pietate et v̄tute v̄tē
eligit et torsiones et mortē
Euge o xp̄e dei verbū et sapiā
et virtus et deus op̄s quid
tibi p̄ h̄is oibus ap̄ori id ē
repedes nos retribuēmy tūc
ē v̄m̄ētia et petis a nobis
nichil q̄ saluari ip̄e et hoc
tribuens et accipientibus
gr̄iam sciens p̄pter ineffa
bilem bonitātē tibi gr̄iam q̄
dedisti esse et bene esse gr̄ia
tificasti et eos q̄ ex hoc ceci
derunt v̄n̄s redūcēs ad idip̄s
p̄pter ineffabile cōdescensionem

Capit. 33. f̄r̄q̄re p̄ q̄q̄ folia sub signo ①

est timor est virtus scdm
 aristotem id est contractio
 essencie desiderata Si ei
 ex non ente ad esse deducta
 sunt a conditore oia existe
 di et non existendi deside
 riu habent naturaliter
 horz autē scdm natura
 pum que ad sistantia id est
 constitutiva promocio et
 deus igitur verbu factu ho
 habuit hoc desideriu In
 sistantia id est bone con
 stituciois nature pmo
 tione monstrans esam
 et potu et sompnu desi
 derans et naturaliter
 reppelencia horz factus
 In corruptivis autē ama
 tinam ut tempore passio
 nis volutarie eam que ad
 mortem sistole id est con
 tractioez fecerit Et si ei le
 ge nature fiebant sed no
 scdm nos coacte volutarie
 ei naturalia volens susci
 pere dignatus est quare
 ipse timor et pavor et a
 gonia naturaliu est et
 indetinctabilium passio
 nu et non subiectaz pco
 Et rursus timor qui ex

pdicione id est deceptioe
 et cogitacionu itelligenciaz
 consistit crudelitate et i
 ignorando mortis hora
 ut qm nocte timemus sonitu
 aliquo fiente qui preter
 naturam est que et deter
 minantes dicimus preter
 naturam timor est irra
 cionabilis sistole id est con
 tractio hunc dno no assup
 sit Ideo neq timuit vniq
 nisi tempore passionis et
 si dispensatie seipm cotrax
 it multociens Non ei ig
 norabat xpūs Am autē
 vere timuit aut sacer atha
 nasius i sermone aduer
 sus appollinarianum pter
 hoc dno dixit nūc aī
 mea turbata est Nūc at
 hoc est qm voluit tamen
 minimum solum qd erat
 demonstrat Non ei quod
 non erat ut pns notabat
 ut opinione fientibus que
 dicebantur Natura ei et
 veritate omnia fiebant et
 postea ait Nequaq aut
 deitas passionem assumit
 Quia patiens corpus neq
 turbacione neq tristitia

demonstrat circa animam co-
turbatam et contristatam
Neque mestus est et orat cir-
ca intellectum mestam et o-
rantem Sed ei et sine victioe
naturae contingebant que
dicuntur sed in monstratioe
existence agebant que fie-
bant sed victione naturae
non contingente que fiebant
non involuntarie hec sustinere
ostendit **Capitulum vicesimum**
quartum **De dñi oratioe**

Oratio est ascensio
intellectus ad deum
vel petitio decen-
cium a deo
Qualiter igit dñs in lazaro
et tempore passionis orabat
neque ei ascensioe que ad
deum indigebat sanctus enim
intellectus filii secundum ypostasi-
deum verbo unitus neque ea que
a deo petitioe unitus ei est
christus secundum naturam quam
faciens personam et formas
in seipso quod nomen et exemplum
subscriptio nobiscum fiens
et docens nos a deo pre-
cepta et ad ipsum extendi
vel respicere et per se ipsum eius
intellectum digens nos eam

que ad deum ascensionem
Quemadmodum enim
passiones sustinuit nobis
eam que aduersus ipsam
victoria britanni tribuens
triumphans Ita et erat
nobis viam faciens et di-
rigens ut dixi ad eam que
ad deum ascensionem et per
nobis omnem iusticiam impletam
ut dixit ad iohannem et re-
cilians nobis sui ipsius
premi et ut principium et
causam sui ipsius hunc
honorans et monstrans
quod non est antitheticos id
est deo contrarius Nam
quandoquidem dixit in la-
zaro Pater gratias ago tibi
quia audisti me ego autem
sciebam quoniam semper me audis
sed propter ascensioem turbam
dixi ut cognoscerant quoniam
tunc me misisti Non omnibus
manifestissimum extitit quoniam
ut principium sui ipsius
et causam honorans sui
ipsius preter et monstrans
quod non antitheticos id est
deo contrarius quoniam autem dixit
Pater si possibile est transeat
a me calix iste veni preter

non sicut ego volo sed sicut
 tu. Non omnibus ubiq; ma-
 nifestu est qd docet nos i
 temptacionibus a solo deo
 petere auxiliu et diuina
 pponere nre volutati et mos-
 trare qd bene que nostre
 ppa fecit nature. Am ante
 scdm veritate duas voluta-
 tes naturales quide et si-
 miles naturaz eius sed no
 sub contrariis possedit. Pr
 ut vt hominios id est con-
 stabis si possibile non ignoras
 Quid ei deo impossibile
 est. Sed erudienos nos et
 diuina nre pponere volutati
 hoc ei solu ipossibile est qd
 deus non vult neq; pmittit
 Verumptame non sicut ego
 volo sed vt tu vt quide deus
 thianthores id est eade volens
 cu patre vt aute homo exis-
 tens eam que huamitatis
 nali demit volutate her
 ei naturati remitt morte
 hoc autem id est deus meus
 deus meus vt quid deliquit
 me nram ppa psonam
 faciens dixit Neq; ei deus
 eius qui pater nisi demu
 diuisio subtilibus itellectib;

id est ymaginibus eo qd
 detur ab eo qd itelligit no
 bis cu ordinetur Neq; delicty
 est vniq; a ppa deitate sed
 nos sumus qui delicti et des-
 pecti quare nram rkime
 nos id est ppa faciens pso-
 nam her orauit Cap. xxv
 De familiaritate et psona-
 litate dei

Oportet scire qd
 due rkypaseos
 sut id est ppe-
 tates vel fru-
 liaritates scilicet vna na-
 turalis et substancialis
 et altera personalis et ha-
 bitudinalis. Naturalis igit
 quide et substancialis est
 scdm quam ppter philatio-
 piam id est amorem ho-
 minu clemencia domini
 et natura et naturalia
 oia assupsit natura et ver-
 tate factus homo et natu-
 raliu iexpren factus pso-
 nalis autem qmquidem
 alterius subidit psonam
 ppter habitudiez ppaioez
 misericordiam ayo vel amoz
 et p ipso eos sermoes facit
 qui ipso nichil ei ptenetes

secundū quam et maledictio
nem et derelictionē nrām
et que talia nō enca natu
ralia opposato id est p̄
fecit non ip̄e hec ens vel fuis
sed nrām assumēs p̄sonam
et nobiscū ordiātus talis
autē est factus p̄ nobis ma
ledictio **C**apitulum viceſimum
ſextū De passione dñi nr̄i
corporali et impassibilitate

Impassibilitate dñi
p̄sum igitur **Dei**
dei verbū oīa
sustinet carne
sua et sola ei

natura impassibili p̄manēte
vno eī xp̄o qui ex deitate
et humanitate cōpositus ē
et i deitate et humanitate cō
sistit vere paciente qd pas
sibile quidē id est aptum
natū pati passum est nō
passū autē est qd et impassibile
Nam aiā quidē passibilis
existens corpore iūso ipsa
non iūsa condolet et cōpati
corpore Deitas autē ipassi
bilis ens non cōpassa cor
pori est **S**ciendū autem
q̄ deū quidem carne pas
sum ayimus deitate i car
ne passam vel deū p̄ carne

passum nequaquā **Q**uēadmo
dū eī sole i ligno sup̄lucēte
si securis quedam incidit lignū
iūibile et ipassibile p̄ma
net sol multo magis ipassi
bilis verbi deitas scdm̄ p̄pos
tasim iūta carne carne
paciente p̄manet ipassibilis
Et quēadmodū si quis ignis
ferro sup̄fuderet aquam
qd quidem aptū natū est
pati ab aqua ignē dico
extingui inocuū autē p̄ma
net ferrū **N**on eī aptum
natū ab aqua corūpi multo
magis carne passa sola
ipassibilis deitas passioez
non suscepit et iſeperabit
ab ipsa p̄manēs **N**on natē
est oīſariam et i defectioe
assimilari exemplo **N**ecessē
autē i exemplis et simile
considerari et dissimile q̄
non esset exemplū aliter
Ad eī i oībus simile idē
vtrūq̄ erit et non exemplū
et maxime i dñis **I**mpos
eī i oībus sile iūvere exēplū
et i theologia et i differe
ntioe id est i incarnatione
Capitulum viceſimū septimū
De eo q̄ iſeparabilis p̄manet

verbi divinitas ab aia et corpore domini et qd bna pmanfit ypostasis

Impetabilis eno dno nr ihesus xpūs peccatū ei non fecit q̄tol lit p̄tā mudi neq̄ iuentus est dolus i ore eius non subiebat̄ morti sed nimirum ppter peccatū introiit mors moritur itaqz eam que p nobis mortem assumens vt seipsum p̄i offerret hos tiam p nobis Et ei deliquit et ipm̄ oportebat p nobis redemptionē suscipere et ita nos solui a condemnatione Absit ei tyranno dominato ris oblatū esse sanguinem Advenit itaqz mors et trisglu crens corporis musculam delens id est escam deitatis hano trisfigit et impetabile et vivificabile gustans corp̄ corūpit et omnes redncit quos quondā trisglutinit quemadmodū ei tenebric lūnis itroductioe destrinūz Ita corrupcio vite immissione expellit et fit oibus vita Cor rupcio autē ei qui corūpit

Et si mortuus est itaqz vt homo et sancta ei anima ab icontaminato diuisa est corpore sed deitas inseparabilis vtriusqz pmanfit ab anima et corpore ayo Et neqz ita vna ypostasis i duas ypostases diuisa Et corpus ei et anima sedm̄ idem ex p̄ncipio i verbi ypostasi habue runt existentiā et i morte a seibicem diuisa singulorum corp̄ manserūt vnam ypostasim verbi habens quare vna verbi ypostasis verbi et aie et corporis extitit ypostasis Quisqz ei neqz aia neqz corp̄ p̄am habuerūt ypostasim p̄ter eā que verbi ypostasi vna ei semper verbi ypostasis et nūqz due quare bna p̄ xpi ypostasis Et si ei loca liter aia a corpore separa est sed ypostasios id est p̄so nali ter per verbū vnitā fuit Exptm̄ vicesimū octauum De destructione et corrupcioe et de nominis significatioe

Ethoras id est corrupcionis nomen duo sigt Signat ei huanas

no

has passiones fame sitim la-
borem clauorum p[er]foracione[m]
mortem vel separacione[m] a[n]i-
me et que talia s[ecundu]m hoc
tale signatu[m] et hoc id est
corruptibile d[omi]ni corpus a[n]i-
ma et hec volu[n]tate assump[er]it
Sicut aut[em] ethora id est cor-
ruptio et p[er]foram[en] corporis
ita ex quibus compositu[m]
est elementa dissolutio[n]e[m]
et destructio[n]e[m] que magis
a multis diaspora dicitur
et no[n]at huius exprime[n]tu[m]
corpus domini non habuit
ut ait p[ro]pheta dauid **D**omi-
nus non derelinques animam meam
in inferno nec dabis sanctu[m] tuu[m]
videre diaspora id est des-
tructione[m] vel corruptio[n]e[m]
igitur incorruptibile quide[m]
dicit s[ecundu]m i[n]sp[er]ite[m] milia-
nu[m] et g[ra]uanu[m] corpus do-
mini dicit s[ecundu]m p[ri]mu[m] corrup-
tio[n]e[m] signatu[m] an[te] resurre-
ctione[m] impiu[m] est **S**i e[ss]et incor-
ruptibile est no[n] homou[er]sion
id est consubstantialis nob[is]
sed et opinione et no[n] veritate
f[acta] s[un]t que facta esse ait
euangeliu[m] fame sitim cla-
uor[um] costae p[er]foracione[m] vel lateris

aperacione[m] mortem **S**i aut[em]
opione f[acta] s[un]t deceptio et
scena dispensacionis misere-
dum et opinione et non
veritate factus est homo et
opione et no[n] veritate sal-
uati sum[us] **S**ed absit et
qui hoc dicit salutis ex[er]tes
fiant s[ed] vos aut[em] veraz salu-
tem sortiti sum[us] **S**ed ut
s[ecundu]m signatu[m] incorruptibile
confitemur corpus d[omi]ni
quod admodu[m] nobis theofor-
id est deu[m] ferentes p[er]tes tra-
didit post nimiru[m] a
mortuis resurrectionem
saluatoris et s[ecundu]m p[ri]mu[m]
signatu[m] incorruptibile d[omi]ni cor-
pus a[n]i-
me et resurrectione[m] et eam que
post hec incorruptio[n]e[m] domi-
ni p[er] p[ro]ph[et]am donauit corpus
ipse p[ri]micias et resurre-
ctionis et incorruptionis
et impassibilitatis nobis
factus oportet e[ss]e corrup-
tibile hoc id est esse incorrup-
tionem ait d[omi]nus ap[osto]lus
Capitulum vicesimu[m] nonum
De descensu in infernum
Descendit in infer-
nu[m] anima dei

ficata ut quemadmodum
 hijs qui in terra iusticie ortu
 est sol Ita et hijs qui sub
 terra in tenebris et in umbra
 mortis sedent suplucescat
 lumen ut quemadmodum
 hijs qui in terra euangeli
 zant pacem captiuis re
 missionem *Cecis visum*
 et hijs qui crediderunt factu
 est causa salutis eterne hijs
 aute qui no crediderunt re
 dargutio iacobulitatis Ita
 et hijs q miseris ut ei oē
 genu flectat celestiu terref
 trinū et infernoz et ita eos
 qui a seculo sunt soluens cope
 ditos iuisus ex mortuis
 redijt dirigens nobis resur
 rectionem *Caplm ttesi m*
 De hijs que post resurreccioz

D est eam que
 ex mortuis re
 surrectionem
 omnes quide
 passiones deposuit corrup
 tionem dico et fame et sitim
 et sompnu et fatigacioez
 et laborem et que talia et
 si ei gustavit cibū post re
 surrectionē sed non lege nature
 No ei esurunt dissatisfaciois

autē modo veritate crede facies
 resurrectionis quia hec eandē
 est caro que passa est et re
 surrexit Nullam ei p̄ciū
 nature deposuit non corpus
 non animā sed et corpus et
 animā et racionalem et intel
 lectualem et volutatūz et
 actiuam possidet et ita ad
 celos redijt et ita in dextera
 patris sedet volēs et dñe et
 huāne nram salutem et
 agens dñe quide vniuersoz
 p̄uidenciā et cōsilioez et
 gubernacioez Humane at
 reminiscens eoz que in terra
 cōuersacionū et vidēs et
 cognoscens qd ab oī ado
 ratur racionali creatura
 Cognoscat ei scā ei) nā q
 scdm ipostasim vniūta ē
 deo verbo et condōit ut
 dei nā et ut nō simplicit
 nā sed et hec *Ascendē aut*
 ex terra ad celos et descē
 dere vniuersus actiones sunt
 circūscripti hoīs corpis sui
 Ita ei beiet apt ad vos que
 admodū vidistis eū eunte
 in celum *Caplm ttesi m p̄*
 De eo q in dextera dei patris
 sedet christus

Ad dextris autē dei
 patris sedere ay
 mus xpm cor
 poraliter non
 localiter locale autē dexte
 ram patris dicim⁹. Qualit
 autē qui in circūscriptibilis
 localem adpiscetur dex
 teram dextera eī et sinistra
 eoz que circūscribūtunt
 sūt. Dexteram autē patris
 dicimus gloriam et hono
 rem deitatis in qua dei filius
 existens ante secula ut de⁹
 et patri hominibus id est
 consubstans et in ultimis in
 natus et corporaliter sedet
 cū glorificata eius carne.
 Adoratur eī in bona ypostasi
 vel adoratioe cū carne ei⁹
 ab oī creatura. Cap. 32
 Aduersus querētes utrum
 duas naturas in xpo ado
 remus. In vnam tantū

Humani dei cū
 pōe et scō spū
 adoramus itoz
 porēū ipse ante
 humanacionē nūc autem
 eūdem incarnatū et scō
 horem coexistendo deū. Qu
 itaqz eius scdm ipse eius nāz

si diuidas subtilibus itelligen
 cis qd videtur ab eo qd intel
 ligitur inadorabilis est ut
 creatura imita autē deo vto
 ppter ipm et in ipso adoratur.
 Quo ei modo nudus et rex
 adoratur et indutus vel vestitus
 purpuratus et conculcatus et pi
 citur. Regale autē facta in
 mentū adorat honorat et
 glorificat. Et si quis hanc
 pforauerit morte quide
 multotiens condempnat.
 Sicut autē lignū nudū
 neqz est tactū inaccessibile
 Ignis autē conexus et combustus
 factū non ppter seipm sed
 ppter copulatū ignem in
 cessibile fit et non lignū in
 tura existit inaccessible sed
 carbo. Scdm ignitū lignū
 Ita scdm sui ipsius naturā
 caro quide non est adora
 bilis. Adoratur autē itoz
 incarnato deo vto nō ppter
 seipm sed ppter unitū ei scō
 ypostasi in dū vbum. Non
 amicus qm carnē adōram⁹
 nudā sed carnē dei scō in
 natū deū ppter quod dei
 filius humanatus est et
 non pater. Neqz spūs scōs

et ut
 nudus
 in
 p
 p

et quid scripsit am qnqz folia ad signū

Propter ea que ad deum ver-
 bum unione et hyposta-
 ticam id est personale
 ydempnitatem dicitur
 est ut reliquis dominis sig-
 nis et futurorum congru-
 tione. Sciendum autem
 quod neque servitiam ipsam pos-
 sumus dicere. Servitu-
 tis enim et dominationis no-
 men non nature sunt
 congruities sed eorum que
 ad aliquid quodammodo
 paternitatis et filiationis
 hec enim non sunt sed thesauri
 id est habitudo sunt signi-
 ficativa. Quomodo
 igitur de ignorantia
 diximus sic tenebris intel-
 ligentis scilicet intellectus
 subtilibus fantasiis id est
 ymaginacionibus diuides
 quod creabile ab increabili
 servus est cuius si non esset
 unita deo verbo. Semel autem
 unita secundum hypostasim que
 erit ancilla. Unus enim eius
 christus non potest servus esse sui
 ipsius et dominus hoc enim non
 eorum que simpliciter dicuntur
 sunt sed eorum que ad aliud
 cuius igitur erit servus

patris. Non igitur quecumque
 habet pater filij sunt si-
 nimirum patris est servus
 simpliciter autem nunc
 Qualiter autem de nobis
 dicit apostolus. Quare
 adhuc servus es si filius
 propter ipsum nos adoptans. Si
 nimirum ipse servus est appel-
 latus autem dicit servus non
 ipse enim hoc propter nos autem
 forma servi accipiens et
 servus nobiscum vocatus. In-
 passibilis enim existens propter
 nos servum passionibus
 et minister salutis nostre
 factus est. Qui autem dicit
 ipsum servum distat faciunt
 unum christum in duo quemad-
 modum impius nestorius
 Nos autem dominos ipsum
 unum et dominum omnis
 creationis unum christum eundem
 et deum simul et hominem et omnia
 scientem in ipso enim sunt omnes
 thesauri sapientie et congru-
 tione absconditi. Capitulum
 vicesimum secundum de perfectione christi
 id est de perfectione christi
Profice autem
 dicitur sapientia
 et etate et

et gratia. Etate quidem
augens per augmentacionem
ei etatis eam que ierit et
sapiam in manifestacione
ducens. Implus autem
eam que hoies sapiencia
et gratia proficiencia
et pfectione eius que p
nateptionis scilicet hoim
thenosiam id est dei cong
nicioez et salutis. Nam
proficiencia faciens et
suuminens id est factu
nam faciens ubi ip
num. Qui ante pfecto
ipsum dicit sapiencia et
gratia ut additamentum
susipientem ipsum non ex
suma meta existencia aut
mo factam fuisse unione
dicit neq eam que sedm
ypostasim unione bene
runtur. A nestorio autem
iana sapiente snasithetia
id est habitudinalem unio
nem et mudam i habitacioez
presagantur non agnos
centes neq que dicit neq
de quibus certificant. Si
ei vere unita e verbo deo cur
ex suma meta esse existen
magis autē in ipso exhibit

et ypostaticam id est psonate
ad ipsum habuit ydempti
tatem. Qualiter non pfecte
ditata est o sapiencia et
gratia non p hoc excludit
habitū gratie qui est agēs
non est habitus unio ista
non vel gratia uniois
ipsa gratia concans p
latim ut nos neq sedm gratias
hys que verbi ptiapans sed
magis ppter eam que sedm
ypostasim unione hūanet
et diuinoz uniois xpi factoz
quia idem erat et deus fit
et homo gratiam et sapiam
et oiz bonoz pleitudinem
mundo unigans. Capl
vicesimū terciū De timore
domini ihesu christi

Timoris nome
duplice habet
itelligenciam
Est ei timor na
turalis nolente aia diuidi
a corpore ppter eam que
ex principio a conditoe ipo
sita est ei naturate copasso
ne et familiaritate ppter
quam naturalē timet et ag
niam patit et renuit mo
tem cu diffinico sedm naz

est Timor. Inq. an quod folia ad signu

Capitulum tricesimum tertium
Ad interrogaciones si postu-
sus xpi est creata vel iterea

Postasis dei ubi
non incarnationes
simplex erat et
icomposita et
icorporea et icogata In car-
nata ante ipsa facta est
et carne postasis et facta
est composita ex deitate qua
se habuit et ex ea qua assup-
sit carne Et fertur duae na-
turae ydiomata i duabus
congnita nature quae ipa
vna postasis et icogata est
deitate et creata ymante
visibilis et invisibilis quia
cogemur diuide vnu xps
duas postases dicentes vel
naturae negre diuam
et vhone iducere et cofusiones
Capitulum tricesimum quartum
Vocatus est existens

Non ut quidam
mencuntur an-
eam que ex vge
incarnaciones itel-
lectus vnitus est deo vbo et
ex tuc vocatus est xpus hoc
ante origenis deliramentu
est iconueniens pexistencia
+ deliratoiu

nae dogmatizantis Nos
autem xpm et gemitu esse
et vocatu esse dicimus filiu
et verbu dei ex quo i vetite
se vginis habitauit Et
caro vtiliter facta est et mata
est caro deitati Vno ei hec
huantatis vt ait theodorus
gregorius Sed et sacratissim
alexandroz cyrilus ad
imperatores theodosiu sces
hec ait oportet ei ego de-
nuo aro neq ad ex deo vbi
sine huantate neq vtr
ad ex muliere natu est testu
non vntu vbo xpm ihm
notati huantati ei sedm
ymonem dispensationis iessa-
biliter conuincit qd ex deo
verbu itelligitur xpue Et
ad veginas scribit ita qda
aynt qm hoc nome xpue
congit soli et ppe sedm seips
itellro existati ei qd ex deo
pue gemitu est verbo p os
autem non ita edocti sum
sape vel dice qm ei factum
est caro verbu en tuc xpm
ihm notati esse dicimus
Quia ei thecristo id est
vinctus oleo exultationis
saluat spu sco a deo et pue

unus est

Deo et carnis nominatus est. **D**um
autem circa humanitatem christi
id est unctio neque dubitavit
quibus eorum qui recta sentite
assueti sunt. **S**ed venerabilis
athanasius in sermone de
salutari epyphania ita dicit
preexistens deus ante eam que
in carne epyphania id est adve-
ntatione non erat homo sed deus
erat apud deum invisibilis et
inpassibilis ens. **N**ex igit christi
nomen contra carnem induatur
quia sequitur nomen passio
et mors. **D**ivina autem scriptura
ait propter hoc et hinc id est
Vixit te deus deus tuus. **F**ac-
tum est in multis locis divina scrip-
tura utitur preterito tempore ut per
hec in christi visus est et cum ho-
minibus conversatus est. **N**on
enim visus est neque conversatus
est cum hominibus deus quando
hec dicebantur. **E**t super flu-
minem babilonis illic sedimus
et fleuimus nondum enim hec facta
erant. **C**apitulum tricesimum quintum.
Red iterum nota. **A**ntique quidem
rationes utique sunt agemitonem
divinas naturas genuit scilicet
dei gemitum. **E**t utique due na-
ture pendebant in cruce.

¶ futuro
T

Divine quidem
est agemitonem
et gemitum. **P**
vnum in scriptura
id est agemitonem et gemitum
quod significat mercedem et creatum
agemitonem et gemitum quod per duo
non profectum scilicet quod et gemitum
et natum est non nature sed
ypostasos. **E**st igitur quidem
divina natura agemitonem id
est agemita scilicet in creatura
omnia autem que post divinam
naturam gemitum id est creatura.
Considerat igitur in divina
quidem et increabili natura
agemitonem quoniam id est agemi-
tonem in parte non est gemitum
est. **G**emitonem autem id est ge-
mitum in filio ex parte enim
semper eterne gemitum est
preestabile autem in spiritu sancto
vniuersumque autem species
animam que prima quidem
est agemita id est non nata
sed non agemita id est age-
mita. **G**emita enim sunt hec in
conditio non nata autem
sunt ex similibus. **G**emita quidem
enim id est natiuitas creabitur
est. **G**emita autem in deo quod
ex solo patre hominon id est

Primogenitus est **X**
 qui primus ge-
 nitus est sine vni-
 genitus sine et
 ante alios factus Igitur si
 quidē diceretur filius dei
 primogenitus vni-genitus
 autem non diceretur suffi-
 cere ut utiq; creaturam
 ipm esse primogenitū ut crea-
 turam existentem **Q**uia
 primogenitus et vni-genitus
 dicitur oportet autē utraq;
 observare ipō **P**rimogenitū
 quidem ipsum dicimus oīs
 creationis qm et ipse ex deo
Si ipse ex sbā dei patris solus
 itemporaliter genitus dicitur
 filius vni-genitus primogenitus
 et non prothoquisticos id est
 primo creabilis diceretur **C**rea-
 cio ei non ex sbā patris sed vo-
 lūtatē eius ex non ente ad
 esse deducta est **P**rimogenitus
 autem in multis fratribus vni-
 genitus em ens et ex mēte
 quia participavit carne
 et sanguine similiter nob
 et homo factus est facti
 autem sumus et nos filij
 dei per ipsum adoptati p
 baptisma Ipse igitur natū

30
filius dei primogenitus
in nobis qui adoptione
et gratia filij dei facti su-
mus et fratres eius existi-
mus factus est Unde dixit
Ascendo ad patrem meum
et patrem vestrum deum
meum et deum vestrum
Respiciens dixit patrem
nostrum sed patrem meum
naturam manifestum est
quoniam et gratia patrem
nostrum **E**t deum meum
et deum vestrum **E**t non
dixit deum nostrum sed
deum meum **S**i diuidas
subtilibus intelligentijs
quod videtur ab eo quod
intelligitur et deum nos-
trum et conditorem et
dominum **S**equitur
capitulum vice simum septimum
Utrum sub continua vel
discreta quantitate vedu-
antur due existi nature :-
Respice lector ad tale sig-
num obseruata pacien-
tia et ipe capitulum quod cu ma-
tunitate lege cu profundi-
sit sensus **D**icens **D**ominum
nature neqz vnu corpus
sunt neqz superficies **+**

consubstantiali filij pgressio
 In creaturis autem ex copu-
 latione masculi et femine
 hominifion id est ypostasos
 id est consubstantialis ppe
 pgressio vnde cognoscim
 q non est nature nasci sed
 ypostasos Si ei nature est
 non vtrq i eade natura
 geniton confidit et agem-
 ton ypostasim autem genitit
 sca dei genitrix i duabus
 cognition naturis Deitate
 quide ex parte genita itepali
 In vltimis autem itempoe
 ex seipsa incarnata et carne
 partam id est genitam Si
 ei iterrrogantes emignature
 dicent Quoniam qui genitit
 est ex sca dei genitricis due
 nature est dymus q due
 ne est Deus ei idē ipē est
 et homo filij et de circūfix-
 ione et ascensione Non na-
 ture hec sut noia sed ypos-
 tasos Passus est igitur xps
 i duabus naturis ens pas-
 sibili natura et circūfixus
 est Carne ei i cruce pendebat
 et non deitate quak darent
 nob itrogantibus due nature
 mortue sunt neqz dicit No

igitur due nature circūfixe
 sut sed genitus est xpus scz
 deus verbu humanatus
 genitus e carne Circūfixus
 est carne mortuus e carne
 impassibili manente eius deitate
 Capitu lxxviii xxi Quatuor
 pmo genitus dicitur vni
 genitus filius dei Requie

Dominum nature ✠
 neqz vni corpus
 sunt neqz supfi-
 cies neqz linea
 neqz coepis locus neqz tepus
 vt sub cōtinua quātitate ve-
 ducantur hec ei sut que con-
 tinue numerant vnde nō
 sunt dñi nature iconfusibit
 scdm ypostasim et diuisi
 sut iduisibit ratione et mo-
 dō et quo quide modo vni-
 te sut non numerantur
 Non ei dicimus duas ypos-
 tasos esse naturas xpi vel
 duas scdm ypostasim Quo
 autem modo iduisibit
 diuidunt numerantur
 due ei sut nature ratione
 et modo dñe vnde ei sunt
 scdm ypostasim et ibidem
 circūmedates et iconfusibit
 vnde sut ei q ibide trāsmittat

non suscipientes. Nam una
est naturalis divinitas et per
venerunt conservando. Ad crea-
bile est primasit creabile et quod
iterabile iterabile modo igitur
dicitur et solo mente sub diversa
reducuntur quantitate impossibile
est que secundum nichil differunt
numerari secundum autem quod
differunt secundum hoc et nume-
rantur. puta petrus et paulus
secundum quod quidem unitate sunt
non numerantur. Ratio est
substantie unitate due nature neque sunt
neque dicuntur secundum hypostasim
autem differentes due hypo-
stases dicuntur quare divina cau-
sa numeri est. Expositio tunc
incipit feliciter liber quartus.

Baptisma est remissio
peccatorum et vita
eterna.

Baptisma est domini morte
demonstrat. Consepelimus
igitur dominum per baptismum ut
dicit dominus apostolus. Quod
modum igitur semel facta est

domini morte. Ita et semel oportet
baptizari. Baptizari non
secundum dominum sermone. In nomine
patris et filii et spiritus sancti
edoctos eam que in patrem
et filium et spiritum sanctum confessionem
faciunt. Quicunque igitur in patrem et fi-
lium et spiritum sanctum baptizati
et una natura. In tribus
deitatis hypostasibus edocti sunt
rursus rebaptizantur. Huiusmodi
exemplum dicitur christum ut ait
dominus apostolus. Impossibile
est enim semel illuminatos et que
denique rursus renouare
in primam reatufigentes sibi
ipsos filium dei et ostentum
habentes et exemplificatos.
Quicunque autem non in sanctam
trinitatem baptizati sunt omnes
hos oportet rebaptizari. Et si
enim ait dominus apostolus quoniam in christo
et in morte eius baptizati su-
mus. Non quia oportet fieri
ad invocationem baptismatis
sed quoniam typus mortis christi
est baptismum. Per tres enim
immersiones tres dies dominum sepul-
tume significat baptismum. In
christum igitur baptizari signi-
ficat credentes in christum bap-
tizari. Impossibile est autem

in xpm crede non edoctos eam
 que in patrem et filium et spiritum
 sanctum confessione. Spiritus enim est fi-
 lius dei viventis quem dixit
 pater spiritus sanctus ut ait dominus
 dauid propter hoc dixit te deus
 deus tuus oleo exultationis
 pro participibus tuis et
 ysaias ex persona domini
 Spiritus sanctus super me in
 gratia dixit me invocatio-
 nem nimirum propter discipu-
 los dominus docens dixit bapti-
 santes eos in nomine patris et fi-
 lij et spiritus sancti. Quia enim in cor-
 ruptione fecit nos deus trans-
 gredientes ante salutem eius
 mandatum corruptionis mortis
 condempnavit ut non imor-
 tale esset malum condescendens
 seculis ut moris et secundum nos
 factus a corruptione propter
 passionem redemit et irri-
 gavit nobis ex sancta non
 inquinata eius costa fonte
 remissionis aquam quidem
 in regeneratione et ablutione
 peccati et corruptionis san-
 guine ante potum vite eterne
 datorum. Et mandatum dedit
 nobis per aquam regenerationis
 et spiritum per operationem et in-

rationem aque superueniente
 spiritu sancto. Quoniam enim
 homo ex anima et corpore dupli-
 cem dedit nobis purificationem
 per aquam et spiritum. Spiritus sanctus
 quod secundum ymaginem et filium
 sinem renouante aquam autem
 per spiritum sanctum gratiam corpus a
 peccato purgante et a corrup-
 tione liberante et mortis
 quidem ymaginem expel-
 lente aqua vite autem futile
 vitam tribuente spiritum a prin-
 cipio enim spiritus dei ferebatur
 super aquas et antiqua scriptura
 testatur aque quod est purgatio
 In hoc autem per aquam deus
 mundi peccatum aboleuit per
 aquam secundum legem omnis im-
 mundus purgatur et ipsius in-
 mentis lotis aqua. Quia
 nit helias quibus spiritus comixta
 aquis aqua comburens ho-
 locustomata et fere omnia secundum
 legem aquam purgant. **V**isibilia
 enim symbola id est note eorum
 que intelliguntur sunt. **R**ege-
 neratio deique secundum animam
 fit fides enim filios facti nouit
 et si sit creatura per spiritum in iusti-
 nam reducat beatitudinem
Igitur patrum quod est remissio

omnibus similiter per bap-
tisma datur gra autē sps
scdm pportioēz fidei et pmut-
gacionis. Igitur nūc qdē per
baptisma purificatio sū sps
accipimus et pncipium
alterius vite sūt nobis regene-
ratio et sigillū et custodia
et illūciō. **S**portet autem
oī vtute ifallaciter obseruare
nosmetipsos puros a sordidō
opeditioibus vt non quisq;
velut oīes ad spū vomitū
reuerſi seruos nosipos quisq;
faciamus peccati. **F**ides eī sine
opibus ē mortua. **E**t opa
sine fide vera eī fides p opa
pbatuz. **B**aptizantur autē
i scām trinitate qm ea que bap-
tizantur iugent sancta tri-
nitate i eoz consistenciam
et pmanenciam et ipossibile
non coadesse ad iugē tres
ypostasēs. **I**nsēpabiliē ē scā
trinitas p mūc bapuzma
quod diluim i iugē peccati.
Scdm autē qd p mare et
iudē. **S**ymbolū eī id est
nota nebula quidē est sps
marie autē aq. **T**ertiu qd
legale. **D**ne eī i mundum
abluebā aq lauabat veste

ta et ita iugē diebat castia
Quattu qd iohis i iugē
mū existens et i pnam ve-
dicens bapuzatos vt i xps
crederent. **E**go eī ait vos bap-
tizo i aq. **Q**ui aut post me
venit ipē vos bapuzabit
i spū scō et igni puzgat
igitur iohēs ad spm p aq.
Quattu qd dñi bapuzma
quo ipē bapuzatus est. **B**ap-
tuzatus autē nō vt ipē iu-
gens puzgatiōē sed nūam
pnam faciens sibi puzgatiōē
vt conterat capita dñato
mū i aqua vt deleat pās
et oēs veterē adā sepeliat
aqua vt scificet bapuzmū
vt impleat legem vt trinita-
tis reuelat missiōē vt tps
et subsēpao nobis ad bapuz-
mū fiat. **B**apuzam autē
nos pfecto dñi bapuz-
mate qd p aq et spm. **I**gitur
autē bapuzare dicit xps
qm i specie huius et igne
sup scōs aplos spūs gūciā
effudit vt ait ipē dñi
Qui iohēs quidē bapuzā
aqua vos autē bapuzabim
spū scō et igni non p
multos hos dies. **V**el ppter

futuri ignis punitum bap
 tisma **S**extu est qd p pniaz
 et lacrimas est veniater labo
 riosum **S**eptimu qd per san
 guinem et mercurium quo et
 ipse xp̄us p nobis est baptizatus
 ut valde venerendo et beato i
 n̄tu sc̄aris vltia non igni
 natum sordibus **O**ctauu qd
 vltimu et non salubite tatiu
 sed malicie destructiuu Non
 ei amplius malicia et p̄t̄z
 dominatur punitens i m̄fite
Corporali sp̄e velud coluba des
 cendit sp̄us sc̄us sup dominu
 p̄nicias nostru supmostruas
 baptisimat̄is et honorans corp̄
 quia et hoc scilicet corp̄us
 deificatioe deus et siml qm̄
 antiquitus superius assuetu
 est colubam solutioe diluuij
 euangelizeate **S**up sanctos
 autem ap̄tos ignis sp̄eie des
 cendit **D**eus ei ignis coluim̄es
 est oleu autē i baptisimate
 assumit̄ chrisim̄ id est unctio
 nem annuans et custos nos
 operans et dei nob annuans
 p sp̄m sc̄z miam̄ quia et fel
 tucam olivē hys q̄ ex dilu
 vio saluati sūt coluba attulit
 baptizatus ē et sol̄tes suppo

nens manu suam sup d̄m̄
 domini vertice et ip̄o san
 guine **N**on oportet t̄mp̄e
 baptisima qm̄ fides eozū
 qui adueniunt per opa tes
 timoniu accipiat **Q**ui i
 dolo adueit scilicet baptizari
 condempnabit̄ magis qm̄
 emolumentu accipiet **C**ap̄t̄
 sc̄dm̄ de fide catholica

Fides nimiru du
 plex est **E**st ei
 fides ex auditu
 Audientes ei
 d̄mas septuaḡ credim̄ **I**dotie
 sp̄us ip̄sa autem perficitur
 omnibus hys que legislatioe
 statuta sūt a xp̄o ope credēs
 pie agens et mandata effi
 ciens eius qui uenouauit
 nos **Q**ui ei non sc̄dm̄ tradi
 tionem catholice eccl̄ie edit
 aut cōtat p̄ r̄ouencia op̄a
 dyabolo infidelis est **E**st aute
 v̄r̄sus fides eozū q̄ sperat̄
 v̄p̄otalis id est subsisten̄ v̄oz
 v̄ed̄at̄guo que non vident̄
 r̄hesitabilis r̄distabilis et in
 diuidicabilis sp̄es eozū q̄ a deo
 nobis annuata sūt et peti
 tionū n̄r̄az f̄ctiois **I**git̄
 p̄ma quidem n̄r̄e m̄tis est

Secunda autem causam
spūs sciedū autē est qđ
baptisma circūcidimꝝ oē
qd a generacōe velamen
scilicet pāz et israhelice spi
rituales et dei ppūs existū
Capitulum tertiū De capture xpī
sen potius de eius misterio
Secundo autem
pūis quidē
stulticia est
Saluatis autē
nobis virtus dei est Nam spi
ritualis quidē oīa diiudicat
Aīalis aut hō nō suscipit que
spūs stulticia ei est hīs q
non fidem suscipiūt et bon
tatē et oīpotenciā dei non
reputant sed hūanis et nālib
excoḡitacōibꝝ scrutat̃ dīna
Dīa ei dīna sūt sup natura
et racionem et itelligenciā
Si ei quis reputabit quātū
ex nō ente ad esse et ex grā
deus deduxit oīa et natu
ralibus excoḡitacōibꝝ inuēre
voluerit non accepit dīalis
est ei cogitacio her et demo
niaca Si autē qui fide mā
suetus bonū et oīpotēs et
verū et sapiens et iustū
quod dīnū reputabit

inueniet omnia leuia et pla
na et via rectam Sine fide
ei impossibile est saluari
fide ei oīa hūana et spūalia
cōsistūt Nec ei agricola sꝫ
fide incidit belluē Non
negociator paruo ligno sui
ipius aīam sultam maris
pelago tradit non matū
mōmū consistit Non aliud
quid eoz que t̃ bita fide itel
ligimꝝ ex non ente ad eē
ōnia deducta esse dei ṽtute
Dīa dīna et hūana fide di
uigimꝝ fides ei est non
inquisitus consensus Igitur
omnis quidē actio et ṽnifi
cacio xpī magna et dīna
et mirabilis est Sed oībꝫ
mirabilior ē p̃uocosa ei
capitulum per nullū ei aliud
mōz enacūata est p̃thopa
tos id est p̃mū parentis per
cātū solutū est Infernus
deprecatus est Resurrectio
donata est Virtus nobis
ad contempnendū p̃ncipū
et ipam mortem tributa
est ad p̃stinam b̃titudinē
reuerſio iniecta est porte
paradiſi aperte sunt Natū
nā In dextera dei sedet filij

dei et heredes facti sumus nō
 nisi p̄ cruce domini nostri
 ihu xpi p̄ ipsam eī hęc oīa
 diuicta sūt **Q**uiaq̄ eī apt
 rplūs i xpm̄ baptizati sum⁹
In morte ipsius baptizati su
 mus **Q**uiaq̄ i xpo baptizati
 sumus xpm̄ ba iduti sum⁹
 xpus autē est dei vltus et
 dei sapien̄ **E**cce mors xpi sciz
 crux em̄ postaton id est p̄so
 nam habentem id est con
 substantialem dei sapien̄
 et virtutē nos circūdidit
Dei autē virtus est sermo
 qui vincit vel qm̄ potē
 dei scilicet aduersus mortē
 victoriā p̄t ipsam nobis ma
 nifesta est vel qm̄ q̄admod
 quatuor extremitates eīs
 per mediū centz tenent⁹
 et cōstingūtuz **I**ta per dei
 virtutē altitudo et p̄fidū
 et longitudo et latitudo scilicet
 oīs visibilis et invisibilis cre
 atura continet⁹ **H**oc nobis
 signū datū est sup̄ fronte
 quomō israheli circumcisio
 per ipam eī fides ab ipse
 lib⁹ distan⁹ et cognoscim⁹
 hęc galea et scutū et trophēid
 aduersus dyabolū hoc sigillū

vt non appropinquet nobis
 om̄iū vastator vt apt̄ septuā
 h̄ **D**ormicidū resurrectio
 infirmoz baculus pastor
 virga cōuertentū auxiliū
 p̄ficiēdū p̄fectio dñe salus
 et corporis oīs maloz auersio
 oīs bonoz dātē peccati des
 tructio duboz resurrectio
 lignū vite eterne p̄sum̄ igit̄
 quidē lignū p̄iosum vt
 vē venabile in quo seipm̄
 et hostiam p̄ nobis xpus
 obtulit vt sanctificatū tactu
 sc̄i corporis et sanguis decet
 adorandū est **C**laues laticā
Indumenta et sacra eius ta
 bernacula que sūt p̄sepe
 peluca galgathas salutare
 et viuificatiū sepulchzū
 syon ecclesiaz atropos id est
 arx et que similia vt apt̄
 theophator id est dñi p̄
 dauid **I**ngrediamur taber
 nacula eius adorem⁹ **I**n
 loco vbi steterūt pedes eius
Am̄ autē cruce dicit manifes
 tat qd sequit⁹ **E**xurge dñe
 i requiem tuam sequitur
 eī cruce resurrectio **S**i eī
 amatoz diligibile dominus
 et lectus et ortus q̄ntomagis

que dei et saluatoris per que
et saluati sumus. **A**doramus
autem typum pro se crucis et si
ex alia materia facta est non
materia veneranda vel ado-
randa absit sed typum ut xpi
symbolum id est nota dixit ei
sumpsit discipulis dispones
Tunc apparebit signum filij
hominis in celo Ideoque mulieribus
dixit resurrectionis angelus
Ihesum quecitis nazarenum
cruccifixum Et aptus **P**robat
predicatum xpi crucifixum
Multi quidem xpi et ihesu
sed unus qui crucifixus
Non dicit lanceatum sed cru-
cifixum **A**dorandum igitur signum
xpi ubi ei vultus fuerit signum
Ilic et ipse erit materia
ante ex qua typus crucis
xpi consistit et si aurum
vel lapides preciosi fuerint
post typi si contigerint dis-
solutione non adoramus
Sed igitur que deo adia-
cent adoramus ipsi uene-
rentiam offerentes Hanc
preciosam crucem pfigurauit
vite lignum quod in
paradiso a deo plantatum
est Quia ei p lignum mors

oportebat p lignum danti vita
et resurrectione Jacob ado-
rans extenuum virge et
transmutatis manibus filios
Ioseph benedicens et signum
crucis describens **M**anifeste
virga moysaica crucis typo
manu percussit et saluans
quidem israhellem phara-
onem autem subingens et
manus crucis specie figu-
rate et extense et amalech
vertentes Ligno amara
aqua dulcorata et petra
scissa et p effundens aquas
Virga naon ierarchie id
est pontificatus dignitas
existens **S**erpens super lig-
num triumphatus sic mor-
tuis est ligno mortuum vi-
dentes in merum saluante
credentes **C**ristus in carne
pata peccatum no cognosces
affixit **M**oyses magnus ch-
mans videbitis vitam vram
pendentem coram oculis
vestris ysaias **T**ota die expandi
manus meas ad populum no
credentem michi iobediente
et contradicente **Q**ui hanc
adoramus parte firmamus
xpi crucifixi **C**aptus quatuor

De adorando ad oriente

Don simple
 et no vt con
 tigit scdm
 oriente ado
 ramus sed qz vtrqz ex vi
 sibili scilicet intellectu et
 sensibili corporei sunt na
 Duplicem et adoracioez con
 ditori offim quoad modu
 et intellectu psallim et labijs
 corporeis et baptizamus
 aqua et spu et Dupliciter
 dno omnino et semp miste
 riijs participates et spūs grā
 Quia igitur deus lumen
 est intelligibile et sol iusticie
 et oriens i scripturis noiaz
 xpūs reponendu est oriens
 i adoracione qm̄ eī melius
 deo reponendu ex quo oē
 bonū fit. Ayt ei dng dauid
 Regna terre caritate deo et
 psallite dno qui ascendit
 super celos celoꝝ ad oriente
 Insuper aute ayt scriptura pla
 tant deus paradysum i
 eden ad orientem vbi hoīez
 que plasmanit posuit que
 transfressum a paradiso
 voluptatis exilem fecit
 et an paradysum habitare

fecit ex occidente sed anteqz
 igitur patriam exquiretes
 et ad ipsam aspicientes deu
 adorant. Sed et tabernaculum
 moysaici scdm oriente
 habebat velum et p̄ciato
 vnu et tribus inde vt hono
 rabilioꝝ ex oriente imitteba
 Sed et i ieruzalēno iato salo
 monis templo porta domi
 ni scdm orientem iacebat
 Sed et dno crucifixus ad
 occidentem iefficiebat et
 ita adamus ad ipm ieffientes
 Et assumptus ad orientem
 suum ferebat et ita ipm
 apli adorauerunt et ita ve
 niet quo videtur cu ante
 i celum vt ipse dominus
 dixit. Quoad modu choruz
 cacio egredut ab oriente et
 occupat vsqz ad occidente
 Ita erit p̄cesen filij hominis
 ipm igitur expectantes
 expectant ad orientem. No
 scripta aute est traditio h
 aploꝝ multa ei non scripta
 nobis tradiderunt. Capitū
 quintum De sanctis et i co
 munitatis domini misterijs

Donus et omnino
 et sup̄bonus deus

totus ens bonitas propter superabundantes diuicias eius bonitatis non sustinuit solum esse quod bonum saluet suum suam naturam a nullo periclitata huius gratia fecit primum quidem intellectuales et celestes virtutes Deinde visibilem et sensibilem mundum Deinde ex intellectuali et sensibili huiusmodi Igitur omnia quidem que ab ipso facta sunt seruat et conseruat eius bonitate secundum esse ipse est omnibus esse quod ipso sunt que sunt Non solum quoniam ipse ex non ente ad esse ipsa deduxit sed quoniam eius actio que ab ipso facta sunt conseruat et continet Ex superabundanti autem malis etenim secundum esse et vita participando conseruat bono Rationalia autem et secundum prouta quidem sed ipsa et secundum rationem et hoc magis magis propter ea qualiter sunt ad ipsum et si omnibus superiaret incomparabiliter homo demum irrationalis et propter arbitrium facti potestate assumpsit insufficienter et semper per ipsam electionem uniri deo si tamen deum et permaneret In bono

id est creatoris obedientia
Quia igitur in transitu
sione mandati eius qui fecit
ipsum factus est et morti
et corruptioni succubuit factor
et conditor generis nostri per
viscera misericordie eius assimilatus
nobis secundum omnem omnino factus homo
sine peccato et unitus est nostre
nature Quia enim tradidit
nobis ipsam imaginem et pro
ipsum et non custodimus
supersit ipse pauper et ibi
nostri natura ut et nos fidei
et incorruptibiles faciat et
participes cuius constituit
eius deitatis oportebat at
non solum primicias nostre na
ture in participatione fieri me
liores sed et omnes volente ho
minem secundum generationem
id est naturam generari
et nutrum cibo extraneo et
natura conuenienti et ita omni
parte perfectionis mensuram
Igitur pro eius quidem natura
tem scilicet incarnationem et
baptisma et passionem et re
surrectionem liberavit natu
ram a peccato primum parentis
et morte et corruptione resur
rectionis primicias factus est

et viam et typū et subsēpāōez
 seipsum posuit ut et nos
 eius scētes semitas fiam⁹
 ad opatione quod ipse est nā
 filij et hēdes dei et eius co
 hēdes Dedit igit⁹ not ut
 dixi natitate sciam⁹ ut quā
 modū nati ex adam assi
 milati fuim⁹ ipse hēditates
 maledicōez et corrupciōez
 ita et ex ipso nati assimi
 lem⁹ ei et herēditem⁹
 ita corrupciōez et bñdiciōnem
 et ei⁹ gloriā **Quia** cū spū
 lis est adam oportebat et
 generaciōez spūalem esse
 similiter et sciam⁹ **Sed** qm̄
 Duplices quidem sumus
 et compositi oportebat et
 natitate Duplice esse filij
 et sciam⁹ cōpositam **Statim**
 igitur quidem p̄ aquam
 et spū nobis data est dno
 itaqz p̄ sciam⁹ baptisma sciam⁹
 autem ipse panis vite id est
 domin⁹ noster ihes⁹ xp⁹
 qui p̄ nob de celo descendit
 debens ei volūtariam p̄ nob
 suscipere morte i nocte In
 qua seipm̄ tradēbat cēna
 culo testamētū novū dis
 posuit sanctis eius discipul

et ap̄tis et per ip̄os oibus
 qui i eū credūt **In** cenaculo
 igit⁹ scē et gloriose spū vetus
 pascha cū discipulis comedēs
 et cōplens vetus testamētū
 lavat discipuloz pedes **Sim**
 bolū id est notam sciam⁹ bap̄tis
 matis tribuēs **Deinde** fran
 gens panē dedit eis **Dices**
 accipite et comedite hoc
 est corpus meū qd p̄ vobis
 frangit⁹ i remissione peccōez
Sicut autē et accipies cali
 cem ex vino et aq̄ trahidit
 eis dicens bibite ex hoc cō
 hic est meus sanguis novi
 testamēti qui p̄ vobis effū
 detur i remissionem pec
 catoz hoc facite i meam
 cōmēoraciōez quocūqz ei
 utiqz comedētis panem
 hūc morte filij annūciatis hōis
 et resurrexiōne ei⁹ confi
 temini donec veniat **Si**
 igitur verbū dei vivens est
 et actū et oia quecūqz vo
 luit doming fecit **Si** dixit
 fiat lūmē et factū est **Et**
 fiat firmamētū et factū
 est **Si** vbo domini celi fir
 mati sūt et spū oris eius
 om̄is virtus eoz **Si** celum

et terra et aqua et ignis
et aer et ^odecor eorum verbo
domini consummata sunt
et hoc utique famosum omni
hominum et homo si volens ipse
deus verbum factum est et sic
virginis pueros puros et
immaculatos sanguines sibi
ipsi inseruit carnem substi-
tuit non potuit panem corpus
suisque facere et vinum et
aquam sanguinem. **D**ixit
in principio percutat terra herbas
feri et usque nunc pluvia facit
educatque germina dno carita
et fortificata precepto dixit
deus hoc meum est corpus
hic meus est sanguis et hoc
facite et omnipotenti eius precepto
donec veniat sit. Ita ei dixit
donec veniat et sit pluvia
nove hinc agricultura per
invocaciones utus spiritus sancti super
indians. **Q**uia admodum enim
omnia quecumque fecit deus sancti spiritus
actione fecit. Ita et nunc sit actio
que super naturam operatur
que non potest capere nisi sola
fides. **Q**ualiter erit hoc mi-
seri facti virgo quam vinum non cog-
nosco. **R**espondit gabriel archy-
angelus **S**piritus sanctus superveniet

rite et virtus altissimi obutia
bit tibi. **E**t nunc interrogas quid
panis corpus sit christi et vinum
et aqua sanguis sit christi. **D**ico
tibi et ego spiritus sanctus super-
venit et hoc facit que super
verbes et intelligentiam panis
ante et vinum assumitur. **S**ic
nunc et deus humana imitati-
tatem ad multa ei que non
sunt sancti consuetudines fuerunt
sunt auerit angustia curia
assuetudine igitur condensatione
utens per assuetudinem facit que
super naturam. **E**t quemadmo-
dum in baptismo que consue-
tudo hominibus aqua lavat
et oleo ungi. **C**onfirmavit aquam
et gratiam spiritus sancti et fecit
id lavachy regenerationis.
Ita que est consuetudo hominum
panem comedere et aquam et vinum
bibere confirmavit eis deitatem
et fecit ea corpus et sangui-
nem eius ut per assuetudinem et sancti
naturam in his que super
naturam facimus. **C**orpus enim
est vere unitum deitati quod ex
sancta virgine corpus non
quod aut ipsum corpus quod
assumptum est de celis descendit
sed quam ipse panis et vinum

transit in corpus et sanguine
 xpi Si autem modum inquiris
 qualiter sit sufficit tibi audire
 quoniam per spiritum sanctum
 deus dei genuerit per spiritum
 sanctum sibi ipsi et in seipso deus
 carne substituit et plus non
 cognoscimus Sed quoniam verbum
 dei verum et actum est et opus
 modus autem inscriptibilis pro
 malum est hoc dicit quoniam ipse
 modum naturaliter per comestio
 nem panis et vinum et aquam
 per potum in corpus et sangui
 nem comedentis et bibentis
 transmigravit et non fit
 aliud corpus preter primum
 eius Ita et pro panis et
 vinum et aqua per invocacionem
 et superadventum sancti spiritus
 supernaturaliter transit in corpus
 xpi et sanguinem et non
 sunt duo sed unum et idem
 fit igitur hijs qui fide digni
 assumunt in remissionem
 peccatorum et vitam eternam et
 custodiam anime et corporis
 hijs autem qui infidelitate
 indigni participant in pena
 et supplicium Quoniam modum
 et xpi mors creditibus quod
 facta est vita incorruptio et

T
corp

in assumptione eterne vitam
 dimis non creditibus autem
 et domini occisibus in pena
 et supplicium Non enim est typus
 panis et vinum corporis et
 sanguinis xpi absit sed
 ipsum verum corpus domini deifi
 catum ipsum domini dicitur hoc
 meum est Non typus corpus
 sed corpus et non typus
 sanguis sed sanguis et anima
 hoc iudicis Quoniam nisi man
 ducaveritis carnem filij hominis
 non habebitis vitam eternam
 in vobis Caro enim mea verum est
 et sanguis meus verum est
 est potus Et quisque enim
 comedit me vivet Ideo cum
 omni timore et constanti punitate et
 inhesitabili fide adveniamus
 Et ideo erit nobis quod admo
 dum credimus non hesitantes
 honoremus autem ipsum omni
 puritate anime et corporis Du
 plex enim est adveniamus et
 desiderio domini et ardenti
 et cunctis specie palmas for
 mantibus circumfixi corpus
 suscipiamus et supponentes
 oculos et labia et frontes
 domini carbonem assumamus
 ut ignis enim quod in nobis desideramus

comedit

no

assumens eam que ex carbōe
ignitione cōburat panā nra
et illuminet nostra corda
et p̄cipaciōe dñi ignis ut
niamuz et deificem. **Car-**
bonem vidit ysaias **Carbo**
autē lignū simplex non ē
sed unitū igni. Ita et panis
cordis non panis simplex
est sed unitus deitati. **Corpus**
autē unitū deitati nō vna
natura est sed vna q̄dem
corporis unitate autē ei dei-
tatis altera quāe qd̄ utq̄
non vna natura sed due
Pane et vino suscepit melchi-
sedech abrahā ex allophiloz
cede reuerēte sacerdos dei
altissimi. Illa mensa hanc
misticā p̄maginata est
mensam. Quō ille sacerdos
vel p̄cipis sacerdotū typ̄
erat et ymago. **Tu es ei**
sacerdos ietinum apt̄ sedz
ordiez melchizedech hunc
panem panes ymagina-
bantur p̄p̄ositionis ipsa ē
pura hostia et s̄ sanguis
quā ab ortu solis vsq̄ ad occi-
sum ipsi offerri p̄phetam
dom̄ dicit **Corpus** saluet
et sanguis xp̄i in cōstitutiōe

nre aie et corporis trāsiens
non cōsumptū non coziuptū
nō ad secessum itidens absit
sed ad nras sbam et cōserua-
cionem lesioniō oimode vltio
sordis ois purgatio s̄iplem
assumat sordidū unitū per
iducatiōem ignitiōez purgat
vt non i futuro cū mūdo
dampnem purgat ei per
egritudies et oimodas illa-
ciones que ad modū apt̄
replūs. **Si ei nosipos iudica-**
remus non utiq̄ iudicarem.
Cū autē iudicam̄ a dom̄o
corripimuz vt non cū hoc
mūdo dampnem. **Et hoc est**
qd̄ dicit quē qui p̄cipat
corpore et sanguis dñi iudicē
iudiciū sibi ipsi m̄ducāt et
bibit p̄ ipsum purgati vni-
muz corpori domini et
sp̄itui ei et efficiamuz corp̄
xp̄i. **Hic panis est p̄cipū**
futurū panis q̄ est sup̄ substan-
cialis. **Sup̄ substantialē a-**
signat vel futurū. Id est cū
qui futuri seculi vel cū qui
ad cōseruantiā s̄be nre
assuntur. **Sine igit̄ ita s̄**
ita apte corpus domini dicit̄
sp̄us dñi ei vniificatiō est

T
h
i
s
p
a
r
t
e
s

caro domini quia ex vivifi-
 catio spū concepta est. Ad
 ei generatū est ex spū spūs
 est. Hoc autē dico non des-
 timens corporis naturam
 sed vivificatiōez et divinitatē
 eius manifestare volens. Et
 si autem quidam anticipa-
 pam id est transfiguratiua
 corpus et sanguinis domini
 panem et vinū vocauerūt
 ut dixit dominus basilus non
 postq̄ sacrificia sunt dixit
 sed anteq̄ esset sacrificia. Ita
 oblatiōez ipam vocantes. Ite
 thalipsis id est hostia as-
 sumptio dicitur per ipam
 ei filij deitātē assumimus
 Communio autē dicitur et ē
 vero. Hec quia cōicam
 nos p̄ ipsam xp̄o et qui
 participamus eius carne et
 deitate et q̄ vivamus et
 vivimus deo adhibere p̄ ipam
 Quia ei ex vno assumimus
 omnes vni corpus xp̄i et
 vni sanguinem et adhibere
 mēbra generamus i corpo-
 rati casto existentes. Qui
 igitur vtilite custodiamus
 ne sumamus methalipsim
 id est assumptiōez hereticorū

neq̄ tradamus. Non date
 ei sancta crambus aut dñs
 neq̄ ciate magnificas an
 portos ut non p̄cipos in
 codocie id est male opionis
 et eoz condempnacionis
 efficaciam. Si ei omnino et
 omnibus consumentibus
 nobiscum scdm electionem
 vivimus. Ex electiōe ei hec
 vno fit non sine nra scia
 sentētia vel nostro consilio
 anticipa id est refigura-
 tiua. Dnes ei vni corpus
 sumus quonia ex vno p̄e
 assumimus quēadmodū
 ait dominus ap̄tus. Anticipa
 autē id est refiguratiua
 futuroz dicitur non ut non
 enca. Ve corpus xp̄i et san-
 guis sed qm̄ quidem non
 per ipsa participam xp̄i
 deitate tūc autē intellectu-
 lites p̄ solam consideratiōez
 Cap̄t̄ sextū De geneolo-
 gia domini et sancte dei
 genitricis vrgie marie

+ vno ē ad xp̄m et
adhibere vno

D & sancta et
 sup̄laudabili
 semper vrgie
 et dei genitricis
 maria. In sup̄ioribus mēsu

rate assumentes et p̄ futuris
simū representantes q̄ p̄
cipaliter et vere dei genit̄
et est et noīat̄. Nunc que
reliqua cōplebim̄ ipsa eī
p̄ eterno p̄uenisuo consilio
dei p̄determinata et diuersis
ymaginibus et sermoib̄
p̄phetarū per sp̄m̄ sanctū
p̄ymaginata et p̄dicata
in p̄determinato tempore
ex dauidica radice germi
nata est. p̄ter eas que ad
ip̄s facte sunt v̄pmissioē
iuravit eī dñs dauid ver
tatem et nō frust̄ eū de
fructu v̄e tui ponā super
thronū tuū et iuravit. **Et**
irani ī sancto meo si da
uid menciat̄ semen eius
eternū p̄manebit. **Thronū**
eius sicut sol coram me et
sicut luna p̄fecta ietnum
et testis ī celo fidelis et ysa
ia dicitur. **Vt** de radice
yesse et flos de radice eius
ascendet. **Hic** quīquidē
ioseph ex dauidica tribu
descendit. **Matheus** et **lucās**
sanctissimi euāgeliste
demonstrauerunt. **Sed**
matheus quidē ex dauid

p̄ salomonem deducit ioseph
lucās autē p̄ nathan. **Et**
autē v̄gō generacioē v̄gō
filuerunt. **oportet** igit̄
scire q̄ non fuit cōsuetudo
hebreis neq̄ sine scriptura
genealogia ante mulieres.
Lex autē erat non de p̄fate
tribum ex alia tribu ioseph
autē ex dauidica descendit
tribu et iustus existēs hoc eī ip̄i
testatur dñi euāgelū. Non
v̄gō v̄m̄p̄ scām v̄ritatē ad
deffensionē duxisset nisi
ex eius sceptro descenderet
monasterijs monstrans igit̄
v̄ci ioseph descensionem cō
tentus est. **oportet** autem
et hoc scire q̄ lex erat sine
femine viro deficiente huius
fratrem defuncti uxorem
imatinōum ducē et sus
citāre semen sui. **Ad** p̄uic
batur scdm̄ naturā sc̄i sc̄i
generantis erat scdm̄ legem
autē defuncti. **Ex** nathana igit̄
nathan filij dauid genuit
melchij et panthera
panthera genuit barpanthe
za ita denotatū h̄ic igit̄
barpanthera genuit iochi
iochi autē genuit sanctū

dei genitricem Ex cathena at
 salomonis filij dauid mathan
 habuit uxorem ex qua ge
 nuit iacob Defuncto autem
 mathan melchi ex tribu ma
 the qui filius quide leni fra
 ter aute panthezis nupsit
 uxori mathan mri autem
 iacob et genuit ex ea hely
 facti autem sut fr̄es vtemi
 iacob et hely iacob aute ex
 tribu salomonis hely autem
 ex tribu nathan Defunctus
 est aute hely ex tribu nathan
 sine liberis et accepit iacob fr̄
 emis qui ex tribu salomonis
 uxore emis et suscitavit seme
 fr̄i emis et genuit ioseph Jo
 zeph igitur natura quide
 est filius iacob ex descensioe
 salomonis sedm legem aute
 hely qui ex mathan Joachn
 igitur honestam et laude
 dignam animam in matrimoniu
 duxit sed q̄admodu vetus
 anna sterilis existens per
 votu et repromissionem
 samuele peperit Ita et her
 p̄ precos et repmissiones
 a deo dei genitricem affert
 ut et i hoc a nullo illustri
 vmeatur Parturit igitur

gracia hec hoc ei anna it̄p
 tatur dñā hoc ei marie sigt
 nome Domina ei ve facta
 est om̄iū creaturaz condito
 ris existens mater partu
 ritur aute i iochim p̄batice
 domo et i sacro adducit
 Deinde i domo domini planta
 et ip̄mguata sp̄u vt olivā sine
 tifeza omnis virtutis habita
 culum facta est ab oī vite hy
 et carnali desiderio mente de
 sistens et ita vigies animā obse
 rans cū corpe vt decebat do
 minū i sinu recipere futura
 sanctus ei eno i sanctis resp̄at
 Ita igitur s̄tatem assumit et
 templum sem̄ et admirabile
 altissimi dei dignū demōstr̄
 Quia vero observabat vigies
 nre salutis inimicus p̄pter
 ysac p̄dicaciones Ecce vigo
 i vtes habebit dicentis et pa
 riet filiū et vocabit nomen
 eius emanuel quod est iter
 p̄retatu nobiscū deus vt dec̄
 piat eū qui i sapien̄ extollit
 Is q̄ app̄hedit sapietes i astu
 cia eoz In deffonfioe puel
 la ioseph a sacerdotibus
 traditur Proinus thorus
 litteras scienti Deffofacio

autē et custodia virginitatis
extitit et virgines obseruan-
tis deceptio. **Q**uā ut venit
plenitudo temporis missus
est angelus dñi ad ipām
domini euangelizans concep-
tionē et ita concepit filiu
dei patris hypostaton id est
consubstantialē virtute
non ex voluntate carnis neq;
ex voluntate viri sicut copu-
latione et seminatione sed
ex patris bñplacito et ex
cooperatione s̄i spūs et tribuit
creatori creati et plasma-
tori plasma. Et filio dei et
deo incarnati et humanari
ex castis et incontaminatis
em̄ carnis et sanguib;
sine matris expleus debitu
Quomāmodum ē illa s̄i
copulatione ex adam plas-
mata est ita et hec nomi-
adam cepit lege concep-
tionis et sup naturam
natiuitatis. **Q**uāritur ēi ex pa-
tris id est sine patre ex mu-
liere qui ex patre nuntioz
id est sine matre et quāp̄
ex muliere conceptionis lege
qm̄ autē sine patre super
naturam natiuitatis et

quāquidem in consueto tempe-
nonem ēi menses complens
et decimū supascendens nas-
citur lege conceptionis. **Q**uā
autē s̄i dolore sup legem
natiuitatis. **Q**uā ēi voluptas
non precessit neq; dolores
insecuti sunt sedm̄ p̄phetam
dicentem. Antequam dolores
passa est peperit et quiescit.
Anteq; veniet tempus p̄ssue
dolor effugit et peperit mas-
culum. **N**atus igitur est ex
ea filius dei et deus ita
natus nō theozozos id est
deū ferens homo sed deus
incarnatus. **N**on ut p̄pheta
actu vinctus p̄ncipia autem
totius vngentis vt homo
quidem fiat qd vngens
et deus qd vinctu non tris-
mutatione nature sed
vniōne que sedm̄ hypostasi.
Idem ēi erat qui vngeba-
et vngebat vngens vt deū
seipsum vt hominem. **Q**uā-
litez igitur non dei hoīs
gēitū que deū incarnatū
ex ipsa genuerunt essentialit̄
et principaliter et vere dei
gēitū et dñā oīs creaturā
dominans et acilla et mater

conditoris existens **Quæ**
 modū eī conceptus virgi
 nem cōcipiente cōservavit
 ita et partus eius virgini
 tatem custodivit iūolatam
 solū p̄transiens p̄ eam et
 clausam seruans eam p̄
 auditū quidem cōceptio
 natiuitas autē p̄cū cōsue
 tum eoz qui partūtur
 exitū et si quidā fabulant̄
 p̄ costam partū esse dei
 gemitus Non eī ip̄ossible
 eat et p̄ portam clausam
 p̄transisse et eius non lede
 signacula **Manet** igitur
 et post partū virgo que
 semp virgo nullatenus vio
 usq̄ ad mortem copulata
 Et si eī scriptū est et congnouit
 eam usquequo peperit
 filiū eius p̄mogenitum
Sciendū q̄ p̄mogenitus
 est qui p̄mogenitus est et si
 vniogenitus fuerit Nam p̄
 mum quidem natū esse
 ostendit non om̄ino et alioz
 cōstendens natiuitē **Do**
 nec autē determinati tēpo
 ris dilacionem signat nō
 enūciatis aut qd̄ postea
 apt̄ eī dñs **Et ecce ego vobis**

cum sum omnibus diebus
 usq̄ ad consumacionem
 seculi separandus d̄t eū
 dñs aplūs et ita semp
 cū dñs erimus post eoz resur
 rectionē dicens **Quanti** eī
 utiq̄ que genuit deū ex et
 consequentiā experientia
 m̄traculum congnouit
 vni copulacionē assup̄sit
 absit s̄ non sobite cogitacionis
 hec itelligere nec et agere
Sed ipsa beata et eaz que
 sup̄ naturam d̄m̄ionū
 digna effecta **Dolores** quos
 effugit pariens hos ī xp̄i
 passione sustinuit **A** ma
 teriali cōpassione viscerū
 laceracionē tolerans et que
 deum congnouit p̄ natiuita
 tem hinc et vt maleficiū
 iterfectū videns seu gladio
 cogitacionibus lacerabatur
Et hoc est et tū ipsius animū
 p̄t̄sibit gladius **Sed** trans
 mutat tristitiā gaudium
 resurrectionis deū cr̄me mor
 tuū p̄dicans **Capit̄ septimū**
De sanctorū et reliquiarū eo
 rum honore et reuerencia
Honorandū sc̄ōs
 vt amicos xp̄i

ut filios et heredes dei ut ait
theologus iohannes euange
lista **Quoties** autem receperit
eum dedit eis potestatem filios
dei fieri hijs qui credunt in nomine
eius **Amare** ad huc non sunt
serui sed filij **Si** autem filij et
heredes **Heredes** quidem dei
coheredes autem christi **Sed** do
minus in facie euangelij
apostolus ait Vos amici mei estis
non adhuc Vos dico seruos
Seruus enim non nouit quod
faciat dominus eius **Si** autem et
rex regnauit et dominus do
minancium et deus deorum
qui conditor est et dominus omnium
dicitur **Sic** omnino et factus est deus
et dominus et rex et est et
dicitur **Ego** enim sum ait moysi
Deus abraham et deus ysaac
et deus iacob **Et** deum phara
onis moysen deus fecit **Deos**
autem dico et reges et dominos
non natura sed sicut passio
num dominantes et de hijs
regnantes et diuine ymagi
nis similitudines secundum quam
et facti sunt imptissimata
custodientes **Rex** enim dicitur
et que regis ymago est et

imitos deo sed delectio et hinc
susipientes habitatores et
huius participatio gratia
effectus quod ipse est natura **Qualiter**
igitur non honorandi sunt
qui ministri et amici et
filij existunt **Honor** enim
qui ad deuotos conseruati
demonstrationes habet bone
voluntatis que est ad eorum
dominatos **Hijs** enim prompta
via dei pura conuacula facta
sunt **Inhabitabo** enim in eis ait
dominus et ambulabo et ero
illoz deus **Itaque** quoniam
in istoz autem in manu dei sunt
et nequaquam tanget eos tor
mentum malicie ait **Secundum**
scriptura **magis** enim est quam mors **Laborem**
uerunt enim in presenti seculo et
uident in finem et pacifica in
conspectu domini **magis** enim est
Quid enim preciosius quam in manu
dei esse **Vita** enim est deus
et lux et qui in manu dei
sunt in uita et luce existunt
Quoniam autem per intellectum
in corporibus eorum habitauit
deus ait apostolus **Resatis** quoniam
corpa uera templum inhabitatis
in uobis spiritus sanctus sunt **Deus**

autem spūs est Et si q̄s tēplū
 dei corrūpit corrūpet hūc
 deus Qualiter igitur non
 honoranda sūt aīata tēpla
 dei et aīata dei taberna
 cula. **I**sti videntes i vci
 tate cū libera p̄nā deo
 assistūt fontes nobis salu
 tates **Q**uātor cristus qui
 scōz suoz p̄buit reliquias
 multa forma beneficia utri
 gantes vnguentū boī odoris
 ex se manans t̄p̄buetes et
 nullus ic̄e dulcis hoc dis
 credat **S**i eī ex rupe et fir
 ma petra aqua i hēmo
 emanant volente deo et
 ex maxilla azim sampson
 scienti et martirū reliquis
 vnguentū bñ olens ema
 nare nequaquā ic̄e dibile
 est **S**cientibus deinde dei
 virtutem et sanctorū qui
 ab ip̄o honore **I**n lege oīs
 qui mortuū tangēbat i
 mūdo exiitēbat sed h̄y nō
 mortui sūt ex quo ip̄a vita
 que vite causa i mortuis
 reputatus est eos qui i f̄e
 resurrectionis et fide que
 est ipsum dormierunt
 non mortuos nūcupam)

mortuū ei corpus qualiter
 miracula operari potest.
Qualiter igitur demones
 p̄ eos abiguntur **I**nfirmi
 curantur **C**eci vespiciunt
 leprosi mūdantur **T**empta
 ciones et tristitie soluntur
Omnē donū bonū ex p̄te
 luminū p̄ eos h̄y qui
 i d̄st̄m̄ti fide petūt **I**sc̄dit
Quantū igitur laborantes
 vt duces i veniēs q̄ mōzli
 te regi adduceret et p̄ te
 ad ipsum sermones faceret
Duces igit̄ genēris totius
 qui ad deū p̄ nob̄ interpel
 laciones faciunt non hono
 randi sunt. **V**trū quidē
 honorandi **T**empla cigen
 tes deo i h̄oz noīe fructū
 afferentes **H**oz mōziam
 venerantes et i h̄y letates
 sp̄ualiter vt p̄a conuocand
 leticia fiat non vt mitigāe
 temptantes educto eos i as
 ci faciānt **S**icut h̄y q̄bz
 deus mitigatur et hūmō
 ministri letant̄ h̄y autē
 quos odio habet deus et h̄y
 ministri iūmicantur **I**n p̄o
 et vmpnis et canticis spi
 ritualibus cantantes et

et per copulatione et idige
cum miam sanctos nos
fideles mitigationibus quibus
maxime et deus mitiga
Titulo eis erigimus et vi
sibiles ymagines et ipsi aati
tytuli et ymagines eorum
virtutum ymitacione effici
unt **D**eī genitricem ut pū
cipaliter et vere dei mīrē
honoramus **I**ohē pphetam
ut pūcursorem et baptistā
et ap̄tm et mītrem **M**ag
em ī natis mulierū maior
Iohāne erectus est sicut ip̄e
dominus dixit et reginū
ipse pūco pūus fr̄s est
Apostolos ut fr̄es d̄m et īp̄ec
tores et ministros passionū
et omnes quos pūdens p̄
destinavit conformes yma
gines filij sui deus et pater
Primū ap̄tos sc̄do pphetas
tercio pastores et doctores
et martires domini et ex
oī ordine electos sicut mili
tes xpi **E**t q̄ eūdem biberūt
calicem et vīnifere eius
mortis baptizant̄ baptis
mate sicut cōcatoēs passio
num ei et glorie **Q**uorū
ar̄gūmīs pūceps est p̄tho

diaconus xpi et ap̄tus et
p̄thomir stephanus **E**t sc̄os
patres n̄ros de desertis **A**skytas
id est cōfessores qui p̄lixius
et laboriosius mītium con
sciencie ut athlete certant̄
et cruciunt̄ ī melotis et cap
nis pellibus **E**t que deinceps
deficientes **T**ribulati **A**fflicti
ī solitudinibus erant̄ et
montibus et speluncis et ca
uernis terre quibus dignū
non erat mīdus pphetas
qui aī ḡp̄cā patriarchas
īstos qui aīnūciant̄
domini pūciam **H**orū oī
respicentes cōcūfacionem
zelant̄ fidem caritatem sp̄m
zelum vitam paciēciam
passionū constanciam **A**ff
ad sanguinem ut eiusdem
eiusdem glorie coronis cum
ipsi s̄ cōmūnicemur
Exph̄ octauū **D**e sanctis
ymaginibus

Quoniam quidē
aduersum nos
conquerit̄ ado
rantes et vene
rantes saluatoris nostri et
regine n̄re dei genitricis yma
gines amplius autē et reli

no

quoz sanctorz et ministror
 cuncti audiant qd a principio
 deus hoies sed p^{ri}ma yma
 ginem fecit Cuius gratia
 nos ad vicem adomnis ni
 si qd secundu ymaginem dei
 facti sumus ut ei apt dei
 forus et magnus iⁿ d^{omi}nis
 basilis ymaginis honoz
 ad p^{ro}thoripud puenit id est
 exemplar p^{ro}thoripud ante
 est quod ymaginat^{ur} ex quo
 qd diuinatur fit Cuius igit^{ur}
 gratia mosaycus p^{ro}pheta ta
 bernaculum iⁿ arca ad
 uabat ymaginem et typu
 ferens sup^{er} celestiu magis at
 ymuse creationis Art demis
 deus mosi Vide facias om
 sedm typum monstratum
 tibi imonte Sed et cerubim
 obubrancia p^{ro}pheta omⁿid nome
 opa manuu hoiz Quid
 autem quod iⁿ iher^{os}ol^{ymis} famosu
 templu nome manufactum
 et hoim arte constructu
 Dna autem scriptura ac
 cusat adorantes sculptilia
 sed et imolantes demoi^b
 immolabant quidem et
 greci imolabant aute et
 iudei Sed greci qd^o demo

nibus iudei aute deo et
 detestabilis quide que gre
 corz imolatio erat et con
 dempnabilis que iudeoz
 aut deo acceptabilis Im
 molauit ei noe et odoratus
 est d^{omi}no odorem boni odo
 ris bone electionis et bone
 ad eu voluntatis bonu odo
 rem acceptans Ita grecor^{um}
 quidem sculptilia que de
 monu erant ymagines
 abiectabilia et detestabilia
 existit Cum hys autem
 iⁿuisibilis et iⁿcorporei et iⁿter
 eius p^{ro}pheta et iⁿfigurabit
 dei quis ymagine p^ot^{est} facte
 Insuper iⁿ iⁿferis sume
 et iⁿ iⁿferis est figurate
 qd diuinu est Hinc iⁿ veteri
 testamento non erat assue
 tus ymaginu vsus Quia
 vero deus p^{ro}pter viscera
 mie sue secundu veritate
 factus est homo p^{ro}pter n^{ost}ra
 salute non ut abualhe vis^{us}
 est iⁿ specie hois non ut
 p^{ro}pheta sed sedm sbam ve
 factus est homo et p^{ro}abu
 lauit tezetam et cum
 hoibus conuersatus est mi
 vacula fecit Passus est

no

crucifixus est resurrexit
assumptus est Et omnia secundum
veritatem facta sunt et visa
sunt ab hominibus Scripta sunt
quidem ad memoriam et doctrinam
nostram tunc non profecerunt
cum ut non videntes audientes
et credentes potantur
beatitudinem domini Quia vero
non omnes noscunt litteras et
lectionem vacant patres exco-
gitaverunt velut quosdam
triumphos in imaginibus habere
scribere ad velocem memoriam
Quia propter multos non
secundum mentem habentes
domini passionem ymagi-
nis christi crucifixionem
videntes et salutatio passionis
in memoratio venientes pro-
videntes adoramus non ma-
teriam sed ymaginatum
quemadmodum neque angelus eu-
angelii materiam neque crucis
materiam adoramus sed
typonia id est figuratio
Quid enim differat crucis non ha-
bens domini typonia
id est figuratio ab habere
Sicut et dei genitricis yma-
ginis non materiam sed
figuram ad omnium honorem

ei qui est ad ipsam ad eum qui
ex ipsa incarnatus est red-
ditur Sicut autem et sanctorum cer-
tamina exigencia nos ad
fortitudinem et ymitationem
et zelum virtutis eorum et gloriam
dei Sicut et diximus honorem
qui est ad devotum consuetudinem
vorum demonstratio habet
benivolentiam que est ad eorum
duces et ymaginis ho-
norum ad prophetam id est
exemplar pervenit Est autem
non scripta hec traditio
velut et sanctorum ordinem orientem
adorare et crucem adorare et
alia huius plura similia
fecit autem et quedam histo-
ria quod dominus angelus edificavit
civitatis regem qui pictorem
misit ymaginem domini
subtile figurare nequente
pictorem propter choruscantem
a facie eius claritatem Ipse
vestimentum prope faciem domine
et vniuersum superponens vesti-
mento illo super ipsius yma-
ginem astruxit et ita con-
cupienti angelo misisse
Quoniam autem et plura scri-
pti ex non scripto tradide-
runt scripsit paulus genentium

apltus Ergo fr̄es st̄ate et tene
 te traditiōes vestras quas
 edocti estis sine per sermone
 sine per epl̄am nr̄az Ad cho
 r̄ithcos laudo vos fr̄es qm̄
 om̄nū meoz meministis et
 sicut tradidi vobis traditiōes
 retinetis Accepim̄ lucam
 ap̄t̄ et euāgelistam p̄misse
 dominū et m̄s̄ eius quoz
 ymagines habere et roma
 noz famosissimā ciuitatem
 In iherusolimis autē cū di
 ligentia consistit Quia
 et iosephus iudeus ut qdā
 ayunt sed illam speciem quā
 iherusolimis habuit quā
 et romanā vocant Eodem
 modo historia tradit visu
 fuisse dominū symonem
 id est consp̄aliatū eno
 phracolim non id est beneo
 culatū macrosim id est
 longum vultū habentem
 epyl̄implea id est actiue
 cū salicet appariens homo
 cum hominibus cōuersabat̄
 Cap̄t̄m nom̄ De septuaginta

no

V **Q**uod est de
 et a veteri
 testamēto
 et a nouo

predicatur qui in trinitate
 ym̄p̄nis laudatur et glo
 rificatur dno dicente No
 v̄i solue legem sed implere
 ip̄e cū nr̄am salutē opatus
 est p̄ quā ois septuaginta et oē
 misterium est Et rursus Scru
 tamini septuaginta ip̄e cū tes
 tantur de me Et ap̄to di
 cente ayulipharie et mul
 timode olim deus locutus
 est patribus nostris i p̄phe
 tis In vltimis diebus h̄is
 locutus est nobis i filio per
 sp̄m̄ sanctū igit̄ et lex et p̄phete
 et euāgeliste et ap̄t̄ et pas
 tores locuti sunt Dno igitur
 septuaginta a deo i p̄p̄ta vtilis
 est om̄ino quāe optimū et
 vtilissimū est inestigare di
 uinas septuaginta Sicut em̄
 ligum secus decursus ap̄t̄
 plantatū Ita et aīa dīna r̄
 r̄igata scriptura impingū
 et fructū temporanen̄ tri
 buit Id est fidem orthodoxā
 et semp̄ videntibus folijs
 deo acceptabilibus in quo
 decoratur actiōibus ad ac
 tionē cū virtuosam et cōtēpla
 tionē immaculatā ex sanc
 tis septuaginta dirigunt

no

no

110
Omnis ei virtutis invocatio
et malicie vniuersae auersione
in hys inuenimus. Si igitur
erimus in hys affectuose dis
centes. erimus et multa dis
centes. Diligenti ei et labore
et dantis gratia diriguntur
vniuersa. Qui ei petit acci
pit. Et qui petit inuenit et pul
santi aperiet. Pulsamus
igitur in optimo paradisi
scripturaz qui odoriferus
qui dulcissimus qui speciosis
simus qui omnimodis intellec
tualium dei feraz volucrum
cantilenis circumsonat au
res nostras. Qui cor nostrum
et contristatum quidem consolatur
sciatum autem subternit leticia
eterna implet. Qui mentem
nostram ascendere facit ad
pelazam et in modum aurifil
icida dorso sine colube et
splendidis eius alio ad vni
genitum filium et heredem
fructifere intelligibilis vinee
reducat et per ipsam per lumen
num adducat. Sed ne profu
torie pulsamus aude autem
magis et perseruanter ne ma
lignemus pulsantes. Ita ei
aperiet si legemus semel et

bis et non congruere quid
legemus ne malignemus sed perse
ueremus excoeratem et ita roge
mus. Interroga ei tuum patrem
aut et annuntiabit tibi et se
t. et dicent tibi. Non ei omnium
est congruere. **H**ampanum
ex huius paradisi fonte
phenes et purissimas aquas
salientes in vitam eternam
hospitiam in facili ter
voluptuam gratiam ei non
superabilem possidet. **F**ir
miter et ab hys qui foris
sunt fructifere aliquid
poterimus non abiectibile
est fructus probati me
solarij naturale et purum
aurum coaceruantur. **C**on
taminatum autem refutaret
Assumamus sermones op
timos. Deos autem derisibi
les et fabulas alienas tra
mbus proiciamus. **P**lurimum
ei ex ipsis aduersus eos for
titudines et virtutes habere
poterimus. **S**ciendum autem
quod viginti duo sunt libri ve
teris testamenti secundum ele
menta hebraice vocis. **V**i
ginti duo ei elementa habent
ex quibus quibus duplicantur

Ut fiant ipsa viginti septē
 Duplex ei est capy et men
 et nun et phe et sade Ideo
 qz libri scdm hunc modū
 xxij qui numerantur xxvij
 autē veniūt qz quicqz ex
 ipso duplantur Copula
 ei vntz iudicibus et nu
 merantur apud hebreos
 vnus liber Primus et
 scdus regnoz vnus liber
 tertius et quartus reg
 noz vnus liber Primus
 paralipomenon et scdus
 vnus liber Ita ei cōponūt
 libri In penthateucis qua
 termitatibus et manent
 alij duo libri vt sint en
 diatheci libri Ita pmos
 quinqz legales genesim exo
 du leuiticu numer deute
 hec est pma penthateu
 cos que est legislatio De
 inde alia penthateucos
 que vocat̄ graphia id est
 septuaginta quibusdam
 autem agriographa id
 est sacra septuaginta que sūt
 ista Ihesus qui mane in
 dies cū vntz regnoz p
 m̄ cū scdo liber vnus
 Tertius cū quarto liber

T
 et pmo
 et pmo
 et pmo
 vnus liber

vnus et duo palipo liber
 vnus hec scda penthateu
 cos Tercia penthateu
 cos versificales libri job
 psalteriu p̄bia salois
 ecclesiastes eiusdem lan
 tica canticoz eiusdem
 Quarta penthateucos
 est p̄phetias qui duodec
 p̄phetazū liber vnus ysa
 ias iheremias ezechiel da
 niel Deinde esdre duo qui
 i b̄ni copulati libz hestoz
 panaxethos autē hoc est
 sapien salomonis et sapiā
 ih̄s quā patez quide sy
 nach coposuit hebraice
 Grece autē interpretatus
 est qui huius quidem
 nepos ihesus Synach aut
 vtuosi et boni filius sed
 non numerant̄ neqz ra
 cebant i archa Rom̄ at
 testamēti sūt euangelia
 m̄ qd scdm mattheu
 qd scdm marcū qd scdm
 lucam qd scdm iohem
 Actus scōz aptoz per
 lucam euangelistam Ca
 tholice epte septē iacobi
 vna petri due iohis tres
 iude bna pauli apli xij

Apocalypsis Iohannis euange^{te}
Et canones scōz apōtorum
per clementē Caph^l decim
De hijs que de xpō dicūt^r

A Quē que de
xpō dicūt^r
modi generāles
sunt quatuor
hec ei et ante incarnationē
conueniunt ei alia autē
in incarnationē alia autē post in-
carnationē alia autē post resur-
rectionem et eoz autem
que ante humanationē
modi sūt sex Nam hec quē
eoz copulationē nature et
homouision id est consub-
stantialē quod est ad
pātem ostendūt ut hoc Ego
et pā vni sumus et q̄ videt
me videt et pā meū et
hic Qui in forma dei exis-
tit et que talia alia autē
pfectioēz ppositioēz eius
ut hic filius dei et carāter
ppositioēz eius et hoc mag-
ni consilij angelus mi-
rabilis et cōsiliarius et
similia alia autē circū-
cessionē que est in iudice
ppositioēz significant ut
hoc Ego in pā et pā in me

Et alia inaccessibilem stabi-
litate significāt ut sapiā
verbum virtus et splendor
Verbum ei in intellectu est
Verbum autē in quo stāle et
sapiencia scilicet est scilicet
in intellectu et ipoten est
virtus et in luce splendor In-
accessibiliter ei stabiliunt^r
ex ipso in unigenita alia autē
velut ex causa patre ut hic
pater meus maior me est
Ex ipso em̄ habet esse et om̄
quecūqz habet eē quidem
generatiō et non conditiō
ut hoc Ego a pā exiui
et ego vni ppter pātem
Oia quecūqz habet non tra-
ditine neqz doctrine vel actiō
sed sicut ex causa ut hic No-
pōt filius a seipso facē ip̄s
nisi qd̄ viderit pāz faciēt^r
Si ei non est pater neque
filius Ex patre ei filius et
in pā et simul cū et non
post pāz Similiter et que
facit ab ipso et ex ipso et
cū ipso scilicet facit vna ei
et eadē non simul sed eadē
pāz et filij et spūs sancti
est voluntas et actio et virtus
alia autē ut pā in pā

per eius actionē cōpleti nō
vt p organū vel p sermū
sed vt per substantiale et
emphostaton eius vbum
et sapiam et vltutē ppter
q̄ vnus i p̄re et filio con
sident motus vt hic oīa
p ipm facta sūt et hoc mi
sit vbu suū et sanauit eos
et hic vt cognoscant qm̄
tu me misisti illa autē
p̄phetice et horz hoc quide
vt futura vt puta Apte
Veniet et qd̄ zacharie hie
rex tuus venit tibi et qd̄
a micha dictū est hie dñs
p̄cedit de loco suo et descedet
et sup ambulabit super
excelsa terre hie quide futū
vt p̄tita vt hic hie deus
noster post hoc itezms visū
est et cū hoībns cōsatur
Et hic dñs creauit me p̄
cipiū vnaq̄ suat id opa
eius et hic ppter hoc vixit
te deus deus tuus oleo leti
p̄ confortibus tuis et que
talia sūt que ip̄e an vni
onem et post vniōnē i xpo
dicuntur Que autē post
vniōnem an vniōnem
nequaq̄ nisi forte p̄phetice

82
vt diximus Corz autē que
vniōne modi sunt tres s̄cā
primus quiquide ex melior
sermone facim⁹ deificatiōez
carnis et logosim id est
verbificatiōem vel sermo
nalitatē et logosim id est
verbalitatē et sup̄excellen
dinem dicim⁹ et que talia
Easque adueniunt carnū di
uicias ex vniōne et copu
lacione que est ad altissimū
verbū dei ostendēs Quādo
autē a mōzi itezmātiōez
vbi dei hūmātiōez exima
tiōez paup̄em hūmilia
tiōnē op̄m̄is habet ei et
que talia sunt exarasi id est
copulatiōe que ad hūmilitatē
dicuntur de verbo et deo Ter
cius quē ex ambobus fit ser
mone facim⁹ vniōnem
cōiunctiōez vniōnē cōiunctiōez
cōfiguratiōez et que talia
dicim⁹ ppter hūc igit̄
terciū modū p̄dicti duo
modi dicuntur p̄ vniōnē
ei ostenditur quid habet
alterut̄ ex subsistente ei
armonia et circūinressiōe
ppter vniōnē que est scdm̄
ypostasim Caro deificata

dicatur et deus fil facta
esse homothecos verbo id
est simul deus cu verbo
Et deus verbu incarnatus
esse et homo fieri et crea-
tura dici et vltimus vo-
cari non vt duabus ma-
turiis transmutatio in
vnam naturam compo-
sitam impossibile e i vna
naturam simul contraria
naturalia fieri sed i duab
naturis scdm ypostasim
vmitis et circumcessioez
que est ad ibire inconsu-
bilem et itransmutabile
habentibus Circumcessio
autē nō ex carne sed ex
deitate facta impossibile
est e carne circumcede
p deitate sed dīna na-
tura cu semel circumces-
sisset p carne dedit et
carne circumcessionem
irrefabilem que est ad
ipam quam utiq vniōez
dicimur. **S**ciēdu autē q
i pmo et scdo modo eozū
que i vniōne sūt cōfuso
cōsiderat. **Q**uando em
de carne sermone facimur
deificatioez et logosim

id est verbalitate et superex-
situdine et vniōne animo
A deitate e sūt her cir-
cumne autē considerantur
Quando autē de verbo exi-
natioez ita in pōez huma-
natioez humiliatioez et q
talia que vt dixim ex car-
ne dicūt de deo et verbo
ipē e her sustinuit volens
Eoz autē que post vniōne
sūt modi tres primus qdē
dīne nature est ostensiuus
vt hoc **E**go i pte et pater
i me et ego et pater vni-
sumus et oīa quecuq an-
humanatioez de deo di-
cūtur her et post hūana-
tioez de deo dicūt pater
hoc q non assupserit car-
nem et emō naturalia
Sedūs quidē hūane naty
est demonstratiū vt hoc **Q**ui
me queritis affice hōiem
qui veritate vobis locutus
sum et hic ita oportet exal-
tari filū hōis et que talia
Hozū autē que hūaniter
de saluatoe xpō dicūt scpta
sue i verbis sue i rebus
sex sūt modi her e eozū
scdm naturā dispensatiōez

et gesta sunt et dicuntur
puta ex virgine factus se-
cundū etate augmētatio
et pfectus fames sitis labor
lacrimae sompnus clauoz
perforatio moris et que
talia quecuq; naturales
et detestabiles id est dete-
ribiles passiones existūt
Nam i hys quide vniūsis
est mixtio diuinitatis ad
humānitē Verumptū corpis
natūe esse creditur nichil
horū deitate patiēte per
eam dispensante nrām
salutem Hec autē scdm
simulatioēz vt iterū notat
Vbi posuisti lazari et ier-
sus qui fieri et subexnere
id est secede dūno Et fixit
se longius me Hys ei et
similibus neq; vt homo
neq; vt deus idigebat ve-
mptū humaniter signi-
ficabitur qd id qd necessi-
tas et vtilitas expetebat
puta oratioēz quide ppter
hoc vt ostenderet q non
est antitheticos id est con-
trarius deo vt causam
sui ipsius honorans ptes
Interrogat non ignoras
sed vt ostendat q scdm
veritate est homo coessendo
deus h id est secede autē

80
vt doceat non temerarios
esse neq; nosmetipsos pūde
Hec autē alia dicuntur se-
cundū familiaritate et ana-
phoram id est relatioēz
vt hoc deus meus deus
meus vt quid me deliquisti
Et hoc nesciēte peccatum
p nobis peccati notari
Et hoc factus est p nobis
maledictio Et hoc ipse filij
subiectur ei qui subiect
sibi vniuersa Neq; ei vt
deus neq; vt homo delictū
est vniū a pte Neq; pecca-
tū neq; maledictio factus
neq; subiectū idiget patri
scdm id quide qd deus ē
equalis est patri et neq;
contrarius neq; subiectus
scdm autē id qd homo nūq;
obediēs factus est deitori
vt subiectiue opus sit pūaz
itaq; facies psonā et nobis
cū statuens seipm h dixit
Nōs ei sumus peccati et
maledictionis rei vt ipsa
stiles et iobedientes et
ppter hoc delicti Hec alia
autē per ditionē que est
scdm excoꝛgatioēz Si ei
excoꝛgatione separatus
i veritate i separabilis scz
carne a verbo dicit et sermo
et ignorans Et enim sermo

et ignorantis nature erat et
nisi unita esset deo verbo caro
serua esset et ignorans sed
propter unionem que est ad deum
verbum sed per ipsam neque
serua erat neque ignorabat
ita et deum patres suum ignora-
bat vocabat hec autem alia
propter eam que ad nos est ma-
nifestacione et credulitate
ut hoc patet glorifica me
gloria quam habui nunquam
mundus esset apud te sicut
et ipse quidem glorificatus est et
erat sed nobis non erat ma-
nifestata et credita gloria
eius et quod ab apostolo dictum
est predestinati filii dei
in virtute sed per spiritum sancti-
ficacionis ex resurrectione mor-
tuoꝝ per miracula eius et
resurrectionem et per supernum
tum spiritum sancti manifes-
tatum et creditum est mundo
quia christus est filius dei et
illud proficiebat sapientiam
et scientiam hec alia autem
secundum similitudinem persone
iudeoꝝ cum iudeis imitantes
seipsum ut ad samaritana
hinc vos adoratis quod nesci-
tis nos adoramus quod scimus
quoniam salus ex iudeis est Ter-
cius modus est quod unius
ipostasos est manifestatus

et eius quod ex utroque est ipse
sentatus puta illud unum
ego propter patres et manducat
meam carnem et ille
vivet propter me et illud
vada ad patres et non ad
huc videbitis me et illud
non utique dominum glorie cum
cessissent et nullus ascen-
dit in celum nisi qui de celo des-
cendit filius hominis qui est
in celo et que talia et eorum
que post resurrectionem
hec quidem sunt deo digna
ut istud baptizantes eos
in nomine patris et filii et spiritus
sancti et illud tunc ego vobiscum
sum omnibus diebus usque ad consum-
mationem seculi ut deus enim
est nobiscum alia autem huius
digna ut id temerunt
pedes eius et id illi me
videbit et que talia eorum
autem que post resurrectionem
deo dignorum modi sunt diuini
sciam hec quidem vere sed
non sed natura sed sed
dispensacione ad certitudinem
et credendum quod ipsum
quod passum est corpus resur-
rexit ut cicatrices cibacio et
potacio que post resurrex-
tionem alia autem vere et sed
natura ut transire de loco ad
locum infatigabiliter et per

in duas causas intrare. **A**lia
 autē scđz fictiōē vt illud fūit
 se longius ut **A**lia autē sunt
 eius ex vtriqz vt id **A**scendo
 ad patēz meū et patēz vīm
 deū meū et deū vīm **E**t
 id **I**ntrabit rex glōie et sede
 bit ī glōia magnitudis
 ī excellētiō **A**lia autē sunt
 xpī vt nobiscū scđm ordi
 nantis modo dīsonis que
 est scđm vnam excogita
 tiōē vt deū meū et deū
 vīm **O**portet igit̄ excelsa
 quidē attribue dīne nature
 et superiori passibūs et
 corpore **H**ūilia vō hūane
 corā vō cōposite scilicet bñ
 xpō qui est homo et deus
Et scire oportet vtriqz bñ
 et eiusdē domini nostri
 ihesu xpī vniuscūsqz cū
 ppriū cognoscentes et vtrqz
 ab eūo gesta videntes **N**ecte
 credemz et nō errabimz
 ex quibus bñis bñit̄
 quidē naturaz dīa cognos
 citur **E**t qm̄ non idē vt
 ait diuissimz curillus **I**n
 quāitate naturali dīnitas
 et hūanitas vniū nīmīd
 filius et xpūs et domini

et ex vno existente vna ei
 et persona est scđz modū
 nullū naturalis ppter cog
 nitōēz differentie **D**ivisa
 ea que scđm vpostasim est
 vniōne **C**apitū vndecimū
Q non est deus causa
 malozum

Oportet scire qm̄
 consuetudo est
 dīne scpturę p
 missionem dei
 actionem eius vocare vt
 qm̄ dicit apostolus ī eplā
 ad romanos **A**ut nō habet
 potestatem figulus luti
 ex eadē massa facere hoc
 quidem vas ī honorem illud
 vero ī dehonozationem glā
 qm̄ quidem ipse fecit hoc et
 illa **S**olus em̄ ipse est vni
 uersorū conditor sed non ipse
 honorabilia constituit vel
 dehonozabilia sed p̄ vni
 uscūsqz voluntas **E**t hoc
 etiā manifestum ex quibz
 ipse ap̄tus ī scđā eplā ad thym
 motheū ait **I**n magna
 domo sunt non solū vasa
 aurea et argentea sed et
 lignea et fictilia et hoc idē
 ī honore illa vō ī dehonozatiōēz

Si quis igitur expurgatus
uerit seipsum ab his erit
in honorem sanctificatus
et utile dominatori in omni
opus bonum paratum ma-
nifestum est autem ipse volun-
tate purgatio fit Si quis
enim non expurgauerit se
ipsum consequens autem
conuersio consonat Si autem
non expurgauerit erit
vane in dehonorationem
inutile dominatori con-
tentione dignum **P**ropter
ei series et hoc conclusit
deus omnes in imperium
sibi libitatem et hic dedit
eis deus spiritum compunctionis
oculos non ad videndum
et aures non ad audiendum
hec omnia non ut a deo
ad agente suscipiendum sed
ut deo permittente **P**ropter
quia liberi arbitrii est
et inuoluntarium quod bonum
per missionem igitur eius
ut actione et operationem
eius dicitur assuetudine est dicitur
scriptura **S**ed et tamen cum
ait deum curare malum
et non esse in caritate nisi
quod non fecit **N**on est malorum
dicitur

causam demonstrat **S**ed per
vel bipartitum duplex equi-
uocum est etiam malicie no-
men duo significat **Q**uia enim
quod natura malum est
ostendit quod contrarium est
virtuti et dei voluntati quibus
autem quod ad nostrum sensum
malum est et laboriosum
scilicet tribulationes et indu-
ctiones **H**ec quidem estimati-
one male sunt calamita-
tose existentes **V**eritate autem
bone conuersionis eius et sa-
lutis fuit intelligentibus
daturus **H**as autem per-
deum fieri ait diuina scriptu-
ra **S**ciendum autem quod et
horum nos sumus causa volun-
tariorum eius malorum inuolu-
taria sunt germina **S**ed
et hic sciendum quoniam
consuetudo est scripturae
quedam erraticos id est
casualiter debentia dicitur
erologicos id est causatiue
dicitur ut hic **T**ibi soli pec-
cavi et permissum coram
te feci ut iustitiam tuam et
viam tuam iudicabis **N**on enim
qui peccauit ut vincat
deus peccauit **N**eque vos

deus indigebat ut ex hoc
 victor appareret. habet
 em incomparabiliter ad-
 versus omnes et non pec-
 cantes victorias conditor
 existens et incomprehensibilis
 et increabilis et naturaliter
 habens gloriam et non
 superuenientem. Sed quia
 nobis peccantibus non i-
 ustus est i ferens iram et pe-
 nitentibus concedens victor
 nre malicie demonstrat.
Non in hoc autem nos pecca-
 mus sed quia ita euentures
 quemadmodum si sedeat
 aliquis operans amicus
 autem aliquis superueniat
 aut quoniam non hodie
 operatur adueniat amicus.
Igitur amicus quidem
 non ut non operaretur
 aduenit. Ita vero contigit
 occupatus vero circa amici
 susceptionem non operatur.
Dicuntur autem hec et in
 tior id est casualia quoni-
 am ita eueniunt. Non vult
 autem deus solus esse iustus
 sed omnes assimilari sibi
 secundum virtute. **C**apitulum
 duodecimum. **Q**uoniam sunt

duo principia vni bonum aliud
 malum
Quoniam vero
 non duo prin-
 cipia sunt v-
 ni bonum et al-
 terum perniciosum. Sic
 sciemus contraria em ad
 vicem sunt bonum et pri-
 ciosum et si iudice corrup-
 tum et i seruitute et cu seruitute
 non subsistentia. In parte
 igitur horum singulorum erit
 totius. Et primum quidem
 circumscribitur non a toto
 solum sed a parte totius
 singulorum horum. Deinde
 quis est vel opus est qui
 regione singulis distribuit.
Non ei ad vicem conferri
 et conuenire dicentur quia
 non malum est quod ma-
 lum pacificans et concor-
 dans ad bonum neque bonum
 quod bonum ad malum iura-
 biliter dispositum. Si autem
 alius est qui horum vnicuique
 propria determinauit con-
 uersa ratione ille magis erit
 deus. **N**ecessesse autem et duorum
 alterum esse vel tangere vel
 corrumpere seruitute vel quod
 esse medium in quo neque bonum

neq; malum erit velut
quedā macerices separatis
ab invicem utraq; et nō tū
ultra duo sed tūta erunt
p̄ncipia. **N**ecessē est et ho
rum alterū pacificare qđ
id qđ malum est nō potest
Quod pacificat eī non
est malum vel p̄clian
quod id qđ bonū est non
potest. Quod eī p̄clian
non finaliter est bonū vel
quod malum quidē est
p̄clian quod bonū est
antē non ex aduso p̄clian
sed a malo corumpi vel
semper contristari et ma
lū pati quod non bonū
Vnde igit̄ est ab om̄i ma
licia erutu vel liberatum
Sed si hoc est apt̄ hereticū
Vnde est quod malū Im
possibile eī est ex bono ma
lum habere generatioē
Dicimus igitur qm̄ malū
nichil aliud est nisi boni
p̄tinacio et ex eo qđ scđz
naturam in id qđ p̄ter
naturam eversio Nullū
eī malum est scđm na
turā. **O**m̄ia eī quecūq; fecit
deus bona sunt valde scđz

hoc quod facta sunt. Ita
igitur manencia que ad
modum creata sunt bonū
valde sunt. Voluntarie ab
secedencia ab eo qđ est scđz
naturam et ad id quod
p̄ter naturā venientia
i eo qđ malum est sunt
Igitur scđz naturā quidē
omnia sequentia et obedi
entia sunt conditōi. **O**m̄i
igitur voluntarie alij crea
turae effrenate efficit̄
et iobediens faciēti eam
i seipsa constituit maliciā
Malicia autem non substā
cia aliqua est neq; sub
stantie ynomia sed accidē
scilicet ex eo qđ scđm na
turam i id quod p̄ter na
turā voluntaria eversio
quod ē peccatū. Vnde igit̄
pat̄ sue potestatis libe
mentis diaboli iuencio
malus igit̄ diabolus scđz
hoc quidem qđ factus ē
non malus est sed bonū
Angelus eī clarissimus
et lucidissimus a conditōe
creatus est liberi arbitrii
existens vt vaciōlis et
voluntarie a virtute qđ est

110

secundū naturā secessit et i
 obscuritate malicie deuenit
 Ideo a deo elongatus est
 solo bono et lucis factore Ex
 ipso ei omne bonū bonum
 fit et iustū ab eo elongatū
 mente non enim loco in ma
 lum deueniens **Capitū**
tercūdecimū **C**ur deus
 fecit eos qui futurū mali
 erant

Deus ppter bonitatem
 ex non esse ad
 esse deducit ea
 que sunt et eorū
 que futura sunt pcongruitas
 est igitur si quidē non fu
 tura essent non utiqz pui
 derentur **C**orū ei que sūt
 congruaciones sūt et eorū q
 dōmō futura pcongruaciones
 sunt Si igitur non futuri
 essent neqz mali essent p
 ei esse scdm ipsum et tūc
 bonū vel malum esse Si
 autē futuri essent ppter
 dei bonitatem id est futuri
 malos ex ipa voluntate esse
 phibetur eos generari nō
 lum utiqz viceret dei boni
 tatem **f**acit itaqz deus bona
 vniūsa hec que facit vniū

quisqz autē ex ipa voluntate
 et bonus et malus efficit
Et si igit dicit deus **C**on
 ferebat hōmī illi si natus
 non esset non ipam crea
 cioēz exprobrans dicit sed
 supuēientem creaturē ex
 ipa voluntate et desidia eius
 maliciam pproprie ei mētis
 desidia iutile ei conditoris
 beneficiū fecit **Q**uēndōmōd
 si quis cui dicit et pncipatū
 a rege cōmissa fuerant ty
 rānidem aduersus benefac
 torē ppetrauerit qz digne
 capiens puniet si vsqz i fies
 tyrānidē ppetret hunc imo
 rante **Capitū** quattuor
 cimū **D**e lege dei et lege pā

Bona est deitas
 et superbona si
 militet et eius
 voluntas **H**oc
 enim est bonū quod deus
 vult **L**ex autē est manda
 tum quod hoc docet vt i
 ea manentes i lumine si
 mus **C**uius mandati
 pūāncio peccatū est **H**oc
 autē per diaboli iūmissioēz
 et nram iūolentiā et volū
 tariā susceptiōē nostram

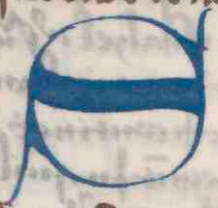

211
consistit. Dicitur autem et haec
lex superueniens. Igitur dei
lex intellectui nostro adhuc
ad seipsum et pugnat nostram
conscientiam. Dicitur autem et
nostra conscientia lex intellectus
nostri. Sed et remissio primi
cuius haec est lex peccati super-
ueniens membris carnis per
eam nobis se remittit. Semel
ei praeuocantes mandatum
et legem dei voluntarie et remis-
sionem primo accipientes
Sed iam ei ingressum venditi-
a nobis ipso peccato unde
parate facile ducitur corpus
nostrum ad eam. Ducitur
ergo quod iacet corpori nostro
odoratus et sensus peccati
scilicet concupiscentiam et
voluptas corporis lex in
membris carnis nostrae. Igitur
lex quidem intellectus mei scilicet
conscientiam congratulatur
legi dei scilicet mandato et hoc
vult lex ante peccati scilicet
remissio per legem que est in me-
bris scilicet per corporis concu-
piscenciam et subiectionem
et motum et irrationabilem
partem anime repugnat
legi intellectus mei hoc

est conscientiae. Et captiuum
facit me et volentem dei lege
et diligentem et nolentem pec-
catum secundum amantissimum
id est contractionem refusionem
per lenitatem voluptatis et
corporis concupiscentiam et irra-
tionabilem partem anime
ut dixi errare facit et suum
sequi patet sed deus ipse
quod lex legis non poterat in-
firmam legem per carnis
remittens filium suum. In filium
dine carnis sine patre. Car-
nem ei assumpsit peccatum
autem nequaquam. Condeperna-
uit peccatum in carne ut ius-
ticia legis adimpleat. In
homo qui non secundum carnem
ambulant sed secundum spiritum
Spiritus enim simul venduntur
et suscipit infirmitatem nostram
et tribuit virtutem legi intel-
lectus nostri adiutus legem
quae est in membris nostris. Quid
ei oremus secundum quod oportet
nescimus sed ipse spiritus inter-
pellat pro nobis gemitibus
incomprehensibilibus. Hic autem
docet nos quid oremus quae
impossibile est nisi per gratiam
et orationem mandata dei perficere

Capitulum quintūdecimū de sabbato contra iudeos

Abbatū quidē septima dies vocatur sicut ante requie

sup

In ipsa enim requie deus ab oibus opibus ut dicitur in scriptura Ideoque usque ad septem dierum numerus circulatorius rursus renouatur et a prima incipit hic numerus honorabilis est apud iudeos deo iubente honorari ipsum ut contigebat sed grauissimam in peccati ratione interminationem adirectione Non simpliciter ante hoc iussit sed propter quasdam mystice a spiritalibus et spectabilibus intellectus causas sicut in incertum idocum ego estimo ut ab israelitis et grossioribus incipiam Sciens de grossitate et delectatione carnis et ad materialia uoluptates israelitici populi sit ante et iudicacione p... quidē ut qui seruis custodiret sabbatum et singulare ut scriptum est requiescat

quia vir iustus miseretur animarum inuentorum suorum sicut ante ut et uacaciones agentes ab amplexu qui est circa materialia ad deum congregentur in psalmis et ympnis et canticis spiritualibus et meditationibus diuinis et scripturarum diuinarum septimum diem consummantes et ideo requiescentes Cum enim non erat lex scripta a deo inspirata neque sabbatum a deo consecratum erat Quando autem a deo inspirata scriptura per moysen data est consecratum est a deo sabbatum ut utique circa huius meditationem in ipso exerceantur qui non deum vitam deo consecrabant et qui non amore dominatorum ut per seruiebant sed ut sui deuoti in gratia saltem pura et minimam et pusillam particulam sue uite deo tribuant et hoc hore uoluptatationum que erant in peccati uacacione Iusto enim lex non est posita sed iustis Quia primus moyses quadraginta diebus et rursus

alterius quadragesima ieiunio
assistens deo omnino et sabbatis
per ieiunium affligebat seipsum
lege non affligere seipsum in sab-
bati die iubente Si autem iue-
rint qui ante legem hoc
fuit Quid dicent de thesitate
helen quadragesima dicit
quam explate i abacoe bna
hic est non solum per ieiunium
sed et per mixtum itinerarium
in sabbatis quadragesima
dierum seipsum affligens soluit
sabbatum et non est iustus
ei qui legem dedit sed etiam
ut virtutis premium In ore
seipsum manifestavit ei **De**
de danielle dicent. Nonne
tres septimanas complent
ieiunio. Quid autem
omnis israel Nonne circumcidit
puerum sabbato si contigit octo
dies esse. Nonne autem et
magno ieiunio quod legisla-
cione missi sunt si in sabbato
occiderent ieiunant Nonne
et sacerdotes et levite In
tabernaculo operibus contra-
minabant sabbatum et ha-
culpabiles sunt. Sed et
umentum si in gurgite cecide-
rit in sabbato qui emulsi-

quidem i culpatus est quante
desperit condempnatus
Quid autem omnis israel. Nonne
septem diebus dei archon
circuferens theti continos
muros circumiecit In quibus
omnino fuit sabbatum. Ut igitur
dixi vacationis gratia que
est ad deum ut vel permissum
ei particulam attribuant
et requiescant et seruius
et subingale Sabbati obser-
uatio excogitata est prout
et sub elementis mundi ser-
uis effectus carnalibus et
nichil supra letas et corpus
excogitate potentibus Quid
autem dicit plenitudo legis mi-
sit deus filium suum unigenitum
factum ex muliere hominem
factum sub lege ut eos qui
sub lege erant redimeret
ut ad opores assumam. Ut
igitur ante recepimus eum dedit
nobis potestatem filios dei
fieri credentibus in eum quod
non adhuc sumus serui
sed filij non adhuc sub
lege sed sub gratia non
adhuc particulariter
domino servientes In tunc
Sed de vite tempus ei offerre

debentes et semper seruan-
 nam dico et concupis-
 a peccato quiesce facietes
 et deo vacare iungentes
 concupis quide bmissa
 semper ad deū extende-
 tes. **H**am autē adūsus
 dei inimicos armātes et
 subingale scilicet corpus
 similiter a seruitute qdē
 peccati quiesce facietes dūms
 autē mandatis ministrare
 iungentes. **H**ec omnia nob
 spūalis mandat dei lex
 Et qui hanc custodiunt
 superiores monacha lege
 effecti sunt. **C**um venit ei
 quod pfectū est qd expte
 est euacuātū est. **E**t vela-
 mine lectio scilicet velo p
 saluatoris crucifixionem
 scisso et spū igneis lignis
 fulgente hū euacuātū
 est corporalia quienerit
 et seruitutis lex comple-
 ta est et lex libertatis nob
 donata est et festū celebra-
 mus pfectū hūane nature
 requiem. **I**ū nos dñs
 ihesus vite pnceps et salua-
 tor i pmissam hīs qui
 spūaliter deū colunt hēri-

tatem introduxit. **I**n qua
 ipse pccator noster ita
 ut cū resurgens a mor-
 tuis et apertis eis celestibus
 portis. **I**n dextera
 patris corporaliter sedet ubi
 et qui spūalem obseruat
 legem ita voluit scobis itaqz
 qui spūali adheremus et
 non hē omni carnalibus
 est positio et spūalis cul-
 tura et ad deū copulatio
 Nam eutēncisio quidem
 est corporalis voluptatis
 et superfluoꝝ et nō neces-
 sarioꝝ depositio. **P**ncipiū
 autē nichil aliud est qd
 cutis voluptuose pellicula
 supflua. **O**is ei voluptas
 que non ex deo et i deo sit
 superfluitas voluptatis ē
 cuius typus ē ppncipiū
Sabbatū autē est que a
 peccato requies quare
 vtrāqz vni existit. **E**t ita
 vtrāqz simul a spūalibus
 impleta neqz quamlibet
 iugitatem operant. **S**im-
 plius autē sciendū qd septe-
 narius numerus omē p-
 sens tempꝝ sigt vt dicit
 sapientissimꝝ salomō. **D**ate

uo

T
 vtrāqz vni
 existit
 dicit

partes septem nec non et
octo Et diuina emendat
dauid de octaua psalle
de futura post resurrex
tionem a mortuis rege
psallebat Septima igit
die vacaciones quidem age
a corporalibus i spualibus
autem occupari iubet
lex mystice omni vob tpe
israheli et intellectu vi
dentem deū habenti vel
ostendebat deū seipz addu
cere et superiorem corpora
libus fieri Capitulum septu
decimū De vrginitate :

Blaspheuant
autē caruales
vrginitate
et i testimonio
pvennunt qui diligūt
voluptate hoc maledictz
qui non erigit semen In
israhel Nos autem iym
i deo vbo q ex vrgine icar
natus est psumentes q
vrginitas antiquus et
a principio i hoiz natu
plantata est De vrgine
ei terra homo nat plas
matus est et ex solo adā
eua creata est In paradiso

vrginitas cōversabatunt
Igit igitur diuina scriptura
quomam nudi erant et
adam et eua et nō vca
dabantur Cum autē pua
tati sūt cognouerūt q
nudi erant et vca diti sar
tinerūt sibi ipsis folia fic
et fecerūt puzomata Et p
pualaciones qn dictū est
terra es et i terram ibis
abibis qn per pvennua
cionē mors i mūdū itro
iuit Tunc cognouit adā
euam uxorem suam et
concepit et peperit Quē
Pterea vt nō cōteret et
consumet hoc genus a
morte Superie excohitate
sūt vt vtiq per filioz pte
naciones genus hominum
seruaretur Sed dicit tibi
quidam fortassis quid igit
masculus et fema vult et
crescere et multiplicari
Ad quos dicemus Qm efa
quidē et multiplicari nō
ōmno multiplicacionē n
per ministerialem copu
lacionē fit significat po
terat ei denō et alio mod
genus hoc multiplicare

si mandatu vsqz ifinem
 obseruassent itransmu-
 tabile Sed sciens deus
 precondignacione sua qui
 omnia sciuit et ante ge-
 neracione eoz qui futuri
 erant i preuincione
 fieri et morte condempna-
 preassumens fecit masculi-
 num et feminam et angelos
 et multiplicari iussit vna
 itaqz i cedamnis et videri
 vnginitatis gloriacione
Idem aut est Sice et casti-
 tatis **N**oe i archam itro-
 uis iussus et mundi seminis
 custodia ei comissa tale
 accepit inssione **I**nter
 ip tu et filij tui et vxor
 tua et vxores filioz tuoz
Dimisit eis ab vxoribus
 vt cu castitate pelagus
 et totius mundi naufragium
 illud effugerent
Post diluuium nempe re-
 quiem tui ip tu et vxor
 tua et filij tui et vxores
 filioz tuoz **E**cce iussus
 ppter multiplicacione imp-
 cie concessa sut **D**einde
 helias qui igneo curru
 ad celos subuectus e none

sine nuptijs ee electus vel
 amplexus est et in subli-
 macione que sup homines
 testimoniu accepit. **Q**uis
 celos clausit **Q**uis mortu-
 os suscitauit **Q**uis iorda-
 nem intercedit none vgo
 helias **H**elizenus aute ei
 mister nonne equalem
 virtute demonstrans in
 duplo graz sa spūs cu pe-
 tisset hereditauit. **Q**uis
 aute tres pueri none
 vnginitatem discentes
 igne potiores effecti sut
 per vnginitate corpibus
 eoz iconsumptis igne
 effectis. **N**one daniel
 corpori vnginitate dili-
 gentio seruauit dentes i
 si nequinerunt. **N**one
 israhelitis videndus deus
 castitate seipue corpore
 precepit **N**one sacerdotes
 seipos castos seruantes
 inaccessibilia itatorbant
 et hostias offerebant **N**one
 lex magna oroz castitate
 nuncupauit. **I**gitur opz
 itaqz illud quod spuale
 est accipe hoc legitale preceptu
Est ei seme spuale p amoz

^T
habeat

et timore dei conceptu in
animabili ventre partu
mente spm salutis Ita no
suscipiendū est illud semē
beatus est qui habet semē
in syon et p̄pos in iherlm Qd
ei et si adulter et si ebrius
et si ydolatra fuerit. **Beatus**
si solum semē in syon et p̄pos
in iherlm Nullus eoz qui rē
sapit hoc dicit **Virginitas**
angeloz est cōuersatio oīs
incorporee natūe est ydionia
Hec autē dicim non imp
cans blasphemantes absit
Vidimus ei dominū in
p̄ncipia sua impas bene
dicentem et eū qui dixit
honorabiles sunt impas et
thozus incontaminatus sed
bono meliore virginitate
cognoscentes In virtutibz
et ei sunt intensiones et re
missiones similiter et in ma
licis **Cognoscamus** autem
quoniam impiaz filij
sūt omnes hoies preter
generis p̄ncipes **Illi** autē
virginitatis sunt et non
impiaz p̄lasmatio **Sed**
a nuptijs abstinentia an
geloz est ut dixim imita

110
Quanto itaqz angelus ē
hoie superior tanto virgi
nitatis est impas honora
bilior **Quid** autē dico an
geli et ipse xps v̄ginitatis
gloria non solum ex patre
anathos id ē sine p̄ncipio
et influxibiliter et sine con
cubitu est genitus sed et ho
mo sedm nos est factus sup
nos ex v̄gine sine copula
incarnatus et ipse v̄ginitate
veram et om̄ino perfectam
demonstrans in se ipso **Unde**
et hanc nobis non in legisla
cionem quidem deduxit
Non ei omnes capiunt v̄bū
istud ut ipse istud opere
ante nos ezuduit et ad h̄c
nos fortes efficit **Cui** ei nō
est manifestū quā v̄ginitas
non in oibus consistat **Bona**
quidē est procreatio quam
impas constituit **Et** bone
sūt impas per copulam
a fornicatione absandetes
et v̄biam concupiscentie
p̄ legalem cōmixtiōez non
p̄mittentes ad in quos finire
actus **Bone** sunt impas
quibus nō est cōtinencia
melior autē est v̄ginitas

anime filiorum procreacione
 adaugens et deo fructu
 temporaneu oracione affe
 rens Honorabiles sunt nuptie
 et thorus incontaminatus
 fornicatores aut et adulte
 ros iudicabit deus **Capitulum**
septimūdecimū d' chasie

Antiquitas aut
 ante lege data
 est abrahæ per
 benedictionis
 reptionem / signum
 distinguens inter ipsum
 et eos qui ex ipso et eos qui
 in domo eius generabantur
 a gentibus cum quibus co
 uersabantur et manifestu
 est quod in heremo quadra
 ginta annis israhel solus
 secundum seipsum conuersatus
 est non comixtus alijs genti
 quotiens in heremo manserunt
 non circumcisi sunt Cum aut
 ihesus transire fecit eos ior
 danem circumcisi sunt et scia
 lex circumcisiōis facta est In
 abrahā ei data est lex cir
 cumcisiōis Deinde quicquid
 annis quadraginta in heremo
 et rursus secū dedit deus
 lege circumcisiōis post tñsi
 tu iordanis sicut in libro iho
 nane scriptū est **Sub hoc** at
 tempore dixit ihesu fac

tibi cultros petrimos de pet
 rupio et sedens circumcise
 filios israhel secū et post pauca
 in quadraginta ei et duobus
 annis conuersatus est israhel In
 heremo baryatide et propter
 hoc circumcisi erant pueri
 plures eorum pharatorum exen
 cū de terra egypti qui non
 crediderant mandatis dei
 mortui sunt In deserto quibus
 et determinauit eos non
 videre terram bonā quam
 iurauit dominus patribus
 eorum dā eis eam fluentem
 lac et mel pro his autem
 constituit filios israhel quos
 ihesus circumcidi propterea quod
 genti circumcisi fuerant
 propter viam **Quare** signum
 erat circumcisiō determinans
 israhel a gentibus cum quibus
 conuersabatur **Typus** autem
 erat baptismatis sicut ei
 circumcisiō non mēbz absā
 debat corporis sed supflui
 tatem inutilem Ita per se
 baptisma circumcidiōis patet
 peccati ante manifestum
 est quod supfluitas est concu
 piscencie et non utilis gāpā
 impossibile ei est alijs neqz
 concupiscere vel finatu sine vo
 luptatis gustu esse **Sed** quod
 utile est voluptatis saluet

no

in vobis concupiscentia et
voluptas hoc peccatum est
quod circumcidit baptisma
tribuens nobis signum ho
norabilem crucem in fron
te a gentibus determinans
nos. Desi ei gentes baptisma
te potite sunt et signo cru
cis signate sunt sed in vnaq[ue]
gente signate sunt fidelem
ab infideli distinguens verita
te vtriusq[ue] apparente. In vna
typus et umbra. Quare sup
flum est nos circumcidi et
contingit in sancto bap[ti]s
mati. Qui ei circumcidit
debet totam legem observare.
Dns autem ut compleat lege
circumcisus est. Sed omne
legem et sabbatum observa
uit ut implet et sustat lege.
Ex quo autem baptisatus est
et sp[iritus] sanctus hominibus
apparuit in specie colube
descendens sup ipsum in iorda
ne. Ex tunc spiritalis cultura
et veritatis et celorum regnum
predicata sunt. Cap[itu]l[um] oc
tau[decim]u[m]. De antixpo.

Dicit scire quoniam
oportet antix
vere. Ergo ois
quidem qui
non confitetur filium dei
et deum verisimilem et esse

deum perfectum et factum esse
hominem perfectum et manere
deum antixpus est. Verum
ipse et papue antixpus dicitur
qui in consummatione seculi
veniet. Oportet igitur p[ri]mo
predicatum esse euangelium
in omnibus gentibus sicut dixit
dn[us] et tunc veniet in iuda
gum aduersariorum dei
et iudeorum. Dixit ei eis dn[us]
Ego ei veni in nomine patris mei
et non suscipitis me. Veniet
alio in ipso nomine et illos
suscipietis. Et ap[osto]lus p[ro] eo
quod in maiorem veritatis non
susceperunt ad hoc ut saluati
ipsi p[ro]pterea mittet eis deum
actorem erroris ad credendum
eos mendacis ut iudicentur
omnes qui non crediderunt
veritati et acceptauerunt
in iusticia. Iudei igitur filium
dei existentem dominum ih[esu]m
xpm et deum non susceperunt
et ieronem autem deum scip[er]is
dicentem suscipient. Et
autem deum scip[er]is vocabit
angelus qui danieli
edocuit. Ita autem. Sup[er] deos
autem p[ri]mo suorum non intelli
get et ap[osto]lus nullus vos se
ducant seducant secundum alium
modum quoniam nisi veniat
discedit p[ri]mo et reuelat

T
templo

fuerit homo iniquitatis filius
 pdicacionis qui aduersatur
 et super extollitur super omne
 qd dicitur deus vel veneratur
 ut ipse dei sedeat ut deus
 demonstrans seipsum qm
 deus est In templo autem
 dei non nostro dicit sed ve
 teri iudaeo Non est nobis
 sed uobis ueniet Nō p̄ xpo
 sed con̄ xpm et eos qui xpi
 p̄deorū anti xpūs dicitur
 igitur p̄mū pdicatio effe
 ctuū angeli in omnibus
 gentibus et tūc ueniet
 iniquus cuius ē p̄sencia sed
 actū zathane In oī uirtute
 et signis et p̄digijs mendacij
 et omī seductioē iniquitatis
 hīs qui perent q̄ dñs iter
 faciet uerbo oris sui et ma
 ledicet p̄sencia appariciois
 sue Non igitur ipse dyabo
 lus fit homo sedm̄ dñi hu
 manacionē ab sit Sed hō
 ex fornicatioē generatū et
 suscipit omē actū zathane
 p̄sciens cū deus iniquitātē
 eius futūc uolūtatis cōcedit
 i eo habitare diabolum
 Generat̄ ergo ex fornicatioē
 ut dixim̄ et educat̄ occulte

et repente i surgit et eleuat
 se et imperat et i p̄mordijs
 quidē regni sui magis at
 tyrāndis dissimulat uisti
 ciam Cum autē fuerit do
 minator factus p̄sequit̄
 ecclesiam dei et manifestat
 omē iniquitātē suam Veniet
 autē In signis et p̄digijs
 mendacij fictis et non ueris
 et eos qui imbecillum et nō
 stantē basem mentis habet
 seducet et apostotat faciet
 a deo uiuente ut scandalizet
 si possibile est omē electi
 mittentur autē enoch et
 helias testites et cōuertent
 corda pat̄r i filios hoc est
 synagogam ad dñm n̄m
 ih̄m xpm et pdicatioē ap̄toꝝ
 et ab ip̄o interficient̄ Et uē
 niet dñs de celo q̄admod
 s̄c̄ ap̄t̄i uiderūt eū cūtem
 i celum Deus p̄fectus et
 homo p̄fectus cū glōria et
 uirtute et iter faciet hōiē
 iniquitatis filium pdicacionis
 sp̄u oris sui Nullus igitur
 de terra expectet dñm sed
 de celo sicut ip̄e nos creacionit
 Capt̄ non uideam̄ De re
 surrectione mortuorum

Quedimus autē
et resurrectio
nem mortuorū
Erit ei vere re
surrectio mortuorū Resur
rectionem dicentes corpo
rum animus resurrectio
Resurrectio ei est scdā ei
quod cecidit resurrectio dū
enim immortales existentes
qualiter resurgent. Si ei
mortem determinant sepa
rationem aīe a corpore Resur
rectio oīno est copulatio rurs
sus aīe et corporis et scdā
eius qd dissolutū est et cecidit
animalis resurrectio
Ip̄m igitur corpus qd cor
ruptū et dissolutū ip̄s
resurget incorruptibile s̄o
ei nequit qui in principio ex
pulvere terre ip̄m consti
tuit rursūm dissolutum
et in terram reversum de
qua sumptū est scdā condi
tionis emāationē rursū
resuscitare ip̄m Si enim
non est resurrectio in quo
ab immortabilibus dista
mus. Si ei nō est resur
rectio beatificem agnoscā
sine tristitia habentia vita

Urgit non est resurrectio
neq̄ deus est neq̄ p̄viden
tiam ante oīa agitur et
feritur. Eae ei videmq̄
plures iustos quidē esu
rentes et iūmā paciētes
et nulla in p̄ti vita paciē
tes assumptione peccatores
autem et iniustos in iudicio
et in voluptate habēda
tes Et q̄o vniq̄ hoc iusti
iudicij vel sapientiē p̄vi
dencia opus bene faciens
sufficiatur. Erit igit̄
resurrectio iustus ei de
est et hys qui sustinent
eum mercedis retributoz
Si igitur siquidē anima
sola virtutis certaminibz
athletice pugnavit ip̄a
sola et coronabit. Et si
sola in voluptatibus involu
ta est sola iuste utiq̄ pu
nietur. Sed q̄ neq̄ exis
tenciam separatam ha
buerit neq̄ virtutem
neq̄ maliciam aīa p̄tā
sit sine corpore recte ambo
simul et retributionibz
fruentur. Testat̄ autem
dīna scriptura quoniam
erit et corporū resurrectio

98
Art nimirum deus ad noe
post diluuium ut olera
fenu dedit vobis oia verum
tamen carne cu sanguine
ne comedatis Et enim san
guinem animarum vestrarum
illu de manu omniu
bestiarum et de manu omniu
hominis et sitatis ei ex
viam animam eius qui effu
derit sanguinem hoies p san
guine eius sanguis eius
effudet qm ad ymagines
dei feci hoies. Qualiter
igitur exoret sanguines
hominis de manu omnium
ferarum nisi quia suscita
bit corpora omnium homi
morientium Non ei p hoies
morientur ferre et iheros
moyse Ego sum deus abra
ham deus ysaac et deus
jacob Non est deus morien
cium et non vltim futu
roz sed viuencium quoz
nie i manu eius viuunt
Corpora vero viuunt rursus
p resurrectionem Et di
uinitus patet dauid ait
ad deum Interficiet spiritu
eoz et deficient et i pul
uerem eoz conuertentur

Ecce de corporibus est
est sermo Deinde idiat
Emitte spiritum tuum et circa
bitus et venenabis facie
terre Sed et ysaas Resur
gent mortui et eurentur
qui i monumentis ma
nifestum est enim q non
nie i monumentis ponuntur
sed corpora Sed et beatus
echediel Et factum est aut
cu prophetam ego et ecce
terremotus et adduxit ossa
of ad of singulum ad com
paginem suam Et vidi
et ecce supuenerunt eis nerui
et carnes supinate sunt
et ascenderunt super ea
et circumextense sunt i eis
cutes desuper Deinde do
cet qualiter iussi supue
nerunt spiritus Sed et dicit
daniel ait Et i tempore
illo exurgit michael pri
nceps magnus qui stat sup
filios populi sui et erit
tempus tribulationis qlis
non facta est ex quo geita
est gens i terra usq ad tempus
illud Et i tempore illo sal
uabit populus tuus qui i vltis
est i libro septimo Et multi

dormientium in puluere terre
exurgent hi in vitam eternam
et alij in obprobrium et vecordiam
eternam Et qui intelligunt
effulgebunt sicut fulgur fir-
mamenti et a iustis inuisi-
sicut astra in secula Et ad
huc effulgebunt multi dor-
mientium ex puluere terre
dicens exurgat manifestu
ip resurrectione ostendit
corpore Non est vni-
quis dicit animas in puluere
dormire Sed nempe et
dñs in sacro euangelio cor-
pore manifeste resurrectione
tradidit audient ei aut
qui in monumentis vocem
filij hois et qui audient
vivent Et exiit qui bona
fecerunt in resurrectione vite
Qui vero mala egerunt in
resurrectione iudicij In mo-
numentis ante animas ip-
sorum qui in monumentis
qui bene sapient dixerunt
aliquis Et ideo non sermo
solum sed et ope corpore
resurrectione dominus ma-
nifestavit Primum quod
quadriduanum et iam
corpore corruptum et fetum

resuscitans lazarium Non animas
separatas corpore sed corpus
cum anima Et non aliud sed
ipsum quod corruptum erat
resuscitavit Qualiter ei
congnoscet vel credetur
mortui resurrectione non
designatis sibi spectantibus
hanc constituentibus Sed
et lazarium quidem ad osten-
sionem ipse deitatis et creden-
tialitate sue et ipse resurrex-
tionis resuscitavit reversu-
rum rursum ad mortem
ipse vero dominus primae
perfecte et non ultra mortis
subiacentis resurrectionis
factus est Ideoque et dominus
apertus dicebat paulus Si
mortui non resurgent ne-
que christus resurrexit Et si
christus non resurrexit vana
est fides nostra et adhuc
ei estis in peccatis vestris
Et quia christus resurrexit
primae corpore qui dormierunt
et primogenitus ex mortuis
Et rursus Si ei credimus
quod ihesus mortuus est et
resurrexit sic et deus eos
qui dormierunt per ihesum
regnet cum eis sicut dixit sicut

sicut dominus resurrexit
Quoniam autem domini
 resurrexio corporis facta
 incorrupta et unio anime
 fuit hec et sunt que dicit
 fuerunt manifestu[m] et dixit
 enim **S**oluite templu[m] hoc et
 in tribus diebus erigam illud
Testis autem dignus fide
 est sanctu[m] euangelium
 quod de ipso dicebat corpore
 palpate et videte ipse
 discipulis ait dominus spiritum
 estimantibus **V**idete quoniam
 ego sum et non alteratus
 sum quoniam spiritus carnis et
 ossa non habet sicut me
 confidenter habente et
 cum hoc dixisset ostendit
 eis manus et latus suum
 et thome protendit ad pal-
 paciones **S**erone sufficienter
 hec sunt ad corporis persua-
 dendum resurrectione[m]
Rursus ait dominus optus
 oportet ei corruptibile h[oc]
 id est incorruptione[m] et mor-
 tale id est immortalitate[m] et
 rursus **S**emina[m] in corrup-
 tione surgit in incorruptio[n]e
 seminatur in infirmitate
 surgit in virtute **S**emina[m] in

contumelia surgit in gloria
Semina[m] corpus aditum
 animale scilicet grossum
 et passibile surgit corpus
 spirituale incorruptibile im-
 passibile subtile hoc sicut
 spirituale quale domini corpus
 post resurrectione[m] clausis
 ianuis pertransiens in facti-
 gabile sompno esca et potu
 non indigens **E**rit enim
 inquit dominus sicut angelus
 non nuptie sunt illic nec
 filiorum percreatio **A**it nepe
 dominus optus **S**ed et in
 uersario in celis existit ex
 quo saluatores expectamus
 dominum ihesum qui reformabit
 corpus humilitatis nostre ad
 existendum conforme cor-
 poris glorie sue **N**on enim
 que in aliam forma[m] est
 transposita sicut absit
Sed eam que ex corrup-
 tione magis in incorruptio[n]e
 alterationem **S**ed dicit
 aliquis **Q**ualiter resur-
 git mortui **P**ape redun-
 ditatis pape infirmitate
Qui puluerem in corpus
 voluntate solam transmuta-
 truit quam materie

110

guttam id est semen in
matrice augere precepit
multiforme et multumode
p[er]fecit corp[us] istum in
s[er]uone magis factu[m] et fluxu
resuscitabit solum i[n]u[er]su
volens. Insuper si ser
monibus domini crede
reccitas non p[er]mittit salte[m]
opibus credere Tu ei q[uo]d
seminas non vni[er]sali
nisi mo[do] Et q[uo]d seminas
non corpus q[uo]d generabit
semas sed nudum g[ra]nu[m]
si contigit fumentu[m] aut
alicuius alio[rum] seminum
Deus aute[m] ei dat corpus
sicut vult et vni[er]sali[ter] semi
num p[er] corpus Consi
dera igit[ur] sicut i[n] sepulchro
Ita i[n] sulcis semina suffossa
Quis est qui h[ic] i[n] radi
ces i[m]ponit stipulam et
folia et subtilissimas aris
tas. s[er]uone qui vni[er]sali[ter]
est conditor qui o[mn]ia hec
constituit p[re]cepto. Ita
certe et crede mortuor[um]
resurrectione[m] futuram
esse diuina virtute et volu
tate et nutu Concurritem
ei habet cu[m] voluntate virtute

Resurgemus itaq[ue] a[n]i[m]a
rursus vni[er]sali[ter] corp[or]ibus
i[n]corruptis effectis et exu
tis corruptio[n]is et p[re]senta
bimur terribili xp[ist]i t[ri]bu
nali Et edet[ur] dyabolus et
demon[es] eius et homo
eius scilicet antixp[ist]us et im
pij et peccatores i[n] ignem
eternu[m] non materiale[m]
qualis est qui apud nos
est sed qualem v[er]o nouit
deus Qui aute[m] bona ege
runt fulgebunt sicut sol cu[m]
angelis i[n] vita[m] eternam
cu[m] d[omi]no n[ost]ro ihu xp[ist]o vide
tes ipsum et vnu[m] et idem
agens s[ed] q[uo]d ab ip[s]o est g[ra]u
dium fructificantes Expli
cit liber s[an]c[t]i damasceni de
s[an]c[t]a et diuina t[ri]nitate
In p[re]festo o[mn]iu[m] s[an]c[t]o[rum] anno
salutis mille q[ui]ngentesimo
octogesimo nono Deo g[ra]tias

Incipit liber s[an]c[t]i greg[or]ij
nazanzeni epi de v[er]ba
tione g[ra]ndinis

Quid laudabilem soluitis ordine
 Quid ipse dicitur lingua
 Legi iustissime sentiente
 Quid provocatis sermone
 nem spiritu cedente
 Admittentes eripit festinat
 ad pedes Quid reliquentes
 aaron punitatis elegavit
 Non patior excludi fonte et
 fluxu torrentem: sole abscondi et
 stellas ostendi: crumie cede et
 inmetute leges punitare: sapiam
 retinere et impetiam audire
 Neque ei rapidus ymbat leui et
 quieto utilior fuit Ille ei
 du nimio fertur impetu
 silens seu et vira patet
 trahens eam dampnosus
 agricolis existit: hic vero
 leniter ifusus et ad itelora
 terre gremia descendit
 ficuti fructu cessite parit
 vel eam lenioribus spiritus
 maturari segetes sunt Ita
 et i verbis qz multe eloqiae
 aura patet qz delectat au-

ditu: simul vero ut desinit
 sonus loquentis et pfecty
 desinit audientis qz aut
 qui sensum in medullas
 ipsas dum descendit eloqij
 et dilatato ore repletus
 spiritu scio in paucis sillabis
 plurima sacramenta concludit:
 et nondum de illa vera
 et prima sapientia cuius par
 ticeps et columnus est vene
 randus pater et pastor
 noster **P**rima ei sapientia
 est vita laudabilis et apud
 deum pura mens per quam
 puro ingitur: et scio scio
 ingitur hanc ei in primo
 a nobis deus requirit hos
 tiam purificantem et
 cor contribulatu sacri
 cum deo est et sacri
 cum laudis vult ei nos
 esse novam creaturam christo
 et novum hominem et quecumqz
 huiusmodi refert scriptu
 ra divina **E**st ergo prima
 sapientia displicere et
 contempnere sapiam ista
 que i vobis est et troplo
 cromibus vel calliditate
 sermonum: vel qz exprosis
 sylogismis et cotinadcoibz

Tamibus intitur **E**rgo ut
opto quibus verba in ecclesia
loqui in sensu meo ut et
alios istamquam qui multa
milia verborum in lingua
et in tali voce tube que
non dat significantem
vocem ut ad bellum spua
lem prepararet militem
meum hanc ergo collu
do sapientiam et hanc replet
tor per quam ignobiles facti
sunt gloriosifiet per quam
abieci ad honorem vene
runt. **E**t in qua piscatores
universum orbem terre eua
gelii retibus concluserunt.
Verbo confirmato et brevia
to sapientiam que destruit
superbantes. Non enim in
verbo sapiens est iste nisi
sapiens videtur. Neque qui
linguam politam ac volu
bilem presert animus vero
permanet imperitus.
sicut sepulchra illa que
extrinsecus dealbata et exor
nata videntur hominibus in
trinsecus vero immundicia ac
fetore repleta sunt. **S**ed ille
mihi videtur sapiens. qui
paucis quidem de virtute ami

ni commonet et proloquitur
plura ante in suis actibus
atque opibus extendit. et
fidem verbi operum suorum ad
tipulatione confirmat.
neque nec pulchritudine forme
ita quis amare potuit in
pictura sicut in corpore po
sita. Nec diuicie vtilis fue
runt que in sompniis videntur
sicut ille que manibus conti
nentur. Itaque sapientia illa
clara est. que non in verbis
volat sed que in virtutibus
constat. **S**ic denique eam
scriptura dicit. neque itellus
omnibus bonus est qui faciunt
eum. non qui loquuntur et
predicant eum. huiusmodi
sapientie summiora iudicia
tempus declarat que
vere in semibus est coronam
gloriam. **S**i enim non oportet
beatificare homines ante
mortem sicut salomon
videtur et in. Quia iustum
est quid superuentura pro
mittat dies pro eo quod multum
mutabilis est vita hominum
dum corpus hoc humilitatis
huc atque illuc pervertitur et
mutatur. quod non ideo qui

plurimum vite huius i culpa
 biliter exegit et incertum
 habitacionis nre pelagii
 euadens pffice iam portu
 et iam iamq; ignedi spe
 rat? multo est securior
 ac beacior eo cui adhuc
 marini discriminis ali
 quid sup est. **N**oli ergo
 claudere lingua que int
 ta bona docuit: Cuius
 functus multe et ifinite
 pccacioni iusticie Cuius
 quanti sint filij et quanti
 thezauri eleua i caratu
 tuo oculos tuos et vide i
 ois hic pftus est quem
 xpo ihu p euangelium
 genuisti. **N**oli ergo nre
 videre boni sermonis gra
 tiam si breuis sit plosti
 breuiter multa pferre
Quod si minus certe vel
 spualib; voce pclama: illa
 qua etia tacente moyse
 audiebat deus dicens ad
 eu **Q**uid clamas ad me?
 scilicet cu eu iterpellaret
 i spu **C**omponere et ppara
 michi pptz ouis et alupno
 tuo et post hoc etia pasto
 ri: Nunc vco etia tecum

samo sacerdoti **D**oce me
 quoz aliquid ex discipli
 na pastoralis et pptz huc
 de obediencia **D**e pnti
 certa hac plaga et vasta
 cione nobis aliquid phi
 lozophari de iustissimis
 dei iudicijs sine comphe
 dimis nos sine etiam
 ignoramus abyssum mtra
 quomodo etiam mnd ei
 statera est sedm ysaiam
 san **N**eq; ei bonitas eius
 sine iudicio est: licet hys
 qui i vinea tota die labo
 raueant non videtur
 equi q ai pastoribus
 posterioribus facti fue
 rant equales **S**ed et ita
 sedm p adz mensuram
 calix i manu domini
 appellatur **E**t poculum
 iuine cu bibitur auferri
 quid et enomi ex scelerib;
 viuenciu videt et iurisu
 mera clemencia tempe
 ratuz **I**ndinat ei ex hoc
 quod meru est et vehemco
In hoc quod lenius est ac
 moderacius **H**ys videlicet
 qui timde emendantuz
 et qui ex paruis tbuln

trouibus concipiunt et
pariunt conuersione
et spiritu salutis plenu
et integru generant. Re
seruat tamen fecem ei
qd est vltimu et nouissi
mum macule: vt totu
id efficiat i eos qui como
nicioibus et correptionib
nolunt curari: quimo
et lenitate amplius idu
rantur: sedm durissimu
pharaonem qui ad ex
emplum virtutis dei re
seruatus est impijs. Dic
ergo nobis tales iste pla
ge et vnde flagella et
que eoz vacio est: Atq
ne vniuersitatis ipsius mo
tus passim et fortuitu
ac sine vllis gubernacul
icitat et velut nullo vec
tore casu hęc fiunt sicut
videt illis insipientes sapi
entibus: an vacioe aqua
et ordine: et sicut ab u
cio oia facta sunt et coposita
atq distincta. Ita eoz
nuc mouetur mundus et
gubernat. Vt nouit ille
solus qui mouet eternis
eius habemus prudēcie

moderatoz. Vnde ergo stei
litas vnde aeris corruptio
Vnde grandines et hęc
nuc plaga et vastacio nra
atq correpcio. Vnde pest
tes et morbi: Vnde terra
motus et maris: terra cęss
de celo. Vel quo terra que
ministerium homin a creatoe
formata est. Cuius bonis
pferri oēs equaliter debem
ad impioz conuertit pēs
vt i quibus concessis et
idultis nobis ingrati exti
timus. In his ipsis penas
luamus et agnoscamus
virtute eoz p supplicia
quoz gratiam non cong
nouimus ex beneficijs.
Quomodo alijs quidem
de manu domini dupli
citer peccata redduntur
et gemina mensura mali
tie retrahunt. Alijs vero
dum corripimur septu
plum i sinis eoz defici
diat vlcio peoz. Vel
quid illud est q nondu
amoz eoz mensura vepde
ta esse i sceleribus mēozat.
Quo vel peoz et iustus
punitur: Vel iteru peoz

punitur et iustus reliquit
 ac servatur? et nunc quidem
 iam hic medicina adhibe
 atur nec vero totum ibi re
 servatur. **Q**ue ergo sunt
 iste plage vel unde virtutis
 documenta sunt ante pe
 nam malicie et ut expe
 diat velut in supplicis po
 sitos humiliari? an velut
 causa p[ro]bationis illata dis
 simulare et negligere: hec
 nos docet de his componere
 uti ne multum presentem hac
 plagam gravit[er] sciamus
 aut quorsum ne ipsorum
 malorum descendentes con
 temnamus? **E**st namque in
 hominibus etiam istud vitium
 Sed ut in correptione domini
 humiliemur? ut ne dum in hac
 negligimus et contempni
 mus maiorem ad usum nos
 dei iracundiam provocemus
Gravissimum est terre sterilitas
 gravissimum vastatio fructuum
Quis ei negat? maxime
 cum ipse esset cor leticia et
 tunc iam horrens ipse esset
 vicina frumenta. **G**ravissimum
 est quod messis imatura sub
 lata est et flentes despicunt

segetes suas? et velut ca
 vorum suorum emortuis assi
 dent cadaveribus: quas
 lenis umbra auxit turbidus
 et inuitis excoeruit et quibus
 non implevit manum suam
 qui metuit metit et simi
 lum qui manipulos colligit
 nec dixerunt messoribus
 preterentes benedictio domini
 super vos accidit specta
 culum miserabile **T**erra
 fedata est faceret laniatis
 ac dimulsiis illis quibus leta
 batur comis et ex ipso or
 natu suo turpis effecta lu
 get. hanc et beatus iohel
 qui in calamitate famis
 ingentibus tragediis deflet
Sed et alius prophetam vasta
 tione novissimam po[er]ti co
 ferens fecunditati: et de ira
 dei terram vastantis disse
 rens dicit **Q**ue ante ipsum
 paradisi deliciae: et
 que post ipsum sunt campus
 est exterminium **G**ravissima
 hec et valde gravissima dum hec
 sola que in presenti sunt
 cogitamus: et nondum metum
 concepimus graviorum **Q**uia
 quidem et in doloribus corporis

semper id quod ad prius ve
get grauius videtur esse
omni eo quod presente non
habet cruciatu aucto vel
mentiora sunt et grauiora
que apud se retinent
thesauri re dei quorum absit
nos experiri? et non expe
riemus si ad dei misericordiam
conuolamus et eum qui misericordiam
vult magis quam mortem ad
nos lacrimis inclinemus? ut
quod super est ire dei auer
tamus per conuersiones nostras?
quoniam hec ad huc lenitas est
et clemencia dei et mansue
ta correctio et uicia quam
castigationum: ut est illud per
uulsi ad huc et lactentibus
illata. Hec ad huc fumus
quidam est uacua et
insufficiens penitentia: nondum
ignis exurgens nondum
flamma uox nec carbo
nis acensi comminatio. Est
et hec intentatio et culpa
parua quod illata sit que ma
iora sunt et foras retinetur
ut et penitens corrigat
sed comminatio plus eme
det: uiam faciens ire sue?
et per immensa bonitate sua

a minoribus incipit: Ne
maioribus et grauioribus
exeamus. Qui utique ad
hibebit et maiora si ea pro
conuerzim? dum hec minor
contempnimus. Non
ergo uibrante firmam
et rebituati gladium in celo
iterficiente et spernente
et orbantem qui subest
usque ad carnes et medullas
non perire. Scio occurrerem
sicut uersam rabidam illud
qui impassibilis est et sicut
perduli in uia asinus? non
illis tantummodo qui tunc
erant: sed et omni qui nunc
assimus est nequicia. Scio
non posse quemquam effugere
fortitudinem ire eius et velo
citate cum euigilauerit
super impietates nostras
et cum inimicos eius isest
zelus qui consumit aduersa
nos. Scio excussione et
recussione et feruorem
cordis et consternatione
mentis et desolacione genuum
et aliaque plura huius
modi supplicia impiorum.
Dimitto ei dicere de illis iudi
cijs quibus nos multa

hic data venia transmittit et tradit: Ita ut melius sit nobis corripi et purgari quam ad illa transmitti supplicia. Vbi penam tempus est magis quam purgationum. Sicut enim non est in morte qui meorum hic est dei ut beatus David pronunciat. Ita confessionis correctio est huius quam inferno sunt non habet. Quoniam quidem in presentem vitam facultas nobis promissa est agendi que voluit ubi verus gestorum nostrorum reddere rationem. Quid ergo faciemus illa die de qua vehementissime pertectet quidam prophetarum cum deum nobiscum dicit esse iudicaturum. In montibus et collibus et consedere aduersum nos et disceptare. Atque an faciem nostram statuere peccata nostra. Accusatores scilicet acerbissimos adhibere quos omnia sua beneficia que in nos contulit et comparare cum sceleribus nostris cogitationes quoque cogitationibus conferre et actus actibus arguere. cum a nobis requiritur

pure ymaginis dignitate obliteratam eam invenit et offuscatam. Cum ad ultimum certe ipsa unusquisque notatus sententia condemnabitur. Quis ergo ibi advocatus erit que interuenio que figmenta que artes que aduersum veritatem forensis calliditas profertur. Quibus promissum iudicium corripet. Omnia pendebunt in state iusticie: gesta et verba et cogitationes nostre mala ac bona aduersum seipsum diuersa lance pendet. ut patet que ponderauerit vincat: et quo vergit opus illius sententia decidat. Nec ultra iam alia voluntas aut aliud iudicium aut excusatio per secunda opera requiritur: nec tempus erit olei mutuandi a prudentibus virginitibus vel comparandi a vendentibus cum lampades extinguunt. nec locus est pure dimitis corie mantis inflama: et propriis suorum requiritis emendationes. Non ergo iam tempus erit ullius dilationis sed solus

no

et vltimū et terribile iu-
diciū ymo potius iustū
et idcirco magis terribile
q̄ iustū. **T**ūc ei sedes po-
nentur et vetustus dicitur
sedebit et libri aperientur.
Et fluminis igneus curvet
et lux p̄cedet et tenebre
parate erūt i resurrexerūt
vite q̄ que nūc i xp̄o abscō-
dita est et postea cū ipso
manifestabitur. **Q**ui aut
mala egerūt i resurrec-
tione iudicij. In quo iam
iudicante verbo dei cōdep-
nati sūt qui non credi-
derūt. Alios ergo illa ineffa-
bilis lux et imensa suscipiet
id est splendor et agnatio
atq̄ illūinatio clarior sancte
et beate trinitatis. **C**um
puris et immaculatis mēti-
bus pura et immaculata
miscbitur qd̄ ego solum
et precipuū dico esse reg-
num celoz. **H**is ergo
qui indigni sūt cū relijs
ceteris erūt etiam hec ma-
loz om̄ pena q̄ p̄ciuntur
a deo et ip̄e pudor et q̄fu-
sio consue cy finis ac re-
medium nisi est. **S**ed

de his postmodū. **N**ūc
vob̄ quid faciemus fides
contriti et humiliati et
rebrati non vino neque
sicera ex quo parum
quid cōmouentur hoies
et conturbantur. **S**ed rebrati
a fortitudine plage quam
inexit dominus dicens Et
tu cōmouete et conturbate.
Quia potavit contempto-
res spū tristitie et cōpūc-
tionis: quibus et dicitur
Videte contemptores spū
tristitie et cōpūctionis et
ituenimini et admiramini
mirabilia et diffugemini.
Quō sufferemus itrepa-
ciones eius. **A**ut quid res-
ponsi dabimus cū ad iusti-
tudiez bñficiorū suoz que
infrati suscepimus ad huc
etiam castigationes suas
nobis ceperit imputare
et enumerare remedia
ac medelas quibus adhi-
bitis nos tunc curati no-
sumus. **E**t filios q̄dem
appellat sed pollutos. **V**el
filios sed alienos et clau-
dicantes a semitis suis
dū aliis i cedunt et asperis

Dicit ergo Quid oportuit
 me facere vobis et non feci
 Unde vos emendari oportuit
 et non emendavi. **S**
Leonibus usus sum re-
 medijs **Q**uia egyptiorum fla-
 gella sanguinem de flu-
 minibus fontibusque pota-
 tum et oēs aq̄e i cenoze
 Usas: p̄mā illam plagā
 eoz reliqui **O**missam
 ranaō et scorpiones et ci-
 nomiam et reliqua **A**
 bubus et iumentis et pe-
 coribus cepi: quātam pla-
 gam i mālā muta cōti-
 pascens hominibus **P**ro-
 nos cōtigit ista vexatio
 sed facti estis n̄ etiam mu-
 tis aq̄libus bruciores
Nichil ei ut video ad emē-
 dationem proficit ista
 correptio **A**bstinui a vob
 pluvias p̄are vna suscep-
 ymbrem et p̄s sup̄ quam
 non plui aruit **E**t dixis-
 tis **P**erdurabimus: et
 vltū agem? **P**orro sup̄ duxi
 vobis grandinē: et vineas
 vras atq; arbuta v̄ra se-
 getesq; demessui malicia
 tamē vram vescaē nō potui

Et nūc agnouit q̄ durus es
 et nequus feruens cervix
 tua **H**ec puto q̄ dicat ad
 nos dñs: si flagellus eiq
 non emendam? **Q**uāq; **E**
 et contemptor remanet i
 contemptu? et n̄quis
 i iniquitate perdurat:
 nec aliquid i nobis agit
 celitus illata correptio
Nichil flagella proficiunt
Defecit feruens i fornace:
 Defecit plumbū i vānum
 operat? argētarius: neq;
 cie v̄re non consumitur
Per iheremiam vobis **H**
 etiam olim reputauerā
Sunt ergo nūq; me exa-
 cerbatis dicit dñs? **A**ut
 non p̄ueniet manus mea
 etiam alias plagas et alia
 admonere tormenta. **S**
Sunt adhuc apud me etiā
 vltēzū feruores que subla-
 to cinere nō familla **I**n
 aeternū p̄ moysen generate
 sunt: qui nullo tempore
 indignacionis dei misit
 extiterat ad egyptū casti-
 ganda **E**st adhuc et locus
 ta **S**unt et tenebre palpa-
 biles: **E**st adhuc etiā vltia

no

plaga iteritus p̄mituoz
quam nullus effugit? n̄
enade quisq̄ potuit vasta
toris manu nisi ille solus
qui sanguine agni postes
suos limuit: id est qui
fide suam atq̄ opa xpi
sanguine et noui testa
m̄t̄i institutionibus consigna
uit? qui xpo conuictus
fixus est ei: et resurrexit
cū eo? ut et glorificet
cū ipso: et nunc et i vl
timo eius aduentu absit
autē a nobis ut cū cete
ris correptionibus etiam
illa nobis imputet bonū
et pius deus dicens: qm̄
ite debatis meū p̄sū et
ego ibo vobiscū furorē p̄
uerso vel uerz̄ percussū
vos i auzugine et i yubi
gine et i facillacōe et
nichil p̄feri extrinsecus
Sine filijs vos fecit gladij
et nec sic quide cōsi est
ad me dicit dominus
Nō illud autē accidat dici
de nobis qz vinea facti
sumus dilecto et planta
ti et calamis erecti et
maceria circūdati et ex

spectati ut faceremus viā?
fecimus autē spinam?
et non iusticiā sed clamo
rem ita ut necesse fuerit
destrui macerā et esse
nos i conculationem
et subuerti turrim et fieri
nos i direptionē: ut vlt̄
nō putemur? neq̄ fodi
amur? i super eorum
qd est ifelicis omnibz?
ut mandet nubibz ne
pluant super nos pluuia
Ego fies talibz i aduisis
cogitationibus angoz: et
hys memetipm̄ conso
lacionibus consoloz **S**ic
ego noui de castigaci
onibus dñi cogitare et
cū apud memetipsum
huiusmodi voluam cōsi
lia: rursū ad oracionē
me dñiqz supplicacionē
conuerto: et adicio hys
que sup̄ dixim? et dico vo
biscum pariter: si me se
quimini et meū iugitū
mentes et cogitacionēs vras
dicamus i pariter **P**er
caminus n̄que egimus:
qm̄ oblitissim? mandatorz
tuoz et post cogitacionē

cordis nostri pessimi am-
 bulavimus: nec digne
 ingressi sumus vocacione
 qua vocasti nos per evange-
 lium christi tui: Nec compe-
 tenter sanctas eius suscepi-
 mus passionem: nec pro
 merito humiliacionem ei
 accepimus: sed facti su-
 mus obprobrium dilectio tuo Sa-
 cerdos et plus mente con-
 dimus In vnu omnes decli-
 navimus: simul vitales
 facti sumus non est qui
 faciat iudicium et iusticiam
 non est usque ad finem
 Exclusimus misericordias tuas
 et clemenciam tuam a nobis
 et viscera misericordiarum tua-
 rum propter malitiam nostram
 et nequitiam pessime nostre
 adinventionis auertimus
 Tu nobiscum domine fecisti bo-
 nitatem nostram: sed nos iusta-
 tem Tu paciens et mitis
 nostram: sed nos duri et multum
 flagellis digni Cognos-
 cimus bonitatem tuam licet
 increduli simus: secundum ea
 que peccavimus parum
 adhuc castigati sumus
 Tu terribilis es et quis

resistet tibi Tremor com-
 hendit a te montes: et mag-
 nitudo brachiorum tuorum des-
 ista: Et si desolatus est cuncta
 tractus celi: quis eas con-
 cludet. Leue est ioculis
 tuis pauperem et diuitem
 facere: vinificare et morti
 tradere percutere et sanare
 quoniam hoc ipsum quod vis opus
 perfectum est Tu iratus
 es et nos peccavimus: quod
 est veteris supplicacionum
 tibi Nobis etiam ecclitico
 tempus est dicere: nos pec-
 cavimus et tu iratus es
 et propterea effecti sumus
 obprobrium vicinis nostris
 Auertisti faciem tuam a nobis
 et repletus est vultus noster
 ignominia Sed parce
 domine pro domine proprode
 domine: non tradas nos infidelibus
 propter iniquitates nostras: neque
 exemplum nos facias ad
 correptionem ceterorum: ma-
 gis domine aliorum nos suppli-
 cis corrige et emenda
 Illorum dicimus gentium que
 non cognoverunt nomen
 tuum: et potentie tue non
 sunt subiecte Nos autem

ipſius tuis: et oues pascue
tue et vniuersa hereditatis
tue. **P**ropterea corripe nos
domine: verūptamen
in misericordia et non in ira: uti ne
exiguos nos facias dñe
preter omnes qui habi
tant terram. **H**is ergo
verbis atq; his p̄buis
inuoce: et inuito misericordiam do
mini. **Q**uod et si holocaustis
possem offerre memetip̄s
sacrificiū ut iram dñi mi
tigarerem: non p̄cedere non
differerem. **S**ed et vos o
religiosa plebs: etiam vos
imitamini meticulosum
et timidum sacerdotem.
Queso vos nati mei ob
secro vos cōiungite meam
lamentationem vitam: et
fletus vros meis fletibus
admisceite: et clemenciam
domini p̄uocem. **P**ro ha
bitudinem lacrimarū
indignationisq; dñe accensio
ignem fletibus restinga
mus: et mitigem iram
domini p̄ cōuersionem nos
tram: sanctificem iem
nium: predicemus eu
racionem. **H**ec eī nobis

suggerūt sancti p̄phete
remedia. **C**ongregemq;
p̄bros lactentes p̄uulos
ab ip̄s mat̄q; vberibus
euellamus: et p̄iciamus
in conspectu domini etate
ōni misericordie dignam et
que sola mereatur. **D**eim̄as
vagitibus impet̄at. **N**os
quoq; sacerdotes et minist̄i
domini ip̄s nichilomin̄
p̄phetias sermōibus admo
nemur. **T**egredi in cinere
et alio: ne plaga nocte
ac die inter mediu crepi
dimis altaris miserando
habitu flebili voce vociferā
tes et clamantes ad dñm.
Et pro nobis et p̄ ip̄to nichil
ōniuo vel laboris vel sermo
nis omittē quibus resp̄i
cui creditur deus posse
clamemq; ergo et nos vo
biscum pariter et p̄ nobis
parce dñe ip̄to tuo et nō
des in obprobriū hereditate tuā
qui tanto amplius habem̄
tribulationis quātū et ho
noris. **E**x nobis ergo filioh
disate compunctioes domini
qui affligimur p̄ vobis:
et emendationes vitam offerre

nobiscum: ut et nos imine
 tis plage veniam impetere
 mereamus. **V**enite ergo
 omnes adoremus et proci-
 damus ante eum: et ploremus
 in conspectu domini quod fecit
 nobis. **O**rdinem locum luctus:
 omnis etas et sexus suo quod
 ordine eleuemus planctus
 vocem: et pro illis iniusticie
 vocabus quas ante fecerunt.
Nunc vocem fletus et planctus
 emittamus in aures domini sa-
 baoth. **P**roueniamus in
 iudicium eius in confessione:
 quia quis scit si forte conuer-
 tatur dominus et peccet
 et relinquit post se misericordias.
Ego tamen scio quia faciet.
Ego de clemencia domini
 polliceor: quia statim ut nos
 conuersi fuerimus etiam ipse
 iusticia desinet: quod utique
 secundum naturas gerit. **I**llud
 enim a nobis compellitur.
 hoc vero ei naturaliter est.
Nos tantum ipsi nunquam misere-
 reamur et iustis eius mi-
 serationibus patefaciamus
 viam: seminemus in lacrimis
 ut in gaudis metamus: effi-
 ciamur in iuncte et sodo

mite. **E**ito euenimus mala
 ne consumemur in malis.
Audiamus predicacionem
 rone: ne igni et sulphure
 detorqueamur. **A**ut si eam
 de sodomis fugiendum
 est: montem ascendamus:
 vel in segetes confugiamus.
Et cum ascendere sole igne
 diamus: non stemus
 in ore regionis nec respiciamus
 post nos: ne efficiamur
 stragulum salis in mortali
 peccati memoria. **F**aciamus
 quia nunquam ipse peccare
 supra homines est: solius dei
 est. **D**e angelis ei nichil
 dico ne iter vultus aperiamus:
 et malignis contradictioni-
 bus aditum reseremus. **N**o
 ergo peccare dei est: infa-
 nabile vero peccatum sabuli
 est: et omnia qui sub eo
 militant. **P**eccantes autem
 conuersi a peccato hominum est
 qui credunt in deum: et
 quorum pars inter eos est
 qui saluantur. **L**uceat ei et
 terra hec inoluat secum
 malicie non parum et ter-
 reni habitaculum aggruet
 sensum in ista cogitationem

et sursum afficiente: ymo
ad hoc creatum ut que sur-
sum sunt querat? sed
ymago dei habem corpo-
ree irradationis expurgat
et conuictam sibi inuenem
verbi dei subleuet penis
Et quamuis melius fuisset
ne egere quidem huius
cemodi expurgatione
sed illa prima dignitate
permansisse ad quam et
refestinamus ppriam
emendationem? melius fu-
isset non excede a lignobite
gustu amarissimopetati
tame in secundo loco expedit
emendari et corrigi post
lapsum qd iniquitate pma
nere. Quem ei diligit dñs
corripit flagellat autem
omnem filium quem recipit
Et iterum dicit illum que
non corripitur insanabilis
est. Graue est ergo plaga
percussio? sed multo est gra-
uius castigatio non emen-
dari: sicut quidam dicit pph-
eta de israhel. Dñe flagellas-
ti eos et non doluerunt corri-
pi. Piusli eos et noluerunt susci-
pe disciplinam. Et rursum et

plus non est conuersus:
donec punitetur. Et quid
q auersus est plus meus
auersione pessima? ex q
vsq ad nouissimam contem-
et extirminabit. Sed et
illud Terribile est iude
in manus dei uentis. Et
qd dom est vultus ante
domini super facies ma-
la ut perdat de terra me-
moriam eorum. Neq ei latet
aliquid auditu dei: qpe
qui eam voce sanguis abel
audit ubi ei quis a deo la-
teat? cu deus omnia repleat
et vbiq sit. Quo quis fu-
git a facie dei? Si ad
celum quis pennis fuerit
elatus ibi erit: si in infer-
num misq decrit? Si ad
orientem: si in profundum
maris descendat misq
magnum illum oculum de-
clinabit. Quis pinescit
etiam nauim ppheta cu
aduersum nimis pondus
verbi profert: et zelante
describet deum vindicantem
cu furore in aduersarios? et
tanta senectate utentem
ut ne secunde qde videte ad

uersum malos reliquit
 locus Sed et ysaia cum
 iudicio sodomorum et
 principes gomorre iusan
 tem et dicente: quid ad
 percutiemus apponens in
 quitate ihorresco totus et
 lacrimis suffundor Non
 est iam quod adici pos
 sit ad peccata nostra: nec
 potest iam exquisi aliquid
 ad vindictam Sic omnia in
 illata sunt cum semper non
 aliquid vindicet in nos ex
 cogitet genus: ut oes pla
 gazum spes consummatis No
 Et ergo iam nullus vultus
 neque cicatrix neque plaga cum
 tumore: toto corpore pla
 ge sunt: et sanitas nus
 quam Non enim est iquit
 malagma imponere: neque
 oleum neque alligaturas Sed
 omitto comminatione que
 sequitur ne forte grauior
 vobis efficiat quod est ipsa
 presentis plage puer
 molestia Veniuntamen
 agnosce debent malorum
 causas unde auerunt
 agricolae: unde confusast
 horrea: unde pasua gre

gibus defecerunt: unde ablatum
 est decor sumus etheris: et
 quare non repleti sunt
 campi ubertate sed luctus
 ubique et meror: nusquam
 replete sunt conualles fru
 mento nec stillauerunt
 montes dulcedinem sicut iustus
 sed contrario vastatio
 ubique: et ubique subuersio
 et maledictum gelboe motes
 ubique suscipiunt fracti su
 mus sicut ab inicio postquam
 terra produceret omne fenum
 viride: et visitasti quidem
 domine terram tuam et
 rebruitasti eam: sed visita
 pessima et ebrietate ex vi
 no conuictionis Specta
 culum crudele et horridum
 omne spes in sola nobis stipula
 remansit et vix aliquis
 inueniat colligere spicas
 ut pomicias offerat domo
 Messes nostras in horrea for
 tasse mures recondant: in
 manipulum enim nemo col
 ligant Iste sunt dies quorum
 talis est segre eorum qui per
 iustitiam seminant Sic
 prophete veterum maledicta
 designant cum dicunt fructus

multa: et introducet pau-
ca **S**eminabit vineam et
non premet vinum **E**t ubi
operantur decem iuga boni
faciet amphoram unam
Unde hec malorum causa
Unde vastacionis occasio
Non exspectemus ab alijs
argui: ipsi nos arguant
Remedium mali est confessio
erroris Ego peccavi sicut a terra
et nunciam populo meo et spe-
culatoris opus implem:
et non abscondi nec reticui
firmamentum superueniente ut et
viam meam salua facerem
et eorum qui me audire volu-
erunt: Ita nunc quoque emendo
et profero contemptum et negli-
gentiam populi mei mea fa-
ciens vulnera ipsorum: si forte
vel hoc modo aliquid digne
miseracionis et clemencie
consequamur **I**gitur alius
nostrum depressit pauperem
et partem vultus exigui
rapuit inique vel terminos
supergressus est siue furti
siue violenter: et iuravit
dominum ad dominum et agrum
ad agrum ut aliquid proxi-
mi auferret: et studio

sumo eget ne que vicium
haberet: quasi solus habi-
taturus esset super terram
Alius vero usuris et multi-
plicatione fenoris terram
contaminavit **C**ongre-
gans ubi non speravit et
metens ubi non seminavit
et colens terram sed cupi-
ditate alius collectis co-
piosissimis frugibus et
uberissima vindemia deo
qui prestatit frugum copia
neque ex vultu neque ex torcu-
laribus primitias obtulit
et ingratus simul et ingratus
existit: id est neque pro hijs
quibus consecutus est gratias
retulit neque pro quibus spe-
rabat officiosus inventus
est **A**lius viduam et pupil-
lum non est miseratus
nec esurienti confregit
panem suum: **V**ino potius
esuriente christum non refecit
qui in singulis quibusque
minimis proficitur: et ille
qui propter spem terram nullam
recondet in horrea sua **V**ino
qui nec habet ubi recondat
et alia destruit horrea
et alia edificat ut futuris

fructibus pararet? noscens
 qd fortassis ante repeteret
 ab eo animam ubi reddz
 vocem eoz que large sus-
 cepta conclusit anguste
 boni dei malus dispen-
 sator effectus alius via
 humilium exclusit et auertit
 iustum iuste Alius odio
 habuit eum qui arguebat
 i peccatis: et verbum semen
 excitatus est Alius sacri-
 ficium sanguine sue que multa
 concluderat et rapinam
 pauperum habuit i domibz
 suis i memor dei effectus
 aut certe memor cum dicit
 benedictus dñs qm ditati-
 sumus: et suspicatus i
 quitatem qd a deo habet
 que neque rapiebat ppter
 hec ergo venit ira dei super
 nos filios perditionis? ppter
 hec claudit celum et multo
 ad amplius claudet si no
 vel post flagella conuertimur
 et huic qui nobis appropiat
 propinquamus Quid ad
 hec dicimus qui frumenta
 recondimur et mercamur
 alienam famem? qui ob-
 seruamus mala tempora

ut bene sit nobis: qui specta-
 mus ut alienus luctus fiat
 nostra leticia? qd dicimus
 quando transiet mensis ut
 pecunia annulemus: quando
 transiet sabbatum ut apela-
 mus thesauros? qui mesu-
 ras duplices et pondera
 dolosa paratis: et ipsi i vos
 metipos mensuras penitez
 et cruciatum annuletis.
Quid ad hec dicitis qui
 nullum modum possessionis
 agnoscitis? qui aurum et
 argentum sicut deum colitis
 immo quasi barba adoratis
 qui preciosa queqz gemas
 et vestium fluida ac deli-
 cata utimini? et thesauros
 teneis ac latrocinibus congre-
 gatis seruitij multitudinem
 et equorum ceterorumqz animalium
 numerositate elati. **T**otis
 camporum spacijs magisqz
 montium diffusi quidam
 quidem possidetis? alii
 autem iraditis: reliqua vos
 spectatis **S**ed in sanguisugam
 illam salomio: que repleti
 nullo modo potest vel i febris
 et aqua et igne Qui respicitis

aliū orbem terre ad posses-
sionem: vel vt culpates
angusti vobis possessionū
spacia a deo creata. **Quid**
vero illi qui excelsis tribu-
naliū sedibus resident di-
candi potestate habentes tenē-
tes superbo elato supercilio
nichil profusū recogitant
se quoq; a deo esse iudica-
dos qui verus est omniū iudex
vt ipse tamquam confusus
temperet potestate scietes
qđ a ipi indigent clemencia
dei. **Quid** vobis i hijs qđ re-
soluntur i ebrietas lectis
quorū digne memit scđ abnos
qui iquit p̄mis linguētis
debiti sut et ad vocē orga-
norū manibus plaudunt
Et hec que fugiūt tamquā
p̄manencia existimant
et nichil passi sunt. In con-
tritiōe ioseph: id est casu
proximorū non miserati
sūt. **O**portebat namq; be-
nignos et misericordes esse
erga eos qđ p̄miores fuerat
corrupti: et per minam
misericordiam provocare.
Oportuerat flere p̄mū qđ
cecidit cedrus et emendariq;

ex emendaciōe vicina et ex
alienis malis corrigere
mala sua? cū se videret
id beneficii consecutos vt possit
alijs flagellatis consequi
salutem. **Cū** possit fieri
vt ipsis flagellatis alij emē-
darentur. **Hec** vobis cū p̄-
p̄tis diserte obveniat
nichil et placidissimum
caput? qm̄ multi tempore
multa tibi rest. peccata. In-
strue ipsos et doce confu-
gere esurientibus panem
sūū pauperes et sine tecto
educere i domū suam?
nidū cooperire non despicit
consanguineos pauperes
et nūc maxie bonū nostrū
non s̄p̄ ex habundancia sed
etiam ex penuria fiat. **Tali**
ē hostia magis letat de
qđ i hijs que ex habundā-
p̄bent. **A**fficere nobis
hodie moyses quidam vel
phinees. **E**ta p̄ nobis ad
dominū et repropicia eū
vt cesset aliquando vastatio
sive p̄ sacrificiū sp̄iale sive
p̄ oraciones et obsecraciones
tantū vt curas n̄a dei et
medius existēs cessare facias

quod superest plage libet
 amplectitur deus carni-
 ciem patris: In filioz iter-
 cessione p[er]fusam Supplicia
 p[er] p[re]teritis malis p[er] futu-
 ris interueni p[er]fer p[ro]ph[et]am
 deo iam plagis et timide
 purgatu: iam flagellis
 vastacionis emendatum
 Impetia eis cibum corpora-
 lem: sed an ipsum ange-
 licum cibum de celo descen-
 dentem Reconcilia hoib[us]
 deum: et terrenis reconuige
 celestia: venosa p[ro]bes tre-
 temporinos et scotinos da-
 bit d[omi]n[us] b[en]edictionem: et
 terra nostra dabit fructu
 suu[m]. Ista que deorsum
 est cotidianu[m]: et n[ost]ra tra-
 p[er]petu[m]: que sanctificauit
 primo i[n] xpo ihu d[omi]no n[ost]ro:
 cui est gloria et p[ro]p[ri]e i[n] se-
 cula seculoz Amen
 Explicit liber s[an]c[t]i gregozij
 nazanzeni epi de vasta-
 cione grandinis Deo gra-
 tias
 Incipit liber eiusdem de
 iheremia dictus p[ro]ph[et]e
 imperatoe apud quem
 et itercessit p[ro] q[ui]a p[er]didit

Ventrem meum
 doleo et fessum
 mei t[er]rati
 sunt d[omi]n[us] i[n]
 quibusdam
 locis sermo
 num suoz iheremias exi-
 minis p[ro]ph[et]etaz plenus
 misericordie: et deflebo
 p[ro]ph[et]a israhel incredulitate
 q[ui]a alienus efficiebatur a
 deo: ventrem i[n] hoc loco
 animam suam no[m]i[n]is tropi-
 cis legibus Ita e[st] i[n] multis
 locis sacre scripture uer-
 ues: siue p[ro] eo q[ui] occultus
 et invisibilis hoib[us] ventez
 et eque ut anima a c[on]spec-
 tibus latet: siue quia si-
 militer suscipit uerbi cibos:
 et p[er] singula queq[ue] m[en]t[is]
 dispensat et diuidit Ad-
 enim agit cibus i[n] ventre
 hoc et uerbu[m] gerit i[n] anima
 Sensus autem quos dicit
 sibi esse turbatos puto q[ui]a
 motus et cogitaciones n[ost]re
 dicit et eos p[ro]cipue motus
 quos ex sensibus corporali-
 bus caput P[ro] quibus
 p[ro]cipue iusti quoz p[er]tuz-
 bantur et dolent et p[ro]o

huānis miseris inflāma
Si vō et corporales q̄s
sensus itelligat quos di
cit esse turbatos nō mīsa
tis videt̄ erudē: eo q̄ sci
et oculis et auribus vidē
tes et audietes mala p̄t̄
bentur et indignentur: **q̄**
quid utiq̄ desiderū gerūt
videre illa que oculis nō
vidit: et audire que auris
non audit: et cogitare
que i cor hōis non ascedit
Verū quoq̄ modo quis ac
cipiat **D**olet iustis ventrē
suum et perturbatur sensib⁹
suis dum ferre non potest
que patitur israel: q̄
cūq̄ illum velis itelligere
israhel sine eū qui sc̄z
carnē est sine eū qui se
cundum sp̄m **P**ro qua
pheta etiam fontem la
crimarū requirit et mā
sionem vltimā i deserto
et secedē ad loca demer
cupit vt aliquantum
tristitiā decoquat: et in
ternū doloris vulnus ex
olet per quietem et silen
cū lamentans israhel
Endem quoq̄ beatus da
uid i angustiis positus

paulo ante dicebat **Q**uis
dabit michi pennas vt
colūbe: et volabo et resp̄
escam. **C**olūbe pennas
requirit: itaq̄ seniores
et velociores **T**alibus eī
motibus sancti agūt̄
Sine per hoc s̄ sp̄s ḡaz
vel adiumenta deprecēs
p̄ quā solam possibile ē
effugere mala: vt et ipse
p̄ grāam s̄ sp̄s adiuty
et euectus longe efficiat̄
ab inquinibus malis **T**ū
deinde qd̄ vnicū remediū
inuenitur i malis n̄ est
sp̄s **E**xspectabam i p̄ d̄i
qui me saluū faceret a
p̄sillo n̄o et tepestate
Nō et i alio loco facere
inuenitur velocissimū meozū
remediū prouidēs simul
et nobis optima p̄beēs
magnanimitatis exēpla
abnegavit i p̄ consolari
anima mea **V**ides sermōēs
tedij et desperaciōis **N**ūq̄
nō p̄uolat anim⁹ et contre
misat auditus: cū se da
uid i tedijs et merolibus
abnegat posse curari. **E**lō
ays. **N**on sermo tibi aīq̄
non amicus non sp̄quis

non consiliarius non con-
 dolens et copaciens: no
 alijs suazum miseriaz ex
 empla proferens: vel
 certe veteru casus et gesta
 comedrans vel nouella
 proponens **S**i qui forte eam
 de grauioribus liberati
 sut malis: sed oia despe-
 rata sunt: exclusa sut
 cuncta: perijt ois spes
 facendu est humi et qsp
 ille veniat solus exitus ex-
 spectandus e **E**t hec mag-
 nus ille dauid qui tribu-
 lationibus dilatah: que
 etiam si mortis umbra
 circumdet non timet mala
 quoniam dñs cu ipso e
Quid ergo parauit mmi
 et infirmus: et totus ter-
 renus. **A**d huc dauid
 perturbatur: et quis
 saluabitur. **Q**ue ei ex-
 pla i tribulatione fuerunt
 aut quod solaciu inuenit.
Quo me conuertit i angus-
 tijs: dauid ipse respondet
Noni ei qe i spu psallens
 etiam decones fugat **S**pe
 nobis iudicet quo erigam
 remissas manus quo dis-

soluta gema conalescant
 spe nobis iudicet quo trase
 amus pignem et aqua
 et pueniam ad refrige-
 rium **S**pe dicat **S**i con-
 sistant aduersum nos
 castra quid agendu sit
Aut insurgat i nos pluu
Si i arcu confidendu sit
 vel i viribus equi aduersu
 eos qui i curribus ad nos
 veniunt et equis **N**on lon-
 ginqa sed satis proxia
 nobis ostendat auxilia
 vt velimus et assint iuo-
 cemus: et anteqz dicam
 presto sunt **H**ec nos ver-
 bum sit **I**n corde nostro
 et i ore nostro **S**uscipe
 iugitum tam cito qz desi-
 deras remediū **M**emor
 fui ius dei et letatus su
Memoria quid **S**piritus et
 paracelus. **M**emor esto
 et tu dei: et letare **Q**uod
 vile medicamentu e qz
 facile remedij genus **Q**uod
 qnta medicine velocitas
Quod qnta medele magnifi-
 centia **N**on solu colibet
 tristitias et copesat meo
 res si i meozia venerit de

sed et leticiam prestat his
et alios de huiusmodi
medela audire sermoes
Si conuersus in infernu
eris ad dnm tunc saluus
eris videtis gemitibus
sociatam salutem. **A**libi
quoque et adhuc loquitur te
dicit **E**cce assum et iterum
Dixit autem mee salus tua
ego sum **E**t iterum **N**ichil
iterum mediu **I**nter
supplicante et miserrante
Non auri non argenti
non moniliu munera
neque alia eorum quibus
homines flecti ad huani
tatem solent **S**ed et sopho
mas cum diceret ex perso
na dei indignantis et ira
ti desolabo vias tuas **I**ta
ut nemo profusus recedat
peas et deficient ciuita
tes eorum quia non erit qui
habitet in eis: et cum grauis
simis vtriusque comminationibus
et id est efferae adducat
et cum terrarum tenebras sup
fundat: continuo etiam
melioris speciei reuocat lu
men: et deactos rursus
suscitat aios ac reparat

dicens **V**erumptamen dicit
timete me et suscipite cor
rectionem meam: et non
extinguabo vos ex oculis meis
Sed et adhuc hilariori
sermone procedens etiam
seciora pronunciat dicens
In illo tempore dicit dnm
Confide syon non dissol
uantur manus tue: **D**nm
deus tuus in te poterit salu
bit te: et superducat tibi le
ticiam et renouabit te **I**n
caritate sua: et congregabit
oem contritos et saluabit
eos qui afflicti sunt et eos
qui expulsi fuerant reuo
cabit **H**ec quidem et sa
ante dixerunt: **H**ec et nos
in votis gerimus **H**ec et ser
mo noster annunciat: si
tamen vos suscipitis
verba prudentie sicut
vult sapientissimus salomon
et non velut ipsudum
malorum descendentes con
tempnatis: neque pro impe
ricam tribulationem vel
molestiam incutentes absque
beis vobis in temptacionibus
videamus **C**irculus etiam
quodam est fides humanarum

verū et erudire nos vult
 per contraria deus: ut
 sicut oīa ī sapia fecit et cre
 auit Ita cuncta per sapi
 enciā gubernat et corri
 git secūdu īsapitabilia atq;
 īuestigabilia iudicia sua
 vniuersa dispensans. **Su**
 mus ergo et nos ei curae
 inter cetera prudētie ei
 opera. **Non** ventur namq;
 omnia ut ita dixerim cu
 ra eū qui īmobilis est. **Ipe**
 eī semper et ī oībus. **Idem**
 est: **Immobilitas** stans atq;
 dispensans ea que cotidie
 diuersis et modis et reb;
 et causis per cōitus vaīos
 transeunt. **Et hoc est dog**
ma dei antiquū et īmo
bile: quo p̄nūciatū est
tenebras esse latibulum
eius. **Tenebre** namq; oc
 curunt oculis nostris et
 tū dispensaciōis eius co
 namur aliquid īueniri
 nisi forte ī enigmatē qd
 et speculum atq; īfiguris
 possum' aduertē. **Et hoc**
ut arroganciam nostrā
retūdat: ut accepto expte
itellcū sapie et veritatis p̄

hoc ip̄sū qd nichil sumus
 nosmetipsos considerare
 possumus? et sciamus nos
 nichil aliud debere nisi ad
 ip̄sum cōverti et splendē
 eius illūari: ut p̄ īq̄litate
 eoz que vidētur et cōmu
 tantur ad itellctū nos
 tranfferat īmobilitatis at
 que cōtēpuitatis sue. **Derūp**
tamen ut diximus nichil
est īmobile nec equale vel
īsemetip̄so consistens: d
vsq; ad vltimū sibi simile
p̄manens. **Non leticia** p̄
p̄manet. **Non tristitia**
p̄fuerat. **Non diuitie non**
paupeitas. **Non fortitudo**
non īfirmitas. **Non hūilitas**
aut potēcia: non p̄ncipia
non futura non m̄ta. **Non**
aliena non parua non
maxima: nec qd cūq; ī
sit est qd aliquis ex cogi
tauerit īuenit ī īngi
equalitate diuitie. Ineq̄li
tas et cōmutacio agit oīa
et īferens se per singula
monet ac vertit vniuersa
Ita ut magis auris falla
cibus firmitatis aliquid
credi possit aut litteris q̄

scribitur in glacijs q̄ hūa
nis prosperitatibus. Quā
des namq̄ successus iū
dia perimuntat: i felici
tatem nimia misericor
dia releuat. **Q**uid quidem
mura arte dñe sapieae
temperatur? ut neq̄ afflic
toꝝ dolor absq̄ remedij
fiat: neq̄ iuxsum successu
prosperi p̄uitate ipa
effrenatus agant. **D**em
q̄ vni prudentes et in
aduersis eruditi et vult
anzū in fornace purga
ti est dicere bonū michi
q̄ humiliasti me. **Q**uid
enī michi humilitas pepe
rit? ut discam iustifi
cationes tuas. **V**ides ergo
quomō sc̄ ad deū i hu
militate confugiunt?
et p̄ dolores ac tribulacōe
dñe beneficia promerēt
dñā namq̄ cū i laborib̄
fuerit et i angustijs cū
hostiliter vrgetur a cae
ne tūc ad deū refugit
et agnoscat vnde debeat
auxiliū posse. **C**um sibi
alienū et inimicū sensē
rit mundum: tunc parate

et proximū inueniet deū
Proterea ergo sursum respici
amus fratres: i di tēpe
et i omnibus afflictionib̄
nr̄is spem requiramus
a deo? **N**eq̄ i prosperis
negligentes timorem ei
neq̄ i aduersis deffertates
spem. **M**emores sumus et
i tranquillitate tempes
tatis et i tempestate gubē
natoris: nec deficiamus
i tribulationibus: neq̄ effi
ciamur seui neq̄ adu
lantes. **D**ūs suo cūmittis
et placidus est declinatō
et refugientes cū castigat
et corripit? cū p̄cipue me
hor sit sepius laborans
et correctio remissione vi
suario negligencia et emē
dacio venia. **D**icam bre
uiter. **N**eq̄ p̄pter miseria
corruendum est. **N**eq̄
prosperitate supiciendū:
et ideo subiecti sumus
deo et i vicem nobis ac
temporis potestatis. **D**eo
quidem p̄pter omnia: not
ante i vicem pro caritate
p̄pter quietem autem
et disciplinā p̄cipibus

et hys papue qui mites
 sut vel benigni: ne forte
 multam eoz clemencia
 assiduitate venie consuma
 mus: et p affectate eoz
 et imutacione ppositi nos
 vici efficiamus apud deu
 velut qui tranquillitate
 turbaverim sedicioe be
 toz: et luminem tenebr
 ac melli iecerim absin
 thiu. Est naqz eia hoc
 i legibus sc spue cautu
 et verli pmissione signa
 tum: vt sicut serm mbe
 tur dno obedire et vxores
 viris et dno ecclia et dis
 cipuli pastoribus et magis
 Ita eiam omnibus sublimi
 oribus potestatibus subditi
 sint non solum ppter na
 sed ppter conscia: qppe
 qui et tributa pendant
 et odio habet legem vraz
 face non debeant. Idco de
 mag ad bñ agendu xpia
 ni non metu gladii purgē
 tur nec potestatis timore
 sed potius laudibus prono
 cantur. Sic ei dicit sermo
 diuinus. Vis aute non ti
 mere potestate. Itac qd

bonu est: et habebis lau
 dem ex ea. Regula ergo
 quedā fragilis est. Potes
 tas ista terrena: que vite
 homi apposta qd uictum
 est quide non contigit
 qd vco curru et supflum
 recadat ac uideat. Sic sol
 vnus est et illuat quide
 sanos oculos: amplius
 vco excecant ifirmos. Vis
 ut aliquid eiam de mris
 audeam dire. Vnus est
 xpūs: et alijs i ruinam
 alijs positus est i resurrec
 tionem. In ruinā sine du
 bio gentis iudeule iux
 surrectionem vco ppli cre
 dentis: et alijs quidem
 est petra offensionis et lapis
 scandali hys videlicet qui
 non cognouerūt neqz intel
 lexerūt. Sed i tenebris abu
 liant vel ydola adorantes
 vel legem dei usqz ad hōz
 solum videntes nec pfectiq
 illuminantes illuminari cu
 pientes: alijs vco lapis
 est angularis qui oem
 structuram cōiungat et
 colliget. Et petra fundamēti
 supra quam pndēs qsqz

no

no

edificat domū suā vel eā
lapis ille margarite quem
distractis orbis que habet
comparat optimus quisq;
negociator regni celorum
Nos ergo cū actus nros
discute volumus et emēdā
sed sententia iudicij causam
tale aliquid pati videm
quale si quis i agone posi-
tus et laborem certaminū
phorescens agonitēten
querelis oneret aut si qui
i corpore sūt mentis et suppu-
ratis vulnere cruce ita
secus habens recessus me-
dicū qui ad vulnū demū
dandum adhibet ferri vi-
gorem Imperitū clamitet
et crudelē hęc nō ad eos
dicta sūt qui p̄tibus eā
iūti optemperare cogū
vt sponte subiecti sint et
necessitate faciāt ad volū-
tatem hęc vobis pauper
ego pastor ad perfectiorē
gregē adhibeo cōmonitiōes
Quāquidē pastoralis mee
discipline lex est et gaude
vō i p̄prie actibus vestris
et tristari vobiscū p̄riter
i aduersis Quid vō vō

qui potestatibus p̄sede-
tis **J**am em̄ nō vō
sermo cōuertitur i qui
nolumus iequales quidē
videri vt subiectos q̄dem
leges ac disciplinā obīe-
doceamus: vñ vō vel po-
tencie cedam? ne vñ
ea libertate qua xp̄s nob̄
vt i ecclesijs dedit: aut certe
illis quidē magis consule
quos monem? vō autem
magis despicere aut negligere
videmur? quoz vñq; ma-
iorem curam habere dignū
est quanto ad multorum
perniciem p̄tinet si quid
erratur a vobis? et vñq;
multoz saluti vñq; con-
sulet? In quibus iusticie
et clemencie extiteritis
tenaces Quid ergo dicitis?
Putas ne patimur vt
verius agam vobiscum?
Suscipitis ne libertatem
verbi? Libenter accipitis
q̄ lex christi sacerdotali
vō nñ subicit potestati
atq; istis t̄bunalibus subdit
Dedit ei et nobis potesta-
tem: dedit p̄cipitū mltis
perfectiorem p̄cipitū

vestris aut nunquid iustu
 vobis videtur si cedat sps
 carni? si a terrenis celestia
 superent? Si dms p
 ferantur humana. Sed
 patienter queso accipe
 libertate nostram. Scio te
 onem esse gregis mei a
 xpo michi summo pastore
 annuntiatu: et spu sco
 cofignatu. Scio te inter
 sacra altaria cu venerandae
 subici manibus sacerdotis
 Scio te bte trinitatis cultu
 tua fide quide: sed nra p
 dicatione seruire. Scio te ex
 eodem lumine quo nos
 illuati: et ideo breuis
 quide michi ad te sed liber
 est seruis xpo conregnans
 ymo xpi regno que sut hu
 mana dispensas: ab illo
 tibi i hoies vite venia et
 potestas mortis iudicis e
 et gladius tibi datu non
 tam vt opareis q vt co
 muneris. Que vtrius velut
 depositu quoddam incruen
 tum et ipollutu restitu
 as comedanti. Imago e
 ite dei: non solu illa que
 ab homibus habet i corde

Veru et hec que a te eam
 manibus ministrat. Hic
 tibi comissa est dispensacio
 Sed dispensacionis fructu
 ac merces alibi te expecte
 tat. In illo loco ad quem
 omnes pergimus. Cum
 i hq vite sine carnis sine
 studio sine vmbra parui
 aliquid luscimus memeto
 pp q vna tibi natura e
 eademq substantia cu oib
 qui tibi subiecti sut. Tu
 tamen no esto cu deo non
 tam mudo te diari: q
 diari tibi xpm gloriare
 nulla tibi societate ad fa
 bula mala oderunt pp tura
 nos legitimi principes. Ille
 homicida fuit ab nro?
 Ille pnu hoem p pnu
 cocioez deceptum in hac
 vite miseris exulem de
 dit et mortem qua deus
 non fecerat per peccatu
 ille pnuus inexit. Tu
 autem o homo dei memeto
 a quo factus es et quo
 imitans: qtu tibi pstita
 est et quanta beneficij
 deo debitor es q tibi dedit
 legem vt sans dare leges

qui tibi dedit prophetas ut
et deum agnosceres et futura
speres: et imitari possis
clementiam dei. In hoc est
papue in se homo divinitatis
imaginem portat in quo potest
facere bene possibile tibi
est fieri deum: si tamen non
elacione sed imitatione cu-
pias fieri deus. Alij ad hoc
veniunt vendentes omnia bona
et pauperibus erogantes
Alij membra sua mortifi-
cantes que sunt super terram
propter crustum mundo se cruci-
figentes. Alij deo filios mo-
vent. Non est dubium quod notum
tibi sit abrahe sacrificium
qui promptus unicum optu-
lit deo quod cum patre suscepit
a deo. A te autem nichil horum
expetimus: sed pro his om-
nibus clementer utere et misera-
cordia erga subiectos: quibus
delectatur deus magis quam
omnibus ceteris. hoc munus
propter offer deo hoc sit oblatio
tua immaculata per quam
erga te quoque simili modo
provocabis clementiam dei. Misere-
tere proxi mansuetudine: tem-
perata minas multa exibe

iniquitate correcta sunt
tribescere solent homines
apud bonos patres. In
notam verum delicti. Certe
semel quod misericordiam consecutus
quo iterum ore peccabit. Sed
etiam si non fiat: nequid
tamen impediat a libertate
prope animos. Homo invidiosus
neque ceterum aditu misericordie
excludat iniquitatis
Pacem et mansuetudinem
bonum nec tempus imitet
Nec potest mutilare. Nec
necessitas irascat. Nec iso-
lencia exulceret. Nec ma-
lorum hominum improbi-
tas defatiget. Sursum
semper respice: Deo misericordie
necesse. Quis unquam peni-
tuit qui deo aliquid commisit
Davit apud quem cum multo
senore sit retribuas com-
mendate. Reddit enim bonum
non hec que nostra sunt
nisi forte etiam in presenti ali-
quos remuneret. dum
ceteros ad simile opus pie-
tatis hortat. Ad huc partem
et mundus iste pertinet et
tabernaculum hoc soluit.
Redimam ergo tempus

et per her que ptranscut
 illa que pmanent cōpa
 veniū vniūquīq; nostz
 est i peccatis et tra her
 multa nobis debita con
 trahit Indulgeam? ergo
 vt indulgeat nobis Remit
 tamus vt remittat nob
 Vides quomodo i euan
 gelio debitor quidā offer
 tur multoz talentoz
 Qui cū a bono et clemē
 tissimo deo indulgentiam
 fuisset debiti confectus
 qd adeptus fuerat i magno
 ipse non prestavit i mi
 nimo Deo quo indigna
 tus patet familia: quid
 fecerit filio Verumptame
 expedit omi hōi misericor
 dia puenire iudiciū Audi
 toz exortū te optime
 pncipid atq; vnam fa
 ctas nos addē etiā clemē
 tissime Poterat fieri vt
 totius vrbis huius magne
 polus pstermeret cū sa
 cerdotibus patrib; et senio
 ribus et oī hac veneranda
 canicie quam puto etiā
 angelos venerari cū hys
 iq; sacerdotib; p quos cre

ditis vota supplicacionesq;
 vestras ad cornua celeste
 altaris imponi Sed puto
 sufficet her aut adhuc ali
 q; manus temptabimus
 Audete et me cogit dolor
 ipsum tibi adhibeo xpm:
 qui seipsum exinanivit
 vt nobis hoībus loqueret
 ipsum impassibilis tibi
 adhibeo passiones offero
 tibi ad intercessionem
 crucem eius et clauos
 quibus sacrosancte fixe
 sunt manus: sanguine
 quem pro totius mundi
 salute profudit sepultra
 ram resurrexerat atq;
 ascensionem eius ad celos
 Adhibeo tibi istud altare
 ad quod cōter omēs acce
 dimy i quo typū salutis
 nostre hoc ipse ore quo nūc
 te deprecor celebramus apertū
 adhibeo ad mitigandū
 te etiam sacrosancta illa
 mysteria p que virtutib;
 celestibus sociamur Et
 quāuis vniū hōz suffi
 ceret? pro oībz tamen
 hys da nobis et tibi graz
 et vniuersę ecclie que i

in domo tua est et bene
vando hunc conventum
qui nobiscum pariter suppli-
cat etiam si nobis conce-
dit verbi misterium vel eta-
tis prerogativa privilegio
sacerdotis Tu ergo qui
pro salute omnium nunquam
cessas? In hoc solo patere
te nunc vici: et nichilominus
vince clementia. Ecce quod
tibi obtuli patrimonos et
advocatos supplicationis
mee In conspectu dei et
sanctorum angelorum et reg-
ni celorum honora fidem
meam quam et sequis
et veneraris? quia ego cre-
didi et que michi credita
est ut et tua fides in ma-
ribus et perfectioribus hono-
retur a deo In summa autem
verum habes et tu in celo
dominum: qui talis erit
erga te iudex qualis et
tu extiteris erga eos quos
iudicabis? a quo omnes
et in presenti et in futuro
viam speramus? propter hoc
dominum nunc vivente secum
et regnante cum spiritu sancto
In secula seculorum amen

Incipit interrogatio subtilissime
omnis per vocem diluade explore
an videlicet pater et filius et
spiritus sanctus substantialiter
de deo predicentur

Quero an pater
et filius ac spiritus
sanctus de di-
vinitate sub-
stantialiter predicentur
an alio qualibet modo Vnde
interrogatio hinc arbitror esse
sumenda Unde verum omnium
manifestum constat exordium
id est ab ipsis fidei catho-
lice fundamentis Si igitur
interrogem illum qui dicit
pater substantia sit: Res-
pondetur esse substantiam
Et si queram an filius sta-
sit: Idem dicitur Spiritus quoque
sanctus substantiam esse nemo du-
bitaverit Sed cum quisque
colligo patrem et filium et spiritum
sanctum non plures sed unum
ocurrunt esse substantiam
Una igitur substantiam tamen
nec separari villo modo potest
aut distinguere Nec velut partibus
in unum coniecta est sed est
vna simpliciter Quocumque igitur
de divina substantiam predicentur

catibus oportet eē cōm q̄
 signi erit que sunt que de
 diuinitatis substantia p̄dī
 centur. **¶** Quocirca hoc modo
 dicuntur de singulis eā vni
 collectis tribus singulariter
 predicantur hoc modo. **¶** Si
 dicimus pater deus est filius
 deus est spūs sanctus deus
 est pater et filius ac spūs
 sanctus deus est vnus. **¶** Si
 eorū vna deitas vna substan
 tia est licet dei nomen de diu
 nitate substantialiter predicari
¶ Ita pater veritas est filius ver
 tas est spūs scūs veritas est
 pater filius et spūs scūs ver
 tas est. **¶** Pater filius et spūs
 scūs non tres veritates sed
 vna veritas est. **¶** Si igitur
 vna i hīs s̄b vna veritas ē
 Necessē est veritate substan
 tialiter p̄dicari de bonitate
 de irōmutabilitate de iusti
 cia de oīpotencia ac de cete
 ris oībus que tam de singul
 q̄ de omnibus singulariter p̄
 dicamus manifestū est sub
 stancialiter dici vnde appa
 ret ea que cū i singulis sepa
 ratim dici conuenit nec t̄n
 i omnibus dici queunt non

substantialiter predicari sed
 alio modo. **¶** Quis vō sit iste
 posterior queram. **¶** Nam q̄
 pater est hoc vocabulum
 non trāsmittit ad filiū neq̄
 ad spm̄ sanctū. **¶** Quis fit vt
 non sit substantiale nome
 hoc idē q̄ram si substantiale
 esset vt deus vt veritas vt
 iusticia vt ipsa quoq̄ s̄b
 de singulis diceretur. **¶** Itē
 filius solus recipit hoc nome
 Nam cū cū alijs iungit sicut
 i deo sicut i veritate sicut i cete
 ris que sup̄ius dixi. **¶** Spūs
 quoq̄ sanctus nō est idē qui
 pater ac filius. **¶** Ex hīs ergo
 itelligimus p̄t̄r et filiū ac
 spm̄ sc̄ non de ipsa diuinitate
 substantialiter dici sed alio q̄d
 modo. **¶** Si cū substantialiter
 predicaretur et de singul
 et de omnibus singulariter
 diceretur hoc vero ad aliq̄d
 dici manifestū est. **¶** Nam p̄t̄
 alicuius est p̄t̄ et filius ali
 cuius est filius spūs quoq̄
 sanctus alicuius spūs. **¶** Quo
 fit vt nec trinitas quidem
 de deo s̄bilitate predicetur
 vlon cū pater trinitas. **¶** Qu
 cū pater est filius ac spūs

sanctus non est Nec trini-
tas filius Nec trinitas ipse
sanctus secundum eundem modum
Sed trinitas quidem in ipso
natura pluralitate consistit
Unitas vero in substantia et
pluritate Quod si persone di-
uine sunt substantia vero
diuisa sit necesse est Quod
vocabulum ex personis origi-
nem capit sed ad substantiam non
pertinere ac personarum tri-
nitatem diuersitas personarum
facit Trinitas igitur non
pertinet ad substantiam Quod fit
ut neque pater Neque filius
Neque spiritus sanctus Neque tri-
tas substantia liter de deo
predicetur sed ad aliquid
ut dictum est Deus vero ver-
tus omnipotens substantia immutabi-
litas virtus sapientia et quodquod
huiusmodi excogitari potest
substantia liter de divini-
tate dicuntur hec si sese vere
ex fide habent ut me istam
non peccato aut si aliqua re
forte diuersus est diligentem
rituere que dicta sunt et
fidem si potens in rationem
conuincit **Explicit** Deo gratias
semper et mari virginis marie a

Incipit liber sancti laurencii
de duobus temporibus
Duo sunt tempora
ab altissimo
instituta in
quibus datur
duplex ho-
minibus
remissio pec-
catorum Est namque remissio
publica et est remissio pri-
uata Publica tempus suum
habet Priuata suum exercet
tempus In publica forte est
indulgentia In priuata fructus
est penitentie In illa donum
dei In ista labor hominis In illa
baptisma In ista penitendo
Et que sunt ista tempora
debet agnoscere Tempus pri-
mu est ab adam usque ad
christum Tempus secundum est a christo
usque ad fine seculi Hec sunt
duo tempora In primo quod
peccatum adam quod soluit christus
In secundo quod peccata ista
que labor hominum et sollicitudo
excogituit Illud generale est
hoc speciale Adite quod dicitur
peccator adam quod in filio
eius proficit diuina clemencia
abstulit **Foram illa in se sus**

ceptam saluator evertit
 Quando. In primo tempore
 Vbi. In fonte baptisma
 tis: fluentisq; iordanis
 Ibi clamat baptista: di
 gitorq; ostendit celestem
 principem dicens Ecce ag
 nus ecce qui tollit peccata
 mundi Peccata mundi
 quid est. Delictum ade p
 traduce semis ad filios
 deuolutum. Igitur
 dei xpus tinctus i flumine
 tulit noxam sarcinam
 a patre i filios duramantem
 Ne phas illud pessimum
 a serpente suggestum In
 fonte i tinxit In flumine
 aboleuit In carne crema
 uit Tulit delictum vniuersi
 et donauit indulgentiam
 cunctis claudit curauit et
 sanata sunt membra omnia
 Verum ab hoc fonte vel indul
 gentia generali iam ad
 exortum tempus Commissa
 peccata non aqua delet
 sed pietudo remittit Et hoc
 tempus vtzq; psalmista
 dauid In quinquagesimo
 psalmo notauit primum
 tempus signauit vbi per
 spiritum sanctum loquitur In psalmo

adam Et quid dicit. In
 certa i q; et occulta sapien
 tia tue manifestasti michi
 Et que sunt ista. Inge
 tu fuit saluare ada collap
 sum i mortem Sed manifest
 ta facta est et redemptio
 eius i carne: et remissio ei
 i aqua Vidi i spiritu quomodo
 clemencia tua missa per
 vniuersum et patrem recepit
 de crimine: et filios dona
 uit saluti Ecce iocata et occul
 ta sapientie tue que in tur
 dignacio reuelauit Quid
 ergo. Adam ipse est: qui
 per xpm exultat i dauid di
 cens Domine asperges me
 ysopo et mundabor Culpa
 enim mea obruit me imo cri
 men peruenacionis fedauit
 sed asperges me ysopo id est
 aqua bona et mundabor
 Asperges me ysopo aqua filij
 tui sacro flumine mixta
 et mundabor: Lauabis me
 et super cinis dealbabor
 Lauabis me i illo venturo
 fonte et iustico flumine
 in quo non solum crimen
 meum extinguitur sed candor
 meus quem recepturus
 sum etiam cinis supercellit

futuū est q̄ator vt mittas
filium tuū d̄m̄geū? qui
auferat malū de mūdo
q̄d per me ītrōductū est:
et non fraudent filij ī fa-
uore patris Ille aperit vīā
salutis: Ille referat remis-
sionis fontē et cisternā meā
abolet ī aq̄ et spū: affigit
me glorie sue guttis et mū-
dabor Lauabit me ignis fō-
flumine: et sup̄ mūnem
dealbabor Hec est ī p̄mo t̄pe
remissio generalis Videa
mūō ī sc̄ō q̄d declarat idē
psalmista Vsq̄ quāq̄ laua
me ab īiusticia mea: et a
delicto meo mūda me Ecce
tempus et tempus **S**upe-
rius adā In fons dauid
Ibi lauachū aq̄e est Vbi
dicit adā lauabis me
et super mūnem dealbabor
Hic lacrimae sūt penitēcie
vbi dicit dauid Vsq̄ quāq̄
laua me ab īiusticia mea
et a delicto meo mūda me
Illud publicū hoc p̄uātū
Illud gr̄acie hoc clemēcie
Illud d̄m̄i hoc singulare
Illud iusticiā hoc morale
Abluitur adā ī corpore
xpi: vt veterē abiciat hōies

et iduat nouū Abluit et
dauid ī corde cōpūcto: vt
reformet ī se sp̄em quam
crimen suscitauit Ille re-
nouat ī fonte Ille repat̄
ī fletu Illū gr̄a euadit Istū
gemitus reformauit Qui
cōmissū suo h̄z fūtid corpore
Solet: et lugens p̄cā suā
ad se depūgit ymagines ita
asserens: Vsq̄ quāq̄ laua me
ab īiusticia mea **Q**uare
Vsq̄ quāq̄. **A**m̄ia n̄q̄tate
meam ego agnosco: et delictū
meum coram me ē
semper **T**amē si ita dicit
Fanaueras me domine s̄
ante ī patre meo adā ī sp̄
m̄bea illius p̄ te suscepta
tinxi ī fonte abluisti ī
flumine liber existebam
beneficis tuis indulgentia
tua fecerat me īmūnem
sine meo labore **S**ed q̄d
faciam nūc quia iūritū
feci b̄n̄ficiū tuū? Nec pot̄
idultam m̄ gr̄am retinere
Itēū ē ī me ip̄so euadit
patris delicto liber effectus
sp̄i cōmissi delictū **D**e pub-
lico exceptus laqueo p̄uātū
tūcci Non est iam fons
nec aqua p̄sidiū **Q**uid

facia? aut unde probor. **S**
 Numquid meorum iterum indulgentias
 tue ymbre perfudi? generalisq;
 lauacrum flumine dilui?
Absit. **N**o ego iam aque mi-
 nus repetam: quo ablui
 semel concessum est. **E**x mea
 enim copia me redimo: ex
 meo me liquore perfudo. **E**st
 in me exiguus quidam humor
 qui non me more torventis
 infudit: sed modico sudore
 irrorat. Angustus mei me
 guttis abluo: quero? verbo
 rursus scintillis virtus in me co-
 ceptum exuri desidero: usq;
 quaq; laua me ab iusticia
 mea. Non iam aqua: sed **e**pe
 laua me. Non baptismatis
 fonte sed pnie rore: quia
 delictum meum coram me est. **E**t
Vidi me agnoui factum meum.
Stat enim me delictum quod me
 deformauit. **L**aspiciam laua
 me ab iusticia mea: quia
 cognoui quod feci. **Q**uid ego
 cognoui? **T**u dignantur
 ignosce. **D**espice tu quod ego
 offendo. **S**ufficiat me videre
 hoc quod tibi displicuit. **A**uen-
 te facia tua a peccatis meis
 et oes iniquitates meas dele

Quare. **Q**uia delictum
 meum coram me est semp-
Scriptum est in corde meo:
 figuratum est sub oculis meis
 fixum est et in conscia mea illece-
 tu quod ego conscripsi. **E**xime
 quod ego figuravi. **D**ele quod
 ego desidi. **H**ec in figura placita
 sunt. **I**nduxi speculum quin-
 quagesimi psalmi: ex quo
 ad aspectum nostrum et pmi
 temporis et sedi gemina
 ymago resubit. **P**mi in ada
 scadi in dauid licet ambo sine
 ada sine dauid pmi tps spa-
 cio concludantur sed spns e
 sanctus qui loquitur in **h**et
 et tempus vtriusq; rei a sese
 distiguit ut puaicati ois
 venia signetur in ada: pe-
 nitencie munus exsoluat in
 dauid. **S**ermo namq; **h**et
 ticus et pcedetem faciem
 temporis et sequentem in psal-
 depigit. **V**obis igitur da-
 sermo exponitur ad vos di-
 vigit ista assertio: **V**obis **h**-
 disputatio. **C**larum pfectum
 habitura igitur: quibus
 calor fidei peccato forte inue-
 niente pfecti mei pcedita
 obstupuit pfecto de quate

liquefcit? omnia futurorum
itencio aponata torpescit
dū secūdm̄ quilibet p̄p̄ndit sibi
q̄ repetat reputat et intra
se loquit̄ ita **Q**uid factus
sum modo? quid sup̄agēdū
michī aut quid restat sperādū
Redemptus fui et factus
sum seruus liber fueram et
factus sum seruus peccati
Perdiidi grām largitoris:
amisi beneficiū redemptoris
Claro corpore egressus de forte
cinere me iterum in mūdo p̄fu
di limorū sedam **P**urus de
grāa dei effectus: factus
sum de p̄a itemperancia
proditus **C**eros meus fecit
me de filio famulum **D**e iūmo
iūmicam **D**e herede exteriū
Wiolam simbolum meū: **C**orru
pi pactum in ipso vestibulo forte
constitū **Q**uā in felix condicio
Quā in miseranda concubatio
opibz me diabolicis renū
ciaturus p̄p̄p̄ndēram: et
hoc implere non volui x̄p̄al
quibus carū: in ipsis relapsū
contaminor **Q**uāgelicam
tunicam: rursus in pelliceā
cōmutam **S**tolam meam
quā vnda texuerat **L**abe vna

fuscant: et nouū hominē
iterū vetustate contexi **Q**uā
nūc inquirō. **D**icit quid
adhuc expecto? adhuc
vbi quero fontē v̄ aut vbi
inuenio baptisma. **N**ūq̄
est respectū ad aquā. **N**ūq̄
recipit me adhuc vnda?
vt me reformet in vtero aq̄
et pariat innocentem **D**icit
forte querere debeo adhuc
dexteram sacerdotis qui me
mergat in fontem? et inde
iterū purificet **H**ec tantum
loqueris tu hec tecū tractas
consciē tue onere p̄p̄p̄ndēntē
Sed que sūt hec verba tua
Homo cognosce te esse yma
ginem dei **E**xp̄ictem te
fecit deus: prouidit animo
mente mistici sensibus sub
limem? et vult te nō p̄dere
sed saluare **N**ō peccatē sed p̄p̄p̄
Quare te desperas quādo
ille te nō despicit. **C**onsciā
tuam formidas et ad caput
indulgentie non formidas
festinas **Q**uid putas eē
fontem qui te concepit?
aut quid estimas esse vnda
aque que te peperit. **Q**uid
quid aqua est medū? aut

Unda est i causa. Absit Sed
 discere misterium Prudentem
 tua fons e vite intellectus
 tuus aqua est mundans
 habes affectu cordis: ut
 videas temetipsum dare
 pisti mentem alicora pe
 tento: sta i altitudine metis
 tue quasi imago dei et
 de speculo hoc desice pfi
 da rimazis habes arbi
 trium et sensum de deo:
 quo possis extingui. Si
 est i te prudentia Si ha
 bes consiliu et ppiu metis
 arbitrium Deus i te est:
 et si deus i te est ipse tibi
 erit pma et fons et bap
 tisma et remissio qui nunq
 ite nec desinit nec desinit
 Quid ambiguis estuas.
 Quid resolueris animo
 et inter septa tedia cosce
 tue fatigatus torpesas.
 Peccasti post fonte: lapsus
 es post bapisma: fecisti
 crimen post indulgentiam
 generalem Quid nunc.
 Merit iam spes. Nunq
 excusa est remissio. Nunq
 intercepta e retributio. No
 est ita homo quoctuducis.

Signu accepisti de fonte
 non desperationis sed mise
 rationis: non defectionis
 sed misericordis Non ut nunq
 deliquas sed ut nunq despe
 res Signu accepit iudei
 Quid. Circumcisionis Signu
 nu accepit et xpiani:
 circumcisonem cordis Sed
 satis hec illa prestancior
 In illa sanguis iustionis:
 i hac aqua remissionis
 Ibi plaga carnis hic palma
 pietatis Ibi obseruancia
 rigida hic indulgentia regia
 Et hoc utraq signaculum
 xpis pendens i patibulo
 pnotant: qm de vulne
 suo et aquam eduxit et san
 guinem: ut sanguinis
 signaculum daret iudeis:
 aque vero iudicium gentibus
 xpianis Signu vero et tu
 accepisti de fonte non iudai
 cum sed euangelicu Ex
 illa die Illaq hora qua egres
 sus es de lauachio: ipse
 tibi est fons iudicis et diuz
 na remissio Non opus ha
 bes doctore Non dextera sa
 cerdotis Non ascendisti
 de sacro fonte: vestitus es

veste alba: et vinctus es san-
guine mystico facta est sup-
te innocens: et venit super
te trina virtus: que in no-
mī vās: ac si novam fudit
doctrinā. **Ex**inde te ipsum
statuit tibi iudicē et arbitrū:
Deditq; tibi noticiā vt possis
ex te discere bonū et malū
id est inter meritū et pccā
Et quia non poterās innoxius
in mēbris corporisq; cōpago
liber existē a pccō innumisq;
esse a nova: post baptismū
remediū tuū in te ipsum
aptavit. **R**emissionem in
arbitrio tuo posuit: vt q;as
sacerdotē non cū necessitas
flagitauerit: sed ipse iam
ac si scitū perficere q; ma-
gister: cōpore tuū ita te
emendes: et peccatū tuum
pccitudine abluas. Itaq; desi-
nat diuina: cessa deffera
desinat ignavia. fons nūq;
deficit aqua. itus est abluo
in arbitrio est. **S**anctificatio
in sollicitudine est. **R**emissio in voce
lacrimarū. **N**oli te solū in signi-
ficiem fons ē in hominē pccatur
pccitudo. **C**onfecta est tibi
penitencia ad vocē baptiste

quis sic vociferatur in heremo
et penetrabili clamore defici-
tas hominū mentes exagitat
dicens **P**enitentiam agite
appropinquabit ei regnū celoz
Nemo potest supm iperū
adire apicem. subie fastigium
nisi fuerit pūe suffragio
fultus. **A**d regnū celestis pe-
netralia non peruenit q;si
nisi egerit pūam. **R**epetit
ad huc baptista **E**go inquit
baptizo vos in aqua in pūa
sed alter est post me venies
qui vos baptizabit spū sctō et
igne. **N**oli viam querere
neq; iohēm neq; iordanem
ipse tibi esto baptista. **N**olu-
tus es post lauachet: vinctus
sūt viscera tua. **C**ontaminata
est anima: tinguē cam-
te in aqua penitencie. **A**bluc-
te habundantia lacrimet:
exuberet te fons compunctiois
itus ex itimis tuis exundet
aque vite in fimbrijs tuis
Prepara te venienti dno
et ipse te percutiet baptizabit
in spū sctō et igne: habens
ventilabrum in manu sua:
quod est inspectio vel pccitudo
pccitudis a peccatis ipse inspect

ite molem et molem unam
 penitencie et unam pestilen-
 cie: et pnie quidem fructus
 ac si triticum contingeret in
 tuum profectum **B**eata vero
 tua quasi pestilencie paleas
 comburet igni rextingu-
 bili **H**ec est primata remis-
 sio: intimo corde purgata
 et penitentie acquisita contra
 sunt repetenda: pluma
 replicanda **B**ene hominum
 fragile est: et lubrico
 gressu recedit **N**atura
 corporalis obnoxia est rebz
 contrarijs: passionibus
 etenim diversis ac vicijs
 subiacet **N**ec tantum de virtute
 qua: quantum de divina pre-
 tate dignum **E**t si hodie quod
 confidat de merito de robore
 animi de vigore viscerum
 crastino fallitur ac decipi
Sic et protestatur paulus
 apostolus dicens: et qui pu-
 tat se stare videat ne ca-
 dat **C**arcer est caro que aie
 fortitudines premit: et cla-
 vitatem contaminat **L**a-
 quens est pestifera lapsu
 ptensus in via et inde est
 quod clamat **H**eta **I**n via

hac qua ambulabam oculi
 tauerunt laqueum michi
Et iterum **I**ntra semitas san-
 ctissimi posuerunt in supplicia
 plerumque anima in hoc corpore laqueus
 et si velit et si nolit nec li-
 beratur sponte quam domino
 suffragio per penitentie
 supplicans ut ait idem **H**e-
 ta **B**enedictus dominus qui
 non dedit nos in captivos
 dentibus eorum **A**nima nostra
 sicut passer excepta est
 de laqueo venantium **L**a-
 quens contractus est ad
 vivante domino: et nos li-
 berati sumus **I**n laqueo
 herabat anima: et excepta
 est non suis viribus sed
 divino presidio **E**t quis
 est iste laqueus carnis:
 qui animam in propositum suo
 bene currentem vexat
Et carpit in gremio carpit
 frequenter **E**t est in sti-
 mulus per membra insidias
Dico quomodo **I**n oculis est
 laqueus gravis aut non
 cognovisti quemadmodum
 anima non dicam sepe
 sed pene **E**t captiva in aspectu
Vnde anima tractatur

unde libido incenditur?
q̄ de corporali affectu
Vidisti laqueum forte: nec
i merito scriptu e: nequis
oculo quid est factu i hoie
Et iteru Intrauit mors p̄
fenestras vestras: et lingua
tua insanabilis est laqueus
Spergit ei venenu male
dictionis blasphemie susur
rationis detractionis Et no
solum mordet sed carum
exulcerat animu Et inde e
q̄ obsecrat presul ille p̄mie
Dicens **D**one dñe custodi
ori meo: et ostiu circumstan
cie labijs meis **N**ec min
interferat aliter **Q**uis dabit
cogitationi mee flagellu
Aut quis iponet super la
bia mea signaculum certu
et tuc loqu q̄ non e tace
Et q̄ exprimit lingua no
mordet sed intimit **Q**uis
Donquit vox aduersa in
auribus: et homo itior
stimulatur i ira: concita
cede **V**ides quia i aurib
laqueus permanet **E**t
inde illa scripture comoracio
sonat **S**epi quires tuas
spinis: et noli audire lingua

nequā Laqueus erit i
manibus ut dem est i q̄ta
tem manus hie conant
Et iteru **Q**uid in iematio
q̄ subditis vobis copugitio
et p̄cutit pugne humilem
Quid dicam de noxio pedu
icessu: cuiusq̄ timore ifecto
ut est illud **V**eloces pedes
cor̄ ad effugend sanguine
Has nāq̄ ifidias corporales
hos laqueos siguloru mēbroz
de corpore etuendos senten
tys suis decernit saluator
Si oculus tuus dexter sima
nus tua vel pes scandali
zet te: id est animu tuam
dina desideratem celestia
cogitantem deprauant
Si laqueus tuus te implicat
aut fraudis sue intunt
fallere fisco visco **A**bsade
Proice abo te **Q**uis iquit
non oculu tibi dicit sed p̄as
p̄ oculu sc̄z conceptu et
corde commissum **A**bsade
non manu aut pedem
sed pestilentiam tibi per
hec mēbra morbuq̄ plata
Quis p̄ter dictu est **S**i
oculus tuus dexter scanda
lizat si manu dextera vel pes

no

no

nisi quia omne quod bonum
 est dexteram vocatur. Si
 milititer malum appellatur
 sinistram. Et est dextera ps.
 Et est pars sinistra. Dex-
 tera suos retinet et probatos.
 Sinistra suos ad equum reprobos.
Ad dexteros quid dicit xps.
 Venite benedicti patris mei
 possidete regnum paratum
 vobis. Quid ad sinistros.
Discedite a me maledicti
 in ignem eternum. Vides quanta
 discreto in sinistram et dex-
 tram. Quid dicitur si oculus
 tuus dexter te scandalizet.
Disce quid est hoc. An
 committis peccatum oculis
 ministrante indulget tibi et
 dextram videt. Sed dextera
 hunc tuum corripit si in
 sinistram. quoniam residente domino
 et dissonante peccata reperit
 inter multos alios et ipse
 audit. **D**iscedite a me ma-
 ledicti peccatores in ignem
 eternum. Scandalizavit te
 oculus subripuit ut deliquit
 per visum te implicavit
 erue eum. Quid subet erue
 oculum an peccatum oculo
 suggerente commissum.
 Num oculus peccavit quia
 vidit. An magis animus
 deliquit quia concupivit.
Ceterum si per cuncta peccata

vel scandala non animi
 cupiditas reprehendenda est
 sed erueendus est oculus quia
 vidit. nullus iam habitu
 vultus est oculos. non est
 quisquam ut arbitror cui oculi
 remaneant. quia non est iter
 mortales qui non concupis-
 cat aut scandalizetur aut
 peccet. **H**omo ne i culpa
 veris oculum ad gratiam tibi
 concessum cuius benefi-
 cium lumen vides. **O**mnis
 est capitis. speculum est
 membrorum. totum corpusque
 fenestra gratissima. **N**oli
 hunc i culpa veris quia corripit
 Sed culpa tibi ipse quia concupis-
 tit. **E**ruere non oculum de capi-
 te. sed errorem de corde. **C**uelle
 non affectum corporeum
 sed concupiscentie crimine.
 Non est missus oculum ledere
 sed crimen euellere. **D**exter
 fuit oculus. quando ipse
 obduxit scandalum. **H**oc
 est quod dixit. quoniam te i qua-
 nit et polluit. **S**ed erue
 eum contraria fortitudine.
Noli de vulnere cogitare
 sed vincendum te precinge.
Esto armiger penitentie
 et protinus evertis peccatum.
Dulce fuit vitium cum delecta-
 ret carne. sed fiat tibi nunc
 dulcior penitendo. que non

folū delectat verū etiam nu-
triat animam Concupis-
ti malū vicit te affectus
superavit te cupiditas
pertrasti nephās Heret
animus tuus dexter oculi
id est dulcedo peccati Erue
oculum istū sinistru con-
spectu confertū? qui te nō
illuminat sed contenebrat:
et dextero transfer te ī sinistru
Sed dicitis malū hoc qd asse-
ris a me extirpandū meus
est Oculus iste nephandū
non videt: In pectore habet
cordis consciencie fixus Cum
li valebo arte eū evnere?
qui nec manu contingi potest
nec digito euelli aut erui
Vidis ostendam tibi manū
et digitū et arte qua pos-
sit euelli. Quā percussisti pug-
nis humilem Induxisti te
peccati oculū Quā porrex-
isti manū tuam ad suble-
uandū humilem Ad faciendū
ropeū Eruiisti de corde tuo
nequicie oculū qui te san-
dalizat Vides quasi manū
digitorū et arte noxiū ille
euellitū oculū? qui te de
dextero digito ī sinistru Dul-
cia videntur vicia dū ī actu

sunt Sed protinus amara
post actū mel iquit distil-
lat ex labijs meretricis Et
hec dulcedo ad tempus qd
vngit gulam īpinguat
fances? Nonissime vobis co-
uertitur ī amaritudie fellis
Et qd fuit dulce ad tempus
fit amarū ī fine festina
igitur et ne tardus existas
ad corrigendū te de sinistro
ī dextero Cecidisti pro oculū
surge pro oculū Totamā
nit te aspectu suo abluat
te aqua sua Induxit te ī la-
queū Eruat te de laqueo Labz
enim ī se magnū lacu
marz auxilium Impulit
te obscenis sordescere actibz
turpibz mucrone cepit
id est aut auaricia aut
libidine Age tu Exerce
te contra talem oculum
Erige te con aspectū tuū
Agita venam cordis tui
que tendit ad oculum
Et dic illi Oculū ad te
reuerio? tibi ipso: Exue
quod īplicasti Tu me
vulnerasti: Tu me sanā
Tu me polluisti: tu me
purifica Ablue quod ī-
nasti Erige quod elisisti

Corrupte qd' evertisti: ab
 solue qd' obligasti p' scan
 dalium Tu vidisti: et
 ego concupivi Tu i'p'cep
 isti: et ego peccavi Ad
 disti animum: Vidisti posses
 siones aliorum et predia:
 cecavit ambicio Sepi cucl
 lete qd' meum non erat
 Sepi auferre aut argenti
 i'vade alienum Tali me
 scandalo obcecasti: tali me
 mutione trivcasti Quid
 dicam de feminea specie
 quantu' itruente eam collapsa
 est anima et cuncta esse
 minata s'ut viscera: et q'si
 concupiscentie sagitta p'cus
 sus de quodam precipicio
 corruu' **Q**uamodo liquore
 tum: et dele peccatu' meum
 Irriga me ymbribus tuis
 p'ruant aque tue et obru
 ant crimina mea hec loque
 cu' oculo tuo: qui te scan
 dalizavit **P**roterea p'ape
 te i' futurum iudicium:
 p'uge venia cordis tui p'ente
 stimulis: et de i'no cordis
 atq' de i'ima mente eduas
 aquam vivam i' capite p'flu
 entem **S**icut caput tuum fons
 remissionis et fluminis i'dul

gentie et corde non solu
 per dext' oculu' sed et per
 sinist' exuerat gemini
 rum: fluantib' tibi ambo
 oculi p'altere s'antatis rore
 m' ac indulgentie ymbre
 Vult cu' indulgentissim' con
 ditor vt fletus purget qd'
 visus polluit: et quod fe
 davit cupiditas reformet
 compunctio: vt citius de
 corde tuo pestiferu' oculu'
 plangens et i'gemiscens
 et dolens: sicut dolens i'he
 remias p' heta cu' i'p'is pla
 g'et et transfugatum
 sic dicens **Q**uis dabit
 capiti meo aqua: et ocul
 meis fontem lacrimaru'
Et ille quidem p'p'tim de
 ploravit captiu' tu at
 i'gemisc' p'oro anima qua'
 cupiditas violavit: et ocul'
 dexter fecit degenerem Sic
 emendus est oculus: sic
 absadenda e manus vel
 noxia mebra queq' **S**iam
 vbi auaricia i'bi manus
 dextera dentibus venenatis
 armata: vt perturcat vt
 affligat vt auferat aliena
 vbi libido i'bi dext' oculus
 noxiu' affectu' armatus

qui modicum delectat et multum
noceat **Q**ui viderit mulie-
rem ad concupiscendam
erant: iam adulteravit eam
in corde suo **V**idit oculus:
concupiuit caro:
peccavit anima **f**luit
iter oculus: ablata est
caro: absoluta est anima
Avaricia infundit vitium
in hominibus: radix est vicia
in precordiis fixa: ex qua pul-
sulant omnia mala **A**d
est avaricia **C**upiditas
Quid est medulla totius
corporis voluntate **A**d aplo
vbi itentissime appertit abso-
lute fixit sententia dicens
Qui ante fornicat in cor-
pore suo peccat **D**e michi
quid acturus sum homo
fragilis: qua virtute valebo
tante atrocitati resistere
Duorum in me consistentium
venena qua forte possum
vitare **S**i radix avaricie
multiformis crimine exul-
cerat animam **S**i radix lux-
urie ignitudo libidinum
facies instigat quibus vis-
cerum medullis exurit
Quid faciam: que virtus
tunc aut ista que mea **V**i-
vunt in me palter scorpentes
amur anaricia et luxuria
mordet **¶** **E**xultant inquit

ledunt frepiter: et stante
contra bestias **¶** **P**ropterea
virtute confide possum
Si aque non adminicu-
lum non est **S**i spiritus sanctus
que me liberabit de corpore
mortis huius **¶** **N**imis
me eruet de hac nequicie
mole morsusque fatali
Homo noli diffide: res
in promptu est vita in ma-
nu est **V**irtus in voluntate
est victoria in arbitrio est
Si voluisti vici **S**i no-
luisti virtus reliqueris
Qui vult vici conatur
ut vincat **Q**ui despectat
amisit victoriam **Q**uid ti-
mes cupiditatis crimine
vel avaricie facinus
Noli timere: radix omnium
malorum id est avaricia
habet aquam **¶** **P**am **E**t aqua
ista que est nisi elemosina
Non audisti quid scriptum
est **¶** **S**icut aqua extinguit
ignem **S**ic elemosina ex-
tinguit peccatum **¶** **M**agna
hęc sententia: desinat
quæla: desinat dubitatio
¶ **N**am vbi elemosina ibi
aqua: et vbi aqua ibi spiritus
et vbi spiritus ibi remissio
Desinat despectio: aqua
et ablucio et remissio in
elemosina largientis est

Ne differas ablucere aqua
 tum corpus et anima
 fontibus elemosine: ut
 redeas rursus in peccata
 baptismatis formam
 Sicut aqua extinguit
 ignem sic elemosina ex
 tinguit peccatum. **T**amquam
 si ita dictum est Sicut aqua
 extinguit ignem ardente
 Sic elemosina discerpit
 auaricie funera omnium
 criminum vincula frusta
 dissipat. **V**idisti aquam
 elemosine. **V**is scire quod
 luxuria vel libido in aqua est
 peccatum corporis itesti
 num aqua habet contra
 riam. **V**is scire quod
 et merito de corpore. **D**e
 oculis stillat aqua que
 totius corporis contractu
 dissoluit et abluunt sedi
 tatem. **S**icut peccatum
 quod extra corpus est elemo
 sina fulminat et extinguit.
 Sic vitium libidinis quod
 est in membris itesti lacrimarum
 ueritas extirpat. **L**ingo
 peccatum quod est corpus
 est spiritum habet fontem ele
 mosine: et flagitium quod

intra corpus committitur
 spiritum habet fontem ex oculis
 fluentem. **V**t scias tu quia
 aqua elemosine auaricie
 flammam extinguit et libi
 dine suscitata viscera perfusis
 uterque fletibus albenit mentesque
 recepit. **S**ed quod in uerba
 munda. **A**ccepe euangelica
 documenta. **A**ccepe duos
 duorum criminum iudices
Habes publicanum habes et
 meretricem. **P**ublicanum
 in auaricia: meretricem in
 luxuria. **C**riminum presules
 facti sunt diuine misericordie
 iudices. **V**is scire quomodo
 isti uicerunt et criminosa con
 tagia euasunt. **S**al
 uatus publicanus. **Q**uia
 manu. **S**icut per elemosi
 nam. **R**eccepta est meretrix
Quo presidio. **S**icut per
 lacrimas. **I**te causam
 replicemus. **I**ngressus in
 iherosolymam pambulabat. **H**ic
 et ecce uir cui nomen za
 chenus homo peccator auaricia
 diues ex rapinis. **E**t hic
 querebat uidere iherosolymam
 ut sciret qualis esset? nec
 poterat eum uidere turbam

obspatione seclusus: mo
dice namq; stature erat
Contigit inenire eū arbo
re sic homoz: ascēdit fes
tinus et vidit. **Q**uid
vidit. **S**alvatore seculi
bene festinavit: optime
ascendit: qui dū aude
cupit videre salvatorē:
salutem ipsam quā igno
rabat invenit. **E**t qd dicit
vidit. **A**nte visus est qd
videret. **T**ransiens in ihō
vidit eū: dixitq; ei zachee
festina descende: hodie
namq; i domo tua me
manere oportet. **D**omine
quid est hoc qd dicit.
Nūquid non sut fideles
qd ad talem hominē appli
cas. **P**ublicanus est
zachee: imo princeps pub
licanorū: patorū pcedo
videre te voluit tantum:
nūq; de sola visione iam
debet salvari. **A**scendit
i arborem: ut te videret.
Si autem necdū vidit:
actusq; suos nec dū invenit
nūq; confessio est mala
sua: aut flagitia repli
erunt. **N**ūq; fluit ante

aut fecit elemosinam. **S**i
peccatis suis est adhuc ho
mo pfanus et dicit illi ho
die i domo tua me manere
oportet. **V**ix adhuc vel
videre te meruit: etiam
angulos eius visitas hos
piciūq; amplecteris.
Verū hoc officij tui est et
indulgentissime cure: q
non vestis iustos ibitare
sed peccatores corrigere ma
nos eū publicanis man
ducas eū peccatoribus. **I**n
geris eū iustus ut hac
societate quasi arte qdā
eos cōvertas et corrigas
ad salutē zachee descende
in quia hodie me manere
apud te oportet. **E**t quid
zacheeus. **D**escendit con
festim de arbore: in vbo
dei dñi emendacior. **A**ffet
tus eū domini emenda
vit pcedonē: et solus
sermo mutavit sensum
eius. **D**escendit pmiter
peravit exultans pparavit
uit hospitium: suscepit bice
presulem et factus est fi
lius abrahe. **M**ansit apud
illum ihūs xpūs: et ipi

ravit illi ignem secretu
 secretorum igne fidei spūsque
 sancti occultu ardorem
 ut amore dei et calorem
 fidei flagrans talia verba
 de promeret **D**ne crede
 midiu bonorum meorum do
 pauperibus **A**udisti quod
 dixit: ecce dimidium
 bonorum meorum do pauperibus
Tamquam si ita diceret modo
 me vidi modo me cogno
 vi saluator: non ex me sed
 ex te facta est correctio
 mea **P**er sensu predae
 meae: pensam actus meos
 pestiferos quos in avaricia
 petraui **D**eo obsecro ad
 nuna me miser: erue pec
 catorem **E**cce ergo que
 abstuli: ecce vestio indigentis
 quos lesi **E**cce vestio quos
 nudavi et si quid alicui
 fraude abstuli in quadru
 plo reddam **V**idisti pe
 nitentiam publicam **V**i
 disti largitione raptoris
Iustat adhuc dicendo **A**d
 esto dne ego in quadruplo
 reddo que inique abstuli
Tu cura criminosis: tu
 suscipe votu meu: et sana

vulnera mea **C**urat elemo
 sina: que obtinet avaricia
Indignantur quidem et
 iputate conantur **D**no **C**ur
 ad patrem duceret et in do
 mo publicam mansure
 voluit **S**ed quod dno ad eos
 dominus hores. **Q**uid
 vos ista. **N**olite sic de me
 sapere **A**n nescitis quoniam
 publicanorum sum et patrum
 saluator. **A**me dico vobis
 quod hodie salus facta est
 domini zachari: quoniam
 et hic filius est abrahæ
Salus illi facta est quoniam
 saluator vidit et cogno
 vit et recepit et preceptum
 eius implevit **N**on au
 disti quid dixit: dimidium
 sibi mee do pauperibus red
 do in quadruplo. **Q**uid
 vos indignamini talem
 operari: tam mature
 concessum. **P**ossim repel
 lere et non libenter reci
 pere: et hunc deffice tam
 cito translatus de malo in
 bonum de preda ad palmam
Non vidisti quia publi
 canus factus est indigentium
 presul et homo forensis

meruit esse filius abrahe
Nō meministis q̄ vēit
filius hoīs querere qd̄
errauerat? saluate quod
perierat. Afficite publi
cani Intueni peccatores
perditi: avari fures rap
tores Videte exemplū
zachei: Iustitate qualem
inuenit fontis venā aq̄
que fluent: a quibus per
elemosiam sponte p̄fuit:
sordēsq; suas oēs In publi
ca functione cōtractas de
traxit In zacheo illa sūa
absolute p̄toreffit sicut aq̄
extinguit ignē sic elemosia
extinguit peccatū Pusil
lus corpe: factus est p̄da
nus opere flagitios cōceptū
felix subito de elemosina
nascitur modicus ascendit
ī arbore ut videt̄ a xp̄o
ut vulgaret̄ mūdo O
arbor optabilis salubri
medicamine plena que
ī solo aspectu subuenit
peccatori Imitare et tu
zacheū ascende ī arbore
niē tue Arbor est ī te alia
fides tua: et specula excel
sa **S**en ī cucurmine h̄y

arboris huiusq; specule
ut valeas videre dnm̄
ih̄m xp̄m: q̄ transente
sicut vidit zacheus Ille
ascendit ī arbore: quia
non poterat videre p̄ t̄bis
Te non turbahōim reti
net aut catarrua exclu
dit **S**ed habes intuitū vi
croz siluam et cogitaci
onū caterinas: que mētē
tuam obubiant et affec
tu exponant **S**ed tu conel
le de corde tuo siluam
istam male obubiantem
Repelle noxias cogita
ciones et conscie strepitū
Relinque ī aīo tuo vnam
arbore: lampadem sicut
tiferam cupis scemate
p̄ferente In qua ascen
dens videas et ip̄e xp̄m
sicut vidit zacheus et di
cat tibi dnm̄ dico vobis
q̄ salus hodie hoībus facta
est: quoniam et hic est
filius abrahe **C**ompunge
p̄tinuē ī affectu verborū
eius et coripe aīo cū mag
na caritate face elemosi
nam **P**orrige modicu
et p̄merere multū **E**rogue

terrena: et exigere sompi-
 terna sicut fecit zacheus
 qui dñi terrenam dissipat
 sbam nō solū congesta
 crimina fontibus elemo-
 sine diluit. Sed etiam hēs
 regni celestis et filius ēē
 abrahe p̄meruit. Vidisti
 elegantissimū documētū
 Vidisti zachēū nephās
 auaricie elemosine v̄būb̄
 expiatū. Quā singulārē
 salutis compendū: ex-
 gavit pauperibus et ablu-
 de peccatis. Elemosina st̄ito
 cōuersū hōiēz de peccatis
 non solū purificat: sed
 etiā coronant et fecit
 de publicano paradisi
 ciuem. Sic suppleta est
 oratio: sic cumulatā ē
 dispendiō pauperū reissio-
 nis mensura: et suffiat
 tibi exemplū publicanū
 qui miserabiles actus t̄iā
 acti temporis p̄ elemosi-
 nam quasi p̄ flumē idul-
 genas traxit atq; munda-
 uit: sed auaricie laqueos
 p̄rogatiōē cupit. datipe-
 nūc pietatis exemplū
 i muliere mētrice p̄positū

ut possis euadere auaricie
 crimē et fornicatiōis
 captiuitatē. **R**etine qd
 p̄missimus quia dñs est
 i hōiē capitalia crimina
 auaricia et luxuria: et
 docuimus q̄ auariciae crimē
 calcauerit publicanus
Audistis cū quia erogauit
 esurientibus et euasit
 pauit pauperes et meruit
 esse quod non erat. **N**ūc
 i luxuria heret sermo in
 meretrice moratur. **M**u-
 lier a te exigimus quod
 multis profit. **M**eretrice
 da nobis exemplū. **V**t scia-
 mus quō stuprata mētra
 tua nō sit a deo respecta:
 sed magis recepta. **D**ic
 nobis criminosa: quo tēore
 facta es crista. **N**oli tūc
 publicā: sed p̄de nobis
 beneficiū xpi: et doce nos
 quo genere facta est es de-
 mētrice virgo. **A**udite can-
 sam et disate verā: quia
 p̄ceptis misericordie mira-
 bilia fecit. **R**eccepit mētrē
 purgavit publicanū
 clarificauit corruptam
 iohannis quidā noīe

Simon cœli rogavit i do
mū suam: et paravit illi
cœniū vt ederet apud
illū Ingressus iquit dñs
dignanter discubuit Et hoc
quoz miranda hūilitas:
vt deus i domo pharisei et
discuberet et ederet apud
zacheū mansit: apud pha
riseū manducavit Et hoc
quare nisi quia publi
canoz erat et amicus
et saluator. Sed discubete
illo etiā edente i domo pha
risei quid factū est. Ecce
mulier peccatrix que erat
i illa civitate. Vbi cogno
uit quia intravit xp̄s
et recubuit i domo pharisei
subito quasi mētē audax
itravit i domū: et attē
tam publicis affectibus
frontē obtulit saluatori
Audaciter itravit non
iam mētē sed modesta: nō
libidinem expletura: sed
lucē dei visura Intrauit
non ad libidinis formā: sed
ad indulgentie fontē Intra
uit non vbi sa vtra sordet
ceret: sed vbi contractus de
poneret sordes stuprata

Viscera dñs miserante pur
garet Supgressa est ani
ma: nec respexit ad pha
riseū sed recto limite di
rexit ad fontem: pudor
pūnata et pēitidine
armata Et quid fecit.
Tulit se ad pedes xpi
i thoro recubentis: stetit
angustia: curvatoroz corpe
pedes dñi tenuit vca: et
remediū exegit. Vultu
animo loquitur tacite:
gemit silenter. Instat
oportune pēitudine cōpūta
et doloris sui egēitudine
stimulata Subrigit ad
celum animū: aspectū
desigit iteram: illum
solum videt q̄ tenet. Illi
pandit pectus suū: illi
peccata detegit: et cri
mina reserat consciencie
Cor suū sup pedes eius
mentū cū fletibus fudit
Capillis etiā mollibus
lacrimis p̄fusus pedes
quasi lintheos quodam
detergit. Nec solū lacrimis
ablucere satis est et crinib⁹
tergere Insuper de ala
bastro quod i manu tenebat

Unguento perfudit: ut
 pedes quos unguauerat
 unguento limeret: atq;
 in hijs tribus speciebus
 imunda mulier in lacri-
 mis et capillis et unguine
 quasi fonte baptismi sui
 de pedibus xpi extrahere
 vet. Nam et in fonte bap-
 tismi quid aliud est qm
 aqua et cinis et vestis
 alba. hinc mulier p
 aqua fletus fuit: p
 mate unguentum p veste
 capilli. **S** mulier peccatrix
 multa adiuuencio tua
Quis tibi monstravit
 talem aut iuente aut
 pponere autem: ut cōgesta
 mente criminata momenta
 neis lacrimis viticos cri-
 nibus uaderes unguento
 extraheres. **Q**uid ergo
 intulit ipsa mulier pec-
 cati? cū alabastro un-
 guenti: et stetit iuxta
 pedes xpi. Et quid salua-
 tor. **N**ūq; ignorabat
 eam. **N**ūq; nesciebat q
 esset publicana. **H**oc
 nephas est. **D**icit. **W**erum
 ubi vidit cōpuctā iā non

respulit quasi publica
 nam aut spernit ipoz-
 tunam: sed recepit do-
 lente et amplectit peni-
 tente. **N**ōne iputavit
 ut erat imputata. **S**to
 ei dixit dñs meretrici.
 adultera fluida fornicaria:
 tu venis ad me tu
 proximas tu causa es
 meos pedes manibus pol-
 lutis contage. **N**on vi-
 des massam maloz tuoz.
Calent adhuc ite crimina
 mēbra tua feruore libidis
 spūant: corpus tuū cri-
 minosis maculis plenu est.
Animā ipaz intus cōtra
 minacōis tue fuerit sat-
 cina pmit: et tu tantis
 sceleribus depurata causa
 es uenire ad me. **N**on illi
 sic xpus nec iputavit nec
 dixit. **Q**ui et si dixisset
 illa illis mulier parata est
 sine dubio contraria respo-
 dere. **S**i dixisset illi xpus
 imunda mulier fedissima
 contaminata cessa a me
 discede: nulla habeo cū
 meretricibus causam.
 habuit illa respondere

et hoc illi opponit **D**ne rex
celestis redemptor mundi
que sunt hec. **Q**uid des-
cendisti de celo. **P**ropter
iustos tantum. **E**t quia
sunt iusti. **S**i patres
reprobas. **U**bi ipse tuus.
Aut non medicus vestitus.
Quos curare. **N**on sanos
nos. **A**bsit. **S**anis non
est opus medicus: sed
meretricibus opus est
medicina. **P**ublicani te
pulsant: ut curam accipi-
ant. **P**ecatoribus vesti-
porrigit manum: et cecis
cedit. **E**t cecis reddere visum
medice quid me repellit
vulnerata. **E**t si repellit
ego non recedo: sed iure
mea de te exigo sanitatem:
quod sanare venisti sanos
non repellere. **T**eneo pe-
des tuos: nec ante discedo
quam preceps curam expo-
tentis. **S**ustipe oportuna
et noli despicere pulsantem
meretricem. **E**cce panem
tibi offero pro redemptione
mea: corrige ad me affec-
tum tuum. **E**t quid est quod
offeris. **I**ndigens sum

Inopes sum. **N**ichil habeo
in substantia preterea la-
crimas: et hoc satis tibi
est. **S**cio ego quod gratia sit
tibi ista oblatio. **N**on quod
pecunia: sed exigis pe-
nitentiam. **N**ec libamina
tantum queris: quantum lacri-
mis delectaris. **S**acrifi-
cium tibi est cor contri-
bulatum et spiritus compunctus.
Sustipe igitur itaque panem
penitentiae mee: et da michi
premissam indulgentiam tue pas-
tor bone dic michi queso
numquam non sum de ovibus
tuis. **S**ed erravi de gre-
ge: et facta sum sicut ovis
perditus. **Q**uerere ancilla
tua: et fac me de matre
pudica. **N**oli despicere. **N**o
sum sola: multas habeo
comparces: et quod maxime
pars omnium tuarum in me est.
Pastor excelsis querere oves
perditas et scilicet contrac-
tas: collige eas in brum
et ipse ovile tuum. **T**u namque
dixisti habeo et alias oves
que non sunt ex hoc ovili.
Habere oportet me agere
ut fiat unus grex et unus

pastor **Q**ue sunt iste oues
 que non sunt de manda
 tua? qui meretricibus et
 publicani qui peccatores
 adulteri et iniusti? **Q**uare
 si hos repudiaveris vel
 excluderis? qui remanebit
 qui impleant ovile tuum?
Hecete apti mures vrgines
 continentibus? et isti sunt
 isti ad itegruu p[ro]p[ri]um? **S**i
 igitur presbiter peccato
 ribus: paucimtus et multi
 foris erit **S**ed qui redemp
 tor es general et pastor
 coris qui vult non perdere
 sed salvare collige corruptas
 tas oues et stabie cospersas
 ad aulas celestes? fac de
 omnibus vnu gregem: et esto
 dnu vnu sicut p[ro]misisti
 et saluator et pastor **O**bes
 te ego mulier digna?
 et tracta ita me p[ro]ce de
 posto: sciens te esse erran
 cium medicu **D**olorem
 meu verbis igemino: et
 actione meam secretis si
 gulis exp[ro]mo **E**sto michi
 induocatus? suscipe cau
 sam meam: et solve cope
 des meos **Q**uultu est qd

merui tangere pedes tuos
 tu flumine indulgentie
 dele et imina mea **T**ango
 te saluator ego imunda
 mulier: et osculoz pedes
 tuos **N**on ut inquinem
 quod tango: sed ut abluaz
 ab eo que tango **M**erit
 magna est fides tua? **M**
 mira conuersatio: clara
 confessio **N**on te iam di
 cimus meretricem: sed
 dnu meretricanciu medi
 cam **D**e te ei capiunt multi
 recuperatiois exempli
Sed si capti ordine repli
 cemus phariseo iterica
 qui rogauerat dnu vbi
 vidit velut indignam mu
 lierem apt intra se **H**ic
 si esset p[ro]pheta: non sancti
 hanc muliere tangere se
 cuius sciret ifamiam
Illo sic intra se p[ro]pendete
 et p[ro]p[ri]et actu obseruare
 itente: cogitatu eius cōpre
 hendit d[omi]n[us] p[ro]p[ri]et et de
 terit sic asserens **S**ymo
 up habeo tibi aliq[ui]d dicere
At ille respondit **Q**uare
 dic fenerator aliq[ui]s duos ha
 bebat debitor[um]? vnu debebat

quingentos denarios: alter
quingenta. Iste dum non
haberent unde redderet
ambobus dimisit. Dico quod
de istis quis plus enim dili-
ge debuit. Respondens
simon dixit. Quatuor ego
estimo: ille cui plus do-
navit. Dixit dominus. Recte
iudicasti. Simon. Hoppes
pharisee corripite ad te pa-
bolam istam. Nescitis quod
propter illam periculi. Cur
dignaris. Cur bene-
num veritas in pectore tuo
Cur contra factum bonum
subingit caput serpentes
Indignum iudicis saluam
mulierem fornicariam la-
cimarum fontibus vendan-
tem. Sed facis hoc quasi
incredulus phariseus: dum
non vis me esse aut crede-
re deum amice fecisti rem
bonam: parasti michi comi-
nium: et prandium exhibuisti.
Quid ad istam mulierem
Amicus eius plus est: quam
tua humanitas amor eius
vincit tui cominium. Non
vidisti quid fecit. Intra-
vit in domum tuam: aquam pedibus

meis non dedisti. Hec autem
lacrimis unxit pedes
meos: et capillis extersit.
Osculum michi non dedis-
ti. Hec autem ex quo ita
vit: non cessavit osculari
pedes meos. Oleo non unxit
ista caput meum. Hec pedes
meos unguento perfudit.
Propter quod dico tibi: remissa
sunt illi peccata infinita. Pha-
risee ex malo sermone indig-
naris: arguit te quod salua-
verim pulsaturam et peccatis
absolverim. Et quid hoc
ad te. Mala intentio tua
Nunquam non licet michi in
face quod volo. In oculo
tuo neque est: quod ego bo-
nus sum. Sed si tibi
placet corripite ad te pa-
bolam meam. Aperit
oculos tuos et vide. Tu
fecisti cominium: et metrum
coronata est. Quare
quod multum dilexit et multum
ploravit: multum peccavit.
Plus valuit apud me fletus
metricus: quam tua fercula.
Et in decuplo tibi placita est
fornicatrix: quam tu quingenta
illa quingentis compensata est.

nūmīs Nec ī meito de
 vobīs predictū est: q̄
 mētrices et publicani
 p̄cedet vobīs ī regno dei
 Conuersus ihesus īp̄
 ad mulierem fides tua
 te salua fecit vade ī pace
 Ecce quō patuerūt p̄p̄ta
 ī duobus exēplīs Ecce
 quō crimina cōtrarijs
 collisa sūt armīs Auar
 gie tela recondit elemosia
 Luxurie crimina lacri
 me restituerūt s̄enecavit
 publicanus et factus ē
 iustus f̄leuit fornicaria
 et facta est sancta Quid
 tu ad hec talibus p̄uo
 catus exēplīs Des
 peras forte dū displi
 ces tibi ipsi Desine des
 perare et discē quid agas
 Quando vobīs orare p̄o
 luxuria que ī te est aut
 exoḡne aliquid p̄ peccatis
 Scio quia resistit tibi
 consciencia tua et vend
 nit ī finitū numerū pec
 catorū obstrēpit tibi
 silenter dicens Quid est
 quod oras? aut q̄d est
 q̄d exoḡas? Clades est

initiate: scelerē te cum
 lus vrgēt Et q̄ta est
 obsecratio vel exoḡatio
 tua? Nō sic obumbrat
 te consciētia tua Tu noli
 terri: sed oppone illud
 publicanū: obice mētrē
 et dic Cessa consciencia
 noli michi obstrēpere
 est accessus ad deum
 et locus remanēdi ad xp̄m
 Impius fuit publicanus
 sed non desperavit q̄re
 ruit publicanū et factū
 est iustus f̄leuit mētrē
 et facta est felix Vt q̄
 me corripis consciencia
 vt q̄ me confundis et de
 pitandē contēdis Si
 deus recipit? quis est
 qui retinet? Si deus
 iustificat? quis est qui
 condempnet? Christiane
 quid tardas? Publi
 canū vides anq̄ adhuc
 p̄tēret et receptū? et am
 bigis? Quid metuis
 vicū libidinis quo corpus
 polluit et mēbra macu
 lantur? quasi nō si toto
 animo īgenūeris absol
 uaris? Homo stertit

vide: memento p̄ solas
lacrimas ablutū. Sed
dicas. Ecce cōpūctus
oravi aut erogavi a
flemi p̄ hīs que male
gessi aliquatenus me
vni dñs indulgente ab
solui. Post hoc ut est ip̄a
condicio si rursus pec
caverō? quid facturū
sum? Rūq̄ iterū flere
debeo? aut indulgentiā
flagitare? Aut nūquid
est adhuc sperare reme
diū? Respondit tibi. Si
sem radix que peccat
in mēbris auerret tuis
vel ab animis tuis deſce
deret: recte hoc dicerēs
Si cū stimulus carnis
quiesceret securus eras
Nec peccatū facerēs Nec
pēnitentiā quererēs. Sed
p̄ quasi angelus illibatus
incederēs. Et si nālis
concupiscentia urget et
pūgit libido? quid fac
turus es? Fragilis es
viceris? subinde flecteris
frāpter et facis illud qd̄
deus non vult: facis illud
forte quod tu ipse horres

ut ait ap̄tus Non quod
ego volo: sed qd̄ odit hoc
facio. Quid nūc? Ecce
orasti et adiuuit dñs:
adiuuit pius? indulſit
misericors: euasisti peccatū
Sed quid? Nūquid iā
absolutus es de stimulo
carnis? Ecce iterū cogit
condicio eade post veram
p̄petratā deliquit: post indul
gentiā et post lacrimas
iterū lapsus iterū. In hoc
plane iā magnū iterūcat
odiu: et restimabilis diffi
cultas. Contra quidē debeo
toto nūmo et pūgnare p̄ti
nitate cō carnis stimu
lum et concupiscentiam
cordis ut vias et nō pecces
Sed si forte cō votū tuū
condicio carnis vicerit et
cupiditas strauerit p̄p̄tū
quid facturus es? Debes
iā discedere aut deſperare
salutem? Non sic velis
cogitare. Surge iterū homo
Surge noli timere. Noli
iacere: est qui recipiat
est qui te nō deſpiciat. Eunt
gr̄o mox ut surgis: mox te
ut erigis. Jam nō ut erigis

tūm deo sed animi respiciat:
 nec peccatum computat: sed
 penitentiam pensat. **O**dit
 plane: si te viderit negli-
 gentem aut insolentem aut
 pigrum: si te non viderit
 laborantem in penitentia: sed
 remanentem in vitio.
Talis namque est deus et
 galilaeus: odit peccatum
 amplectitur penitentem. **E**rgo
 cecidisti: noli diffidere aut
 deficere: sed surge. **S**i per
 singulos dies contraxeris
 per singulos dies convertere
 et emenda. **H**oc est quod
 a te expectat et exigit
 deus. **A**ut non audisti quod
 vox eius resonat per herve-
 miam. **H**eremiam. **Q**ui
 cadit non resurgit
 aut qui ausus est non
 convertit. **I**n hoc non de uno
 casu dicit sed totius temporis
 lapsu testatur. **S**i autem contige-
 rit te sepe cadere plerumque
 deliquit: clamat ille et
 dicit. **S**urge homo quid
 iaces. **N**am qui cadit non
 resurgit. **S**urge pec-
 cator: convertere ad me
 quia nolo mortem peccatoris

Quantumque vel quoties
 cuique peccaverit: convertat
 se a via sua maligna et
 vivat. **H**oc ita dicit ut no-
 tu per multas ruinas
 ac sic defectus ac defectus
 deficiat: sed subrigas te
 sollicitior per singulos lapsus
 iterum convertat: opponas
 lacrimas obvias demostans
Inter orationis operibus
 ut pondus peccati penitentiae
 pondere obvias et curas
Persistenter magis deficiat
 in isto agone positus homo
 non per latam iterum viam
 sed angusto itinere pergit
Latam plane tenet viam
 qui non vult surgere de
 ruinis angustam conficit
 semitam qui quoties pecca-
 verit totius vitae redarman-
 et plangit: et tenet per pen-
 tentiam in via angusta
 que ducit ad vitam huius
 dicitur in dubio. **Q**ui
 perseveraverit usque in finem
 hic salvus erit. **P**ro quibus
Expliat liber sancti laurentii
 de duobus temporibus 1496
In istino beati gregory ipse

Sermo beati mercurii
De trinitate: 5

Quoniam mensura
trinitas est una
diuinitas. Ut
ante per sacra
cognoscatur unitas est ab
eo qui est: et spiritus sanctus
a quo qui est et unigenitus
sic existens diuine nature
lucis spiritus a se se per naturas
per se habet maiestatis potentis
virtutis diuine lucis spiritus
vnius in duobus et uterque in
idipsum pater in filio filius
in patre. In spiritu sancto. Sic tibi
personis confitemur corpus
per scientie quod super omnia
cuncta condidit. In hoc miste
rio ergo credimus esse ex
nullis extantibus cuncta
orta quod misterium meo
humana concipere non potest
nec oratoria lingua enarra
rare neque diffusis sermone
bibliothecarum volumina
Si totum mundum libri re
pleant diuina scriptura non possit
renarrabilis enarrari:
qui est in dicibilis nullo modo
possit describi neque concludi
aut verbum aut scriptura

diuinitatis sue qui est
fons diuine lucis lumen
sue se natura. Sileat le
gua sua oratoria: quia
deserit sermo de in dicibili
Cum consummauerit mens
humana de diuina maiesta
te dice: tunc incipit. Quanta
sit autem diuina clemencia
nemo scit nisi qui genuit
et nemo compit secreta
patris nisi is qui per natu
ram nascendi in uicium auit
Ois ergo mansuetudo et
modestia perit. Ois conuerit
ad prophetam doctorem aucte
presumat dicendo. Credidi
propter quod locutus sum. Ois
autem per misterium simplex
sit professio ut fundamentum
eclesie solidat aptica aucte
predestinatio sequens
presumat dicendo. De cetero
nemo michi molestus
sit. Ego credo in christo et hunc
crucifixum quia cum confi
tetur filium hominis confitetur
et hunc crucifixum spiritum
sanctum qui ex spiritu sancto et ma
ria uirgine mediator
nascitur. Cum confitetur
primogenitum esse nature

est de unigenito qui tes-
timonium dicit vni et
solum sibi origine esse in
terciam personam patre
confutetur existentis diue
natue lucis spūs vt dixi
qui scdm diuinam natura
vt sup dixi est vnus i duob⁹
et vterq; i idipsum pater
i filio filius i patre i spu
sco In sca ecclesia nūc et
i immortalia secula scloz
Amen **Explicit sermo bti**
mtini epi turench de
sca et diuina trinitate
In festo scti ghertrudis
abbatisse virginis de muella

Prefacio nra ad apro
manū In translatione
libroz sancti gregozij na
zanzen episcopi

Defigis ceteri
michi ex
vibe mag
no opere
iungebas
fili carissime
vt tibi absens quoq; aliq;
operis impenderem: ne
nos a consuetis studijs

necessitas mee pfectionis
ihiberet. **P**etebas ergo gre
gorium tibi i latinū verti
vni per omnia i capabile:
qui verbo et opibus clarus
splendidissimū lumen sac
xpi ecclesie p buit dū ea
docuit que fecit: nec seipz
comendauit agendo con
traria que docebat sō ca
padocia domo epō pūe nūc
quoq; satis religiosa orū
dus fuit althemis et altus
et eruditus ut pauca ille
tamē conuersatione scolari
vel etatis vel sodalium illece
bris cedens pcedidit pu
diciā: sed tanquā a deo
suo commissum thesaurum
ad domū casti reporta
uit integru signaculū
castitatis demq; cū phi
losofic studijs apud athe
nas flozeret: vidit p sepe
sedenti sibi et legenti duas
decoras satis **P**extera leua
q; feminas consedisit. **D**is
ille castitatis i hōtu oca
lo toruioze refficiēs: que
nam essent: et quid sibi
velint percontabatur
At ille cū familiaris

et ambrosius complectē
tes apūt. **N**e moleste ac
cipias inuenis note tibi
satis et familiares sumus
Altera ei ex nobis sapie
tia altera castitas dicit
et misse sumus a dno tecū
habitare: qz iocū dum
nobis et satis mundū i corde
tuo habitaculum pparasti
Tunc demde cū ob exi
miū i litteris pfectum
athenis ut oratoriam
doceret astringeretur
furtim nocte abcessit et
cū se i explorato mari cō
misisset tempestate vea
tus est. **I**n qua deo se ser
uiturū vovit. **Q**uod cū
faceret: subito a patre epō
i sacerdotiū subrogatus
est. **Q**uod ergo ferens
discessit ad tempus. **P**ost
modum vero regressus
libellū hunc apologeticū
dixit i ecclesia causas
sue abcessiois vel etiam
reditus allegans. **P**ost
hec etiā defuncto patre
succedit i epātū apud
nazansi opidū breue
et inde cū post balētis

antiam tempora ecclesias
catholici recepissent: cōsta
tinopolim ad institueda
vel docendam ecclesiam
transire exoratus est ubi
cū magnificū opus i vbo
dei ageret et ifinitas
cotidie pene multitudines
ab hereticis ad fidē veaz
converteret ut fieri solet
gloriā emulatio subscauta
est. **I**lle vero tam ex tē
more dei pfectus ut cū
sensisset causa sui esse iter
epōs disceptationē stati
ffonte distederet: dices
illū tantū modo ppheti
cum sermonem ppter
me est tempestas i hā
tollite me et mittite i mare
et dimittetur a vobis cō
motio hec. **N**eqz vtra pba
bilis aliquid et sanctiqz
neqz eloqz ad clarior et
illustrius neqz fide pu
rius et rectius neqz sciē
plenus et pfectius in ei
ri potest: qui solus sit
de cuius fide ne dissiden
tes quidem inter se ut
fieri solet ptes et studia
diffutare potuerunt sed

obtinuerint apud deū
 et ecclesias dei meriti ut
 quicūq; ausus fuerit doc-
 trine eius ī aliquo refra-
 gari ex hoc ipso quia ipse
 sit magis hereticus ac-
 quatur manifestū nāq;
 iudiciū est non esse vā-
 fidei: oem qui ī fide gre-
 gorio non concordat sicut
 ergo absq; vllō proorsus le-
 ge scrupulo: sciens tamē
 p̄ eloq̄ie eius p̄fulgidū
 ī greco lumen non parū
 necessitas interpretatiōis
 obscurat In quo vtz nū
 sermonis paupertas an
 ipsa interpretatiōis matia
 hoc agat tu qui vltisq;
 lingue habes periciam
 magis probato **Explicit**
prefacio Incipit liber
 apologeticus sancti gre-
 gorij nazanzem epi

Uctus sum
 et fateor
 me esse su-
 peratum
 subiectus
 sum domino: et obsecra-
 ui eū **Dignū** etenim

est ut michi beatus da-
 uid aperiat sermonis
 exordium: vmo vero ille
 ipse qui ī dauid loquebā-
 et qui etiam nūc p̄ eū
 loquitur **Optimus** nāq;
 ordo est ut totius vel vbi
 vel operis et a deo nobis
 origo sumatur: et ī deū
 confirmatio referatur
Causa p̄io qua dudum
 velut tedio quodam et
 indignatiōe superatus
 abcessi: et longinū fu-
 giens et habitamū de-
 serto non paruo tempore:
 aliter fortassis ab hys vi-
 dentur qui vel odio erigū
 me ut fieri solet vel amore
 detinentur: et id quod
 tūc feci quidem videba-
 mur et imites: nunc
 vobis mansuevimus et re-
 gressi sumus ī hoc quod
 antea fugeramus: alii
 quidem culpant īconstan-
 ciam: alius amplectitur
 factū **Nichil** eī hominū
 suavis q̄ aliena loqui
 et aliena curare: maxie
 si enemat vel odio aliq̄o
 vel amore p̄ueni: a quib;

precipue semper oculis
veritas et furatur. Alij
igitur ut dixi putent alia
Ego vero absq; vlla miseri
cordia verecundia quod
verz est i mediū. **E**tera
vtriusq; partibus satisfa
ciens: id est tam hys q
affectu i nos q; etiā hys
qui odio p̄mouentur.
In quibusdam quidem
ipe mei accusator existet
pro quibusdam vero etiā
satisfaciens. Et ut nobis
secūdu ordinem sermo p̄ce
dat. **P**rimo de formidie
mea ac metu pristino dis
seram. **N**eq; ei paciarē i
me suspitionis quidquā
remanere: eoz qui vel
bona nostra vel contraria
curiosa examinatione
dissentunt. **E**st em et hoc
religionis officiu: verbi
satisfactioe curare si quilli
forte sūt qui videntur sus
picionū spiculis vulnēati.
Quoniam quidem per
optimū est: vt neq; pec
cando quis neq; positus
in suspitione peccati si fieri
potest et res indulget offe

diculū foribus ponat aut
scandalum. **S**cimus em
scandalizanti vni ex mi
nimo q; sit a dno grauis
auāduersio constituta. **E**go
igitur optimi et religiosi
viri neq; vt imperitus
hec ante stultus iurati
neq; vt et ego parū aliq;
gloriet arrogans quis
et diuinas leges statutūq;
defficiens. **S**oni etenim
q; sicut i corpore nostro
alia sunt membra que re
gunt corpus atq; omib;
eius motibus p̄sident. **A**lia
sūt que reguntur et obse
quiu rectoribus p̄restat
p̄rebeant. **I**ta etiā i ecclē
sia statuit deus egratio
eā legem dispensans et
p̄ diuinam p̄uidenciam
suam qua vniūsa cōpōit
mentoz temporane p̄ui
legia. **A**lios cōstituit re
gē et gubernari: quib;
hoc vtilius est vt verbo
et ope rectorz ad id qd
expedit imbuant. **A**lios
pastores dedit et docto
res ad p̄fectionē ecclē

eos scilicet qui p̄ ceteris
 virtute animi p̄cediti
 familiaritudo deo assis-
 tunt et id officij i caele-
 stia gerant quod vel aia
 i corpore vel mens et ia
 cio operat̄ i aia: ut b̄p̄
 pariter compaginata
 et sibi vice mixta Inq̄
 quid deest et i quo ha-
 bundet velut i membror̄
 diversitate consonancia
 facta per sp̄m p̄fectū et
 iteḡm atq̄ aptū ad oia
 corpus existat et dignū
 quod xp̄m habeat caput
Quāvis ergo ne alijs
 quidem vllis animanti-
 bus absq̄ rectoribus ee
 et gubernaculis tutū
 sciencia sed multo magis
 hominibus: **H**erco quod
 amplius hys et maius
 periculum impedit erra-
 tibus: a quibus siq̄de
 illud quod p̄mū est suū
 non potest ne delinquat
 hoc certe ne eis sedm̄ sa-
 lutis optinet locū si cor-
 rigantur ac venocent̄
 a delicto **S**i ergo hoc
 verū apparuit et bonū

iustūq̄ visū est: certū est
 malū esse e contrario et
 iutile vel omnes fieri velle
 retores ut nullus qui
 regi debeat iam sup̄sit
 vel vrsusum regendi offi-
 cium neminem velle sus-
 cipe: per quod utiq̄ clan-
 dicare continuo et labe-
 factari poterit omne cor-
 pus eadē nemine scz
 gubernante et vbi iam
 nobis vel quomodo aut
 a quibus coletur deus.
Erit sine dubio illud qd
 dictū est ut non sit rex
 neq̄ p̄nceps neq̄ sacerdo-
 cium neq̄ sacrificium
 et omnia nobis illa q̄
 accidunt quibus p̄s
 imensio sceleribus p̄ior
 ille p̄lusū condempnaty
 est **V**erū ne hoc quidē
 novū aut p̄grinū est
 hys apud quos dīne phi-
 losophie studia vident
 ut ex ordine discipulorū
 quos i m̄ḡor̄ assumā
 officium: sicut ne nante
 quidem p̄habili si res pos-
 cat ad inspectioez p̄rethe-
 transferri: vel ex illo loco

si ventorum probabiliter col-
legerit disciplina ad ip-
sa namis gubernacula
provocari? Vel fortissimo
militum curam turme
cohortisque committi; vel
bene agentem turmam
ad totius exercitus tras
ferri magistrum. Non
ergo estimet quis eorum
qui in alienis negociis gra-
vissimi censores sunt
et ex suis viciis aliena
gesta pendunt: quod
ego erubuerim misterij
huius gradum presumere
maiora desiderans. Non
ita ego sum vel dimax-
zet magnitudinis vel
humanae humilitatis
ignarus ut non magni
arbitretur vniuse matie
mortalium quoquoque
modo et in quolibet ordine
appropinquare deo: qui soli
inaccessibilem omni creaturae
habitat lucem. Que in-
vacio est inobediencie mee
visus sum etiam in illo tpe
nichil mecum hinc nec
moribus meis simile sed
audacius condice impu-

dentibus resistere. Causa
ergo huius rei quid in-
dum desideratis audite.
Præcipua fuit illa pt-
bationis causa nec quod
subito michi superventum
est. Et sicut cum sonus
aliquis repentinus tunc
puit turbantur animi
ex inpromiso terrore pul-
si? Ita ego quoque terribi-
oem resoluam viciam
que michi semper in omni
vita mea comes inissolu-
bilis fuit. Tum demum
recordatio mei silentij et
quietis mee vehementer
perturbabat? cum idem tpe
dixi videri quod ego in
principio vite mee singu-
laret dilexi et in magnis
maximisque periculis deo
veni. Cuius desiderio eo
amplius concitabar quo
in eam videbar eum sal-
tim inquam attigisse
atque inde acerbis accendebat
ex quo michi notiora enim
bona fiebant. Et ideo non
tuli me violenter in me
dixi turbas pertrahi propter
et velut de templo quoda-

quietis tumultuosio vite
 eius fragoribus obici
Nichil ei reuera michi
 ad beatam vitam p̄stam
 eius videbatur quam
 velut clausis carnalib⁹
 sensibus et extra carne
 mūdūq; effectū quemp̄ā
 ī semetipm̄ cōverti: id ē
 suos sensus atq; aīos cōffi
 car alienūq; effectū a moz
 talū curis sibi soli loqui
 et deo: vt alior cunctis vi
 sibilibus factus mentem
 suam repleat timē sensib⁹
 et celestibus formis absq;
 vlla admixtione terrena
 Vere speculū imaculatū
 effectus ymaginō dei
 et ex ipso lumine semp
 lumen accipiens dūsp̄ia
 quedam vel micra futū
 ī semetipso seculi ferens
 atq; ī tris ad huc positū
 consorcio quodāmodo p̄fau
 ens angeloz: delecta
 ac delecta fragilitate
 terrena ad sup̄na et celestia
 sp̄us s̄i subuentione
 transeerit. **S**i quis forte
 vīm huiusmodi amoris
 aliquē sensit ardorem sat

que dix: et que loquoz
 agnoscat: et quante p̄t
 batus sim nouit: ac fa
 cile beniam dabit. **C**eteris
 autem non erit nimis
 ī satisfactione: quibus
 fortassis huiusmodi
 sermo dū opus eius igno
 ratur etiā deusui esse
 potest: et hys p̄cipue
 quibus ī vīdie languoz
 recte iudicandi p̄pedit se s̄u
 et operi optimo viciōsum
 nomen infligat p̄hiam
 cenodoxiam vocantes: et
 p̄reclara sapiecie studia
 iactancie appellacionibus
 ifamantes: quibus libet
 viliū quoq; et impeditū mlti
 tudinis consensus accedit
 p̄uacior manus est īpei
 toz turba ad derogandū
 bonis studiis q̄ ad ymitadū
 vt sit eis oī genere delictū
 Vel dum manifesta et pub
 lica mala non vitant Vel
 dū occultis et reconditis nō
 credunt bonis Ad hoc accessit
 etiam illud **P**roferam ei
 omnia apud vos et nichil
 iam tegam secreti: quod
 siue iustitatis siue libertat

mee fuerit vos probate **En**
bui de quibusdam quos
videbam nichil peccatis
ad emendacionem vite
sue nichil acquisisse cor
rectione ad mores quibus
et nequiores effectos immu
dio ut dicitur pedibus raru
entes certati in sancta et
pulsis digni haberentur
pino aditu a iunio ad
tribunal continuo conte
dete atq; ad sacerdotium
festinare: et repulsio ce
teris ipsiis factis altaris
tebantur: ut iam non ad
formam et exemplum
plebi prebendum ordo ille
videatur sed occasio queda
in habundancia et securitate
vivendi nec officium duc
tur futuro dei iudicio ob
noxium: sed securia queda
et nusquam discutienda ad
ministratio putetur Et
sunt pene plures numero
rectores isti qui illi quos
regunt ut nusquam sit illud
apostoli quod apt non
omnes pphete non omnes
ministri hic et omnes pphete
omnes magistri ita ut

secundum antiquam antiquum
puevbiu merito dicitur
q; et saul in pphetis Et re
vera nulla nobis antiqua
historia tradidit vel tam
fuisse in ecclesia numerum
ministroz vel tam leniter
conspicatum Unde et re
ligionis ac doctrine nostre
obprobrium nascit: q; sacer
dota vel ministeria ambicione
peccatis et ad gratiam q;
matorum iudicio deferuntur
Cuius rei vicium vel labem
etiam si prohibere super nos e
at certe erubescere et ad usum
parte aliqua pietatis est Ad
vero me manus omnibus et su
pra omnia que superius dixi
detestabatur illud est verendum
namque est ad summum ipm
verbi fastidium et pferet
que vera sunt pphete et fas
est in talibus fallere diti
trabat non esse simile sicut
et nunc quos arbitror peccata
vel armenta regere et ho
minibus pphete atq; animas
moderari Ibi et studium
est q; regem vel armenti
vel pecorum validum membrum
et letum caribus facere

Quod profficiens vel ar-
 mentarius ille vel pastor
 comantes herbis et viridis
 vitiis deligit campos quos
 fecundiores probavit ad pa-
 bula et hospites alternis
 partibus inuocat: et ab
 alijs ad alios gregem tris-
 mouet saluo sed et ad re-
 quem perquirat nemosa
 cubilia. Agit autem grege
 interdum virga precipue
 tamen calami vel fistule
 suauitate pmulcens nec
 aliud vltra operis vel ar-
 tano iminet vel pastori
 nisi qd pua quedam solli-
 citudo requirit adu sum
 usuras atq; ipbitate lupoz
 et sicubi forte egri pecus
 vel venifere oculo vel papado
 curare. Umbrao i estibus
 pffice strata recubantibz
 mollia atq; herbida punde
 perfilariz recubentiu loai
 auris pstantibus sinece
 quem ppter decurrentis viui
 frigida umbra pstringat
 Cantare quoq; et velut allo
 qui qd reges aut antiquitatis
 aliquid aut amoris: adhuc
 ingulare pinguis qd qz

vel i ppecciu verite licet ver-
 tatis vero animi et industrie
 nulla cura huiusmodi
 pastoribus iminet: p qua
 necesse habeant voluanti
 gregis magis qz sue obseq
 hominibus cu p difficile
 sit scie regi vel regenti se
 obtemperare: multo diffi-
 cilius est scie alios regere
 et rege scdm ista nram
 disciplinam que ex diu
 lege descendit et que ad cu
 ducit cuius quanto spes
 et gloria maior est tanto
 piculu grauius quippe
 habentibus intellectum
 Quem victore pmo omi
 ut n videtur sicut argenti
 vel aurū probat: et omi
 parte circumspecti atq; i or
 tempore et actibus oportet
 contemplari: ne quid
 forte habeat mitra se ad-
 mixtionem aliene vel mate-
 rie viliozis et rancu som-
 eris vel plubi admixtionē
 respondeat: et lateat itisecq
 aduicem aliquid qd ignis
 examinet et resoluat. Ad
 malu vtiq; tantu tanto
 fit pnciosius qto miosior

populi rector extiterit Sicut
certe gravius est in multis
diffundi pestē: quā unum
pestilencia consumi: nec
cadaveris fetor Ita primario
suis est si unum polluat locū
sicut si sparsim seu in monte
diffuso corrupti aeris morbum
pluribus generet: Ita si quis
est in rectore morbi viciosa
facile in eos qui ei ad obsequi-
randū preesto sunt traditur
atque transfunditur: et multo fa-
cilis quod malū est ab eo
transit quā si quid in co-
stitis et industrie fuerit In
quo ego quoque soleo crebro
apud memetipsum de tali-
bus conferens admirari
plurimum: quod tam facile et
sine aliquo labore atque vili
adminiculo malicia profi-
cit Et nichil tam facile est
quod effici malū etiam si nemo
doceat nemo compellat
Rarū autē et perdifficile est
fieri bonū et ita quasi con-
scendendus sit arduus cuius-
dam et praeiuste rupis as-
census: licet plures pro-
cent: licet multi ibitent
Etiam si omnes foveat et

hortentur Et hoc est quod
michi videtur iam beatus
augustinus intelligens admi-
randam illam iteroduxis
se percontationis ymaginem
cū ad eū dicitur Inter-
rogata sacerdotes legem
et sic eis Si sacrosancta
vel vas sanctū contigerit
alienius vestimentum
si sificat eū ex eo quod con-
tigit. Et cū dixisset sacer-
dotes quod non sificat: dicit
ad eos rursum Si in mu-
dicia contigerit vestimentū
mūdi: utrum polluat eū
Et dixerunt Quia polluit
Hoc est ergo quod etiam
noster hic sermo nūc re-
censuit: quā perdifficilis
est assumptio boni naturae
mortalium velut si ignis
humide alicui materie
adhibeatur Parati autē
sumus ad recipiendum
malum quod plurimum et
apti velut si arde quis
stipule scintillam ignis
inciat que in super etiam
ventis spirantibus ariet
Ita velociter malicia per
scintilla consumitur quod vult

ignibus vel accendi vel etiam
 conualescere possimus. Rami
 et melli plurimo parte absinthij
 nectum. Velociter amaritudines
 trahit Mellis vero etiam
 si duplum nectat absinthio
 non poterit eius obtineri
 dulcedo. Sic brevis gliba
 flumij ripe subducta: pon
 dus totius flumijis inti
 nat in precepto obfiste vero
 et avertit lapsum flumij
 viz magnis molibus et
 imensis machinis queas
 propter quod primo omnium venien
 dum est ne deiciamus pul
 chritate et decore virtutis qua
 pictores pessimi vel certe
 alij pictoribus id est plebi
 que ad eam debet in semet
 ipsam depingere ymagi
 nis eius pessima preben
 tes exemplaria: vel certe
 ne accidat nobis res vsitati
 proponerby ut qui ad alios
 curandos presumus in
 ueniamur ipsi fatentes
 viciibus. Tunc deinde ip
 etiam seipsum alijs a to
 eius peccati contaminacione
 custodiat ne hoc quidem
 sufficere estimo huic qui

erudiendis atque instituen
 ad virtutem populis post
 Neque ei satis est malum
 non esse cui docendi
 summa com^{ant} utitur
 quod utique culpabile et de
 decorosum est etiam in hijs
 qui docentur. Sed oportet
 eum etiam omnibus bonis
 esse artibus preeditum scilicet
 mandatum illud quod dicit
 Declina a malo et fac bonum.
 Non sufficit de anima
 indignas abice cogitaciones
 et malasque res formas abo
 lere: sed et postmanas di
 uinioresque in se habere atque
 conscribere. Ita ut multo
 magis nobis virtus animi
 quam humana dignitas ac
 quisita videatur. Nec putare
 vniquam alij nobis factum
 bonorum finem dicit proficendi
 terminum positum: nec ita
 ad lucrum duccenda sunt que
 a nobis recta gesta sunt
 quam detrimento computanda
 sunt que nondum imple
 re valuerunt. Et ascensus nob
 quidam putandus est vita
 hec: ex quo nichil refert
 explicuisse quam ascendere

nisi quod restat euasens. Nec
 nosmetipsos ex ceterorum col
 latione meciamur: et
 magnam putemus si ali
 quibus ^oter ^e prestantiores
 uideamur: sed dampnum
 potius illud arbitremur:
 si non digna loco et gradu
 nostro geramus. Et si qua
 geruntur a nobis non ex
 negligentiam comparatione
 sed ex precepti uirtute pen
 dentur: sine illi negliget
 cius sine etiam alijs stu
 diosius uiuunt: qui uirtu
 tum formam non ex ^oter
 nostrorum gestis sed ex ubi
 dei uirtute suscipimus: a
 quo omnia et in quo omnia et ad
 quem omnia referunt. Nec
 putandum est eadem omnibus
 conuenire: sicut nec etas q^od
 una omnibus est nec uultum
 limamenta uniuersis eadem
 nec totius terre una est
 qualitas. Nec stellarum unum
 est splendor. Conuenit ergo
 ydote et simplicioribus
 putandum est ne mala agant
 et ut caueat omnia agere que
 ad penam trahunt: vel gra
 uissima legis inuisione

plectuntur. Hinc uero qui
 alij preest omni opere pau
 post tergum relicto profice
 i optimis conuenit. Ita
 ut possit perfectus sui ex plo
 ritate et illuc ceteros ad
 uirtute: precipue per humilita
 tis a domino nobis tra
 duam formam. Non enim oportet
 ubi vel necessitate constri
 gere: sed ratione et bene cogi
 plis fundere: quod omnia omnia
 quidam extorquetur uirtute
 cum eo quod trahamur uidetur
 nec presentiae quidem potest
 Solet enim quidam uolenter
 attrahitur sicut nouelle an
 boris si quis ubi cacumen
 inclinet: relaxata uirtute
 in id quod fuerat redit. Sed
 autem exposito fit et
 uoluntate tamen legitima
 quod certum est ualidissimis
 saluet vinculis. Hinc uolunta
 tis astutia unde et uirtute
 gregem uoluntate et non
 ex necessitate ad hebreos
 scribens apostolus precepit
 Sed est aliquis neque malus
 neque qui ad uirtute summa
 puenerit: et non uideo
 qua confidentia ad docendum

veniat: quippe hac fide non
 accessit ut disceret. Ne enim
 vera michi videtur esse ars
 autem et disciplina discipli-
 narum horum vel regere vel
 imbuere: qui certe est inter
 omnes amantes maxime
 et moribus bonis et voluntate
 diversus hanc sequitur sane
Quis ei ex medicina corporis
 curas quos contemplantur
 animas? Et quanto diffi-
 cilem captu corporalem ve-
 nit medicina: tanto diffi-
 cilior reperiet animas.
Siquidem et substantie ipsi-
 tas multo est persistentior: et
 finis res multo preciosior. Illa
 namque corporibus exhibet
 medicinam: et circa tempora-
 lem materiam curam adhibet
 et diligentiam: que sine du-
 bio nature sue fragilitate
 soluetur etiam si nunc artis
 adiumento reparatur. **L**entum
 est ei quod vel egritudine vel
 tempore corpus omne resolu-
 netur: nec ultra nature sue
 terminos pervenire fragilita-
 tis conditione permittitur.
Anima autem que est di-
 vina et a deo veniens ac

superne nobilitatis consortio
 ad quam etiam redire festinat
 licet socio deteriori colligata
 est demerita fortassis etiam
 propter alias causas quod solus
 novit ille qui vixit et colliga-
 vit deus et si quis ille est qui
 ab ipso de huiusmodi mys-
 terio illuminatus est et instru-
 tus. **V**erum quantum ego intelli-
 gere possum duabus opinor
 ex causis. Una ut pagones
 certaminum que sunt ad usus
 terrena. **C**elestis glorie he-
 reditate petat et sicut autem
 igni presentis vite crispatur
 probetur examine: quo virtu-
 tis premia non ex dei dono
 tantum speret sed ut ve virtus
 summum ei bonum sit suo com-
 ope ac labore conquirat: ut
 a creatore quidem nobis na-
 turaliter ipsi videtur videri
 bonum a nobis ante voluntate
 nostra ac proposito excultum
 et liberi arbitrii utriusque
 motus exercitio propagatum.
Alia vero causa ut etiam hanc
 deterioris substantiam corpore
 secum traheret ac sursum
 in supernis sedibus collocaret
 solvens paulatim eius crassi-

tudinem qua retar datur
ut hoc qd est deus anime
fiat etia anima corpori:
gubernans ministrans sibi
materiam: et deo secu of
ferens fidelem conservam
Locoru ac tempore etatis
ceterozq; similium differē
cias medici requirūt: qm
et qualibus vel medicame
tis vel cibis opus sit vel
qualiter a noxijs abstinē
dum: ut tertijs disciplina
superetur p desideria egro
tantiū Interdū et ferri
sectione utitur et vniulen
cijs medicamentis Que
omnia quāvis cū magno
labore peragat nichil tñ
i hys tale geritur quale
est mores corrigē: vicia
purificare: emendare vitas
et ppositū ad meliora conuer
tere: atq; oia que intra
nos vel etia extra nos agūt
sedula curā spectat moderari
ut omne quod i nobis est
beluini ac ferri a natura
nostra separantes si quid
lenitatis et mansuetudis
est si quid homine dignū
et deo carū p illis oib; i se don;

equūq; iudiciū inter animas
habeam; et corpus nūq;
detiori nature subiectes
meliozem qd ē utiq; i qssim
sed semper animi et serui
cio corporis abutamur que
pma est lex dei et optime
constituta per vniuersam
eius creaturam obseruata
sue visibilem sine etiam
que sensu visus excedit
Confideo etiam illud qd
omnia que sup memora
uimus a medicis obseruā
singula queq; scdm nature
sue ordinem pmanēt Nec
fieri vlllo modo potest ut ali
quid aut contra artem a
contra naturam medicis
moliatur: quippe cū qua
litas ipsa materie corporat
cedat et obsequatur medi
cinalibus disciplinis: nisi
si quis forte incidit i pacem
vel inquietudo languentis
quam et ipam utiq; vel
obseruare vel phibere non
est difficile Apud nos vero
oia agūtur i spitu Et est
sumū studiu vnicē eos qui
se male carnaliter amāt
Nec vlllo modo volūt nos cede

aduersū semetipsos dimi-
 cantes Ita ut sit nobis bel-
 lum quoddam aduersū eos
 pro quibus militamus
 Dū unusquisque tantū stu-
 diū gerit ī cōtegendis et
 occultandis moribus ac
 vicijs patēz quātū habere
 oportebat studiū ad egri-
 tudiez medicō reuelandam
 In quo et fortes sibi ac cōsta-
 tes videntur aduersus salu-
 tem suam et prudentes
 aduersū vitam suā? Dū
 vel velut furtim aliquod
 intus se atq; intra archa-
 na mentis sue abscondit
 peccatū tamq; ab illo oculo
 qui videt omnia latere
 possit id qd' ab hoībus latet
 Vel dū excusant excusa-
 ciones ī peccatis cū p̄p̄ijs
 vicijs et passioībus ratiōis
 quasdam et maloz suoz
 aduocati sūt Vel certe cū
 more surde affudit que nō
 exaudit vocem icantī māi
 Nec medicamentis sapien-
 cū cedit quo solo egritudo
 nū curatur sermonem nō
 recipit cōmonētis? Vel certe
 quod est vltimū malum

cū palam iam et impudētē
 peccata defendūt et velut
 mente capti publice et sine
 pudore ī oē flagitiū p̄cipi-
 tes eunt: et tūc ī eos qui
 aliquantū se p̄ salute vel
 impedire vel retardare cō-
 cupiūt tamq; īmicos et
 aduersarios etiam blasphemāz
 odientes eos qui redarguūt
 ī portis et sanctū sermone
 execrantes Infelicitissimi oīz
 ī tantū semetipsos punien-
 tes quanto amplius ī adu-
 sarios defuerūt? sicut hī
 qui ī sania et furore cor-
 rupti p̄p̄as carnes laniūt
 quas mente capti alienas
 putant Hec sūt p̄ quibus
 ego hanc mē disciplinē
 medicinam multo difficilioz
 puto q̄ illam que corpib;
 solis medetur? que quāto
 difficilioz est: tanto vtiq;
 preciosior et vtilior Nam
 illa quidē pauca quedam
 de p̄fūdioribus tractat q̄
 plūima vō artis sue atq;
 operis ī oculis atq; manib;
 gerit In hac vō nostra
 erga itelozem cordis hoīez
 omnis cura est atq; oīe

studium gerunt Et adu-
sum hostem qui nos irri-
secus impugnat atq; ob-
luctatur i sensibus est
nobis omne certame qui
nobis ipse aduersum nos
et gladijs abutens morti nos
tradit aduersum hec ergo
oia multa quidem imota
fide manet vero dei gratia
aliquo quoz vt ego arbitror
etiam nro studio ac labore
nitendu est qd i verbo atq;
opere demonstrat^r vt possi-
mus qd i nobis est piosius
vel curare animas a languo-
ribus vicioz: vel purgare
a maculis peccatoz finis
autem vsq; medicine hoc
ei vestit ostende vnus quem
est vt sanitas corporis vel si
e conserue^r: vel si discessit
reuoce^r Qui non satis cer-
tu est vtz semper pfuerit
hys qui ea vsi sut: cu vide-
amus frequenter aliquos
corporei roboris fortitudiez
nocuisse Du i hac fidentes
nonnulli vel latrocinijs vel
rapacitatibus vacant ne-
qua tamen hec sut sic et pau-
ptas atq; diuicie vel humilitas

et claritas et cetera hys si-
milis: que media idcirco
dicunt^r: qz ex proposito vten-
tur vel ad bonu vel ad malu
trahi pnt. Alterius vero id
est nre huius medicine finis
e Inuicem animam ad virtute
et esse ex hoc mundo et offerre
deo: atq; ymaginem dei q
i ea est vel si recte iest serua
vel recte si peccitatur vel si
collapsa aut oppressa est re-
parare inserto cordibus xpo
p spm scm atq; ad vltimu
horem filiu dei face atq; i
celesti beatitudine cu celest-
ibus collocare Ad hoc em
pedagogus data est lex ad
hoc medij legis et xpi missi
sunt prophete Ad hoc spualis
lex adimplet^r et finis ois
xpus aduenit hoc idem
qd agit euacuata diuitas
hoc pmonet carnis assupcio
et hoc est quod ex vtroz
mereamur hoc est noua
illa comixtio dei et hominis
vt p vnu vtzq; habere pos-
simus. Pterea namq; deus
corporei anima mediante
comixtus est vt conigeret
sepata: atq; i concordiam

et pacem discordantiam reus
 caret in bonum Sed et pro se re
 uocans omnia ab uno patre
 generis nostri propter peccatam
 nam suscepit propter iobiam
 aie? carmem propter malam
 obiam pro qua et simul condep
 nata est ut sicut in carne et
 anima fuerat condepnatio
 Ita in carne et anima fieret
 salus Christus pro adam pro eo
 qui factus est sub patre Ille
 qui erat sine patre introducit
 pro veteri nomine? ut huius
 passione volutaria Ille qui
 in vitis passus fuerat cura
 retinet quo saluet pro singulis
 nobis hoc quod supra nos
 erat redderet Complectunt
 ergo nomini meo sacramentum
 erga eum qui pro iobiam dedit
 propterea noua necessitas et
 virgo mater et bethleem
 pro ede et pro sepe pro paradiso pro
 et visibilia pro occultis et
 magnis pro arce et pastores
 celestem gloria vident pro
 agnum et pastorem propterea
 stella duce magi adorant
 et numeram offerunt: quos scilicet
 nemo iam vltra vel ydolum
 vel stellas adoraret propterea

Ihesus baptizatur et testi
 monium ei de celestibus prohi
 betur et ieiunat et temptatur
 et vicit eum qui vicerat pro
 rea demones fugantur
 egrediendo curantur et
 magnorum prope dicitur mi
 nimis iungitur propterea
 iheremiscunt gentes et pro
 tania meditantur propterea
 lignum aduersum lignum
 et manus patienter exten
 dunt aduersum manus
 continenter extensas pro
 solutio et venissio provent
 claus confixae pro hys que
 eiecerunt adam: prebentur
 manus que orbem terre co
 plectantur et venocent pro
 humilitate exaltatio pro suam
 et pro micoso gustu suscipit
 fellis gustus: et mors pro mor
 te militatur Tenebre pro te
 nebris: sepultura pro sepul
 tura resurrexio pro resur
 rectione hec omnia cura
 quedam erga nos est dei et
 medicina infirmitatis nostre
 veterem adam ad eum statu
 unde dedit repans et re
 formans: atque ad arbores
 vite restituens vix nos arbor

sciendi boni et mali oportuit
et extra tempus sumpta
depulerat huius ergo nos
medicane et curacionis
ministri et adiutores sumus
quicunque posse ipsius videntur
qui nescit an id saltem
profecerimus ut vel ipsas
infirmitates curare valeamus
necnon alienis languoribus
medicari et namque maculas
sollita eruditione purgare
Eundem de corporum quidem
medici laborem vigilias
ac sollicitudines querant
et sicut ait quidam sapien-
tissimus eorum alienos casus
proprio meritoribus presentant
aliqua ipsi proprio labore ex-
quirunt et inueniunt
ad medendum aliqua etiam
ab alijs mutuantes sed
nichil profusus est quod
eos pretereat ne mini-
mum quidem negligunt
sed omnia magna et summa
deputant quecumque ad sa-
nitatem corporis aliquid
conferunt summum bonum
putantes si quid per indus-
triam sua vite huius qua
supra terras agimus conferre

videantur Et interdum
vite hominum pessimorum
quibus olim ex hoc mundo
discedere fore fuerat bonum
Quia etiam si bonorum vite pro
pheta consulit quantum illud
est quod ex hoc conferunt
cum id continuo ipsa vetustas
etatis ac senectutis absoluat
Quid enim est quod unusquisque
bonorum ex hac vita lucratur
cum certum sit quia nemo propu-
denciam dilige id debeat quod
omni pacto paulo post omnis
superius sit. Nos vero quibus
periculum pro salute est namque
et quibus pro immortalitate
certamen est et vel de gloria
vel de pene eternitate conte-
ro e quibus alter virtus
alter desideria paravit:
ipsum oportet laboris studijque
suscepit quantum industrie vel
virtutis adhibere ut curati
vicijs emendati moribus pro-
pito correcti possimus et trans-
ferre vitam nostram a presen-
tibus ad futura et subire
ac subde terra spiritum. **S**i
autem ergo non una medicane
species omnibus adhibetur
ita neque idem sermo conuenit

vniuersio Non idem modus
 competit femine et viro
 vel seni ac iuueni neque
 pauperi et diuiti letis ac
 tristibus comodis et vege-
 tis principibus et subiectis
 sapientibus et imperitiis
 timidis et audacibus iura
 cundis et mitibus efficien-
 tibus et declinantibus
 Et ut adhuc interiora per-
 ram non eadem conueni-
 ent hys qui in comagio sunt
 et hys qui libel sunt in com-
 gali magis Sed et inter
 ipsos vniuerso dicitur est eorum
 qui in desertis vitam ducunt
 et eorum qui eorum et cum ceteris
 mixtam habent conuersa-
 tionem Et rursum non
 eadem aptabitur hys qui
 rationabiles sunt in fide et
 proficaces in scripturis et hys
 qui sola simplicitate proficiunt
 Sed et hys qui ex urbana
 conuersatione descendunt
 et illis qui ex agrestibus et rus-
 tica veniunt Non eadem
 simplicitas et astutis ne-
 que in negociis positus et percul-
 nis et agentibus ac quietis
 Neque hys qui post plagas

peccatorum conuersi sunt: et
 hys qui ante experientiam
 mali delectantur bona In quibus
 singularis per multa habenda
 est dicitur quinquidem etiam
 motus ipsi eorum et concupis-
 cencie per multas intra se
 ditas gerunt Denique ex pa-
 ite et corporali elementorum
 ratione considera Quomodo
 ex eisdem omnibus subsistunt
 elementis? in vniuersumque
 corpus est quoddam per
 temperamentum: et propter
 hoc non omnibus eadem
 medicamenta conducunt
 sed aliis alio dicitur vel me-
 dicamento vel cibo vel potu
 et singularis diuisa conuenit
 Ita etiam animus diuisus ac
 variis compositis sermo curabit
 Et erunt michi testes horum
 illius qui passi sunt quod alios
 quidem sermo solus emendat
 alios exempla conuertunt Ad
 nulli stimulis morandi
 alii frenis inhibendi sunt
 pro eo quod tardiores Alii et fugi-
 sunt ad opus bonum qui vti-
 competenter sermonum ver-
 bebundis excitantur Alii vero
 feruentes spiritu minime excitati

concordati mensuram equi-
tatis excedit: velut cum gene-
rosus et secundus pullus et
magis ad huc nouitatis ipa-
cienē vltra definita methox
spacia cursu lasiuore dif-
funditur. Quos utiq; refre-
nans et reuocans ad sta-
tutas lineas mandatorum
sermo melius temperabit.
Multi laudati sunt alij
vituperari utraq; tamen si
i tempore pferantur. Alioq;
magis importune plura
nocuerunt. Alios consolatorij
sermo correxit. Alios iura-
tio. Et alij conuenit coram oib;
argui. Alij secretius como-
neri s; nonnulli etiam monita
secretiora contempnunt: exu-
berant vero publicam notā.
Alij autē publice conueni i pu-
deniores fiunt: secretis in-
pacionis miserū venientes
et obuiam sui velut quoddā
minimū hōesto ac sedulo
officio retribuentes. Alioz
conuenit obseruari omnia
diligentius et usq; ad mi-
nimū discuti corā pāpue
qui dū mala sua arte quada
celare se putant. Irigunt

aduersum ceteros et instant
Alioz vero oportet nonnulla
preterire: ut videntes tamq;
non vidisse et audientes tamq;
non audisse videantur sed
proverby sententiā ut ne
ad contemptū vltimū veni-
ant per iura paciones qui for-
tasse exuberant culpas ex-
tende et multiplicare donec
cas ignoranti putant. Audaces
vero et pāpites efficiunt
cū eis vltimū emendationē
atq; vnicū remediū disrupta
fuerit vereturā. Interdū
etiam irasā debemus aliq;
non irati et contempnere
aliquos sed non contempnere
et desperare nō desperare
quidē ita vniuersi
requirit regem. Alios vero
curare lenitate debemus
alios humilitate. Coniungendo
videlicet nosmetipsos et
vni eandēq; speciei regulam
pollicendo et alios quidē
vincte: ab alijs autē vincti.
Interdū melius fuit et alioz
quidē pferitate et pote-
tiam alioz vero paupertate
et derelictionem collaudare
vltimūq; conuenit et amplecti

Non enim sicut virtutis
 et ignaviae ordo se ac spes
 habet ut una semper in lau-
 de sit et alia semper in culpa
 Ita etiam nostrae discipli-
 ne ordo deponat ut quod
 sanum et utile et commodum
 est id se eger recipiat aut
 Verbi gratia vel acius
 corripit vel lenius comonetur
 vel ex omnibus que supra
 commemoravimus alter semper
 eligat sed ab alijs quidem
 hoc ab alijs autem quod con-
 trarium est recipi potest
 pro ut vel tempore vel res
 vel ipsa animarum egrotu-
 do permittit Verum iuncta
 sermonum distinctio et expli-
 care per singula Ita ut de
 medendi curam per ordines
 describamus: impossibile
 puto etiam hijs qui sapie-
 ipsius meminerunt archa-
 na cognoscere Quantum
 autem nobis per verbum dei
 patefactum est et veteris
 experientia potuerit inve-
 nire illud generaliter ita
 observandum imputo: ut
 sicut hijs quibus per distinctos
 in excelsis funes recedat disci-

plina est huc vel illuc de-
 clinare discrimen est
 demerere aliquantulum
 quibus illud per exiguum videat
 intentus est Dis autem
 eis in eo salus est si correpta
 et directam recessus sinu li-
 neam teneant Ita et hijs
 nostris actibus In quacumque
 quis partem quacumque ex
 causa declinaverit sine
 id malicia sine etiam impi-
 etia faciat Ultimi periculi
 res est Si vero et alijs presit
 non sibi soli sed et ceteris
 ceteri causa efficiatur ite-
 tus Igitur via regia ite-
 dendum est Et neque hijs
 que a dexteris sunt: neque
 illi que a sinistris sunt
 intendendum sicut et
 proverbialis in sermone per-
 monuit Sufficiat ergo
 hoc de vicis nostris et pas-
 sionibus memorasse: et quod
 episcopus ad sui curam a bono
 pastore deposcat et ab eo
 scilicet qui secundum scripturam
 sententiam scienter scit
 animas pecorum suorum et regit
 et regem secundum verbum
 dei et disciplinam pastore

qui a vero pastore omnium
suscepimus xps ipsam vero
verbi dei curam et doctrine
rationem quod explicare valeam
Et vltimum dicam quod primum
est et magnum quoniam idem
hodie ut video oes magistri
et omnes philosophantur
Quod ego satis miror si
omnes hii quos video in
ecclesia ad faciendum sermo
nem in ipso prece hii et rati
onem dare conseruis suis
in tempore tritici mensura
et disponere sermones suos
in iudicio de veritate dogma
tum nostrorum consequenter
et racionabiliter explant
quecumque de mundo vel de
mundo philosophantur et
que de materia que de anima
que de mente que de intel
lectualibus naturis siue
bonis siue contrariis et
quod est maximum et quod
constringit et continet ac
componit vniuersa de prou
idencia de singulis que vel
con ratiorem vident Sed et
de primo nostro statu ac nomi
sima reformatione de pfi
gurationibus et veritate

de vltimo testamento de
aduentu xpi primo ac se
cundo de incarnatione eius
ac passione et resurrectione
atque ascensione in celos de
fine omnium de iudicio de
tribulatione vel tristitia
vel bonorum **Supra omnia**
vero et quod primum est de
beata et principium omnium
tenente trinitate qualiter
sentiendum sit In quo et
periculi summa consistit hii
ad illuminandos ceteros
precedunt: uti ne vel in vna
subsistentiam ac personam
sermone contracto tamquam
deorum multitudinem vitans
qui solas appellaciones omnes
putet cum patrem et filium
et spiritum sanctum estimans no
minari ad sabellianam ipse
tatem ex huiusmodi
confusione ac pmixtione
declinet: ut dum vnum omnia
nominari putat nichil
esse vniquemque designet
quoniam quidem designet
esse quod est cum in alterutro
id quod esse dicitur vniuersu
m si transfundit: vel certe
quod absurdum est compositum

nobis ex diversis introdu-
 citur deus scdm illas vulgi
 fabulas quibus ex diversis
 introducitur deus scdm
 illas vulgi fabulas quib⁹
 ex diversis formis vni
 animal adumbratur
 atq; depingitur Neq; vni
 sum interfecantes dei na-
 turam scdm antij vesani-
 am et intra iudaicam
 paupertate divinitatis afflu-
 enciam concludentes vt
 solo ingemito patris summa
 deitatis ascribant velut
 metuentes ne coruptio
 nobis deitatis fieri videat^r
 si deus pater sit vel dei et
 equalis sibi filij p natura
 neq; tunc deitatis uicia sibi
 ibidem contraria proferat
 et diversa vt per multa pu-
 apia rursum ad paganor⁹
 errores vni discessum fuerit
 videntur videantur Neq; iter
 sbas alienas a seuitatem et
 diuisas fas est diuinita-
 tem scdm naturam Oportet
 ei non ita putre se vniq; p
 deferre deo patri: vt ei au-
 ferat hoc ipm qd pater
 est Cuius ei erit pater

si ab eo natura filij sepat^r
 et creaturis reliquis soan^r
 Non ei hoc est esse filiu
 vel alienari a patre vel
 comisteri ac refudi i prez
 Neq; rursum tantu pu-
 tate agere pto xpo vt neq;
 vbi seruet esse quod filius
 est Cuius ei erit filius
 si non origo sua referat
 ad patrem vt sit ille qui ge-
 nuit et iste sit qui est
 ex illo p genitus **O**ri-
 go ei pater est non exi-
 giu alicuius et indigni
 sed deitatis et bonitatis
 origo est que i filio et
 spu sancto itelligitur et
 sentitur In illo velut filio
 et verbo In hoc velut spu
 ab ipso procedete Et ita ne-
 cessarium est vt et vnu deu
 scdm veritate substantie
 fateamur et patrem ac
 filiu ac spu san i sua
 quemq; psona subsiste
 sentiamus **H**ec plus for-
 tasse q tempus sinebat
 ptra xerim: Volens vel
 vitam vel sermone

Vel intellectū demonstrāre
eius qui ipse p̄est qui
possit i vtroq; p̄fectus fieri
habitu culum sp̄s sancti
per quem solū deus et
itelligitur et it̄p̄ta
et auditur **Quid** n̄q;
est mundū cōtinge et sc̄z
ē sancta cognoscere **Sciē**
dumq; illud i p̄mis est q;
p̄difficile negotiū ē i mlti
tudine p̄mixta atq; diuisa
vbi etas et iustitūcio varia
est de talibus diffinitate
et velut multarū cordū
quandam citharam i ve
nire ferientem et p̄ferre
aptum ad oē p̄dicatōem
verbū et ita velut plectz
singulis admonē vt n̄q;
sonus offendat auditum
Triplici namq; modo i
ecclesia dicitur periculu
p̄det: ex sensu ex verbo ex
auditu: vt per facile ene
mat i vno saltem a quo si
non i oibus labi dnt em
minus illūiatū est sensū
aut ad explanandū defuit
sermo sufficiens: aut bene
plata crassior nō recipit
auditus et ex vnoquo libet

horū casu fit i omnibus pel
culū veritatis et quidem
i alijs quibusq; studijs et
doctrinis facile vel p̄fert
sermo vel recipitur In hys
vero nostris scolis: ipsarū
auditorū expectatio dictū
periculū generat **Tamq;**
ē de deo audituri et de su
ma oīz spe ac salute suscep
turi verbū quanto callidior
res erga fidem fuerit tanto
attentiores et scrupulosi
ores erga audiendū fient
Ita vt si ubi aliqd̄ secus di
centis sermo sonnet Non
tubacionē lingue putant
sed p̄udicōem fidei: pietatē
temp̄s condempnent et in
dicant omnia non docentis
ratione sed p̄p̄is sensib;
Non hys quos i ecclesia au
diunt sed quos de domo se
cum deserunt conseruantē
dogmata non que raciona
biliter dicitur sed que
ex consuetudine non p̄ba
bili tenentur Et hoc dico
adhuc non valde malorū
hominū vicin: qui licet re
gulam non teneant ver
tatis tamen religiosē hec

pati videntur: et habere
 videntur zelū dei: sed nō
 sedm̄ sciam̄. Et ideo fortal-
 sis videbūt non debere be-
 hemenciū condempnari
 utpote nec multa vapu-
 lance tamq̄ ignorantēs
 domini voluntatē et ideo
 non facientes eam aut
 qui fortassis etiā corrigi
 aliqui potuerint et emen-
 dari: qm̄ religiosa mens
 q̄ cito offenditur tam p̄p̄-
 te et facile curat. Si quis
 forte ei sermo apte et cōpe-
 tenter adhibitus cor pulsa-
 verit continuo sicut signi-
 fer ignifer lapis pulsatus
 ac simili ex ea que sibi na-
 turaliter ī est lucis scintilla
 lampades confestim verita-
 tis accendit. De illis vero
 quid dicam̄ qui dū victa-
 cie gloriam querūt et p̄se
 populis delectant. Iniquita-
 tem ī excelsis loquūt qui
 velut Jamnes quidē et mā-
 bres non tam mori q̄ ver-
 tati resistūt et ad usum sa-
 nam doctrinam comouet
 arma verborū. Terciu q̄
 genuū est ex impericia con-

tradiciēciā quā utiq̄ iper-
 ciam consecrēt insolentia
 comitat: et om̄i verbo nisi
 qd̄ forte ipsi protulerūt hos-
 tiliter et insolenter occurrūt
 a quibus secūdu d̄m̄ dem-
 porcorū more veritatis mag-
 gnitate pedibus conculant.
 Alij quoq̄ sūt qui nullam
 quidem ex ip̄o sensu opi-
 nionem deserūt neq̄ aq̄
 formā de fide dei obtinent
 vel bonam vel malam: sed
 omnibus se tradūt magistros
 atq̄ oem̄ suscipiūt sermōes
 velut qd̄ melius est et ver-
 tins ex omnib̄ electuri:
 ignorantes q̄ nō bonos
 de veritate iudices elegerūt
 semetipsos videlicet iudicē
 se putant posse de hijs que
 se fatentur ignorare. In
 dem̄ ex vel similibus fr̄est
 ī hoc modo. In illud versi
 atq̄ mutati et oī vbo nūc
 acquiescentes paulopost
 itez reluctantēs simul et
 m̄gros et studia permutat
 et velut puluis vento agi-
 tatus facile tr̄ferūtur. Ad
 ultimū vero stulticie sue p̄se
 vūt fructu. Nā velut fati-

fatigati audiendo diuer-
sos et victi tedio simul oia
restituunt Et velut vacui et
ianes ex oibus que credi-
derunt facti Continuo etiam
contempne et Irresidete nos
restituunt velut nichil ratio-
nabile i fide nostra habentes
et patiuntur qd accide-
re solet hijs qui oculos dolent
et solis lumen recusant Vel
qui aures et voces homi-
num esse sonoras esse q
vultur Poterea ergo mltro
utilius est anime simpli
et pure veritatis elementa
suscepere et velut ceris a nodis
charaxatis inscribere q sup
illa que ante mala scripta
sunt supducere id est supra
malam doctrinam et pusa
dogmata verbu fidei ac
veritatis iungere cu primis
postrema confunde Nam
viam quidem icede attenta
et lenigatam assiduitate
comercantur prestat q nisi
tatum et vndem et nullis
antea vestigijs perculatam
Campum quoq serere ex-
ercitatio aratri frequis ado-
mitu melius est q illud

qui ignarus est sulci et
vomere nescius diametro
illam melius excolam
que nullo adhuc maligni
cultoris aratro temerata
est nec puenione pessimi
semine occupata Alioquin
duplicabitur nobis labor
dum necesse est prius con-
ceptas malicie formas cor-
de detinere tu deinde boni-
tatis ymagine virtutu
ceris variantibus refoz-
mare ut q multe ac diuise
fuerunt i anima species
depravationis tam mltas
sint et restitutionis Quot
omnium scia ac discipli-
na vigere debet apud
deum cu cui aiaz ista
tuenda et cura committit
ex quibus nos q plurima
nunc brenitatis studio pteci-
mittimus Sicut ei verbi
gracia si fieri posset ut ex
multis animalibus ac bestis
olis genere ac specie diuisis
magnis et exiguis seccis
ozibus et microzibus affecti-
ozibus et lenozibus unum
aliquod animal vel bestia
vna constaret hec btique

ad mitigandū si cui cre-
 deretur quantum ei imine-
 ret operis ac laboris q̄ntū
 eius requireretur iustitiae
 ut omniumq; bestiarū vel
 animalium put mos exi-
 git singulorum vel put na-
 tura poscit occurreret
Quāquidē nec eadē vox
 apta est omnibus neq; eisdē
 ut ita dicam sibilis agūt
 sed nec eibus quidem cunctis
 vnus atq; idem est nec
 palpandi nec fouendi mos
 vnus est bestiis ita ut ad
 his dēp̄sio quibus miti-
 gantur alie: ad furorē
 alie suscitentur. Quibus
 ergo se modis singulis q̄libet
 bestie huius ille eruditor
 aptabit. Quō se ad vnus
 cuiusq; naturam atq; igne-
 rium comodabit. Nonne
 necesse erit eū cū sit apud
 semetipm̄ simplex et constā-
 tam fieri variū et tam di-
 uersa mutabilem q̄ poscit
 ipā diuersitas bestiarū ut vnū
 quodq; animal p̄nate
 et igneij sui oportunitate
 curetur: quo possit totiq;
 bestie corpus ex tanta di-

uersitate compositū verte
 inter se iuicem bestiolis
 moderatis i pace ac t̄ncip-
 litate p̄sistere. Ita ex mltis
 ac diuersis et moribus et
 linguis et iustitacionibus
 Velut vnū animal cōposi-
 tum sibiq; dissimile cōe-
 hoc corpus ecclesie qui iusti-
 tuendū suscepit ac regen-
 dum: cū esse debeat ipse
 apud se semper immobilis
 et idem necesse habet ta-
 men singulorum se et morib;
 et iustitacionibus conformare
 ac sermonem suū aptare
 singulis oportunit. Quā-
 quidē alij lacte indiget
 hī videlicet q̄libet p̄ma ad
 religionē iudicēta tradū-
 et cum sint paruuli i fide
 vtilis ad huc ut ita dixerim
 cibi vigorem ferre non pos-
 sunt. Auem d̄tq; contra
 vires si quis iegerat fortas-
 sio oppressi et degeneratus
 dū mens non sufficit i ges-
 ta suscipere sicut ne i p̄uulis
 quidem corporalis materia
 decoque valet maiorē v̄lq;
 cibos etiā priorū iactura
 ad detrimēta p̄senciant

Alii vero sunt qui sapientia
indigent que profertur
et predicatur inter perfec-
tos et cibis excelsioribus
ac validioribus ut ipsi sut
puro eo quod exercitatos hnt
sensu ad discretionem
boni et mali veritatis atque
mendacii quos utique neque
lacte potari neque oleis
pasci id est infirmo ac fra-
gili convenit cibo alioquin
nequaquam roborabuntur
in fortitudine christi neque cres-
cent laudabili incremento
quo oportet omne perfectum
in ipso crescere id est perfectum
In mensuram eta-
tis plenitudinis christi Et ad
hec quis idoneus. Istud
enim debemus esse sicut plu-
rimis adulterantes verbum
dei et miscentes aquam
vino id est letificanti cor
hominis verbo sermonem vite
admiscere propter repete
qui vel forum moveat
vel temporale aliquid nar-
ret Ita ut carnalis luctu
ex hoc nobis aliquid mundi
nati videamus Cum
Ita singulis loquimur

ut ipsi delectantur audire
et sumunt velut ventitiloqui
quidam id est de ventre et
per ventre loquentes et ventri
in verbis nostris omnibus inveni-
dentes quod est vere de
tertia loqui et ut placere
potentibus et divitibus
videamus quos magis
sedimus vino quos per dominum
et quorum sanguinem inno-
centem effundimus id est
animam simplicium vitam in
interitum damus Que utique
de nostris manibus exierunt
Pro hijs ergo omnibus con-
sideranda multo esse melius
periculis alijs cedere negedi
habenas quam cupitis precipi-
tes per impericiam dare
et magis ad commendare
audium aures ad obe-
diencie auditum quam lingua
imperitiam movere Hec
ego met mecum dissentens
et consiliario usus memetipso
non malo ut opinor sint
minus certe vel sedulo
dicta factaque que ad pie-
tatem pertinent discere
potius ignorans malui
quam docere Optabile in est

namq; et pertaxu vsq; ad
 ultimam discē senectute
 quoniam quidem nulla
 etas ad p̄discendū sufficere
 potest. Docere v̄o alios af-
 fectare et qui nō sufficiēter
 istructus est. **R**eō michi
 videtur antiqui p̄uerbiū
In dolio discē artem figuli
 hoc est ī periculo n̄q; doc-
 trinam discē pietatis quiq;
 aut satis michi stulti vide-
 ant temerarij. **S**tulti p̄
 eo si ī tm̄ b̄niti sunt vt ipe-
 ritos se esse nō sentiant. **T**e-
 merarij si itelligūt quidē
 audent tamen adire nego-
 cium hebreoz̄ seniores
 tradūt. **Q**uod fuerit talis q̄
 iam apud eos antiquit̄
 laudabilis obseruancia
 vt non omni etati om̄s
 scriptura vel legenda vel
 discenda cōmittētur p̄ eo
 q̄ non expediret omnes
 omnia cito discere quia
 nec capere p̄nt oēs omnia
 et idcirco ledi eos potius
 q̄ iuuari si nondū capa-
 ces ea que sūt p̄fūdiora
 cognouerint. **S**ed cetera
 quidem omnia quoz̄

etiam historica narratio
 iprobabilis nō est a p̄uēo
 statim discit. **E**as v̄o sc̄p̄
 turas que vili īdumento
 litte p̄cciosa it̄secus cō-
 tegūt sacramenta q̄ nullū
 ante vicesimū quintum
 annū discere vel etiā sc̄re
 cōmittit̄ quo sc̄licet sc̄it hoc
 velut m̄ing quoddam p̄po-
 sitū exccrcatio virtutis: h̄is
 ī quibus ad illud etatis et
 vita p̄babilis et ornatus
 morū et itelligenae capa-
 citas appareret qui v̄trique
 iam valeant bene et confi-
 denter ascendē ab iferiorib; q̄
 littere ad sup̄iora p̄p̄e
 exalsa. **Q**uid ergo. **A**pod
 nos inter docere et doceri
 nulla est d̄na q̄ nulla discere
 cio. **N**ec inter eb̄um et tribu-
 fiet vlla diuisio. **S**icut illi
 vlt̄a iordanem et isti it̄a
 iordanem h̄ditate sorte susci-
 pient. **S**icut illis populis n̄q;
 finalis t̄ming dabitur. **N**ulla
 viuēdi regula figet̄. **S**ed
 ita ī confusione habebūt̄
 omnia et ita unusquisq;
 quod videbitur v̄ctū ī ocul̄
 suis facit vt pl̄imi ex

nobis ut ne dicam omnes
an pene q̄ primos ifan
cie deponant pilos dum
adhuc puelle balbucunt
vix in domibus iſſeſſi au
las anteq̄ ſactorū vel om
niu nomina ſalcim ipſa
cognofcant anteq̄ nove
vel veteris ſcripturę vel
auctoros diſcant vel ſtilū
cognofcant Nam illud nō
dico anteq̄ boſ abluat
et aīe vicia deponant ſicubi
forte duos vel tres ſermones
ex antiquis tractatoribus
didicerint et hoc fortaſſe
ex auditu magis q̄ ex lec
tione aut ſi paucos ex da
uid ſparſim didicerimus
pſalmos ac deinde beſ te
iuſtiori ac bene compo
ſita utamur vel ſi etiā vſq̄
ad zonam et cingulum
philozophiam oſtentem
ſpeciem nobis pietatis et
faciem huiusmodi adi
uencionibus colorantes
continuo iam admiracioni
eſſe volumus et laudi poſſe
iam populis cogitamus
Samuel aliqui nobis vi
demur ab ipſis cunabul

conſecrati: ſapientes quap̄
et doctores noſmetipſos
ordinamus et velut celeſtes
quidam itedim **Q**uereret
ab hominibus Vocari rabi
dicentes niſi proſus
ſuſcipienda eſt hęc Sed
omnia ſpūaliter itellige
da: alioquin deliramenta
quedam videri et ſompnia
Inſuper et indignamur
niſi vehementer et ſano
rabiliter collaudemur
Verū ſpūales iſti faſtidi
iudicantes ſingulos et con
demnantes et pro nichilo
omnino ducentes ſi ita
libuerit abſcedūt: etiam
coronem nrām vel xpīam
recuſantes **Q**uod ſi aliquę
eorū lenioribus moris
adire velimus et aſſeracōe
rationabili concurre dicet
Queſo te o viroz optime
reſpondeas michi: an te
aliquam vel diſciplinam
ducas eſſe tibi canere
vel atharā ferre **S**ine
dubio diſciplinam eſſe fa
tebitur **Q**uid demū de ſa
piente ſentis atq̄ ipſa
ſapientia vel de diuina

Humanarumque rerum disci-
 plina et scientia. Conce-
 dent etiam hoc et quid.
 Meliores esse illas artes quam
 sapientiam dicimus: an multo
 his omnibus prestare sapientiam
 Scio quod etiam hoc concedunt
 et hucusque fidem in respo-
 sionum veritate servabunt
 Quid ergo Ethice quod
 et tibi disciplinam habe-
 bit doctrinam atque institu-
 ciones suas et tempus ad
 hoc discendi dabitur et
 labor ac studium adhibebit
 et mercedem doctoribus presta-
 buntur interdum etiam
 sicuti quis peior magis
 auditur ob hoc peregrina
 quoque longa suscipitur
 Et quid quid illud est
 quod ad eliminatam pertinet
 eruditionem etiam si sit super-
 tuosum toleratur et gerit
 sapientiam vero que omnium
 et princeps est et inextinguibilis
 et in semetipsa habet omnia
 et continet cuius nomine
 etiam deus vocari magis
 quam ceteris quibus humanam
 sermonem uti fas est
 appellacionibus gaudet

Ita et leue et ita nullius mo-
 menti existimabimus: ut
 putemus voluisse quepiam
 tantum et statim esse sapien-
 tem. Nonne hoc ultimum est
 et deperabilis impericie
 Si ergo eis talia vel his
 similia aut etiam validiora
 ponamus apud illos super
 saxa seminamus et narra-
 mus fabulas auribus
 surdis Ita ut ne in hoc ipse
 sint sapientes ut saltem
 communiti agnoscant impe-
 ricia suam. Unde in vide-
 digne eis competenter
 dictum salomonis aptari
 quod ait Est malicia quam
 vidi sub sole: virum quibus
 datur apud se sapiens
 esse hoc autem sine dubio
 longe nequius est si etiam
 doctor subrogetur aliorum
 qui semetipsum ignorat
 esse imperitum. Cum languor
 lacrimis identibus et luctu
 magis quam verbis indiget. Unde
 et ego frequenter apud me
 metipsum miseratus sum
 huiusmodi homines scies
 quod velle videri sapientem hoc
 est omnino non esse sapientem

Sed impedimentū est grande
hoībus ad virtutē false et
tamē glorie p̄supcio Cuius
tamen morbi penitus effuge
maculam fortasse sit petri
et pauli: qui cū verbi et sapiē
et gubernacionis gratia p̄
pere metuissent: omnibus
tamen omnia f̄c̄ ut oēs
lucrifacerent Nobis vero
satis est Si vel gubernati
nos recte paciam̄ et regi
ab hīs quibus regendi gratia
gubernandiq; concessa est
verū qm̄ pauli et ceteroz
similiū fecimus mentionē
omittentes si videt̄ ceteros
omnes qui vel p̄ legiō lacioz
vel p̄ p̄hecia vel per milicie
magisteriū vel per aliquā
huiusmodi p̄curacionē
populis p̄fuerūt sicut
moyses vel aaron vel ihesū
aut helias aut helizēus oēsq;
iudices: samuel quoq; et ia
uid et multitudo cetera p̄he
taz iohē eciā baptistam
sed et duodecim discipulos do
mini atq; eos qui vel cum
ipsis vel post ipsos cū labōe
multo et sudōe populis p̄
fuerūt temporibus suis

Singuli: omnes hos nunc
iterim omittētes paulum
solum adhibebim̄ ad asser
cionem verbi nostri: et ipso
ac per ipsum considerabim̄
quid et quātū sit cura ac
diligentia nūq;: vel si p̄
operis et p̄videncie requit
aut p̄z consilij laborisq;
deposat Videamus eūq;
quid dicat paulus de paulo
et ex ipso quid istud sit nego
cū de quo agit̄ addiscamus
Omitto numerare labores
et vigilias i siti et fame:
miserias tolledas In frigore
et nuditate Omitto illos ex
trinfecōs isidantes: mlti
secus resistentes Omitto p̄se
cuciones iudayca consilia
carceres vincula Accusaciones
iudicia cotidiana et momen
taneas mortes: q̄ i sporta
p̄ murū dimissus est: q̄
et lapidatus est q̄ virgis
cesus est Omitto circuitū
orbis terre Pericula in mari
Pericula i t̄ris diei ac noctis
profunda naufragia per
icula fluminū Pericula la
tronū Pericula ex genere
pericula i falsis fratribus

manuum labore victum quesitum
 sine sumptu euangelium ad
 theatrum factus est hominibus
 et angelis. Quis qui mensura
 dei et hominum consistebat
 Pro hominibus quidem ager
 nes et certamina sustinet
 Deo autem substantiale
 spiritum comparans et acquies
 Præter hæc ergo omnia
 quis digne exponere valeat
 cotidianam et singulis
 prouidentiam et sollicitudinem
 omnium ecclesiarum. Ergo
 omnes misericors. Ergo
 oēs fraternitas dissentus affe-
 tu. Offendicula quis pa-
 ciebat? et paulus non
 infirmabatur. Scanda-
 lizabatur alius? et paulus
 non uidebatur. Sed do-
 cendi numerem studi-
 um ac laborem: sed et
 curarum varietate? et leni-
 tatem dicam et iterum auste-
 ritatem. Aut ex utraque tem-
 peramentum? ut neque
 multa appetitate exulcerari-
 ret: neque nimia benigni-
 tate resolveret. Leges dat
 seruis et dominis. Principibus
 et subiectis. Viris et

mulieribus. Parentibus et
 liberis. nuptis et inuptis
 continentibus et luxuriosis
 sapientibus et insipientibus
 Circumcisioni et profano. Sale-
 sic et seculo spiritui et carni
 Pro alijs quidem letatur et
 gratias agit: alios vero
 castigat et corrumpit. Alios
 gaudium et comam nouat
 alios vero stulticie notat
 cum alijs quidem bene curantibus
 currit: alios male
 currentes refrenat et re-
 uocat. Nunc sepevat de cetera
 Nunc accipit et caritatem
 confirmat. Nunc luget ali-
 quos. Nunc letificatur ex
 alijs. Nunc lacte potat. Nunc
 misteria reuelat. Nunc
 se deicit et exequat humili-
 bus: Nunc secum erigit
 humiles et exaltat. Nunc
 prout spiritum mansuetudinis
 Nunc superbis et arrogantibus
 apostolice potestatis
 virgam minatur. Nunc
 erigit aduersum erectos. Nunc
 efficitur discipulis tamquam
 si mitis foueat puulos suos
 Nunc apertus est omnium
 minister. Nunc documentum

sui pollicetur per eum qui
esse loquitur Christus. Nunc
reverti desiderat et esse
cum Christo: Nunc permanere
in carne. Propter eos qui indi-
gent necessariū probat.
Non enim querit que sua sunt
sed querit que filiorum sunt
eorum quos in Christo per euange-
lium genuit. Ad utrumque sin-
gulariter observandum est
hijis qui in spiritualibus profectibus
presunt: ut in omnibus
que sua sunt negligant
et contempnant per utilitate
ceterorum. Gloriantur ergo
Paulus sed in infirmitati-
bus ac tribulationibus
suis: et velut peritioso quod
monili mortificatione
Christi adornatur: Excelsior
est supra omne quod crea-
bile est. Constat ergo in
spiritualibus et gloriantur: et
cum non sit imperitus in scientia
tamen per speculum et
remota mente videre se dicit.
Confidit spiritu: et tamen cor-
pus affligit velut clam-
destinum adversarium des-
truens. Quid nos edocet
per hoc et quid erudientis n-

nichil ex hijs que deorsum
sunt presumere. Neque inflari
per scientiam neque per carnem
adversus Christum erigere. Probat
nati ergo ille pro omnibus
zelatur omnes dei zelo accen-
ditur per omnibus et inflam-
matur per hijs qui extra legem sunt
per hijs qui in lege sunt. Ma-
gister gentium. Iudeorum
advocatus: per quibus car-
nudet aliquid ultra quod prescribitur
est per scribas scilicet secundum carnem
ut et ego audeam aliquid si-
militudine dicere ultra mandatum
dei dicitur mittitur. Nam per
nos suos non sicut se: sed
plus se diligit deique se
etiam abiecto: Illos per se
introduci orat ad Christum.
Singulare mentis magni-
ficentiam et celestem spiritum
calorem imitatur et in hoc
Christum qui factus est pro nobis
maledictus: qui in infirmitate
nostros tulit et languores
nostros portavit: et elegit
ut ita dicam ex pietatem
fieri per pietatem: in mathema-
tice a Christo patitur tantum ut
isti salvi fiant. Et quid dicit
per singula. Vivit non sibi

sed xpo: et predicatione
 verbi mundi sibi circumfixit
 et se mundo omnia parua
 duat et exigua pro desi-
 derio crucis: etiam si ab iherosolimis
 in circuitu usque ad illud
 repleat euangelium: etiam
 si usque ad tertium celum vap-
 tus ascendat: tamen si in pa-
 radisum deducatur et ibi audiat
 verba que non licet hominibus
 loqui. In his omnibus non
 gloriatur: nisi tantum
 in infirmitatibus suis. Sed
 hec paulus: et si qui forte
 sunt in spiritu filii eius. Vos vero
 verecor ne secundum illud quod
 scriptum est stulti quidem
 sumus principes thronos
 aut exactores pro loco vacan-
 tes: vel beatificatos
 propter ad seductionem et
 semitas pedum eorum conu-
 lantes. Quis etiam ex illis
 de quibus dicitur quod illi se-
 res dominabuntur eorum
 et iuvenes propositi et pueri
 sensibus: qui fortassis
 ne panem quidem vel
 vestimentum habeamus
 ad hoc ipsum et principes
 aliorum sumus: aut prophetas

docentes iniqua: et quibus
 tificamus in cassum. Multum
 certe nobis deest ut sumus
 sacerdotes loquentes in cor-
 de iherosolimis. Que omnia ysaie
 interpretatur et exprimat cuius
 labia per seraphim ignea
 prima purgantur. Sed quod
 opus tantum ac tale est
 etiam laboriosum cordi sensibili
 periculum vero leue ac nullum
 et lapsus contemptibilis
 Et quidem multum michi
 metu intentat. Quomodo
 in laqueum facti sumus in se-
 culo: et sicut velle quod
 extensum est super itabim
 quod extensum est ab his
 qui humanas vias capiunt.
 Sed et desecandos esse malos
 prophetas comminat: et igni
 consumendos iudices eorum.
 Cessandum quoque esse ab
 vnguentis regibus et prin-
 cipibus ordinandis: qui
 ipsi sibi statuerunt reges et
 non per deum. Hinc autem
 detinet beatus michas non
 ferens fabricam syon in san-
 guine et iherosolimis in iniquitate
 principum suorum qui cum
 muneribus indicabant.

Ut cuius sacerdotes cum mce
dibus respondebant i et
phete cum pecunia dimi
nabant Pro quibus vel
alijs similibus iniquitatib9
dicit: qz sicut ager
arabitur Et iheruz sicut casu
i pomero reliquetur Et
mons i quo domus dei est
erit sicut lucus silue: lu
gen9 quoqz ipuz queqz
veniat recte itedentiu
Velut si spica alicubi post
messores vel vacuus post
vindemiatores i vacatuz
Auguit nichilomin9 idid
et pncipes munera expe
tentes et iudice verba ad
graciam loquentes vt pene
similiter sicut beatus da
uid exclamat **S**aluum me
fac Dne quoniam deserit
sanctus iohel aute nobis
beatus etiam lamentacioez
iungit et luctu pcepit
hys qui alia deseruiunt
cum famis vastitas imi
netur i tantu vt delire et
affluencia phiberentuz
i penuria **T**eteroz demiqz
sanctificae iubentuz ienu
nium et p dca curacioez

senes quoqz et puulos adhi
bere Etates omi miscarioe
dignas sed et ipi ascende
iubentuz ad templum
et i cinere sacoz psterne
quiquidem misera facta
est terra et ablata est
de domo dni libatio et
hostia vt p minimam hu
lilitatem misericordiam
mererentuz Quid res
dicam de abakuc qui fz
uencioibus vsus eloqis
ad ipm sermoneu suu
contulit deu et velut be
nignitatis dominice firm
ca p iniquitate iudiciu
i ipsum vt ita dixerim
iuehituz dnm dicens vs
quequo dne clamabo et
non exaudies: i vociferabor
ad te vim pacens et non
saluabis: vt quid michi
ostendisti labores et dolo
res: vt afficiam ifelici
tatem hanc et impietate
i conspectu meo: **f**actuz
est iudiciu et iudex accep
t **P**terea subuertit lex et
non p datur ad fien
iudiciu **I**n demde p hys
oibus cominatio subsequit

huiusmodi videte cōcepto
 res et affricite et admi-
 ramini mirabilia et ex-
 terminamini: quonia
 epus ego opetoz et id
 opy est oia pferre que
 continet cōminatio
Transcramus modice t h
 ora Cū ergo deflemisset
 ipios vel aliquatenus re-
 uocasset a malis: renocae
 conatur eia pncipes et
 doctores malos: phibens
 eos turbulenta aqua po-
 tate gregem id est vti de-
 bere verbo limpido et pfer-
 ua sinceraz doctrina:
 et ebrietate legis id est
 errorem male itelligēcie
 nequaqz proximis ppi-
 nare: neqz pphetas eoz
 ad habitaculum serpētibz
 ac bestijs pparare: quod
 est i nias ruditorz cogi-
 taciones malas iure et con-
 silia venemata demigere
Isti quidem talia apud
 nos et de talibus diffu-
 tant Malachia vzo quo
 modo feremus nūc itrepa-
 tem sacerdotes amariyho
 Nūc eia oburgantem

q nomen dñi spernant
 qui eiam addit inter
 rogantibus se In quo
 nomen dñi spernimus
Et dicit In eo q admonis-
 tis altar panes pollutos
 et escas ex rapina Et q
 tales nocuis suis virtus
 offerrent regi om dno
 quales si pncipibus suis
 extulissent suscepte non
 essent: clauda scz ac
 morbida et corrupta ac
 polluta aialia **I**n demde
 eiam leuitas testamenti
 dei cōmonet quod est tes-
 tamentū vite et pacis: ut
 timore timeatis dñm: et
 a facie nois eius reuerē-
 mini **H**ex ip her erat ver-
 tatis iore eius: et iustas
 non fuit i labijs eius In
 pace ductus est et i gues-
 sus est mecu et multos
 ab iniquitate conuertit
 qm labia sacerdotis ser-
 uabūt scienciam: et lege
 requirant ex de eius qm
 angelus dñi omnipotentē
 est **N**otte autē pferre cū
 hijs eia maledictoz ser-
 monē: sed timeo sbratē

aliquid veritati: quantum suffi-
cit tamen et expedit p̄ferā
Non ultra inq̄ efficaciam
ad hostias vras: nec susci-
piam eas de manibus vris
Et tantū est qd̄ exacerbāt
dñm̄ in iura sacerdotum
vt̄ etiam ipsa sacrificia re-
pellat ac respuat. Zacharie
autē cū recordatus fuero p̄hor-
resco falcem deferentis e celo:
qui et ipse simile aduſum
sacerdotes multa testatur.
Sed et ihm̄ ipm̄ sacerdote
magnum sordibus vestibus intro-
ducit: quibus ablatis can-
didis en et sacerdotibus
induit. **S**ed et quocūq; angelus
ad eū loquitur quatuor hec
maiora q̄ ad hoies p̄tinet
videantur et vt̄ hūm̄ sacer-
dotij sup̄gredi statū atq; ideo
silencio tegenda sint: tamē
quoquo modo etiam ipsi ih̄s
a dextero st̄le z̄abulo dicit
et aduſari ei. **Q**ueres utiq;
michi fragili homini multo
maiorē incutit metum
cautelamq; demerit. **Q**ua-
tum vob̄ ceteros pastores
incusat et culpā quantum
castigat et corrumpit: quis

est tam saxei cordis et ada-
mantine duricie qui non au-
diens it̄remiscent. **V**ox in-
lamentanciu pastoz: q̄
misera facta est gloria eoz
Vox fremenciu leonū quia
hec et hec passi sunt et tāq;
i p̄nā ac sub oculis lamen-
tacionem ponit: et luget
eos qui indigna patiuntur. **T**ū
deinde paulo inuidiosus re-
petit: et amantius p̄sequit̄
dicens **V**asate oues iugula-
cionis y quas qui cōparant
iugulant. **N**ec p̄nam agūt
et qui vendūt eas dicunt
Benedictus dñs: qui ditati-
sumus. **E**t pastores eazū
nichil paciebant: nec debe-
bant p̄ h̄is. **Q**uere non
parcam vlt̄m h̄is qui hi-
bitant terram dicit dñs
Et iterū ait **E**xurge fr̄m̄
sup̄ pastores et p̄te pastoz
et cipe oues. **E**t sup̄ ducam
manū meam sup̄ pastores
Et iratus est furor meus
super pastores: et super
agnos visitabo multos
quoz addit et aduſum
p̄lm̄: et aduſum p̄lm̄ dices
cū i gentib; minimis. **W**ez

ego metuo ne molestior
 videantur ordines cuncta di-
 numerans: Et ideo ditto
 plura veterare **P**rophetico
 et duos illos qui apud da-
 nielium referuntur scilicet
 de quibus predicterat dñs
Quia precessit iniquitas ex
 babilone **A** senioribus qui
 videbantur p̄plm̄ gubnare
Ethecielum sane penitus
 p̄terire non possum q̄ tam
 preclara vidit tamq̄ mag-
 nifica qui misericordia tam
 recondita enunciat quō spe-
 culatoribus precepit ne
 reticeant maliciam i ci-
 uitate et gladium sup̄ eū
 veniente: quia neq̄ ipse
 expedit reticere: neq̄ hys
 qui delinquit p̄fuit non
 audire **S**ed et illis post
 silentij sui pena: Et istis
 interitus non moratur
Sed et alio loco quomodo
 luctū quemdam sup̄ pas-
 tores introducat dicens:
Ve sup̄ ve erit: et nūcū
 sup̄ nūcū requirerunt
 visio a p̄pheta et lex p̄bit
 a sacerdote: et cōsiliū
 a senioribus **E**t rursū

fili hominis dicit ei **T**u es
 terra sup̄ quam nō pluct
 sup̄ quam ymbes non
 descendet i die uite **I**n medio
 autem tui p̄ncipes tui si-
 cut leones rugientes et
 diripientes p̄cedam **A**tz
 nias comedentes p̄ pote-
 riam et paulo post **U**rsū
Sacerdotes iq̄ contemp-
 nebant legem meam: et
 polluebant sancta mea
Inter imūdu et sanctū
 non discerniebant: sed oīa
 eis erant vni: et sabbatis
 meis obuelabant oculos
 suos **C**ominatur quoq̄
 confirmare se p̄phetem
 et eos qui luterunt et vngūt
 eū: qui sunt illi qui pec-
 cant et illi qui operiunt
 peccata eoz et cōtegunt
Quod utiq̄ de malis p̄nci-
 pibus et sacerdotibus di-
 citur **Q**ui declinat iq̄
 domū isrl̄ scdm̄ cor suū
 quod alienatū est **I**n con-
 cupiscencijs suis **P**rophetico
 vero cōmōde q̄cūq̄ dicit
 dicit de hys qui seipos pas-
 cūt qui hoc comedūt: et
 lana vniuntur: q̄ qd̄ c̄ssit

est ingulant et seipso pascut
et oues non pascut. **A**ni-
mifimū non confortant
qui contritū non colligunt
qui qd extitit nō reuocāt
Et qd perijt non requirunt
et quod validius est non
conferunt sed affligunt
et conficiunt et dispergunt
Ita ut dispergantur oues per
omnes campos et p̄ omnes
montes p̄ eo q̄ non sunt
pastores: et efficiuntur
oues i depredatione auib⁹
celi et bestiis terre: dum
non est qui requirat neq̄
qui conuertat. **U**nde et ita
ait p̄pheticus sermo. **V**ino
ego dicit dñs: p̄ eo q̄ hec
ita sunt et facte sunt oues
mee i predam: **E**cce ego ad
pastores: et exquiram oues
meas de manibus eoz et
illas quidem congregaue
se dicit ac reparare. **I**llos
uos passuros ea que malis
pastoribus p̄parata sunt. **V**erū
ne singula queq̄ dimime
rans p̄pheta dicta sequimur
longius p̄traham: **V**nius
adhuc tātūmodo p̄phete
faciens mentionē: **I**llius

saluet qui anq̄ plasmat
i vtes agnitus est: et anq̄
ex vulua p̄cederet sanctifi-
catus. **I**heremias hic est
ceteros p̄teribo. **Q**uērit
hic aquam capiti suo et
oculis suis fontem lacrimarū
ut digne possit deflere isrl.
Vel eoz qui p̄sunt ei i ma-
licia. **D**icit ei ad eū dñs
de sacerdotibus. **S**acerdotes
non dixerunt vbi est dñs
et qui obinent legem meā
non sciebant me: et pasto-
res impie agebant i me.
Tū deinde dicit **P**astores
imprudentes et dñm nō
exquisierunt: et p̄terea
non intellexit oīs q̄ dixi
et dispersus est et rursus
Pastores simul corrupert
vineam meam et polluert
porcionē meam: que erat
desiderabilis fecerunt eam
desertam et inaccessibilem.
Et rursus **P**astores adu-
er- eos monetur et dicit
Pastores qui disperdunt
et pdunt oues gregis mei
p̄terea hec dicit dñs adu-
sus pastores. **H**ōm̄ meum
vos disperdistis et nō resistit

Et oves meas expulisti hinc
 ego dabo benedictionem super
 vos: secundum pessimas adve-
 ciones vestras vltimae quoque
 pastores precepit et lugere
 ardetes omniū: quia adimpleti
 sunt dies eorum ad iugulum
 dum. Sed quid demoror
 tam multa de veteribus
 preteritis? quasi pauli regula
 regule non sufficiant quas
 de episcopo et presbitero statuit.
 Vigilantes esse iubet et so-
 brios? non vinoletos non
 percussores docibiles in omni-
 bus inculpabiles. Illud vero ca-
 pitulum ne proferre que-
 ram in medium audeo. In quo do-
 minus discipulos suos ad
 predicaciones mittens de
 singulis quibusque qualiter
 agere debeant designabat
 quales ipsi esse quibus etiam
 indumentis quibus calcia-
 mentis uti deberent: qui
 expediti qui ab omnibus
 pene mundi mundi et ut
 ita dicam celestes recedere
 super terram: ut et non
 minus exemplo vite virtute
 quam verbis docerent: ac
 doctorum fidem gestorum ver-

tas comprobaret. Sed et
 illud quoque me non minus
 commouet cum pharisei arguant
 et scribe quos utique longe
 nos oportebat in virtute ac
 iusticia superare? et vere-
 or nunc ne forte eos in ma-
 licia superemus? Ita ut
 competat nobis etiam illud
 dici. Serpentes generatio
 viperarum et duces cecorum et
 culicem colantes et camelum
 glaucientes et sepulchra
 dealbata velut intrinsecus
 immundi et extrinsecus veli-
 giosi: parapsides munde
 deforis et alia quecumque
 in illis vel dicta vel exprimita
 sunt. Has egomet in eorum
 cogitationes diebus ac noc-
 tibus voluens in ipsis ut ita
 dicam medullis meis confi-
 cior et consumo. Contenna-
 tisque suspirijs tabesco car-
 nibus ac toto corpore deli-
 quesco. Non permittit hic
 angor expecto ac resupino
 pectoris et elatis ac sublimi-
 bus oculis incedere: sed et
 humiliat animam meam et coarctat
 mentem ipsi quoque lingue
 vincula imponit ac frenum

neq; me permittit quomodo
alijs p̄cesse debeam cogi-
tare: neq; quomodo alios
emendem aut corrigam
sed quō ip̄e si fieri p̄t iram
futuri iudicij effugiam
venientem et parum alijs
meipm̄ a filio p̄ditionis
abstraham et faciam alie-
num **M**ūdai ei p̄us oportet
et sic alios mūdare **S**apie-
tem p̄us fieri et sic alios
facere sapientes **L**um̄e efficit
et ita alios illuminare **D**oce-
dere ad deū et ita alios
adducere ad deū **S**anctifi-
cari: et ita sanctificare
quos h̄c̄ rectos et sic in-
gentibus porrigere manū
Recte esse consiliū et sic alijs
rectū **D**oce consiliū **E**t qm̄
inquirit ista exiit: **H**ij qui
oīa cito malunt et qm̄ cūta
Qui tam cito edificant
qm̄ cito destrūnt **E**t quādo
ap̄t lucerna ponitur sup̄
candelabrum **D**ij talentum
dabitur nūmularijs
Dei inquirit gratia: tempo-
ribus et circuitu longo
non indiget **H**ec qui feru-
diores sunt erga amicitias

magis q̄ erga religionē
quibus tarde omne quod
differtur: quasi non vel
i yltima etate melius sit
aliquid iuente prudentie
qm̄ p̄m̄gerie ieruditam
muentutem: quia et m̄to
melius est pauca temporis
regim̄ legitimum qm̄ tyrā-
nis longi temporis **Q**uia
et melior est exigua pars
cū iusticia: qm̄ multe pos-
sessiones cū iniusticia aut nō
preciosius dicitur exiguum
auxilij: qm̄ multi p̄deris
plūbium **E**t oīs pars que
i p̄m̄is p̄m̄getur **Q**u nonis-
simis non bene digetur **N**am
et illud quod super petrosā
seminatū est **C**ito quidē
exortū est: sed q̄ non ha-
bit altitudinē terre ad p̄-
mos **S**tati estus solis exa-
ruit **E**t domus cuius funda-
menta non vsq; ad solidi-
tatem petre deducta sunt
icuzus ymbriū et impetq;
fluminū ferre non potuit
Preterea de tibi amitas
cuius rex tuus salomō dicit
inuenis est **E**t ip̄e iterū
Noli esse velox i verbis **¶**

Nulle p̄cepit velocem
 ad verba non fieri: q̄toma
 ḡis d̄ opus tantū ac tam
 magnū velociter p̄silire
 non expedit. **D**uas res
 tamq̄ e luto sub die for
 mātū subito p̄duci opor
 teat veritatis m̄ḡem: q̄
 utiq̄ cū angelis assistere
 oportet deo et cū archangel
 glorificāte atq̄ i celestibz
 altariibz offerre hostias
 x̄p̄o et apud ipsum et cū
 ipso fūgi sacerdotio: vt
 reformetur quod dilapsū
 est vt d̄na i homine yma
 go reparat̄ vt super mūdo
 habitatores sui reddantur
 et vt simul totū dicam vt
 ex hominibz i deoz numez
 transeant. **S**āmy cuius
 sumz ministri et vbi et
 quali sacerdotio fūgimz
 vbi sumus et quo mittimz
 quo p̄paramz. **N**onimus
 altitudinem dei et huānā
 infirmitate et virtutem
 infirmitati datam: celu
 excelsū: terrā autē p̄fū
 sam. **E**t quis ascendet illuc
 eoz qui p̄ peccato p̄iecti s̄t.
Duis tenebris et obscuri
 tate circumdatū et carnis

crassitudine obvolūtū:
 tota mente pure respiciat.
Et quis est qui p̄miscet
 stantibus et invisibilibz
 cū sit adhuc i hys que vi
 dentur et vbi nichil stat.
Vix cū hic alijs positū eoz
 qui valde purgati sunt
 videre poterit ymaginem
 quanda et simulachrum
 boni: sicut h̄y qui solem
 ituentur i aquis. **D**uis
 ergo est qui digne itud
 possit cū qui mensus est
 manu aqua et celū palmo
 et vniūsam terram pugillo
 qui statuit montes p̄de
 et colles statera. **D**uis
 erit locus requiectionis eoz
 et cui assimilabitur. **S**ē
 cōprehēde potest eū qui
 verbo et sapien̄ fabricat e
 hominem et a sebreem
 d̄sidentē i vno adduxit atq̄
 composuit: misuit trā
 spitui et cōpaginavit
 animal visibile et invi
 sibile temporale et it̄pale
 imortale terrenū et cele
 ste contingens deū et non
 cōprehendens ac p̄ximās
 et longe positū. **D**ixi itq̄
 sapiens efficiat salomon

et ipsa sapientia longe facta
est a me longe plusquam
erat. Et qui addiderit san-
cti addiderit labore adiciat
quod non tantum letificant ea
que inuenta sunt per scientiam quam
conturbant illa que effu-
giunt et comprehendi non
possunt sicut euemite solz
hys quibus adhuc scien-
tibus abstrahit pocula.
Hec sunt que mihi suadebat
melius esse audire vocem
doctorum quam super vices fieri
doctorem. Si altitudo ce-
lestium et puritas supernorum
vix possent capere claritate
dei cuius abyssus operito-
rum est cuius tenebre
latibulum cum lux ipse sit
totus et lucem habitat
inaccessibilem qui in omnibus
est et extra omnes est
qui omne bonum est et
supra omne bonum est
qui illuminat mentem et
effugit mentem in tantum
secedens quantum accesserit
sensu saluet. Ut dum ipse
vltima refugit et abcedit
provocet et dicit ad iterum
ora amatorem sui: et apli-
cus desideretur dum iam

quali comprehensus elabitur.
Cum ergo talis et tantus sit
quem queimus et que desi-
deramus que sequimur
et ad que festinamus: quate-
nus oportet esse eum per quem desi-
derantes anime accessum
habere debent ad illum qui
queuntur et desiderantur.
Mihi quidem ingens metus
est ne etiam de ipso thala-
mo sponsi foras prope colli-
gatus manibus pedibusque
velut in non parauerim
indumenta nuptialia: sed
qui tunc inreperim in me-
dium recubentium. Et que
ut perdam aliquid eorum
que apud vos latent et
ego a pueritia veritatis su-
a deo et in ipsum tractatus
sum ex utero: ac de veteri
matris domini matrisque promissio-
nis oblatum sum. Et per
hec per pericula confirmatus
sum et desiderium eius in me
conaluit: et in ipso omnia
concurunt. Unde etiam
ego obtuli me in possessionem
ei cui fueram ex manibus
manipatus: et a quo fueram
de periculis liberatus obtuli
ei omnia mea. Et dico

omnia: hoc quod habere
 solu videbat lras et istituta
 liberalia. Ex quibus hoc solu
 lucti habui vt viderent
 hys qd contempnere et qb9
 xpm preferre delectatus
 sum magis i verbis dei:
 et effecta sunt michi eloqa
 eius sicut fannus mellis
 et vocari prudentiam
 et sapientie dedi voce mea
Sed ne i ceteris quide neglexi
 id est in acudiam coherere
 frenare linguam oculum
 pudicicus age: Ventrem
 castigatus gubernare Cal
 care humanam gloriam
Sed velut isipiens loquor
 du no vob celatu volo: qd
 i hys quide pro vt potui
 mus studiu gessimus no
 satis ee ceteris ifelozes Phi
 losophar vob scdm deu et
 forte aiaz gubernacula
 continere et posse ceteris
 ac regere alios cu ipse recte
 regentibus obedie nondu
 didicerim sup me esse nego
 cu dixi: precipue i hoc
 tempoe i quo videm hoies
 huc atq illuc conuerti et con
 turbari omnia: vt nichil

esse melius videatur qm
 fuge e medio et latere dia
 ei impugnat et puzbat
 inimicus: et velut i ceca cali
 gine bellu mouet quo ma
 gis adusum seince dimi
 cent mebra vt effugentur
 reliquie si que ille sunt car
 tatis: du noua noua nouis
 sacerdotibus acquiruntur
 sicut scriptu est Effusum
 obprobrium super principes
 effugatus est timor omis
 eximans et vbiq optinet
 ipudencia. **A**miciq voluit
 scie sibi vendicat summam
 et pfundiu spus intra se ee
 deputat. **O**mnes autem
 ex hoc docti et catholici vo
 lumus videti si alios rep
 hendamus et impios iudice
 mus. Interdu etiam iudices
 eligimus de deo eos qui igno
 rant deu: et iactamus
 sancta cambus et mittimus
 iniquitas an porcos pollu
 tis videlicet auribus et animis
 dina misteria publicantes
 qd vtiq ex voto cedit iunct
 quibus cu eatham nram
 adie no liceat: p nos tn
 sancta nra conculant

aperimus ergo omnibus
non portas iusticie sed ma-
ledicendi et obtrahendi
anim atq; insolencie viam?
et illos solos optimos iudica-
mus. Non qui ne verbum
quidem ociosum de ore pen-
serint. Propter timore dei: sed
quecumq; potuerit de fratribus
lacrimis et acerbis obtrac-
tante? vel certe qui subtiliter
et figuratim mordent
et sub lingua sua posuerunt
laborem et dolorem: et vene-
nim affidum fuerit sub li-
bris eorum. **O**bservamus in
Sicut non nostra sed
aliena peccata? non ut
plangamus sed ut ipse
mimus et exprobreimus:
nec ut curemus sed ut am-
plius vulneremus. **M**alos
autem et bonos non ex mo-
ribus neq; ex conversatione
sed ex partibus iudicamus
et ea que placebant hodie
in aliquo crastino si fuerit
partis alterius displicebit
et qui laudabatur hester-
no culpabitur hodie. **T**u-
vero ea que apud nos in ad-
miracione habentur ignos-

cimus ante omnia facile
et libenter fratribus nostris
etiam si impie committant
ut in malis benigni videamur
et magnifici. **F**acta sunt
omnia sicut ab inicio cum
mundus nondum erat per ordines
suum species dispositus? sed cum
erant confusa omnia et in com-
posita et potenter conditorum
manu virtutesq; poscebatur.
Summus ergo velut in nocturno
quodam proelio per igno lumine
lumine utentes et ipso iterum
interuenientibus assiduis
nubibus obfuscato: sociorum
et hostium agnicio nulla:
nulla discretio? vel sicut
in nautali certamine cum et
ventorum rabies purget et
fluctuum estus attollitur
impulsionibus conctorum insulant
clamor nauticus itonat
fragor navium crepat
vulneratorum gemitus et
aeris ipsius confudit uni-
uersa mugitus? et nec vir-
tuti tempus? nec consilio
locus est. **I**ta nos quoque mi-
serissime inuicem in alteru-
trum et mordemus inuicem
ac clamamus scilicet ut

ab invicem consumamur. **S**ed
 fortassis plebs quidē ita ē
Sacerdotes vō aliter: ymo
 vero illud michi nūc vidē
 ipse qui dōm ē factus
 est sacerdos sicut ipse: i
 quod aliqui i maledā loco
 dicebat. Aut fortasse vulgū
 quidem ignobile et imperi-
 tum arguit vel videtur
 hīs malis. Nobiliores vō
 quip i ipso et vastiores alit
 agunt: quōmo isti etiam
 manifestius et validius ipug-
 nant sacerdotes. **S**ed for-
 tassis quō etiam isti seculi hoīes
 sunt adhuc idcirco hec
 faciunt. Continentes vō
 nri et i hoc ipm vt dicant
 vacantes deo quicquid agūt
 Isti vō etiam apertū bellū
 et certamen impudens adu-
 sum sacerdotes gerunt. i
 eo magis quo ipse religiosi
 habitus facilius eis credi
 a vulgo etiā calumpniatibz
 pōt: p̄cipue cū de fide
 que est summa rerū questio-
 nes movent. Non illos dico
 de quoz nūmō esse etiā
 ego opto et desideo vnius
 ē ipse fidelis qui itegro

et sano proposito certamen
 pro veritate suscipiunt: qui
 pro fide xpi ceruices suas
 et animā ponunt. Melior est
 enim talis pugna que deo
 proximū facit: quā pax
 illa que sepe a deo p̄te-
 rea ei et mansuetū bella-
 tore iubet esse spūs sanctus
 Non ergo de huiusmodi
 bellatoribus dico in quoz
 numero me quoz cupio
 inveni. sed de hīs quidē
 qui i gentes vixas movent
 ex rebus vel sermōibz p̄uis
 vel etiam non diuinis sed
 hūanis motibus irritati. Hī
 qz plurimos asciscunt isamie
 sue socios dū contentioni
 atqz insolentie sue magnificā
 et venerabile orbis fidei
 nomen imponūt: sed iſte
 intenciois sue tam hostis-
 simi huius vocabuli ipse
 colorantes. Ex hīs ergo vt
 michi videtur et odio
 habemus intergentes. i
 et quod est gravius nec
 habemus fiduciam dicendi
 quia oderūt nos q̄tatis
Sed ipi nro ipso pessime
 comendamus: et hīs

precipue qui vel honesti
vel religiosi videntur i plebe
Iij ei cu aliquod aduersum
quempiam de sacerdotibus
vel ministris dei culpabile
vel reprehensibile ab istis
quoq; qui sup dorsum nrm
fabricant audierit: tanq;
p honestate ac religione ai
sui execrabilis quod emi
natur accipiunt: et qd de
vno iam crederent id de oib;
sentiunt: et facti sunt thea
tru quoddam publicu no
angelis et hoibus sicut ath
leta dei paulus dicebat q
aduersum principatus et
potestates agones desuda
bat: sed theatru facti sum;
abiectionis homibus et indignis
et vt ita dixerim monstris
et beluis per omne tempus
et i omni loco In plateis In
tabernis In conuiuiis In cofi
liis: etia vsq; ad ipam cenam
quod cu lacrimis dico dedu
cimur Et a tppissimis atq;
impudicissimis hystriob;
utridemur et nichil iam
ita delectabile geritur In
ympnis Nichil ita grate
cantatur i comedijs qm

xpianus hoc aute nobis
inde descendit du nos i vice
impugnauimus du videt
nobis nimis catholici nimis
fideles et zelo dei exortari
sed non sicut expedit: exortat
pro deo sed non sicut fas e
nec vt lex certaminu conti
net: quia certamine nrm
i hoc venit vt victoriam ca
piamus i famam vt tuc
magis pdamus palmam
cu incertamine viceim; aut
no legimus qz nemo com
misi legitime certauit.
Certanti sola non sufficit
virtus nisi et artis athlete
iustitia seruauerit Tu aut
vt iudeo: pro xpo aduersu
christu pugnas p nome em
dei per vos blasphematur
inter gentes sicut scriptu est
Demones quide vsq; adhuc
cu invocatur nome xpi con
tremiscunt: et ne nra qdem
malicia euanesce fecit vtute
tranti nois et ptatem et nos
non venerem hoc nome
sed agimus oia ad inuisionem
tranti nois: et p eo qd ma
datu hemus ita age vt vide
tes hoies opa nra bona mag

inficent deū p̄ter n̄m
 qui in celis est: **N**os vim
 p̄cepti i contrariū p̄mu
 tantes per contenciones
 nostras blaffhemai facim⁹
 i gentibus nomen dei **E**t
 quidem externa bella non
 metuo: nec istam beluam
 que nunc iſurrexit ecclē
 sijs pertimesco In quo est
 diaboli plenitudo licet igneo
 minetur licet gladios inten
 tet et bestias: licet aruacō
 et p̄ſcipicia p̄paret licet
 sup omnes qui x̄i fuerūt
 p̄secutores crudelior fiat
 licet suppliciorū noua ge
 nera exquirat **U**ni in
 est ad oīa vna victoria
 libenter mortem suscepisse
Expo **A**d istud autē testi
 mum bellum quid agim⁹
 nescio **Q**ue michi auxi
 lia compararem **Q**uis
 sapientie sermo succurrat
Quod domū sp̄s iocē
Quibus armis sp̄ualib⁹
 aduersum diaboli astucia
 me arcudem **Q**uis moy
 ses extensis i monte marib⁹
 et aruacō iam tūc simulachra
 p̄m̄tias bella ista cohibeat
Quis ihesus castiorū dei

pbabilis milicie p̄cepō **N**os
 dauid autē psallens i citha
 ra aut i fundibulo p̄gūis
 et a deo virtute p̄uinctus
 ad bellū et digitos aptatos
 ad p̄clū **Q**uis helias
 oratibus celū conatans iſre
 eliciens tonitrua mouēs
Quis hec digne lamenta
 bitur et flebit iheremias
Nempe aliquis nouam
 lamentacionem p̄o m̄a
 noua hac captitate cōſcibēs
 exclamet iterū ad dnm et
 dicat **P**arce dñe p̄e p̄lo
 tuo: et non tradas i obſidē
 hereditate: vt dñentur
 gentes eoz **Q**uis p̄ nob
 noe et daniel et iob orabit
 ad deū vt cesset et q̄ſcat
 p̄cipit a nobis iſtā
 vastatio: vt aliqui uideā
 mus ad nosmetipsos uelut
 depulsa ab oculis caligē
 reconuſcāmy ip̄ vniū
 p̄is filij ip̄ fratres sum⁹
 vt non iam vltia p̄lus
 dei iudas et iſrl̄ dicatur
 Nec roboam et ieroboam
 nec iherusalem et samaria
 que nūc i captitate tradū
 needum lamentantur
Et ego quidē fateor i validis

sum me esse ad huiusmodi
pugna: et propterea terga
me dedisse confiteor. **U**n
et velans faciem meam confu
sione sedi singulari: quia
amantissime repletus sum
Quesivi et tace trampa
utelligens quod tempus ma
lum sit: quia recalcitramus
dilecti et facti sunt filij di
centes vitis quoque lecta pal
mitibus et vitis vera tota
fructifera in amantissime
versa est et gradema deco
ris conuersi est in ignomi
niam: signaculum dexte
rue et corona glorificationis
in confusionem facta est
michi. **S**i vero quis alius
audacter et fortiter hu
iusmodi pugnae patens
est subire certamina:
huc ego et beatus dico pro
confidencia sua et profecto
illoque vero bello mundum facis
mentionem quibus intra
nosmetipsos prope vicis
ac passionibus impug
namur et die nocturne
ignitis stimulis corporis
humilitatis humis et corporis
mortis vigemus. **N**unc
latenter nunc etiam pala

procurantibus vbi et in
tantibus reze vilitatum
illectibus: luto hoc feris
cum thesing cerni sui fetoz
venio expatiobus exalate
sed et lege peccati que est
in mebus nostris legi spiritus
repugnante dum ymagines
regiam que intra nos est
captivam ducit studet: ut
spolys eius cedat quidquid
illud est quod in nos beneficio
divine ac prope illius con
ditionis influxit. **U**nde vix
aliquis fortasse longa se et
distita legens philosophia
et paulatim nobilitatem
anime sue recolens. **N**atura
lucis que in se est humili hinc
et tenebrosi luto comita
renocet ac reflectat ad deum
vel si certe prope eo agat
utrumque pariter renocabit
si tamen longa et assidua
meditatione inscat subsidio
semper afficit: et deorsum
male trahente ac degra
uantem materiam sibi met
assuta fremis atrocibus
subleuare. **P**rius autem
qui hoc obtineat et ut iquid
fieri potest ceteros homines cor
dis puritate preceat: posse

hinc velle non debet quorum
 se purgatiorem esse non
 sentit: nec tutum putare
 mediatorem effici ipsi apud
 deum quod est speciale offi-
 cium sacerdotis: nisi se
 proximum et amicum vident
 dei. **V**erum vnde hunc metum
 venerim. Ne forte me arbi-
 tremini plus iusto esse
 meticulosum iudicare vobis
 debeo: ut non tam timidum
 ne qui consulentem rimet
 iudicetis. **D**eus cum ad moy-
 sen loqueretur in monte plu-
 res quoque alios cum eo iussit
 ascendere: In quibus est
 Aaron cum filiis suis sacer-
 dotibus et septuaginta presbi-
 teris ex semine eius: qui omnes
 astantes eminens iussit
 adorare: **N**e vero accedente
 moyses solus iubetur: nec
 alius cum eo ullus ascendit.
Ex quo manifeste indicatur
 quod non est cuiuslibet proxi-
 mi deo: nisi sit aliquis glorio-
 sus moyses qui capere in semetipso
 possit gloriam dei. **S**ed et
 antea cum primum legislatio
 pararetur: ceteros quidem
 tubarum sonus et fulgura
 ac tonitrua percipiebant:

culigo quoque et fumus motus
 audientis et metus ac terro-
 ribus horribilis: Ita ut vel bestia
 si montem contigisset lapi-
 daretur. **E**t ita paulo astan-
 tibus magnum eis erat vel
 sonitus vocis audire et hoc
 sanctificationis cum omni diligen-
 et cautela moyses vero solus
 et monte ascendit et nube
 ingreditur et flagrantibus
 nimbis flammis adiutur et
 tabulas suscipit: ad multi-
 tudinem quidem vulgi tabu-
 las habere: ad eos autem qui
 capiunt que sunt spiritus ta-
 bulas septem spiritus dei vini.
Aadab vero et abiu quoniam alie-
 num ignem ad iterum
 altaris optulerunt pro hoc
 solo consumuntur igne et
 eundem locum penes et iterum
 quem culpe et impietate
 habuerunt. **E**t ne Aaron
 quidem idoneus ad ite-
 rendum fuit cum vix presens
 et secundum post moysen
 deo honore sacerdotum pro-
 quaret. **H**ely quoque sacerdos
 pro filiorum iniquitate damp-
 natur: quod eos divina sacrificia
 temerantes minus sen-
 tentia iudicis plectebat. **A**lyseus

me et quidem coarctavit et ad
corripuit: sed lenitate et
mansuetudine patris: non
severitate et auctoritate po-
tificis. Quid oza ille qui
archam testamenti domini
cum inuenta fetus ipacis
directi limitis orbitam dech-
nasset iamiamque lapsura
manu sedula ac sollicita
sustentasset: nonne timido
et hoc quod scia tetigerat a deo
morte multatus est. **S**ed
ego ne corporis quidem ma-
culas in sacerdotibus permitti
sed puritatem et requiri omnia
per lege ne quid corporalis
vicia vel hostia habeat vel
sacerdos: que utique figure
sunt perfectionis eius et pu-
ritatis que esse debet in corde
et anima sacerdotis. **S**ed ne
ipsa quidem innumerata
sacerdotalia vel ministeria
vasa cuiuslibet contingit salu-
ant contractas fas est ipsa
quaque sacrificia non passim
omnibus sed certis quibusque
indulget isumme: et ultra
certum tempus et intra
prescriptum locum. **S**ed ne co-
positionem quidem olei est
matis imitari cuiusque fas e-

neque mixturam incensum
Et quid amplius dicam
De ipsum quidem tempus
ingredi simitur: qui non
fuerit etiam minimis quibusque
anima mundus et corpe
Et quo temere et inconsulte
verumque ista scilicet quo
vni soli pontifici et ipsi
semel in anno ingredi fas
erat: cui soli accedere ultra
interius velum licebat et ar-
cham testamenti ac propicia-
torum et cherubim videre
que nunc omnes sibi et vi-
dere et tangere licitum putat
Hec igitur ego sciens quoniam
nemo dignus est summi dei
vel sacerdos esse vel sacrificium
qui non prius sanctissimum
exhibuit hostiam vivam sanctam
placente deo: et rationabile
suum obsequium gessit et immola-
vit deo sacrificium laudis et
spiritum contribulatum quod
solum sacrificium laudis et spiritum
expetit deus ceteris omnibus
abiectis atque contemptis:
quo poteram audente ad
sacerdotum accedere et ad hos-
tias offerendas et ymagines
ac figuram sacramentorum
celestium celebranda: vel

quo habitu sacerdotalem
 nomenq; suscipere qui
 non prius scirem me ope
 ribus sanctis consumasse
 manus meas qui nondum
 oculum docuissem recte vi
 dere creaturam dei quino
 aurem meam prius aperuis
 sem eruditioni domini stat
 me revereri addi michi aure
 que non graviter audivit
 et esset sarcinam preciosam in
 aure mea quod est sermo
 sapientie in aure obedienti
 qui non prius os meum ape
 ruit et attraxi spiritum. Vel di
 latavi os meum ut spiritum reple
 retur ad prologum in mysteria
 et dogmata pietatis qui non
 obtuli linguam meam ut
 soluet in tempore et replet
 exultatione in psalms et
 canticis domini exurgens ve
 lut pletrum matutinum in
 psalterio et cithara exurgens
 diluculo et clamans ad
 dominum usque quo rance fiant
 fauces mee et adherent
 lingua mea faucibus meis
 prout super petram pedes
 mei stent et consistunt
 sicut cervi ut dirigantur

secundum deum progressus me debet
 non infirmare. Nec paulo
 minus effundantur vestigia
 mea prout omnia membra mea
 fiant arma iusticie et omnis
 mortalitas absorbeatur a
 vita et subiecta sit caro
 spiritui. Quis audeat adire
 ad istum gradum antequam
 castis et igne examinatus
 eloquiis domini corde
 accendatur et mente ut
 aperiat ei scripturas antequam
 descat ea epistola in latitudine
 cordis sui. Ita ut sensum
 habeat cristum antequam abso
 ditos ceteris invisibiles atq;
 obscuros thesauros scire que
 di mentur. Ita ut preceptis de
 ditionis possit etiam ceteros
 ipse digne spiritualibus comparare
 spiritualia antequam contempletur
 sicut contemplari dignum est
 delectatione domini et visitet
 templum eius in modo potius
 ipse fiat templum dei vivi
 et habitaculum christi in spiritu
 antequam figure et veritatis
 discretionem cognoscatur
 cognoscat ut possit scire
 diligencius a quo debeat
 recedere et quod debeat obtinere

quonia veritas obtinet et
vmbra pertinet et ut
integre possit effugere a ve-
tustate hie et seruire in no-
mitate spūs et ex integro
transire ad gratia a lege
que completur spūaliter
in destructione corporis nūq̄
p̄ oēs spūs appellaciones
virtutesq̄ decurrat p̄ opa
et sciām sine eoz que summa
sūt sen que p̄pter nos ife-
ora sūt eius et nouissima
id scie q̄ deus est et q̄ filius
dei scie etiam quō est q̄
ymage est q̄ verbum q̄
sapiencia q̄ veritas q̄ lux
q̄ vita q̄ virtus q̄ vapor
q̄ splendor q̄ creator est
q̄ rex q̄ caput q̄ lex q̄ via
q̄ ostium q̄ fundamentū q̄
petra q̄ margarita q̄ pax
q̄ iusticia q̄ sanctificatio
q̄ redemptio q̄ homo q̄
seruus q̄ pastor q̄ agnus
q̄ sacerdos q̄ hostia q̄
primogenitus ex morte
q̄ resurrectio. **¶** Quis
audiat nūq̄ horz omniū
nominiū re ipsa et ope
particeps fiat nūq̄ vel
in hys michi sicut in semet

ipso ea explendo coicet
xpo ac p̄iceps eius. In
hys singul fiat anqua
vacet et discat quis sapias
dei in misterio abscondita
anteq̄ factus vni destruat
que sūt p̄uuli et annunt
iam in numero israheliticō
atq̄ in exercitu dñi nūq̄
possit tollere cruce xpi et
sequi eū. **¶** De animam
suam p̄pter eā ut inerat
eam in vita etnā et efficiat
in plenitudine xpi. **¶** Quomō
potest audere quis ac-
cede ad magisterij gradū
et docere ea que nondum
in semetipso sentit impleta.
¶ Dicebam apud memet
ipsum strauigent alij
et ingenij lucroz spe sub-
eant magna discrimina
michi gratia est sup
solidam terram stanti exi
qui cessatis sulcis harba
fumentis nequere et in
egenis rebz tenuem vita
dure q̄ p̄cipinas dicas
in fluctu periculū nequere
forciobus quidē et pote-
tibus dampnū est non
officia ad ministrare maia

neq; erga plurimos exeret
 cere virtute: sed in pnis
 rebus et modicis cohor
 tar: velut si quis igni
 luminis lampade locu
 qui condanis illuict a
 anima potentia et vilia
 exiguo velut corpori et
 puerilibus membris isere
 datus ante tuans est
 pui omis et non supra
 vites lenate: ne vel de
 insui sunt fit et piculid
 subeant: sicut ne turru
 quide edificae conuict ali
 nisi ei cui ipense quoq;
 pficiendi presto sut hec
 est apologia et excusa
 fuge mee: et hec cause sut
 que me a vobis o fratres
 et amici km sepanerat
 vel abstraxerant Tales
 namq; tuc me cogitacio
 vt longius abscederem
 purgebant. Renocavit
 autem me pmo quide
 desideiu vri: et magis
 illud qd desidecabat qm
 qd ego desidecabam Nichil
 etiam validu est ad di
 lectionem: qz si ex btijs
 parte constat affectio

Decudo vero maxima mea
 cura et sollicitudo pcipua
 sanctorz parentu vene
 randa carities qui p me
 magisq; pto ipa senectu
 te laborabant: abrahe
 mei huius capitis honor
 et angelici istar affectus
 et matris sate que nos
 etia spualiter genuit
 i euangelij fide debita
 reuerencia quibus nam
 erat baculu me senectut
 exite: quoz cotempla
 cione et vt eis debita of
 ficia pietatis exsoluere
 etia phie studia cotepsi
 que michi piosa et cara
 supra omnes facultates
 affectusq; ducebam In quo
 venis hoc dca horipso phi
 lozophatus sum ne philo
 zophari videret Non ergo
 tuli effudi michi hec oia
 et abolei vnius occasio
 obtentu: Neq; ausenti
 michi paternao benedictio
 nes: quas quidem veterz
 sanctorz tradit etia arte
 furatus parenti ebris et
 huiusmodi pellibus falso Que
 quide iste sut cause qbus

principue celsi et que iten
cionem meam q̄ maxie
mitigare potuerūt: et
puto q̄ neut̄ hanc̄ videā
idigna cui cede debuerit
ille cogitacionū tumor
quā quide et vici tempus
est sicut et om̄i rei temp̄
ē: et fortassis expedit it̄
bene vinci qm̄ male vite
Tercū vco est qd̄ me maxie
et supra stetit et subdidit
qd̄ cū exposuco de reliq̄s
iam tacebo Recordatus
sū dies antiquos et it̄tis
rebus tam difficilibus
tamq̄ arduis non fui ausq̄
crede satis consilijs meis
sed gerendi suam ex stoz
viroz auctoritate quesivi
et exempla veterz rebus
p̄ntibus regulam posui
Neq̄ cū supfluo her nob̄
sc̄pta sūt Neq̄ vt grecoz
mode ex hys erudirem̄
ne delectarem̄ i verbis qd̄
i fabulis eoz vel historijs
fieri solet vt copositi carnis
suauitas et dulcedo ipsa
narrandi illicitat animos
et delectet auditū. **N**ostre
l̄re i quibus lota vni vel

apex ociosus non est: oia
que vel gesta referūt vel
gerenda p̄cipiūt vite m̄e
instituta ac regulas po
nūt: vel si qm̄ forte dubio
i rebus deliberandi nos
necessitas inuenit: ad ma
ioz exempla redeutes v̄e
discam̄ quid nobis eligē
sit quid cauendū. **C**uius
ergo historie recordatus
sum et v̄n i occasio cōsi
l̄ij huius extorta est dicā
ego breuiter et vos pa
cienter audite. **F**ugiebat
aliqui Ionas a facie d̄ni
i mo potius se fuge puta
bat sed comprehendebat̄
ab inspectacōe maris a tēpe
tate a sorte a ventre ceti
et triū diez ac noctiū
sepultura formā futuri
mysterij psagante. Et ille
quide fugiebat ne vel
tristis mincy nimitio
minister existeret vel post
modū mendax inuenet̄
si per p̄tencia ciuitas
saluaret̄. **N**eq̄ cū saluti eoz
videbat sed mendacij
mysteriū declinabat dig
nitati p̄hetice i oibus

deferens: quia utique in se
 velut deformanti videbat
 si infirmaret macula fal
 sitatis: dum vulgus igna
 rum impetum intelligere
 ac perficere non potest &
 fundam future dispensa
 tionis sciam ego autem
 audiam sapientissimum
 quemdam virum de huius
 exponente et vocem huius
 historie que quasi absur
 da videtur ita reddente
 quo ne hanc quidem
 causam fuge poneret uti
 pone ut in poppe descenderet
 et ex poppe fugeret in
 tharsis. Quasi vero ignis
 ignora deum crederet
 quod agebat aut hoc ee
 fuge a facie dei mari et
 fluctibus date non dicit
 hoc prophetice scire cui etiam
 profuda motescunt et obscura
 illuminantur: sed nec
 cuiusque quidem horis quis
 ignari et impetum ee ar
 bitror: quinimo et eorum
 vno quicumque ille ingressus
 fuerit mare: tunc vero max
 ime salute sua in manus
 dei commississe se dicit non
 ergo ignorabat sonas rede

et in mari et ubique presens
 esse validissimam dei
 manu quam etiam alijs
 predicaturus mittebat
 neque effugere se usque diminita
 tis potentiam presumebat
 Non hoc credendum est sed
 quia pvidebat id suo hoc
 ministerio ab spiritu profugum
 quod profecto et abiecto ipso suo
 ipse domum prophetice glorie
 transferretur ad gentes
 propterea subterfugit predica
 tionem officia. Ne patine gentis
 abiicendo tristeret proberet
 obsequium. Inde denique relic
 to loco qui est contemplatio
 leticie. Ita et hebreorum lingua
 poppe interpretatur Delicta
 ergo contemplatione leticie
 magnificencie scilicet illius
 dignitatis antique. In pe
 lagus se medius ac esturie
 dedit. Inde tepestas. Inde
 sompnus. Inde naufragium
 inde exterritatus et in sortem
 mittitur et confitetur fugam
 et precipitatus et a ceto suscipi
 et non consistit. Sed ibi vo
 cat deum: et per christo an christum
 post tantum diem resurgit
 a mortuis. Verum de huius
 nobis sermo pauli speret expectet

ut postremo postmodum
si deus dederit lacius et
diligentius explanetur
Nunc autem id quod nobis
sermo directus fuerat pro
quamvis: quinquide illi
fortassis et venia fuit pro
hanc quam diximus causam
officium differre prophetum
michi res que excusatio suf-
ficiet que causa subueiet
qui relique satisfaciendi
locus ultimus reluctanti
Et nesciendo utrum leue aut
grauis dicam sacerdotij
quomodo impositum in
persecutione recusanti
Et
em hoc solum quod inter oes
excusationes foras habemus
concedatur nobis quod lege
inferiores sumus: quos suf-
ficiat ad sacerdotium per-
gendum. Sed quid facie-
re ex alia parte periculis
suis vobis extreme metumus
Et erit nobis fortasse quod
ex contemptu quod putamus
esse de extremitate discimus
quinquidem delinquenti
hac parte nullus emen-
dandi vltima aut corrigendi
sup est locus. Medius est
ergo inter duos istos timores

ascendendi et descendendi
positus et memetipsum
hinc atque hinc equaliter
pendens et nunc in illam
nunc in istam partem velut
ventus impellentibus virgulis
ad vltimum cessi hinc qui
amplius ponderebat obie-
timore: quibus depulso illo
alio utpote validior vehe-
mentior totum me sibi vendi-
cavit et tenuit. Conside-
rate ergo si recte et iuste
nosmetipsos inter hos medios
liberamus: tiores dum neque
assumimus concessos hono-
res neque eos qui delati sunt
refutamur: quod in alio impudenter
in alio in obuia tandem per-
vtriusque autem impetite vici-
um est. Sed redy ergo quod
icodem cupimus inter nimium
timidos et nimium temerarios
ut singulis quidem viciis
hijis qui ad debitos honores
feda ambitione nituntur: et
paulo confidentes hijis qui
futurum iudicij metu etiam
bonorum actuum cuncta refu-
gunt. Ita ergo in illis
ergo deliberans et vniuersis
suis ponderibus meiciens ad-
didi etiam hoc ad animi confidentiam

qd mereatur aliquid vti
 buerionis a deo obie fides
 et impleatur id qd deest du
 integre creditur id quod
 est: vt efficiat fides pfecta
 que metus habuit ipse
Scriptum e legitur qm
 qui timet non est pfectus
 in caritate: pfecta autem
 dilectio foras mittit timore
Econtra vero videbam qd iobie
 et incredulitatis periculo aux
 ilia nulla succurrunt nec
 aliquid inuenio qd fiducia
 tribuat diffidenti **Q**uoniam
 Verborum ne et p hys qui
 nobis crediti sunt illud au
 dice necesse sit diuinu ipoz
 requiram de manibus vris
Et sicut speruistis me ne
 essetis duces ac principes populi
 mei Ita ego sperna vos ne
 efficiat alijs ex vob iuge
Et sicut no audistis vocem
 mea sed dedistis dorsu duz
 et iobediētes contistis Ita est
 qd vos inuocabitis me Ego at
 no respiciā sup oīes vras
 nec exaudia vos **N**o acciat
 nob a iusto iudice talia au
 die respōsa Neqz veniat ad nos
 vox ista ab eo cui quis miaz

cantamus sed et iudiciū fit
 cantabim **S**ed iter ad
 atqz hystorias et veteri
 nobiliū gesta deuolui
 e qbz videm quosdā qd
 cu ad regendos populos subio
 garentur vel ad officiu
 pphetia p dei grām voca
 rentur promptissime res
 sisse imitatos: **A**lios vero
 aliqz diu iuitatis grām
 distulisse **N**ec tamen alios
 ex eis videm esse culpato
 nec reprehensam esse aut
 i hys obie pmpria celestite
 aut illis timoris confusio
 tam cūctatione **Q**uoniam
 illi magnitudinem misse
 vi verebantur **I**stis fides
 fiducia dabat certis q oia
 possibilis fut credenti **I**n
 ratus erat aaron: sed
 moyses multū restiterat
Moyses promptus obteperat
 sed iuuenilem theemias
 formidabat etate q nec pū
 pphete misse suscipit
 q a deo pollicitatioz vtu
 tis ac stabilitatis accipet
Hys ergo iuris cogita
 cionibus reparatus sum
 et huiuscemod consilijs

assidua colluctatione mollit
ac velut ferrum iocundibus
suppositum malleorum quibusdam
ictibus mitigatus sum
et edomitus. Accessit michi
omnino ad maturitate con-
silio etiam cuncta mitigans
et decoquens tempus.
supra vero omnia illud quod scrip-
tum est: consilia mea
iustificaciones tue sunt. **Quod**
ergo ego omnem vitam meam
excedidi. **Propter** quod non resisto
neque contradico. **Quia** dominus meus
qui non ad principatum populi
vocabatur: sed ut omnis ad
ocasionem adducebat. **Postremo**
ergo ac prope et **quod**
me potentissime manum
dei: et veniam peto pro
temporis omni et dilacione
si quid in forte ex hoc om-
nis nascitur. **Tace** sed non
semper tacebo. **Secessi** prope
aliquid temporis ut memet
ipsum discitem ac visita-
rem: et in quantum tristitie
mee consolatio nasceretur.
Ubi vero in ecclesia exal-
tate dominum et in cathedra scio-
rum collaudare eum. **Sed** id
habui veniam hoc mereat.

Sed quid adhuc verbis pher-
oribus opus est. **Ubi** habet
iam nos o pastores et pas-
tores. **Obtinet** nos o scilicet
et dignissime quod christi
obtinet nos pater in omnibus
victos et cedentes in omnibus
magis tibi subiectos christi
legibus quam nature. **Tace** iam
habes meam subiectionem.
Redde tuam benedictionem
dirige nos oracionibus.
verbo instrue: spiritu confirmas.
Benedictio enim patris confir-
mat domos filiorum. **Et** con-
firmata ego quod spiritualis hec
domus in qua reges mea
in seculo seculi in qua inhabi-
tabo quoniam elegi eam ut ab hac
ecclesia et ab hac domo ad
ecclesiam primitivorum que in
celis ascripta est transirenti
partem mereamini. **Ubi**
quidem hec est satisfactio
apud vos: et sermonis mei
istud exordium. **Deus** autem
pater qui fecit utriusque unum
et nos in vice reddidit nobis
qui sedere facit potentes in
sedibus et qui elevat de terra
pauperem. **Et** de stercore erigit
pauperem: qui elegit david

seruum suum et assumpsit eum
 de gregebus omnium cum vltimus
 esset et iunior in filiis velle
 qui dat verbum euangeliza-
 tionis virtute multam ad
 perfectionem predicationis
 sue tenens manum dexteram
 suam in voluntate sua dignat
 nos et cum gloria assumat
 nos Ipe erigat regentes
 Ipe dirigat dirigetes: ut
 possimus pascere gregem
 eius cum disciplina: et non
 in vasis pastoris impetu
 Ipe prestet virtute et forti-
 tudinem ipso suo: et exhi-
 beat ipse sibi mundum et cap-
 didum gregem atque in omnibus
 immaculatum. Ac superius om-
 nibus dignum: ubi est habi-
 tatio letancium in splendoribus
 sanctorum: ut in templo eius
 oes dicamus gloriam gregis
 filii et pastores in christo ihesu
 domino nostro: Cui gloria in secula
 seculorum Amen. **Explicit liber**
apologeticus sancti grego-
rii nazanzem episcopi pro festo
santi stephani protomartyris anno 1490

Handwritten text at the top of the left column, possibly a header or title.

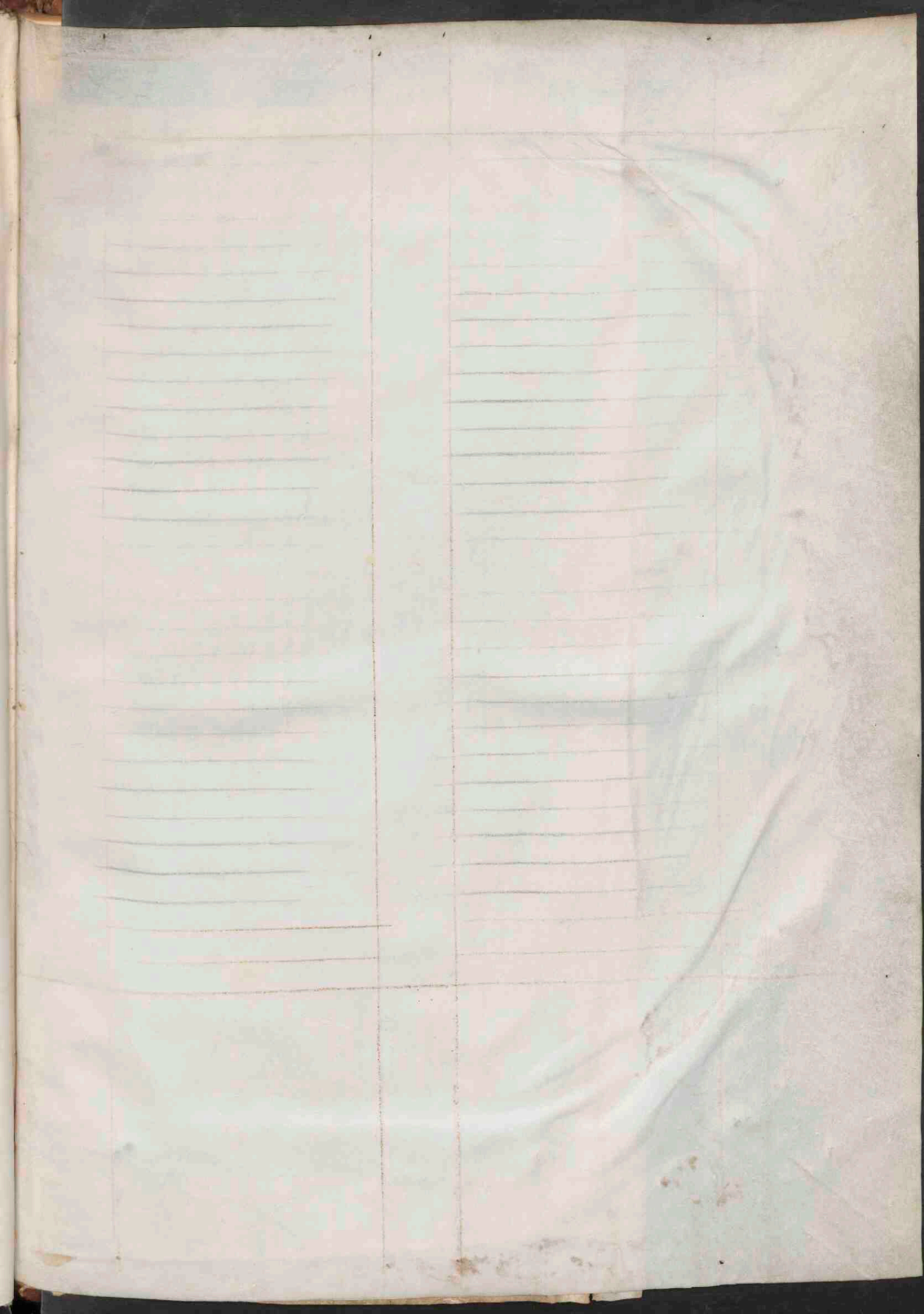
Main body of handwritten text in the left column, organized into several paragraphs.

Handwritten text at the top of the right column, possibly a header or title.

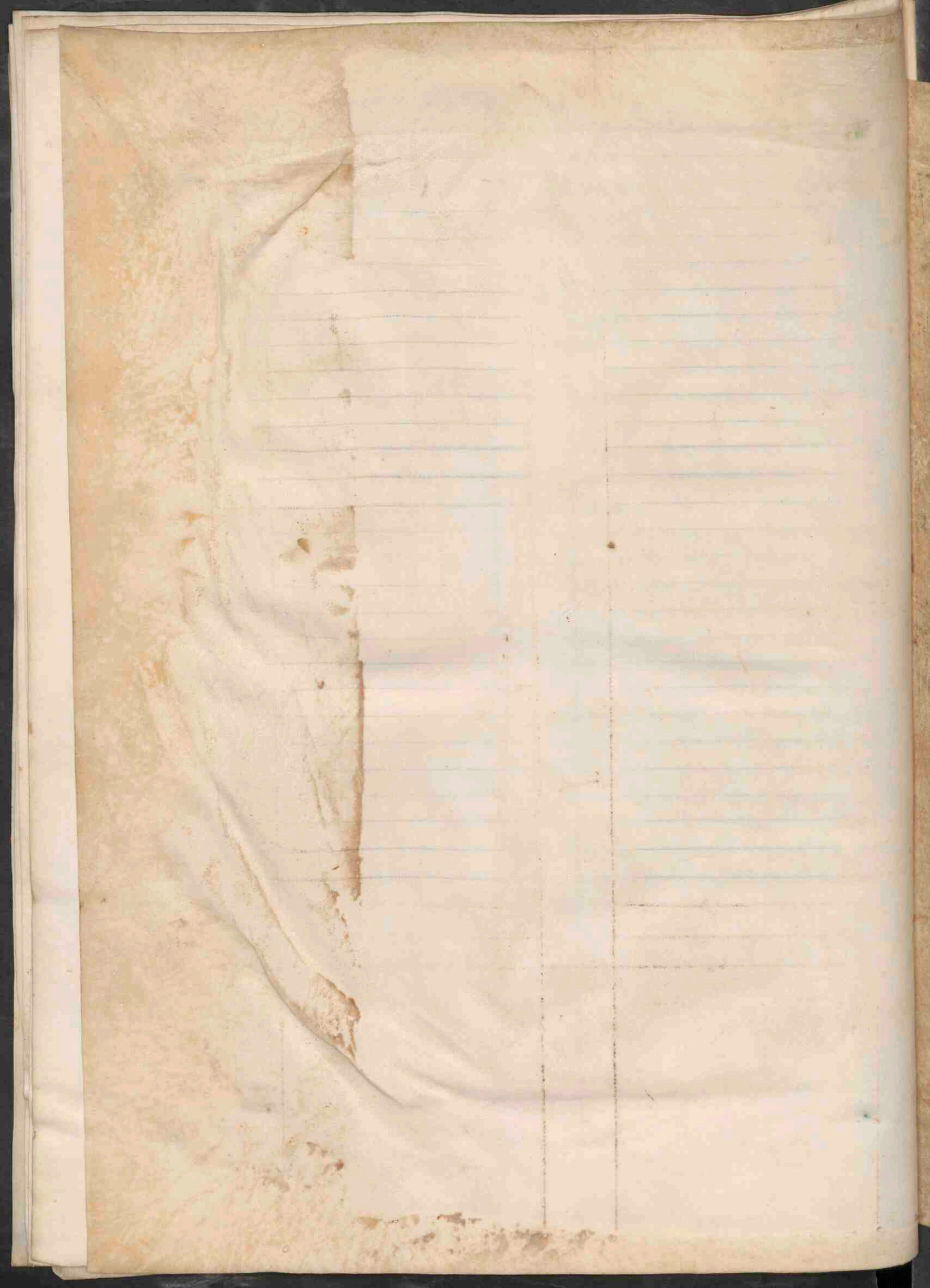
Main body of handwritten text in the right column, organized into several paragraphs.

Bottom section of the page containing additional handwritten text, possibly a conclusion or a separate entry.

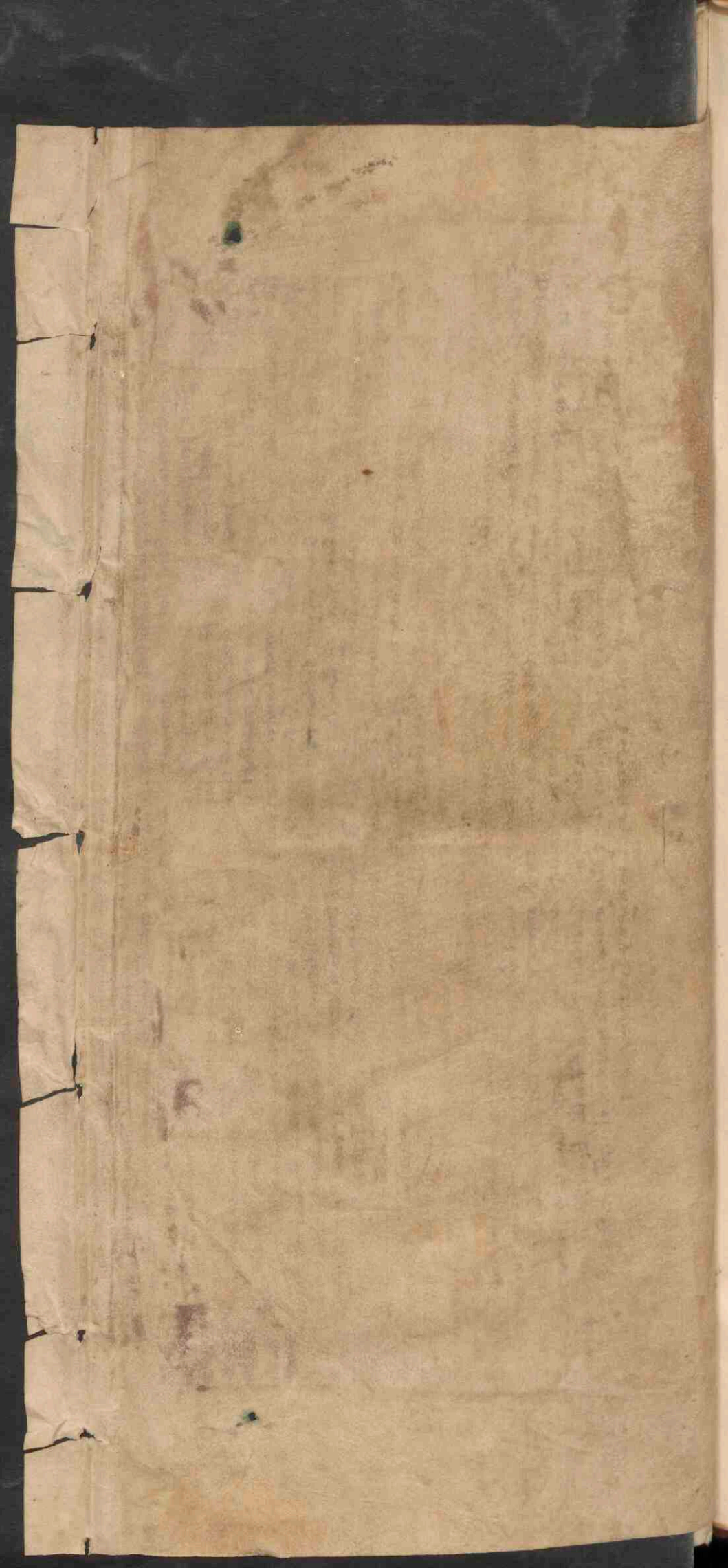

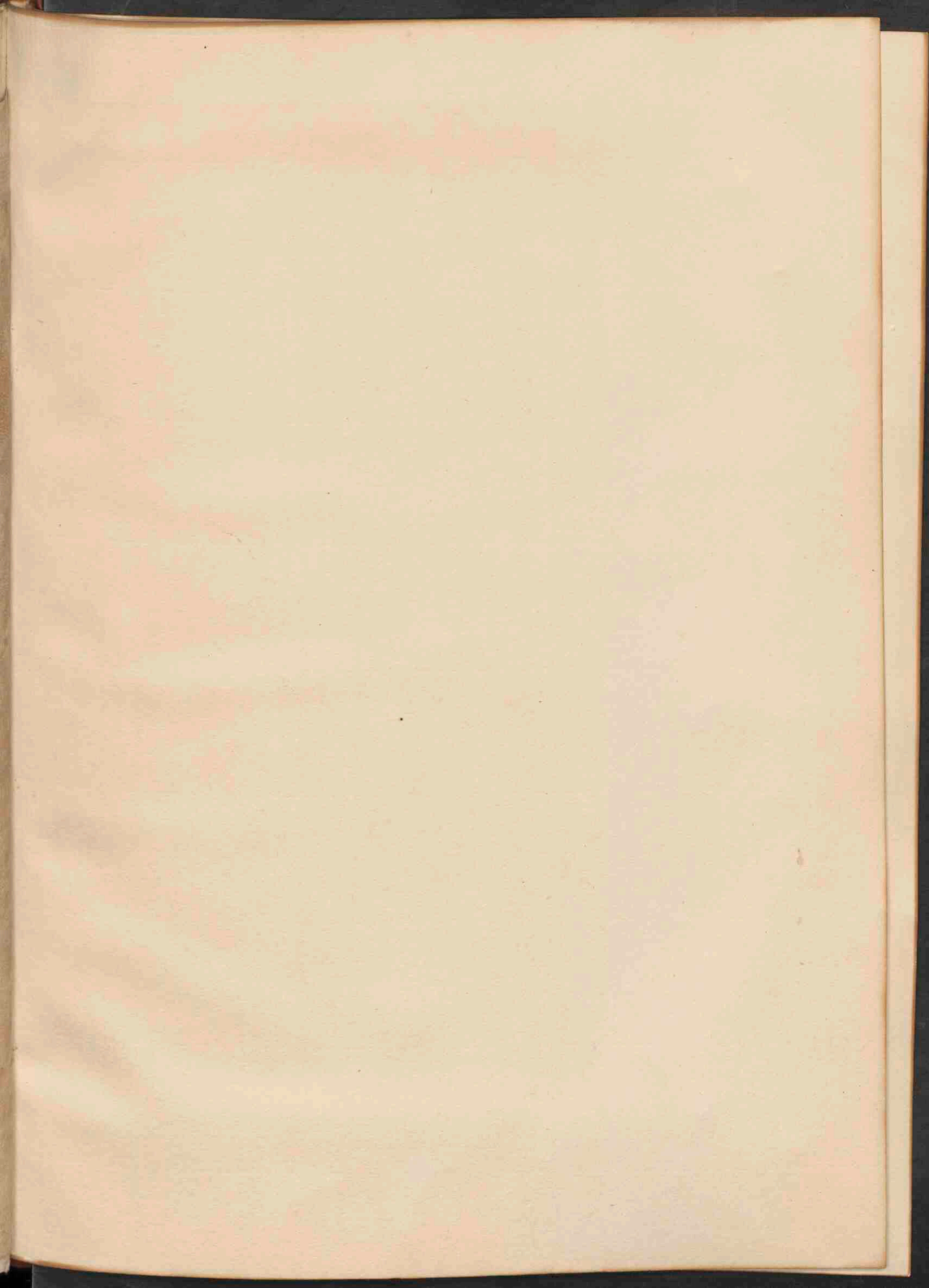

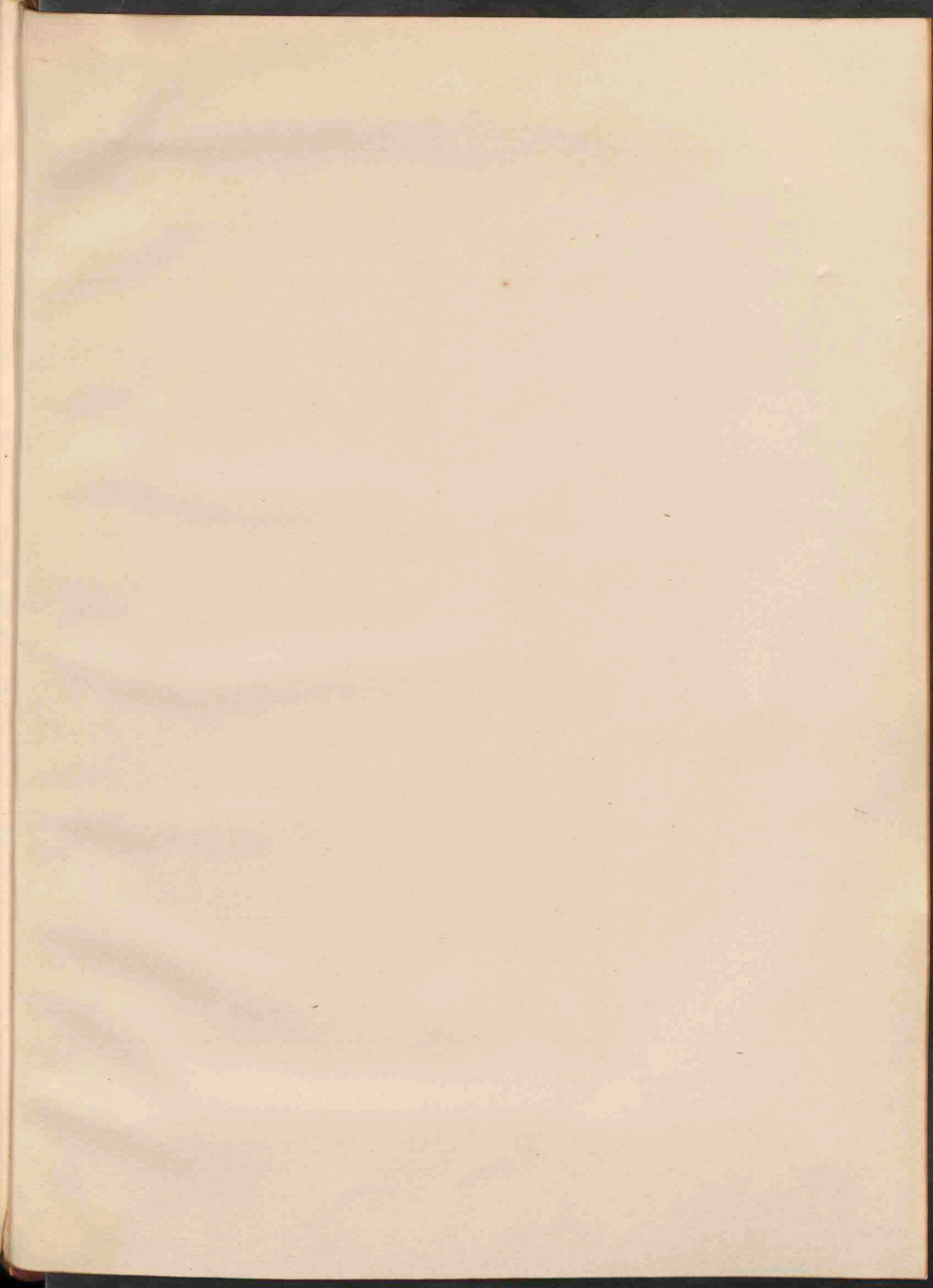

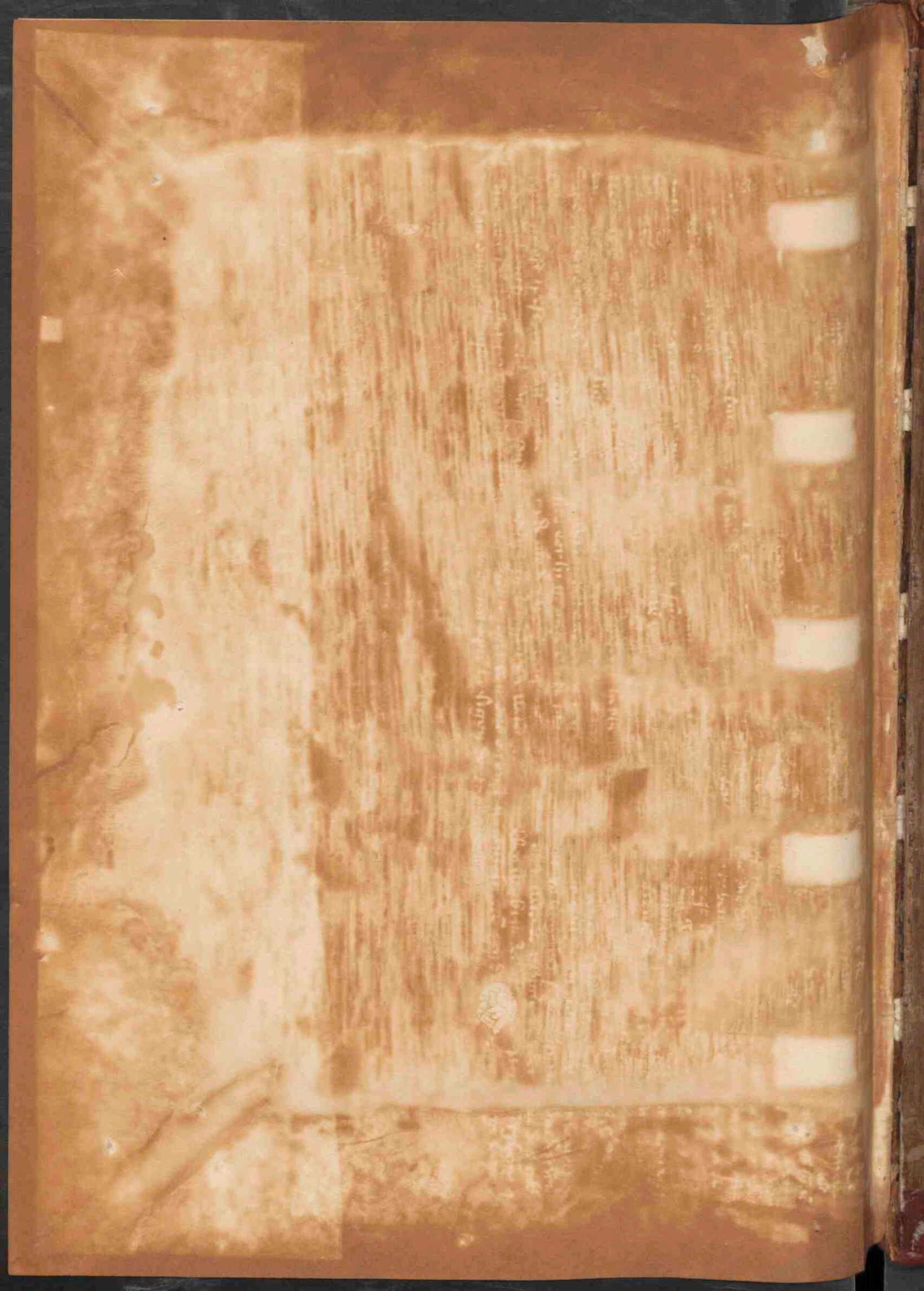

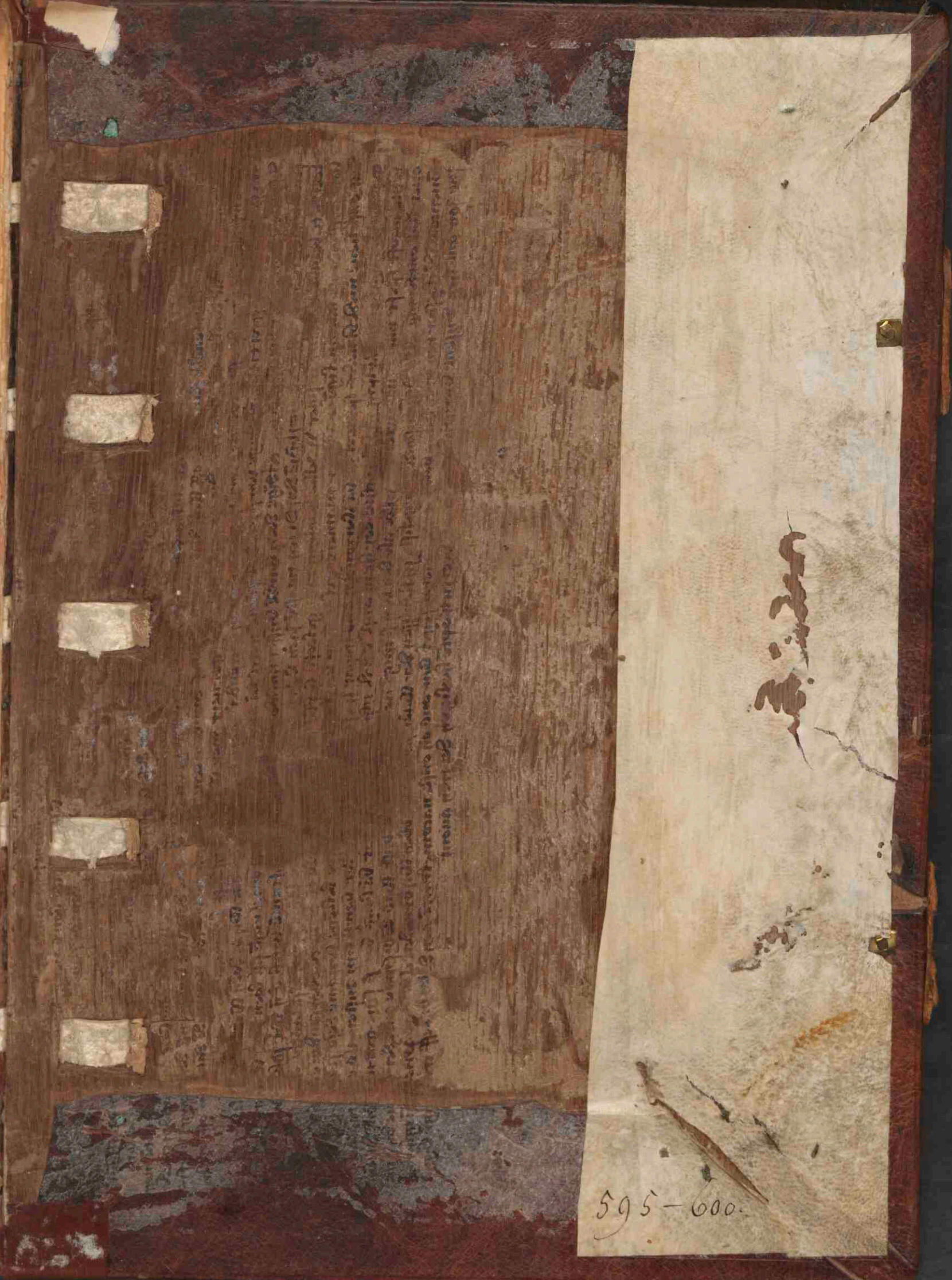

[Faint, illegible text visible through the wooden board, likely bleed-through from the reverse side of the pages.]

[A decorative flourish or calligraphic mark on the paper label.]

595-600.

